

X.317, Ochrona sygnalistów.

Wnioskodawca:

Rada Ministrów

Data zgłoszenia:

17 kwietnia 2024 r.

Data uchwalenia:

23 maja 2024 r.

USTAWA

z dnia 23 maja 2024 r.

o ochronie sygnalistów¹,²

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1.

Ustawa reguluje:

- 1) warunki objęcia ochroną sygnalistów zgłaszających lub ujawniających publicznie informacje o naruszeniach prawa;
- 2) środki ochrony sygnalistów zgłaszających lub ujawniających publicznie informacje o naruszeniach prawa;
- 3) zasady ustalania wewnętrznej procedury zgłaszania informacji o naruszeniach prawa i podejmowania działań następczych;
- 4) zasady zgłaszania informacji o naruszeniach prawa organowi publicznemu;
- 5) zasady ujawnienia publicznego informacji o naruszeniach prawa;
- 6) zadania Rzecznika Praw Obywatelskich związane ze zgłaszaniem informacji o naruszeniach prawa;
- 7) zadania organów publicznych związane ze zgłaszaniem informacji o naruszeniach prawa i z podejmowaniem działań następczych.

Art. 2.

Ilekcroć w niniejszej ustawie jest mowa o:

- 1) działaniu następczym - należy przez to rozumieć działanie podjęte przez podmiot prawny lub organ publiczny w celu oceny prawdziwości informacji zawartych w zgłoszeniu oraz w celu przeciwdziałania naruszeniu prawa będącemu przedmiotem zgłoszenia, w szczególności przez postępowanie wyjaśniające, wszczęcie kontroli lub postępowania administracyjnego, wniesienie oskarżenia, działanie podjęte w celu odzyskania środków finansowych lub zamknięcie procedury realizowanej w ramach wewnętrznej procedury dokonywania zgłoszeń naruszeń prawa i podejmowania działań następczych lub procedury przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych i podejmowania działań następczych;
- 2) działaniu odwetowym - należy przez to rozumieć bezpośrednie lub pośrednie działanie lub zaniechanie w kontekście związanym z pracą, które jest spowodowane zgłoszeniem lub ujawnieniem publicznym i które narusza lub może naruszyć prawa sygnalisty lub wyrządza lub może wyrządzić nieuzasadnioną szkodę sygnaliście, w tym bezpodstawne inicjowanie postępowań przeciwko sygnaliście;
- 3) informacji o naruszeniu prawa - należy przez to rozumieć informację, w tym uzasadnione podejrzenie dotyczące zaistniałego lub potencjalnego naruszenia prawa, do którego doszło lub prawdopodobnie dojdzie w podmiocie prawnym, w którym sygnalista uczestniczył w procesie rekrutacji lub innych negocjacji poprzedzających zawarcie umowy, pracuje lub pracował, lub w innym podmiocie prawnym, z którym sygnalista utrzymuje lub utrzymywał kontakt w kontekście związanym z pracą, lub informację dotyczącą próby ukrycia takiego naruszenia prawa;
- 4) informacji zwrotnej - należy przez to rozumieć przekazaną sygnaliście informację na temat planowanych lub podjętych działań następczych i powodów takich działań;
- 5) kontekście związanym z pracą - należy przez to rozumieć przeszłe, obecne lub przyszłe działania związane z wykonywaniem pracy na podstawie stosunku pracy lub innego stosunku prawnego stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług lub pełnienia funkcji w podmiocie prawnym lub na rzecz tego podmiotu, lub pełnienia służby w podmiocie prawnym, w ramach których uzyskano informację o naruszeniu prawa oraz istnieje możliwość doświadczenia działań odwetowych;
- 6) organie publicznym - należy przez to rozumieć naczelne i centralne organy administracji rządowej, terenowe organy administracji rządowej, organy jednostek samorządu terytorialnego, inne organy państwowe oraz inne podmioty wykonujące z mocy prawa zadania z zakresu administracji publicznej, właściwe do podejmowania działań następczych w dziedzinach wskazanych w art. 3 ust. 1;
- 7) osobie, której dotyczy zgłoszenie - należy przez to rozumieć osobę fizyczną, osobę prawną lub

jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, wskazaną w zgłoszeniu lub ujawnieniu publicznym jako osoba, która dopuściła się naruszenia prawa, lub jako osoba, z którą osoba, która dopuściła się naruszenia prawa, jest powiązana;

8) osobie pomagającej w dokonaniu zgłoszenia - należy przez to rozumieć osobę fizyczną, która pomaga sygnaliście w zgłoszeniu lub ujawnieniu publicznym w kontekście związanym z pracą i której pomoc nie powinna zostać ujawniona;

9) osobie powiązanej z sygnalistą - należy przez to rozumieć osobę fizyczną, która może doświadczyć działań odwetowych, w tym współpracownika lub osobę najbliższą sygnalisty w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17);

10) podmiocie prawnym - należy przez to rozumieć podmiot prywatny lub podmiot publiczny;

11) podmiocie prywatnym - należy przez to rozumieć osobę fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, lub pracodawcę, jeżeli nie są podmiotami publicznymi;

12) podmiocie publicznym - należy przez to rozumieć podmiot wskazany w art. 3 ustawy z dnia 11 sierpnia 2021 r. o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1524);

13) postępowaniu prawnym - należy przez to rozumieć postępowanie toczące się na podstawie przepisów prawa powszechnie obowiązującego, w szczególności postępowania karnego, cywilnego, administracyjnego, dyscyplinarnego, o naruszenie dyscypliny finansów publicznych, lub toczące się na podstawie regulacji wewnętrznych wydanych w celu wykonania przepisów prawa powszechnie obowiązującego, w szczególności antymobbingowych;

14) ujawnieniu publicznym - należy przez to rozumieć podanie informacji o naruszeniu prawa do wiadomości publicznej;

15) zgłoszeniu - należy przez to rozumieć ustne lub pisemne zgłoszenie wewnętrzne lub zgłoszenie zewnętrzne, przekazane zgodnie z wymogami określonymi w ustawie;

16) zgłoszeniu wewnętrznym - należy przez to rozumieć ustne lub pisemne przekazanie podmiotowi prawnemu informacji o naruszeniu prawa;

17) zgłoszeniu zewnętrznym - należy przez to rozumieć ustne lub pisemne przekazanie Rzecznikowi Praw Obywatelskich albo organowi publicznemu informacji o naruszeniu prawa.

Art. 3.

1. Naruszeniem prawa jest działanie lub zaniechanie niezgodne z prawem lub mające na celu obejście prawa, dotyczące:

1) prawa pracy;

- 2) korupcji;
- 3) zamówień publicznych;
- 4) usług, produktów i rynków finansowych;
- 5) przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
- 6) bezpieczeństwa produktów i ich zgodności z wymogami;
- 7) bezpieczeństwa transportu;
- 8) ochrony środowiska;
- 9) ochrony radiologicznej i bezpieczeństwa jądowego;
- 10) bezpieczeństwa żywności i pasz;
- 11) zdrowia i dobrostanu zwierząt;
- 12) zdrowia publicznego;
- 13) ochrony konsumentów;
- 14) ochrony prywatności i danych osobowych;
- 15) bezpieczeństwa sieci i systemów teleinformatycznych;
- 16) interesów finansowych Skarbu Państwa Rzeczypospolitej Polskiej, jednostki samorządu terytorialnego oraz Unii Europejskiej;
- 17) rynku wewnętrznego Unii Europejskiej, w tym publicznoprawnych zasad konkurencji i pomocy państwa oraz opodatkowania osób prawnych;
- 18) konstytucyjnych wolności i praw człowieka i obywatela - występujące w stosunkach jednostki z organami władzy publicznej i niezwiązane z dziedzinami wskazanymi w pkt 1-17.

2. Podmiot prawny może dodatkowo w ramach procedury zgłoszeń wewnętrznych przewidzieć możliwość zgłaszania informacji o naruszeniach dotyczących obowiązujących w tym podmiocie prawnym regulacji wewnętrznych lub standardów etycznych, które zostały ustanowione przez podmiot prawny na podstawie przepisów prawa powszechnie obowiązującego i pozostają z nimi zgodne. W takim przypadku nie stosuje się przepisów rozdziałów 4 i 5.

Art. 4.

1. Sygnalistą jest osoba fizyczna, która zgłasza lub ujawnia publicznie informację o naruszeniu prawa uzyskaną w kontekście związanym z pracą, w tym:

- 1) pracownik;
- 2) pracownik tymczasowy;
- 3) osoba świadcząca pracę na innej podstawie niż stosunek pracy, w tym na podstawie umowy cywilnoprawnej;

- 4) przedsiębiorca;
- 5) prokurent;
- 6) akcjonariusz lub wspólnik;
- 7) członek organu osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej;
- 8) osoba świadcząca pracę pod nadzorem i kierownictwem wykonawcy, podwykonawcy lub dostawcy;
- 9) stażysta;
- 10) wolontariusz;
- 11) praktykant;
- 12) funkcjonariusz w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2023 r. poz. 1280, 1429 i 1834);
- 13) żołnierz w rozumieniu art. 2 pkt 39 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2024 r. poz. 248).

2. Ustawę stosuje się także do osoby fizycznej, o której mowa w ust. 1, w przypadku zgłoszenia lub ujawnienia publicznego informacji o naruszeniu prawa uzyskanej w kontekście związanym z pracą przed nawiązaniem stosunku pracy lub innego stosunku prawnego stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług lub pełnienia funkcji w podmiocie prawnym lub na rzecz tego podmiotu, lub pełnienia służby w podmiocie prawnym lub już po ich ustaniu.

Art. 5.

1. Ustawy nie stosuje się do informacji objętych:

- 1) przepisami o ochronie informacji niejawnych oraz innych informacji, które nie podlegają ujawnieniu z mocy przepisów prawa powszechnie obowiązującego ze względów bezpieczeństwa publicznego;
- 2) tajemnicą związaną z wykonywaniem zawodów medycznych oraz prawniczych;
- 3) tajemnicą narady sędziowskiej;
- 4) postępowaniem karnym - w zakresie tajemnicy postępowania przygotowawczego oraz tajemnicy rozprawy sądowej prowadzonej z wyłączeniem jawności.

2. Ustawy nie stosuje się do naruszeń prawa w zakresie zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa w rozumieniu art. 7 pkt 36 ustawy z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień

publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1605 i 1720), do których nie stosuje się tej ustawy, umów offsetowych zawieranych na podstawie ustawy z dnia 26 czerwca 2014 r. o niektórych umowach zawieranych w związku z realizacją zamówień o podstawowym znaczeniu dla bezpieczeństwa państwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 1218) oraz innych środków podejmowanych w celu ochrony podstawowych lub istotnych interesów bezpieczeństwa państwa na podstawie art. 346 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

3. Przepisów rozdziału 5 nie stosuje się do naruszeń prawa bezpośrednio związanych z realizacją przez służby specjalne, o których mowa w art. 11 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2023 r. poz. 1136, 1834 i 1860), ustawowych zadań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa narodowego.

4. Organem publicznym właściwym do przyjęcia zgłoszenia zewnętrznego dotyczącego naruszenia prawa przez służby specjalne, o których mowa w art. 11 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, oraz realizacji zadań, o których mowa w rozdziale 4, jest Prezes Rady Ministrów albo Minister - Koordynator Służb Specjalnych, w przypadku jego powołania.

Art. 6.

Sygnalista podlega ochronie określonej w przepisach rozdziału 2 od chwili dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego, pod warunkiem że miał uzasadnione podstawy sądzić, że informacja będąca przedmiotem zgłoszenia lub ujawnienia publicznego jest prawdziwa w momencie dokonywania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego i że stanowi informację o naruszeniu prawa.

Art. 7.

1. Podmiot prawny, Rzecznik Praw Obywatelskich oraz organ publiczny mogą przyjmować zgłoszenia dokonane anonimowo.

2. W przypadku gdy informacja o naruszeniu prawa została anonimowo zgłoszona podmiotowi prawnemu, Rzecznikowi Praw Obywatelskich albo organowi publicznemu lub ujawniona publicznie, a następnie doszło do ujawnienia tożsamości sygnalisty i doświadczył on działań odwetowych, przepisy rozdziału 2 stosuje się, jeżeli zostały spełnione warunki wskazane w art. 6.

3. W przypadku gdy informacja o naruszeniu prawa została anonimowo zgłoszona, a podmiot prawny, Rzecznik Praw Obywatelskich albo organ publiczny przyjmują takie zgłoszenia, stosuje się ustawę, z wyjątkiem art. 32 ust. 3, 5 i 6, art. 34 ust. 1 pkt 6, art. 37, art. 38, art. 40 ust. 1 zdanie drugie i ust. 2 zdanie drugie oraz art. 41.

Art. 8.

1. Dane osobowe sygnalisty, pozwalające na ustalenie jego tożsamości, nie podlegają ujawnieniu

nieupoważnionym osobom, chyba że za wyraźną zgodą sygnalisty.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w przypadku, gdy ujawnienie jest koniecznym i proporcjonalnym obowiązkiem wynikającym z przepisów prawa w związku z postępowaniami wyjaśniającymi prowadzonymi przez organy publiczne lub postępowaniami przygotowawczymi lub sądowymi prowadzonymi przez sądy, w tym w celu zagwarantowania prawa do obrony przysługującego osobie, której dotyczy zgłoszenie.

3. Przed dokonaniem ujawnienia, o którym mowa w ust. 2, właściwy organ publiczny lub właściwy sąd powiadamia o tym sygnalistę, przesyłając w postaci papierowej lub elektronicznej wyjaśnienie powodów ujawnienia jego danych osobowych, chyba że takie powiadomienie zagrozi postępowaniu wyjaśniającemu lub postępowaniu przygotowawczemu, lub sądowemu.

4. Podmiot prawny albo organ publiczny po otrzymaniu zgłoszenia przetwarza dane osobowe w zakresie niezbędnym do przyjęcia zgłoszenia lub podjęcia ewentualnego działania następczego. Dane osobowe, które nie mają znaczenia dla rozpatrywania zgłoszenia, nie są zbierane, a w razie przypadkowego zebrania są niezwłocznie usuwane. Usunięcie tych danych osobowych następuje w terminie 14 dni od chwili ustalenia, że nie mają one znaczenia dla sprawy.

5. Przepisu art. 14 ust. 2 lit. f rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm. ³), zwanego dalej "rozporządzeniem 2016/679", nie stosuje się, chyba że sygnalista nie spełnia warunków wskazanych w art. 6 albo wyraził wyraźną zgodę na ujawnienie swojej tożsamości.

6. Przepisu art. 15 ust. 1 lit. g rozporządzenia 2016/679 w zakresie przekazania informacji o źródle pozyskania danych osobowych nie stosuje się, chyba że sygnalista nie spełnia warunków wskazanych w art. 6 albo wyraził wyraźną zgodę na takie przekazanie.

7. Dane osobowe przetwarzane w związku z przyjęciem zgłoszenia zewnętrznego oraz dokumenty związane z tym zgłoszeniem są przechowywane przez Rzecznika Praw Obywatelskich przez okres 12 miesięcy po zakończeniu roku kalendarzowego, w którym przekazano zgłoszenie zewnętrzne do organu publicznego właściwego do podjęcia działań następczych.

8. Dane osobowe przetwarzane w związku z przyjęciem zgłoszenia lub podjęciem działań następczych oraz dokumenty związane z tym zgłoszeniem są przechowywane przez podmiot prawny oraz organ publiczny przez okres 3 lat po zakończeniu roku kalendarzowego, w którym przekazano zgłoszenie zewnętrzne do organu publicznego właściwego do podjęcia działań następczych lub zakończono działania następcze, lub po zakończeniu postępowań zainicjowanych tymi działaniami.

9. W przypadku, o którym mowa w ust. 7 i 8, Rzecznik Praw Obywatelskich, podmiot prawny i organ publiczny usuwają dane osobowe oraz niszczą dokumenty związane ze zgłoszeniem po upływie okresu

przechowywania. Ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2020 r. poz. 164) nie stosuje się.

10. Przepisu ust. 9 nie stosuje się w przypadku, gdy dokumenty związane ze zgłoszeniem stanowią część akt postępowań przygotowawczych lub spraw sądowych lub sądo-administracyjnych.

Art. 9.

Ustawa nie wyłącza stosowania przepisów dotyczących praw pracowników do konsultacji ze związkami zawodowymi, do ochrony przed nieuzasadnionym szkodliwym działaniem w wyniku takich konsultacji, do zrzeszania się i do zawierania układów zbiorowych.

Art. 10.

1. Ustawę stosuje się w zakresie nieuregulowanym w przepisach aktów normatywnych ustanowionych przez instytucje Unii Europejskiej, wymienionych w części II załącznika do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii (Dz. Urz. UE L 305 z 26.11.2019, str. 17, z późn. zm. ⁴), zwanej dalej "dyrektywą 2019/1937", oraz w przepisach implementujących albo wykonujących te akty.

2. Ustawa nie wyłącza stosowania przepisów odrębnych przewidujących szczególnie tryb zgłaszania naruszeń prawa, w tym rozpatrywanie informacji o naruszeniu prawa zgłoszonych anonimowo.

Rozdział 2

Zakaz działań odwetowych i środki ochrony

Art. 11.

Wobec sygnalisty nie mogą być podejmowane działania odwetowe ani próby lub groźby zastosowania takich działań.

Art. 12.

1. Jeżeli praca była, jest lub ma być świadczona na podstawie stosunku pracy, wobec sygnalisty nie mogą być podejmowane działania odwetowe, polegające w szczególności na:

- 1) odmowie nawiązania stosunku pracy;
- 2) wypowiedzeniu lub rozwiązaniu bez wypowiedzenia stosunku pracy;
- 3) niezawarcie umowy o pracę na czas określony lub umowy o pracę na czas nieokreślony po rozwiązaniu umowy o pracę na okres próbny, niezawarcie kolejnej umowy o pracę na czas określony lub niezawarcie umowy o pracę na czas nieokreślony po rozwiązaniu umowy o pracę na czas określony - w przypadku gdy sygnalista miał uzasadnione oczekiwanie, że zostanie z nim zawarta taka umowa;

- 4) obniżeniu wysokości wynagrodzenia za pracę;
- 5) wstrzymaniu awansu albo pominięciu przy awansowaniu;
- 6) pominięciu przy przyznawaniu innych niż wynagrodzenie świadczeń związanych z pracą lub obniżeniu wysokości tych świadczeń;
- 7) przeniesieniu na niższe stanowisko pracy;
- 8) zawieszeniu w wykonywaniu obowiązków pracowniczych lub służbowych;
- 9) przekazaniu innemu pracownikowi dotychczasowych obowiązków sygnalisty;
- 10) niekorzystnej zmianie miejsca wykonywania pracy lub rozkładu czasu pracy;
- 11) negatywnej ocenie wyników pracy lub negatywnej opinii o pracy;
- 12) nałożeniu lub zastosowaniu środka dyscyplinarnego, w tym kary finansowej, lub środka o podobnym charakterze;
- 13) przymusie, zastraszaniu lub wykluczeniu;
- 14) mobbingu;
- 15) dyskryminacji;
- 16) niekorzystnym lub niesprawiedliwym traktowaniu;
- 17) wstrzymaniu udziału lub pominięciu przy typowaniu do udziału w szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe;
- 18) nieuzasadnionym skierowaniu na badania lekarskie, w tym badania psychiatryczne, chyba że przepisy odrębne przewidują możliwość skierowania pracownika na takie badania;
- 19) działaniu zmierzającym do utrudnienia znalezienia w przyszłości pracy w danym sektorze lub w danej branży na podstawie nieformalnego lub formalnego porozumienia sektorowego lub branżowego;
- 20) spowodowaniu straty finansowej, w tym gospodarczej, lub utraty dochodu;
- 21) wyrządzeniu innej szkody niematerialnej, w tym naruszeniu dóbr osobistych, w szczególności dobrego imienia sygnalisty.

2. Za działania odwetowe z powodu dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego uważa się także próbę lub groźbę zastosowania środka określonego w ust. 1.

3. Na pracodawcy spoczywa ciężar dowodu, że podjęte działanie, o którym mowa w ust. 1 i 2, nie jest działaniem odwetowym.

Art. 13.

1. Jeżeli praca lub usługi były, są lub mają być świadczone na podstawie innego niż stosunek pracy stosunku prawnego stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług lub pełnienia funkcji, lub

pełnienia służby, przepis art. 12 stosuje się odpowiednio, o ile charakter świadczonej pracy lub usług lub pełnionej funkcji, lub pełnionej służby nie wyklucza zastosowania wobec sygnalisty takiego działania.

2. Jeżeli praca lub usługi były, są lub mają być świadczone na podstawie innego niż stosunek pracy stosunku prawnego stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług lub pełnienia funkcji, lub pełnienia służby, dokonanie zgłoszenia lub ujawnienia publicznego nie może stanowić podstawy działań odwetowych ani próby lub groźby zastosowania działań odwetowych, obejmujących w szczególności:

- 1) wypowiedzenie umowy, której stroną jest sygnalista, w szczególności dotyczącej sprzedaży lub dostawy towarów lub świadczenia usług, odstąpienie od takiej umowy lub rozwiązanie jej bez wypowiedzenia;
- 2) nałożenie obowiązku lub odmowę przyznania, ograniczenie lub odebranie uprawnienia, w szczególności koncesji, zezwolenia lub ulgi.

Art. 14.

Sygnalista, wobec którego dopuszczono się działań odwetowych, ma prawo do odszkodowania w wysokości nie niższej niż przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w poprzednim roku, ogłaszane do celów emerytalnych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, lub prawo do zadośćuczynienia.

Art. 15.

Osoba, która poniosła szkodę z powodu świadomego zgłoszenia lub ujawnienia publicznego nieprawdziwych informacji przez sygnalistę, ma prawo do odszkodowania lub zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych od sygnalisty, który dokonał takiego zgłoszenia lub ujawnienia publicznego.

Art. 16.

1. Dokonanie zgłoszenia lub ujawnienia publicznego nie może stanowić podstawy odpowiedzialności, w tym odpowiedzialności dyscyplinarnej lub odpowiedzialności za szkodę z tytułu naruszenia praw innych osób lub obowiązków określonych w przepisach prawa, w szczególności w przedmiocie zniesławienia, naruszenia dóbr osobistych, praw autorskich, ochrony danych osobowych oraz obowiązku zachowania tajemnicy, w tym tajemnicy przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem art. 5, pod warunkiem że sygnalista miał uzasadnione podstawy sądzić, że zgłoszenie lub ujawnienie publiczne jest niezbędne do ujawnienia naruszenia prawa zgodnie z ustawą.

2. W przypadku wszczęcia postępowania prawnego dotyczącego odpowiedzialności, o której mowa w

ust. 1, sygnalista może wystąpić o umorzenie takiego postępowania.

3. Uzyskanie informacji będących przedmiotem zgłoszenia lub ujawnienia publicznego lub dostęp do takich informacji nie mogą stanowić podstawy odpowiedzialności, pod warunkiem że takie uzyskanie lub taki dostęp nie stanowią czynu zabronionego.

Art. 17.

Nie można zrzec się praw określonych w niniejszym rozdziale ani przyjąć na siebie odpowiedzialności za szkodę powstałą z powodu dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego. Nie dotyczy to przyjęcia odpowiedzialności za szkodę powstałą z powodu świadomego zgłoszenia lub ujawnienia publicznego nieprawdziwych informacji.

Art. 18.

Postanowienia aktów prawnych, o których mowa w art. 9 § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1465), w zakresie, w jakim bezpośrednio lub pośrednio wyłączają lub ograniczają prawo do dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego lub przewidują stosowanie środków odwetowych, nie obowiązują.

Art. 19.

Postanowienia umów o pracę oraz innych aktów, na podstawie których powstaje stosunek pracy lub które kształtują prawa i obowiązki stron stosunku pracy, w zakresie, w jakim bezpośrednio lub pośrednio wyłączają lub ograniczają prawo do dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego lub przewidują stosowanie środków odwetowych, są nieważne.

Art. 20.

Postanowienia umów oraz innych aktów, na podstawie których jest świadczona praca lub usługi, są dostarczane towary lub jest dokonywana sprzedaż, innych niż wymienione w art. 19, w zakresie, w jakim bezpośrednio lub pośrednio wyłączają lub ograniczają prawo do dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego lub przewidują stosowanie środków odwetowych, są nieważne.

Art. 21.

1. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio do osoby pomagającej w dokonaniu zgłoszenia oraz osoby powiązanej z sygnalistą.
2. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio do osoby prawnej lub innej jednostki organizacyjnej pomagającej sygnaliście lub z nim powiązanej, w szczególności stanowiącej własność sygnalisty lub go zatrudniającej.

Art. 22.

Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy informację o naruszeniu

prawa zgłoszono do odpowiednich instytucji, organu lub jednostki organizacyjnej Unii Europejskiej w trybie właściwym do dokonywania takich zgłoszeń.

Rozdział 3

Zgłoszenia wewnętrzne

Art. 23.

1. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się do podmiotu prawnego, na rzecz którego według stanu na dzień 1 stycznia lub 1 lipca danego roku wykonuje pracę zarobkową co najmniej 50 osób.

2. Do liczby 50 osób wykonujących pracę zarobkową na rzecz podmiotu prawnego wlicza się pracowników w przeliczeniu na pełne etaty lub osoby świadczące pracę za wynagrodzeniem na innej podstawie niż stosunek pracy, jeżeli nie zatrudniają do tego rodzaju pracy innych osób, niezależnie od podstawy zatrudnienia.

3. Próg, o którym mowa w ust. 1, nie ma zastosowania do podmiotu prawnego wykonującego działalność w zakresie usług, produktów i rynków finansowych oraz przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, bezpieczeństwa transportu i ochrony środowiska, objętych zakresem stosowania aktów prawnych Unii Europejskiej wymienionych w części I.B i II załącznika do dyrektywy 2019/1937.

4. W przypadku podmiotów prawnych będących jednostkami samorządu terytorialnego obowiązki podmiotu prawnego określone w niniejszym rozdziale wykonują jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego, z wyłączeniem art. 28 ust. 5.

5. Przepisów niniejszego rozdziału nie stosuje się do jednostek organizacyjnych gminy lub powiatu liczących mniej niż 10 000 mieszkańców.

Art. 24.

1. Podmiot prawny ustala wewnętrzną procedurę dokonywania zgłoszeń naruszeń prawa i podejmowania działań następczych, zwaną dalej "procedurą zgłoszeń wewnętrznych", zgodną z wymogami określonymi w niniejszym rozdziale.

2. Podmiot, na rzecz którego wykonuje pracę zarobkową mniej niż 50 osób, a także podmioty, o których mowa w art. 23 ust. 5, mogą ustalić procedurę zgłoszeń wewnętrznych.

3. Podmiot prawny ustala procedurę zgłoszeń wewnętrznych po konsultacjach z:

1) zakładową organizacją związkową albo zakładowymi organizacjami związkowymi, jeżeli w podmiocie prawnym działa więcej niż jedna zakładowa organizacja związkowa, albo

2) przedstawicielami osób świadczących pracę na rzecz podmiotu prawnego, wyłonionymi w trybie przyjętym w podmiocie prawnym, jeżeli nie działa w nim zakładowa organizacja związkowa.

4. Konsultacje, o których mowa w ust. 3, trwają nie krócej niż 5 dni i nie dłużej niż 10 dni od dnia przedstawienia przez podmiot prawny projektu procedury zgłoszeń wewnętrznych.
5. Procedura zgłoszeń wewnętrznych wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia podania jej do wiadomości osób wykonujących pracę w sposób przyjęty w podmiocie prawnym.
6. Osobie ubiegającej się o pracę na podstawie stosunku pracy lub innego stosunku prawnego stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług lub pełnienia funkcji, lub pełnienia służby podmiot prawny przekazuje informację o procedurze zgłoszeń wewnętrznych wraz z rozpoczęciem rekrutacji lub negocjacji poprzedzających zawarcie umowy.

Art. 25.

1. Procedura zgłoszeń wewnętrznych określa:

- 1) wewnętrzną jednostkę organizacyjną lub osobę w ramach struktury organizacyjnej podmiotu prawnego, lub podmiot zewnętrzny, upoważnione przez podmiot prawny do przyjmowania zgłoszeń wewnętrznych;
- 2) sposoby przekazywania zgłoszeń wewnętrznych przez sygnalistę wraz z jego adresem korespondencyjnym lub adresem poczty elektronicznej, zwanymi dalej "adresem do kontaktu";
- 3) bezstronną wewnętrzną jednostkę organizacyjną lub osobę w ramach struktury organizacyjnej podmiotu prawnego, upoważnione do podejmowania działań następczych, włączając w to weryfikację zgłoszenia wewnętrznego i dalszą komunikację z sygnalistą, w tym występowanie o dodatkowe informacje i przekazywanie sygnaliście informacji zwrotnej; funkcję tę może pełnić wewnętrzna jednostka organizacyjna lub osoba, o których mowa w pkt 1, jeżeli zapewniają bezstronność;
- 4) tryb postępowania z informacjami o naruszeniach prawa zgłoszonymi anonimowo;
- 5) obowiązek potwierdzenia sygnaliście przyjęcia zgłoszenia wewnętrznego w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, chyba że sygnalista nie podał adresu do kontaktu, na który należy przekazać potwierdzenie;
- 6) obowiązek podjęcia, z zachowaniem należytej staranności, działań następczych przez wewnętrzną jednostkę organizacyjną lub osobę, o których mowa w pkt 3;
- 7) maksymalny termin na przekazanie sygnaliście informacji zwrotnej, nieprzekraczający 3 miesięcy od dnia potwierdzenia przyjęcia zgłoszenia wewnętrznego lub - w przypadku nieprzekazania potwierdzenia, o którym mowa w pkt 5 - 3 miesięcy od upływu 7 dni od dnia dokonania zgłoszenia wewnętrznego, chyba że sygnalista nie podał adresu do kontaktu, na który należy przekazać informację zwrotną;
- 8) zrozumiałe i łatwo dostępne informacje na temat dokonywania zgłoszeń zewnętrznych do Rzecznika Praw Obywatelskich albo organów publicznych oraz - w stosownych przypadkach - do

instytucji, organów lub jednostek organizacyjnych Unii Europejskiej.

2. Procedura zgłoszeń wewnętrznych może dodatkowo objąć w szczególności:

- 1) wskazanie naruszeń, o których mowa w art. 3 ust. 2, jeżeli podmiot prawny przewidział możliwość zgłaszania takich naruszeń;
- 2) wskazanie czynników ryzyka odpowiadających profilowi działalności podmiotu prawnego, sprzyjających możliwości wystąpienia określonych naruszeń prawa związanych w szczególności z naruszeniem obowiązków regulacyjnych lub innych obowiązków określonych w przepisach prawa lub z ryzykiem korupcji;
- 3) wskazanie, że informacja o naruszeniu prawa może być w każdym przypadku zgłoszona również do Rzecznika Praw Obywatelskich albo organu publicznego z pominięciem procedury zgłoszeń wewnętrznych;
- 4) określenie systemu zachęt do korzystania z procedury zgłoszeń wewnętrznych, w przypadku gdy naruszeniu prawa można skutecznie zaradzić w ramach struktury organizacyjnej podmiotu prawnego, a sygnalista uważa, że nie zachodzi ryzyko działań odwetowych.

Art. 26.

1. Sposoby przekazywania zgłoszeń wewnętrznych, o których mowa w art. 25 ust. 1 pkt 2, obejmują co najmniej możliwość dokonywania zgłoszeń ustnie lub pisemnie.

2. Zgłoszenie ustne może być dokonane telefonicznie lub za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2020 r. poz. 344).

3. Zgłoszenie ustne dokonane za pośrednictwem nagrywanej linii telefonicznej lub innego nagrywanego systemu komunikacji głosowej jest dokumentowane za zgodą sygnalisty w formie:

- 1) nagrania rozmowy, umożliwiającego jej wyszukanie, lub
- 2) kompletnej i dokładnej transkrypcji rozmowy przygotowanej przez jednostkę lub osobę, lub podmiot, o których mowa w art. 25 ust. 1 pkt 1.

4. Zgłoszenie ustne dokonane za pośrednictwem nienagrywanej linii telefonicznej lub innego nienagrywanego systemu komunikacji głosowej jest dokumentowane w formie protokołu rozmowy, odtwarzającego dokładny jej przebieg, sporządzonego przez jednostkę lub osobę, lub podmiot, o których mowa w art. 25 ust. 1 pkt 1.

5. W przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 2 oraz ust. 4, sygnalista może dokonać sprawdzenia, poprawienia i zatwierdzenia transkrypcji rozmowy lub protokołu rozmowy przez ich podpisanie.

6. Na wniosek sygnalisty zgłoszenie ustne może być dokonane podczas bezpośredniego spotkania zorganizowanego w terminie 14 dni od dnia otrzymania takiego wniosku. W takim przypadku za zgodą

sygnalisty zgłoszenie jest dokumentowane w formie:

- 1) nagrania rozmowy, umożliwiającego jej wyszukanie, lub
- 2) protokołu spotkania, odtwarzającego jego dokładny przebieg, przygotowanego przez jednostkę lub osobę, lub podmiot, o których mowa w art. 25 ust. 1 pkt 1.

7. W przypadku, o którym mowa w ust. 6 pkt 2, sygnalista może dokonać sprawdzenia, poprawienia i zatwierdzenia protokołu spotkania przez jego podpisanie.

8. Zgłoszenie pisemne może być dokonane w postaci papierowej lub elektronicznej.

Art. 27.

1. Podmiot prawny gwarantuje, że procedura zgłoszeń wewnętrznych oraz związane z przyjmowaniem zgłoszeń przetwarzanie danych osobowych uniemożliwiają nieupoważnionym osobom uzyskanie dostępu do informacji objętych zgłoszeniem oraz zapewniają ochronę poufności tożsamości sygnalisty, osoby, której dotyczy zgłoszenie, oraz osoby trzeciej wskazanej w zgłoszeniu. Ochrona poufności dotyczy informacji, na podstawie których można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować tożsamość takich osób.

2. Do przyjmowania i weryfikacji zgłoszeń wewnętrznych, podejmowania działań następczych oraz przetwarzania danych osobowych osób, o których mowa w ust. 1, mogą być dopuszczone wyłącznie osoby posiadające pisemne upoważnienie podmiotu prawnego. Osoby upoważnione są obowiązane do zachowania tajemnicy w zakresie informacji i danych osobowych, które uzyskały w ramach przyjmowania i weryfikacji zgłoszeń wewnętrznych, oraz podejmowania działań następczych, także po ustaniu stosunku pracy lub innego stosunku prawnego, w ramach którego wykonywały tę pracę.

Art. 28.

1. Upoważnienie podmiotu zewnętrznego, o którym mowa w art. 25 ust. 1 pkt 1, wymaga zawarcia umowy w celu powierzenia obsługi przyjmowania zgłoszeń wewnętrznych, potwierdzania przyjęcia zgłoszenia, przekazywania informacji zwrotnej oraz dostarczania informacji na temat procedury zgłoszeń wewnętrznych z zastosowaniem rozwiązań technicznych i organizacyjnych zapewniających zgodność tych czynności z ustawą.

2. Umowa, o której mowa w ust. 1, określa szczegółowe prawa i obowiązki podmiotu zewnętrznego związane z przetwarzaniem danych osobowych, o których mowa w szczególności w art. 28 ust. 3 rozporządzenia 2016/679.

3. Podmioty prywatne, na rzecz których wykonuje pracę zarobkową co najmniej 50, lecz nie więcej niż 249 osób, mogą na podstawie umowy ustalić wspólne zasady dotyczące przyjmowania i weryfikacji zgłoszeń wewnętrznych oraz prowadzenia postępowania wyjaśniającego, pod warunkiem zapewnienia zgodności wykonywanych czynności z ustawą. Przepisy art. 23 ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

4. Zawarcie umowy, o której mowa w ust. 1 i 3, nie uchyla odpowiedzialności podmiotu prawnego za dochowanie obowiązków określonych w niniejszym rozdziale, w szczególności dotyczących zachowania poufności, udzielenia informacji zwrotnej oraz podjęcia działań następczych.
5. Jednostki samorządu terytorialnego mogą ustalić wspólną procedurę zgłoszeń wewnętrznych w ramach wspólnej obsługi, o której mowa w art. 10a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 i 721), art. 6a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107) i art. 8c ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 566), pod warunkiem zapewnienia jej odrębności i niezależności od procedury przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych i podejmowania działań następczych.
6. Podmioty, o których mowa w ust. 3, są odrębnymi administratorami danych osobowych pozyskanych w związku z przyjmowaniem i weryfikacją zgłoszeń. Administrator nie ma dostępu do danych osobowych pozyskanych przez innego administratora.
7. Przepis ust. 6 nie ma zastosowania w przypadku, gdy w toku postępowania wyjaśniającego ustalono, że właściwy do przyjęcia zgłoszenia wewnętrznego lub obowiązany do podjęcia działań następczych jest inny administrator niż ten, do którego wpłynęło zgłoszenie, lub właściwych jest co najmniej dwóch administratorów. Administratorowi udostępnia się tylko te dane osobowe, które są niezbędne do podjęcia działań następczych.
8. Podmioty prywatne należące do grupy kapitałowej w rozumieniu art. 4 pkt 14 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2024 r. poz. 594) mogą ustalić wspólną procedurę zgłoszeń wewnętrznych, pod warunkiem zapewnienia zgodności wykonywanych czynności z ustawą.

Art. 29.

1. Podmiot prawny:

- 1) prowadzi rejestr zgłoszeń wewnętrznych;
- 2) jest administratorem danych osobowych zgromadzonych w rejestrze zgłoszeń wewnętrznych.

2. Podmiot prawny może upoważnić wewnętrzną jednostkę organizacyjną lub osobę, o których mowa w art. 25 ust. 1 pkt 1 lub 3, do prowadzenia rejestru zgłoszeń wewnętrznych.

3. Wpisu do rejestru zgłoszeń wewnętrznych dokonuje się na podstawie zgłoszenia wewnętrznego.

4. Rejestr zgłoszeń wewnętrznych obejmuje:

- 1) numer zgłoszenia;
- 2) przedmiot naruszenia prawa;
- 3) dane osobowe sygnalisty oraz osoby, której dotyczy zgłoszenie, niezbędne do identyfikacji tych osób;

- 4) adres do kontaktu sygnalisty;
- 5) datę dokonania zgłoszenia;
- 6) informację o podjętych działaniach następczych;
- 7) datę zakończenia sprawy.

5. Dane osobowe oraz pozostałe informacje w rejestrze zgłoszeń wewnętrznych są przechowywane przez okres 3 lat po zakończeniu roku kalendarzowego, w którym zakończono działania następcze, lub po zakończeniu postępowań zainicjowanych tymi działaniami.

Rozdział 4

Zgłoszenia zewnętrzne

Art. 30.

1. Sygnalista może dokonać zgłoszenia zewnętrznego bez uprzedniego dokonania zgłoszenia wewnętrznego.
2. Zgłoszenie zewnętrzne jest przyjmowane przez Rzecznika Praw Obywatelskich albo organ publiczny.
3. Rzecznik Praw Obywatelskich oraz organ publiczny są odrębnymi administratorami w zakresie danych osobowych podanych w zgłoszeniu zewnętrznym, które zostało przyjęte przez te organy.

Art. 31.

1. Rzecznik Praw Obywatelskich:
 - 1) ustala procedurę przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych, która określa w szczególności tryb postępowania z informacjami o naruszeniach prawa zgłoszonymi anonimowo;
 - 2) przyjmuje zgłoszenia zewnętrzne o naruszeniach prawa w dziedzinach wskazanych w art. 3 ust. 1 pkt 1-17, dokonuje ich wstępnej weryfikacji i przekazuje je organowi publicznemu właściwemu do podjęcia działań następczych;
 - 3) przyjmuje i rozpatruje zgłoszenia zewnętrzne - w przypadku gdy zgłoszenie dotyczy naruszenia prawa w dziedzinie wskazanej w art. 3 ust. 1 pkt 18 i żaden inny organ publiczny nie jest właściwy do podjęcia działań następczych;
 - 4) zapewnia powszechny dostęp do informacji na temat praw i środków ochrony prawnej sygnalistów oraz osób, o których mowa w art. 21, przed działaniami odwetowymi oraz praw osób, których dotyczy zgłoszenie zewnętrzne, w szczególności przez zamieszczanie tych informacji na swojej stronie w Biuletynie Informacji Publicznej;
 - 5) udziela sygnalistom, osobom, o których mowa w art. 21, oraz osobom, których dotyczy

zgłoszenie zewnętrzne, porad w zakresie, o którym mowa w pkt 4;

6) udziela sygnalistom oraz osobom, o których mowa w art. 21, informacji o organach, które w zakresie realizowanych zadań mogą podjąć działania służące ochronie sygnalistów przed działaniami odwetowymi, oraz - w odpowiednich przypadkach - wsparcia w kontaktach z takimi organami, w szczególności przez poinformowanie właściwych organów o dostrzeżonej konieczności objęcia sygnalisty ochroną.

2. Rozpatrywanie zgłoszeń zewnętrznych przez Rzecznika Praw Obywatelskich, o których mowa w ust. 1 pkt 3, obejmuje czynności określone w art. 11, art. 12 oraz art. 13 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2023 r. poz. 1058 oraz z 2024 r. poz. ...).

Art. 32.

1. Wstępna weryfikacja zgłoszenia zewnętrznego przez Rzecznika Praw Obywatelskich polega na ustaleniu, czy zgłoszenie dotyczy informacji o naruszeniu prawa, oraz zidentyfikowaniu organu publicznego właściwego do podjęcia działań następczych.

2. Jeżeli zgłoszenie zewnętrzne dotyczy informacji o naruszeniu prawa, Rzecznik Praw Obywatelskich niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia dokonania zgłoszenia, przekazuje zgłoszenie do organu publicznego właściwego do podjęcia działań następczych.

3. Rzecznik Praw Obywatelskich informuje sygnalistę o przekazaniu zgłoszenia zewnętrznego. Informacja obejmuje co najmniej wskazanie organu publicznego, do którego zgłoszenie zewnętrzne zostało przekazane, oraz datę przekazania.

4. Rzecznik Praw Obywatelskich odstępuje od przekazania zgłoszenia zewnętrznego, jeżeli zgłoszenie nie dotyczy informacji o naruszeniu prawa.

5. Rzecznik Praw Obywatelskich informuje sygnalistę o odstąpieniu od przekazania zgłoszenia zewnętrznego, podając ustalenia ze wstępnej weryfikacji zgłoszenia.

6. Odstępując od przekazania zgłoszenia zewnętrznego, Rzecznik Praw Obywatelskich może poinformować sygnalistę, że informacja objęta zgłoszeniem podlega rozpatrzeniu w trybie przewidzianym w przepisach odrębnych, w szczególności jako przedmiot powództwa cywilnego, zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, skargi do sądu administracyjnego, skargi, wniosku lub petycji, lub może zostać przedstawiona właściwym organom do rozpatrzenia w innym trybie. Poinformowanie sygnalisty nie wpływa w szczególności na dopuszczalność wniesionego później środka prawnego, na bieg terminów ani na treść rozstrzygnięcia lub sposób zakończenia postępowania. Informacja przekazana sygnaliście zawiera pouczenie w tym zakresie.

7. Przekazanie zgłoszenia, o którym mowa w ust. 2, oraz odstąpienie od przekazania zgłoszenia, o którym mowa w ust. 4, nie stanowią czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2023 r. poz. 1634,

1705 i 1860).

Art. 33.

Organ publiczny ustala procedurę przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych oraz podejmowania działań następczych, która określa w szczególności tryb postępowania z informacjami o naruszeniach prawa zgłoszonymi anonimowo, zwaną dalej "procedurą zgłoszeń zewnętrznych".

Art. 34.

1. Organ publiczny:

- 1) przyjmuje zgłoszenie zewnętrzne;
- 2) dokonuje wstępnej weryfikacji zgłoszenia zewnętrznego, polegającej na ustaleniu, czy zgłoszenie dotyczy informacji o naruszeniu prawa, oraz na ustaleniu, czy zgłoszenie dotyczy naruszeń prawa w dziedzinie należącej do zakresu działania tego organu, a jeżeli nie należy - na ustaleniu organu publicznego właściwego do podjęcia działań następczych;
- 3) rozpatruje zgłoszenie zewnętrzne - w przypadku gdy zgłoszenie dotyczy naruszeń prawa w dziedzinie należącej do zakresu działania tego organu;
- 4) przekazuje zgłoszenie zewnętrzne niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia dokonania zgłoszenia, a w uzasadnionych przypadkach - nie później niż w terminie 30 dni, do organu publicznego właściwego do podjęcia działań następczych - w przypadku gdy zgłoszenie dotyczy naruszeń prawa w dziedzinie nienależącej do zakresu działania tego organu - oraz informuje o tym sygnalistę;
- 5) podejmuje działania następcze z zachowaniem należytej staranności;
- 6) przekazuje sygnaliście informację zwrotną.

2. Przepisy art. 32 ust. 4-6 stosuje się odpowiednio.

3. W przypadku gdy informacja o naruszeniu prawa jest przedmiotem jednocześnie dokonanego zgłoszenia zewnętrznego oraz wniesionej skargi, o której mowa w art. 227 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572), lub gdy z treści wniesionego pisma wynika, że dokonano zgłoszenia zewnętrznego, stosuje się wyłącznie przepisy niniejszego rozdziału.

4. W przypadku gdy przepisy odrębne nie pozwalają ustalić organu właściwego do rozstrzygnięcia sporu o własność między organami publicznymi, w zakresie rozpatrzenia zgłoszenia zewnętrznego lub podjęcia działań następczych, stosuje się odpowiednio przepisy art. 22 i art. 23 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego.

Art. 35.

1. W celu skutecznego podjęcia działań następczych oraz przekazania informacji zwrotnej sygnalista

podaje adres do kontaktu.

2. Jeżeli w zgłoszeniu zewnętrznym nie podano adresu do kontaktu ani nie jest możliwe ustalenie tego adresu na podstawie posiadanych danych:

- 1) Rzecznik Praw Obywatelskich nie realizuje obowiązku, o którym mowa w art. 32 ust. 3 i 5, art. 37 oraz art. 40 ust. 1 zdanie drugie;
- 2) organ publiczny nie realizuje obowiązku, o którym mowa w art. 32 ust. 5, art. 37, art. 38, art. 40 ust. 2 zdanie drugie oraz art. 41.

Art. 36.

1. Zgłoszenie zewnętrzne może być dokonane ustnie lub pisemnie. Przepisy art. 26 ust. 2-8 stosuje się odpowiednio.

2. Zgłoszenie zewnętrzne w formie dokumentowej może być dokonane:

- 1) w postaci papierowej - na adres do korespondencji wskazany przez Rzecznika Praw Obywatelskich lub organ publiczny przyjmujący zgłoszenie;
- 2) w postaci elektronicznej - na adres poczty elektronicznej lub adres elektronicznej skrzynki podawczej, lub adres do doręczeń elektronicznych, wskazane przez Rzecznika Praw Obywatelskich lub organ publiczny przyjmujący zgłoszenie, lub za pośrednictwem przeznaczonego do tego formularza internetowego lub aplikacji wskazanej przez organ publiczny jako aplikacja właściwa do dokonywania zgłoszeń w postaci elektronicznej.

Art. 37.

Rzecznik Praw Obywatelskich albo organ publiczny, który przyjął zgłoszenie zewnętrzne, przesyła sygnaliście niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni od dnia przyjęcia zgłoszenia, potwierdzenie jego przyjęcia, chyba że sygnalista wystąpił wyraźnie z odmiennym wnioskiem w tym zakresie lub Rzecznik Praw Obywatelskich albo organ publiczny ma uzasadnione podstawy sądzić, że potwierdzenie przyjęcia zgłoszenia zagroziłoby ochronie poufności tożsamości sygnalisty.

Art. 38.

Na żądanie sygnalisty organ publiczny właściwy do podjęcia działań następczych wydaje nie później niż w terminie miesiąca od dnia otrzymania żądania zaświadczenie, w którym potwierdza, że sygnalista podlega ochronie określonej w przepisach rozdziału 2.

Art. 39.

1. Rzecznik Praw Obywatelskich albo organ publiczny może zwrócić się do sygnalisty, na podany przez niego adres do kontaktu, o wyjaśnienia lub dodatkowe informacje, jakie mogą być w jego posiadaniu. Jeżeli sygnalista sprzeciwia się przesłaniu żądanych wyjaśnień lub dodatkowych informacji

lub ich przesłanie może zagrozić ochronie poufności jego tożsamości, Rzecznik Praw Obywatelskich albo organ publiczny odstępuje od żądania wyjaśnień lub dodatkowych informacji.

2. W uzasadnionych przypadkach w celu przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego organ publiczny może przekazać zgłoszenie zewnętrzne:

- 1) jednostkom organizacyjnym podległym lub nadzorowanym;
- 2) innej jednostce organizacyjnej, której powierzono zadania w drodze porozumienia.

3. Do podmiotów, o których mowa w ust. 2, przepisy art. 42-44 stosuje się odpowiednio.

4. Rzecznik Praw Obywatelskich albo organ publiczny przekazuje bez zbędnej zwłoki właściwym instytucjom, organom lub jednostkom organizacyjnym Unii Europejskiej informacje zawarte w zgłoszeniu zewnętrznym w celu prowadzenia działań następczych w trybie stosowanym przez takie instytucje, organy lub jednostki, jeżeli przewidują to przepisy odrębne.

Art. 40.

1. Rzecznik Praw Obywatelskich może pozostawić bez rozpoznania zgłoszenie zewnętrzne w przypadku, gdy odstąpił od przekazania wcześniejszego zgłoszenia zewnętrznego organowi publicznemu właściwemu do podjęcia działań następczych, albo w przypadku, gdy w zgłoszeniu zewnętrznym dotyczącym sprawy będącej już przedmiotem wcześniejszego zgłoszenia przez tego samego lub innego sygnalistę nie zawarto istotnych nowych informacji na temat naruszeń prawa w porównaniu z wcześniejszym zgłoszeniem zewnętrznym. Rzecznik Praw Obywatelskich informuje sygnalistę o pozostawieniu zgłoszenia bez rozpoznania, podając uzasadnienie, a w razie kolejnego zgłoszenia - pozostawia je bez rozpoznania i nie informuje o tym sygnalisty.

2. Organ publiczny może nie podjąć działań następczych w przypadku, gdy w zgłoszeniu zewnętrznym dotyczącym sprawy będącej już przedmiotem wcześniejszego zgłoszenia przez tego samego lub innego sygnalistę nie zawarto istotnych nowych informacji na temat naruszeń prawa w porównaniu z wcześniejszym zgłoszeniem zewnętrznym. Organ publiczny informuje sygnalistę o niepodjęciu działań następczych, podając uzasadnienie, a w razie kolejnego zgłoszenia - pozostawia je bez rozpoznania i nie informuje o tym sygnalisty.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 2, Rzecznik Praw Obywatelskich albo organ publiczny odnotowuje ten fakt wraz z uzasadnieniem w rejestrze, o którym mowa w art. 45 albo art. 46.

Art. 41.

1. Organ publiczny przekazuje sygnaliście informację zwrotną w terminie nieprzekraczającym 3 miesięcy od dnia przyjęcia zgłoszenia zewnętrznego.

2. W uzasadnionych przypadkach organ publiczny przekazuje sygnaliście informację zwrotną w terminie nieprzekraczającym 6 miesięcy od dnia przyjęcia zgłoszenia zewnętrznego, po

poinformowaniu o tym sygnalisty przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 1.

3. Organ publiczny informuje sygnalistę także o ostatecznym wyniku postępowań wyjaśniających wszczętych na skutek zgłoszenia zewnętrznego.

Art. 42.

1. Kanały komunikacji przyjęte przez Rzecznika Praw Obywatelskich oraz organ publiczny na potrzeby przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych:

- 1) są niezależne od kanałów komunikacji wykorzystywanych w ramach zwykłej działalności tych organów;
- 2) zapewniają kompletność, poufność i integralność danych, w tym ich zabezpieczenie przed dostępem osób nieupoważnionych;
- 3) pozwalają na przechowywanie informacji w sposób trwały w celu umożliwienia prowadzenia dalszego postępowania wyjaśniającego.

2. Kanały komunikacji wykorzystywane przez Rzecznika Praw Obywatelskich oraz organ publiczny do innych celów niż przyjmowanie zgłoszeń zewnętrznych mogą zostać wykorzystane także na potrzeby przyjmowania takich zgłoszeń, o ile spełniają warunki określone w ust. 1.

Art. 43.

1. Rzecznik Praw Obywatelskich oraz organ publiczny gwarantują, że procedura przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych i procedura zgłoszeń zewnętrznych oraz związane z przyjmowaniem zgłoszeń przetwarzanie danych osobowych:

- 1) uniemożliwiają uzyskanie dostępu do informacji objętych zgłoszeniem nieupoważnionym osobom;
- 2) zapewniają ochronę poufności tożsamości sygnalisty oraz osoby, której dotyczy zgłoszenie.

2. Ochrona poufności, o której mowa w ust. 1 pkt 2, dotyczy informacji, na podstawie których można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować tożsamość sygnalisty oraz osoby, której dotyczy zgłoszenie.

Art. 44.

1. Rzecznik Praw Obywatelskich upoważnia spośród pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich osoby uprawnione do:

- 1) przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych, dokonywania ich wstępnej weryfikacji oraz informowania sygnalisty - zgodnie z art. 32 ust. 3, 5 i 6;
- 2) przekazywania zainteresowanym osobom informacji na temat procedury przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych.

2. Organ publiczny upoważnia spośród pracowników urzędu obsługującego ten organ osoby uprawnione do:

- 1) przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych, dokonywania ich wstępnej weryfikacji, podejmowania działań następczych oraz związane z tym przetwarzania danych osobowych;
- 2) kontaktu z sygnalistą w celu przekazywania informacji zwrotnych i - w razie potrzeby - zwracania się o wyjaśnienia lub dodatkowe informacje w zakresie przekazanych informacji, jakie mogą być w jego posiadaniu;
- 3) przekazywania zainteresowanym osobom informacji na temat procedury zgłoszeń zewnętrznych.

3. Osoby, o których mowa w ust. 1 lub 2, są wyznaczane na podstawie kwalifikacji zawodowych, w szczególności wiedzy fachowej na temat prawa i praktyk w dziedzinie ochrony danych osobowych oraz umiejętności wypełniania powierzonych zadań.

4. Upoważnieni pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich oraz urzędu obsługującego organ publiczny są obowiązani do zachowania tajemnicy w zakresie informacji i danych osobowych, które uzyskali w ramach przyjmowania i weryfikacji zgłoszeń zewnętrznych lub podejmowania działań następczych, także po ustaniu stosunku pracy. Informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa mogą być wykorzystywane wyłącznie w celu podjęcia działań następczych.

5. Upoważnieni pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich oraz urzędu obsługującego organ publiczny przechodzą szkolenia w zakresie, o którym mowa w ust. 1 lub 2.

6. Jeżeli zgłoszenie zewnętrzne zostało przyjęte przez nieupoważnionego pracownika Biura Rzecznika Praw Obywatelskich albo urzędu obsługującego organ publiczny, pracownik ten jest obowiązany do:

- 1) nieujawniania informacji mogących skutkować ustaleniem tożsamości sygnalisty lub osoby, której dotyczy zgłoszenie;
- 2) niezwłocznego przekazania zgłoszenia upoważnionemu pracownikowi odpowiednio Biura Rzecznika Praw Obywatelskich albo urzędu obsługującego organ publiczny - bez wprowadzania zmian w tym zgłoszeniu.

7. Przepis ust. 6 stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy zgłoszenie zewnętrzne otrzymano za pośrednictwem innych środków komunikacji niż przyjęte zgodnie z procedurą przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych lub procedurą zgłoszeń zewnętrznych.

Art. 45.

1. Rzecznik Praw Obywatelskich:

- 1) prowadzi rejestr zgłoszeń zewnętrznych;
- 2) jest administratorem danych osobowych zgromadzonych w rejestrze zgłoszeń zewnętrznych.

2. Wpisu do rejestru zgłoszeń zewnętrznych dokonuje się na podstawie zgłoszenia zewnętrznego.

3. Rejestr zgłoszeń zewnętrznych obejmuje:

- 1) numer zgłoszenia;
- 2) przedmiot naruszenia prawa;
- 3) dane osobowe sygnalisty oraz osoby, której dotyczy zgłoszenie, niezbędne do identyfikacji tych osób;
- 4) datę dokonania zgłoszenia;
- 5) wskazanie organu publicznego właściwego do podjęcia działań następczych, do którego zgłoszenie zostało przekazane, oraz datę przekazania;
- 6) datę poinformowania sygnalisty o przekazaniu zgłoszenia organowi publicznemu właściwemu do podjęcia działań następczych;
- 7) informacje o niepodejmowaniu dalszych działań w przypadku, o którym mowa w art. 40 ust. 1.

4. Dane osobowe oraz pozostałe informacje zawarte w rejestrze zgłoszeń zewnętrznych są przechowywane przez okres 12 miesięcy po zakończeniu roku kalendarzowego, w którym przekazano zgłoszenie zewnętrzne do organu publicznego właściwego do podjęcia działań następczych.

Art. 46.

1. Organ publiczny:

- 1) prowadzi rejestr zgłoszeń zewnętrznych;
- 2) jest administratorem danych osobowych zgromadzonych w rejestrze zgłoszeń zewnętrznych.

2. Wpisu do rejestru zgłoszeń zewnętrznych dokonuje się na podstawie zgłoszenia zewnętrznego.

3. Rejestr zgłoszeń zewnętrznych obejmuje:

- 1) numer zgłoszenia;
- 2) przedmiot naruszenia prawa;
- 3) dane osobowe sygnalisty oraz osoby, której dotyczy zgłoszenie, niezbędne do identyfikacji tych osób;
- 4) datę dokonania zgłoszenia;
- 5) informację o podjętych działaniach następczych;
- 6) informację o wydaniu zaświadczenia, o którym mowa w art. 38;
- 7) datę zakończenia sprawy;
- 8) informacje o niepodejmowaniu dalszych działań w przypadku, o którym mowa w art. 40 ust. 2;
- 9) szacunkową szkodę majątkową, jeżeli została stwierdzona, oraz kwoty odzyskane w wyniku postępowań dotyczących naruszeń prawa będących przedmiotem zgłoszenia - o ile organ publiczny posiada te dane.

4. Dane osobowe oraz pozostałe informacje zawarte w rejestrze zgłoszeń zewnętrznych są przechowywane przez okres 3 lat po zakończeniu roku kalendarzowego, w którym zakończono działania następcze, lub po zakończeniu postępowań zainicjowanych tymi działaniami.

Art. 47.

1. Organ publiczny za każdy rok kalendarzowy sporządza sprawozdanie zawierające dane statystyczne dotyczące zgłoszeń zewnętrznych, obejmujące:

- 1) liczbę przyjętych zgłoszeń zewnętrznych;
- 2) liczbę postępowań wyjaśniających i postępowań wszczętych w wyniku przyjętych zgłoszeń zewnętrznych oraz informacje na temat wyniku tych postępowań;
- 3) szacunkową szkodę majątkową, jeżeli została stwierdzona, oraz kwoty odzyskane w wyniku postępowań dotyczących naruszeń prawa będących przedmiotem zgłoszenia zewnętrznego - o ile organ publiczny posiada te dane.

2. Dane statystyczne, o których mowa w ust. 1, nie obejmują danych osobowych ani informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa.

3. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, organ publiczny przekazuje Rzecznikowi Praw Obywatelskich w terminie do dnia 31 marca roku następującego po roku, za jaki sprawozdanie jest sporządzane.

4. Rzecznik Praw Obywatelskich na podstawie sprawozdań organów publicznych sporządza sprawozdanie za dany rok kalendarzowy i przekazuje je Sejmowi, Senatowi i Komisji Europejskiej nie później niż do dnia 31 grudnia roku następującego po roku, za jaki sprawozdanie jest sporządzane. Sprawozdanie jest publikowane na stronie Rzecznika Praw Obywatelskich w Biuletynie Informacji Publicznej.

5. Rada Ministrów, po zasięgnięciu opinii Rzecznika Praw Obywatelskich, określi, w drodze rozporządzenia, wzór formularza sprawozdania, o którym mowa w ust. 1, biorąc pod uwagę zakres wymaganych danych, konieczność zapewnienia zupełności i przejrzystości przedstawianych informacji oraz uproszczenia agregacji danych.

Art. 48.

1. Organ publiczny umieszcza na swojej stronie w Biuletynie Informacji Publicznej w oddzielnej, łatwo identyfikowalnej i dostępnej sekcji oraz w sposób zrozumiały dla sygnalisty w szczególności informacje o:

- 1) danych kontaktowych umożliwiających dokonanie zgłoszenia zewnętrznego, w szczególności adres do korespondencji, adres poczty elektronicznej, adres do doręczeń elektronicznych, odrębny adres elektronicznej skrzynki podawczej, adres strony internetowej, na której znajduje się formularz

elektroniczny w rozumieniu art. 3 pkt 25 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 307), lub numer telefonu wraz ze wskazaniem, czy rozmowy są nagrywane;

2) warunkach objęcia sygnalisty ochroną;

3) trybie postępowania mającym zastosowanie w przypadku zgłoszenia zewnętrznego, w tym o wymaganym sposobie wyjaśnienia informacji będących przedmiotem zgłoszenia lub przedstawienia dodatkowych informacji;

4) terminie przekazania informacji zwrotnej oraz rodzaju i zawartości takiej informacji;

5) zasadach poufności mających zastosowanie do zgłoszeń zewnętrznych;

6) zasadach przetwarzania danych osobowych, o których mowa w art. 8, a także zasadach przetwarzania danych osobowych oraz informacji podawanych w przypadku zbierania danych od osoby, której dane dotyczą, uregulowanych odpowiednio w art. 5 i art. 13 rozporządzenia 2016/679, art. 13 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchyłającej decyzję ramową Rady 2008/977/WSiSW (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 89, z późn. zm.⁵) albo art. 15 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725 z dnia 23 października 2018 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii i swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia rozporządzenia (WE) nr 45/2001 i decyzji nr 1247/2002/WE (Dz. Urz. UE L 295 z 21.11.2018, str. 39);

7) charakterze działań następczych podejmowanych w związku ze zgłoszeniem zewnętrznym;

8) środkach ochrony prawnej i procedurach służących ochronie przed działaniami odwetowymi oraz dostępności poufnej porady dla osób rozważających dokonanie zgłoszenia zewnętrznego;

9) warunkach, na jakich sygnalista jest chroniony przed ponoszeniem odpowiedzialności za naruszenie poufności zgodnie z art. 16;

10) zachęcie do korzystania z procedury zgłoszeń wewnętrznych podmiotu prawnego w przypadku, gdy naruszeniu prawa można skutecznie zaradzić w ramach struktury organizacyjnej podmiotu prawnego, a sygnalista uważa, że nie zachodzi ryzyko działań odwetowych;

11) danych kontaktowych Rzecznika Praw Obywatelskich.

2. Rzecznik Praw Obywatelskich umieszcza na swojej stronie w Biuletynie Informacji Publicznej w oddzielnej, łatwo identyfikowalnej i dostępnej sekcji oraz w sposób zrozumiały dla sygnalisty w szczególności informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 1-3, 5 i 6 oraz 8-11.

Art. 49.

1. Mając na względzie doświadczenie w zakresie zgłoszeń zewnętrznych, co najmniej raz na 3 lata:

- 1) Rzecznik Praw Obywatelskich dokonuje przeglądu procedury przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych;
- 2) organ publiczny dokonuje przeglądu procedury zgłoszeń zewnętrznych.

2. Rzecznik Praw Obywatelskich oraz organ publiczny dostosowują procedury, o których mowa w ust. 1, odpowiednio do wyników dokonanego przeglądu oraz doświadczenia własnego lub innych organów publicznych.

Art. 50.

W zakresie niuregulowanym w niniejszym rozdziale do postępowania przed organami publicznymi stosuje się odpowiednio przepisy działów VII i VIII ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego.

Rozdział 5

Ujawnienie publiczne

Art. 51.

1. Sygnalista dokonujący ujawnienia publicznego podlega ochronie, jeżeli dokona:

- 1) zgłoszenia wewnętrznego, a następnie zgłoszenia zewnętrznego, a podmiot prawny, a następnie organ publiczny w terminie na przekazanie informacji zwrotnej ustalonym w procedurze wewnętrznej, a następnie w terminie na przekazanie informacji zwrotnej ustalonym w procedurze zewnętrznej organu publicznego nie podejmą żadnych odpowiednich działań następczych ani nie prześlą sygnaliście informacji zwrotnej lub
- 2) od razu zgłoszenia zewnętrznego, a organ publiczny w terminie na przekazanie informacji zwrotnej ustalonym w swojej procedurze zewnętrznej nie podejmie żadnych odpowiednich działań następczych ani nie prześle sygnaliście informacji zwrotnej

- chyba że sygnalista nie podał adresu do kontaktu, na który należy przekazać taką informację.

2. Sygnalista dokonujący ujawnienia publicznego podlega ochronie także w przypadku, gdy ma uzasadnione podstawy sądzić, że:

- 1) naruszenie może stanowić bezpośrednie lub oczywiste zagrożenie interesu publicznego, w szczególności gdy istnieje ryzyko nieodwracalnej szkody, lub
- 2) dokonanie zgłoszenia zewnętrznego narazi sygnalistę na działania odwetowe, lub
- 3) w przypadku dokonania zgłoszenia zewnętrznego istnieje niewielkie prawdopodobieństwo

skutecznego przeciwdziałania naruszeniu prawa z uwagi na szczególne okoliczności sprawy, takie jak możliwość ukrycia lub zniszczenia dowodów, istnienia zмовы między organem publicznym a sprawcą naruszenia lub udziału organu publicznego w naruszeniu.

Art. 52.

Przy ocenie, czy działanie następcze jest odpowiednie, uwzględnia się w szczególności czynności podjęte w celu zweryfikowania informacji o naruszeniu, prawidłowość oceny informacji o naruszeniu oraz adekwatność środków podjętych w następstwie stwierdzenia naruszenia, w tym - w odpowiednim przypadku - w celu zapobieżenia dalszym naruszeniom, z uwzględnieniem wagi naruszenia.

Art. 53.

Przepisów art. 51 i art. 52 nie stosuje się, jeżeli przekazanie informacji o naruszeniu prawa następuje bezpośrednio do prasy i stosuje się ustawę z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914).

Rozdział 6

Przepisy karne

Art. 54.

1. Kto, chcąc, aby inna osoba nie dokonała zgłoszenia, uniemożliwia jej to lub istotnie utrudnia, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.
2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 stosuje wobec innej osoby przemoc, groźbę bezprawną lub podstęp, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 55.

1. Kto podejmuje działania odwetowe wobec sygnalisty, osoby pomagającej w dokonaniu zgłoszenia lub osoby powiązanej z sygnalistą, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.
2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 działa w sposób uporny, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 56.

Kto wbrew przepisom ustawy ujawnia tożsamość sygnalisty, osoby pomagającej w dokonaniu zgłoszenia lub osoby powiązanej z sygnalistą, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Art. 57.

Kto dokonuje zgłoszenia lub ujawnienia publicznego, wiedząc, że do naruszenia prawa nie doszło, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 58.

Kto, będąc odpowiedzialnym za ustanowienie procedury zgłoszeń wewnętrznych, wbrew przepisom ustawy procedury tej nie ustanawia lub ustanawia ją z istotnym naruszeniem wynikających z ustawy wymogów, podlega karze grzywny.

Art. 59.

Orzekanie w sprawach o czyn określony w art. 58 następuje w trybie przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2022 r. poz. 1124 oraz z 2023 r. poz. 1963).

Rozdział 7

Przepisy zmieniające, dostosowujące i przepis końcowy

Art. 60.

W ustawie z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2023 r. poz. 1058) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

"5. Rzecznik wykonuje zadania określone w ustawie z dnia 23 maja 2024 r. o ochronie sygnalistów (Dz. U. poz).";

2) w art. 19 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

"5. Rzecznik raz na dwa lata przekazuje Sejmowi i Senatowi sprawozdanie z wykonania ustawy, o której mowa w art. 1 ust. 5".

Art. 61.

W ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 945) w art. 4 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

"1a. Nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie przysługują także osobie chcącej dokonać zgłoszenia naruszenia prawa w rozumieniu ustawy z dnia 23 maja 2024 r. o ochronie sygnalistów (Dz. U. poz)."

Art. 62.

Sprawozdania, o których mowa w art. 47 ust. 1 i 4, za rok 2025 organ publiczny oraz Rzecznik Praw

Obywatelskich sporządzają za okres od dnia rozpoczęcia przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych.

Art. 63.

1. Pierwsze sprawozdanie, o którym mowa w art. 47 ust. 4, Rzecznik Praw Obywatelskich przekazuje Sejmowi, Senatowi i Komisji Europejskiej nie później niż do dnia 31 grudnia roku następującego po roku, w którym niniejsza ustawa weszła w życie.

2. Pierwsze sprawozdanie, o którym mowa w art. 19 ust. 5 ustawy zmienianej w art. 60, Rzecznik Praw Obywatelskich przekazuje Sejmowi i Senatowi po 2 latach od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 64.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 5 ust. 4, art. 25 ust. 1 pkt 8 oraz przepisów rozdziału 4, które wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE PROJEKTU USTAWY

Projekt ustawy ma na celu implementację dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii (Dz. Urz. UE L 305 z 26.11.2019, str. 17, z późn. zm.), zwanej dalej "Dyrektywą" lub "dyrektywą 2019/1937".

Termin "zgłaszający naruszenia prawa" został zastąpiony przez projektodawcę terminem "sygnalista" - zmiana ta jest podyktowana faktem obecności terminu "sygnalista" w społecznej percepcji problematyki zgłaszania naruszeń prawa. Dyrektywa wymaga przyjęcia regulacji prawnych związanych ze zgłaszaniem naruszeń, w tym dotyczących ochrony sygnalistów oraz trybu zgłaszania naruszeń i podejmowania działań następczych przez podmioty prawne oraz organy publiczne. Powyższe służyć ma lepszemu egzekwowaniu prawa i polityk Unii Europejskiej przez skuteczniejsze wykrywanie przypadków naruszeń, prowadzenie postępowań wyjaśniających i ściganie naruszeń. Osoby pracujące w podmiotach prywatnych i publicznych lub utrzymujące z nimi kontakt w związku ze swoją działalnością zawodową mogą w związku z taką pracą lub działalnością dowiedzieć się o zagrożeniach lub szkodach dla interesu publicznego, a działając jako sygnaliści odegrać istotną rolę w ujawnianiu naruszeń.

Rozwiązania krajowe powinny zatem zapewnić zrównoważoną i skuteczną ochronę osób zgłaszających naruszenia (motywy 1 i 2 Dyrektywy). Projektowana ustawa zapewni wdrożenie wymaganych Dyrektywą środków ochrony osób zgłaszających oraz osób, których dotyczy zgłoszenie, jak również związanych ze zgłaszaniem rozwiązań organizacyjnych i instytucjonalnych.

Aktualnie w polskim systemie prawnym brak jest kompleksowej regulacji poświęconej ochronie sygnalistów, jak jest to rozumiane powszechnie (nie istnieje bowiem definicja ustawowa tego określenia lub jego odpowiednika), tj. osób, które, działając w dobrej wierze i w interesie publicznym, zgłaszają lub ujawniają informacje o naruszeniach prawa. Zauważyć przy tym trzeba, że powyższe, powszechne

rozumienie jest bardzo pojemne, a zatem osoba zgłaszająca lub ujawniająca informacje o naruszeniach prawa, zależnie od okoliczności, będzie posiadała zróżnicowane uprawnienia, względnie rolę procesową, wobec ewentualnego podmiotu prawnego, organów ścigania, sądów lub innych organów publicznych oraz w ewentualnych postępowaniach przed tymi organami.

W szczególności nie istnieją odrębne regulacje na gruncie prawa pracy, które bezpośrednio odnoszą się do sygnalizowania i specyficznie kształtowały sytuację prawną sygnalisty w związku z dokonaniem zgłoszenia lub ujawnieniem.

Analogiczna sytuacja ma miejsce w przypadku przepisów proceduralnych, takich jak przepisy procedury karnej lub administracyjnej. Wynikające z przepisów kategorie osób, na przykład zawiadamiającego o przestępstwie, informatora organów ścigania, skarżącego lub świadka, a także podejmowane przez te osoby działania, należy odróżnić od spotykanego w regulacjach niektórych państw oraz w międzynarodowych instrumentach prawnych, w tym w implementowanej dyrektywie 2019/1937, rozumienia pojęcia sygnalisty, nawet jeżeli efekt działania sygnalisty (tj. zwrócenie uwagi podmiotu prawnego lub właściwego organu na naruszenie za pośrednictwem wyznaczonych kanałów lub przez ujawnienie publiczne) jest niekiedy tożsamy, tzn. doprowadzi do wszczęcia na przykład postępowania karnego, postępowania kontrolnego lub innego postępowania regulowanego przepisami prawa, a w przypadku wystąpienia także w charakterze świadka osoba taka pomoże również w dalszym wyjaśnieniu sprawy we właściwym postępowaniu. Dodać trzeba, że powyższe rozróżnienie jest aktualne również w świetle definicji "zgłoszenia" i "osoby dokonującej zgłoszenia" zawartych w dyrektywie 2019/1937. Dyrektywa nie zakłada, aby przepisy ją implementujące miały ingerować we wskazane utrwalone instytucje prawne, w tym w przepisy procedury karnej (por. art. 3 ust. 3 lit. d dyrektywy 2019/1937).

W aktualnym stanie prawnym w Polsce tzw. sygnalizowanie i ochrona osób odpowiadających przytoczonemu wyżej rozumieniu sygnalisty (poza pewnymi szczególnymi sektorowymi uregulowaniami bądź rozwiązaniami służącymi sygnalizowaniu nieprawidłowości, o czym niżej) w praktyce podlega przede wszystkim odpowiednim przepisom o powszechnym zakresie zastosowania.

Ochronie pracownika przed działaniem odwetowym ze strony pracodawcy, z uwagi na dokonanie przez niego zgłoszenia naruszenia, mogą służyć obowiązujące instytucje prawa pracy. Przede wszystkim są to regulacje dotyczące zasady niedyskryminowania w zatrudnieniu (art. 18^{3a} § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1465) zwanej dalej "Kodeksem pracy", naruszenia zasady równego traktowania (art. 18^{3b} § 1 Kodeksu pracy)), jak również normujące obowiązek pracodawcy przeciwdziałania dyskryminacji (art. 94 pkt 2b Kodeksu pracy). Z uwagi na otwarty katalog przesłanek dyskryminacyjnych przepisy te mogą być stosowane także w przypadku dyskryminacji pracownika z uwagi na dokonanie przez niego zgłoszenia.

Na okoliczność naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu Kodeks pracy przewiduje określone środki prawne. Zgodnie z art. 18^{3d} Kodeksu pracy osoba, wobec której pracodawca naruszył

zasadę równego traktowania w zatrudnieniu, ma prawo do odszkodowania w wysokości nie niższej niż minimalne wynagrodzenie za pracę, ustalane na podstawie odrębnych przepisów. Jednocześnie art. 18^{3c} Kodeksu pracy statuuje normę ochronną, zgodnie z którą skorzystanie przez pracownika z uprawnień przysługujących z tytułu naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu nie może być podstawą niekorzystnego traktowania pracownika, a także nie może powodować jakichkolwiek negatywnych konsekwencji wobec pracownika.

Pracodawca jest także obowiązany przeciwdziałać mobbingowi (art. 94³ Kodeksu pracy). Takie działanie pracodawcy jest niezależne od przyczyn, które wywołały mobbing. Dotyczy to więc także mobbingu, który mógłby zaistnieć lub zaistniał wskutek dokonania przez pracownika zgłoszenia lub ujawnienia.

Na ogólnych zasadach ochronie sygnalisty mogą służyć przepisy chroniące przed nieuzasadnionym rozwiązaniem stosunku pracy. Zastosowanie mogą znaleźć rozwiązania instytucjonalne ogólnie służące ochronie pracowników, które w odpowiednich przypadkach mogą objąć również pracowników - sygnalistów (na przykład wsparcie ze strony związków zawodowych lub Państwowej Inspekcji Pracy). Zgodnie z art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 97) inspektor pracy jest obowiązany do nieujawniania informacji, że kontrola przeprowadzana jest w następstwie skargi, chyba że zgłaszający skargę wyrazi na to pisemną zgodę. Skargi dotyczące naruszania praw pracowniczych mogą być zgłaszane do Państwowej Inspekcji Pracy na piśmie utrwalonym w postaci papierowej, na piśmie utrwalonym w postaci elektronicznej, ustnie do protokołu. W przypadku zastrzeżeń dotyczących postępowania inspektora pracy, można złożyć skargę do okręgowego inspektora pracy właściwego ze względu na siedzibę pracodawcy.

W ramach procedury karnej są przewidziane instytucje prawne, których funkcja ochronna może służyć także sygnalistom, w tym rozwiązania związane z ochroną świadków w postępowaniu karnym (instytucja świadka anonimowego - art. 184 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37), zwanej dalej "Kodeksem postępowania karnego", możliwość zachowania danych umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka wyłącznie do wiadomości sądu i prokuratora, a gdy zachodzi konieczność również funkcjonariusza Policji prowadzącego postępowanie - art. 184 § 2 Kodeksu postępowania karnego) lub zapewnienie możliwości anonimowego przekazania zawiadomienia o przestępstwie organom ścigania. Odpowiednie zastosowanie mogą znaleźć środki objęte ustawą z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. z 2015 r. poz. 21), która określa zasady, warunki i zakres stosowania środków ochrony i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka oraz osób im najbliższych, jeżeli w związku z toczącym się albo zakończonym postępowaniem karnym z udziałem pokrzywdzonego lub świadka albo postępowaniem karnym skarbowym z udziałem świadka istnieje zagrożenie dla życia lub zdrowia tych osób.

Brak jest przepisów karnych materialnych bezpośrednio związanych z sygnalizowaniem, aczkolwiek odnotować należy, że zgodnie z art. 218 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2024

r. poz. 17) karze podlega złośliwe lub uporczywe naruszenie prawa pracownika wynikającego ze stosunku pracy lub ubezpieczenia społecznego (zagrożone karą grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat dwóch) oraz odmowa ponownego przyjęcia do pracy, o której przywróceniu orzekł właściwy organ (zagrożone karą grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku).

Niewątpliwie ujawnianiu naruszeń prawa i innego rodzaju nieprawidłowości służą obowiązujące przepisy gwarantujące swobodę wypowiedzi i wolność prasy wraz z przewidzianymi w nich gwarancjami ochrony źródeł informacji, takimi jak przewidziany w ustawie z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914) obowiązek zachowania przez dziennikarza w tajemnicy danych umożliwiających identyfikację osób udzielających informacji opublikowanych albo przekazanych do opublikowania (art. 15 ust. 2 pkt 1 tej ustawy).

Ujawnianiu nieprawidłowości, w merytorycznym zakresie określonym w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572), zwanej dalej "Kodeksem postępowania administracyjnego", służą przepisy tego kodeksu o skargach i wnioskach.

Wszystkie omawiane wyżej instytucje prawne, jakkolwiek zmierzają bądź do zapewnienia możliwości zgłaszania lub ujawniania nieprawidłowości, bądź służą ochronie osób, które o takich nieprawidłowościach informują, nie są, jako takie, środkami ochrony sygnalistów, których wdrożenia wymaga dyrektywa 2019/1937. Najczęściej nie są też powszechnie uznawane za środki ochrony sygnalistów w ścisłym znaczeniu.

Wskazać należy jednocześnie na różnego rodzaju szczególne przepisy i rozwiązania sektorowe związane ze zgłaszaniem naruszeń prawa i innych nieprawidłowości (częściowo wynikające z regulacji unijnych wymienionych w części II załącznika do dyrektywy 2019/1937), w tym zadania Komisji Nadzoru Finansowego określone w art. 133a ust. 9 i 10 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 2488), zadania Komisji Nadzoru Finansowego określone w art. 3a i art. 3b ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 188, z późn. zm.), procedury wymagane od instytucji obowiązanych na gruncie art. 53 ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2023 r. poz. 1124, z późn. zm.), obowiązki spółki prowadzącej rynek regulowany wynikające z art. 25e ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2023 r. poz. 646, z późn. zm.), obowiązki Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego oraz podmiotów wykonujących działalność w lotnictwie cywilnym w zakresie przyjmowania zgłoszeń przewidziane w art. 135c-135e ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. - Prawo lotnicze (Dz. U. z 2023 r. poz. 2110) lub możliwość anonimowego zgłaszania przewidzianą w art. 117c ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2023 r. poz. 633, z późn. zm.).

Rozwiązania wskazanych aktów prawnych są nakierowane przede wszystkim na zapewnienie mechanizmów zgłaszania naruszeń w poszczególnych dziedzinach i, do pewnego stopnia, obejmują

środki ochrony oparte na mechanizmach anonimowości lub wyłączeniu możliwości poniesienia ewentualnych negatywnych konsekwencji przez zgłaszającego. Nie zapewniają one kompleksowych rozwiązań służących ochronie sygnalistów wymaganych dyrektywą 2019/1937, a ich zakres zastosowania nie wykracza poza regulowane dziedziny.

W warunkach polskich w minionych latach wdrożone zostały ponadto określone rozwiązania organizacyjne służące zgłaszaniu naruszeń prawa odpowiadających właściwości organów, które takim naruszeniom przeciwdziałają, zapewniane, na przykład, przez Centralne Biuro Antykorupcyjne i Policję (możliwość zgłoszenia przestępstw w ramach kanałów objętych inicjatywami "Zgłoś korupcję") lub Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Program dla sygnalistów UOKiK). Są one związane w pierwszym rzędzie z ułatwieniem sygnalizowania (zgłaszania) jako mechanizmu przekazywania informacji i funkcjonują w obowiązujących już ramach prawnych, tj. nie ustanawiają szczególnych środków ochrony, w tym przed nieuzasadnionym niekorzystnym traktowaniem w środowisku pracy. W praktyce, przy braku powszechnych regulacji służących ochronie zgłaszających, środkiem ochrony w ramach takich rozwiązań są przede wszystkim zaoferowane zgłaszającemu określone gwarancje anonimowości bądź poufności.

Szczególny charakter mają rozwiązania wiążące zgłoszenie naruszenia z możliwością złagodzenia kary (typu leniency), do których zaliczyć należy tego rodzaju instrument stosowany przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (tj. Program łagodzenia kar UOKiK odnoszący się do porozumień ograniczających konkurencję). Specyfika podobnych rozwiązań wyraża się w tym, że zgłaszającym naruszenie jest sam sprawca, jego wniosek obejmuje przyznanie się do naruszenia, a podstawowym motywem jest nie tyle działanie w interesie publicznym, ile uzyskanie złagodzenia kary. Należałoby z tych względów odróżnić je od sygnalizowania w analizowanym wyżej znaczeniu, jakkolwiek funkcjonowanie środków leniency również jest objęte przepisami europejskimi, m.in. ich użyteczność w obszarze konkurencji potwierdzają motywy implementowanej dyrektywy 2019/1937. Jako odrębny od sygnalizowania instrument odnośny program traktowany jest też przez UOKiK.

Rozwiązania ustawy nie będą modyfikowały obowiązujących przepisów ogólnie mogących służyć ochronie osób zgłaszających naruszenia prawa, opisywanych wyżej. Istotą projektowanych rozwiązań będzie uzupełnienie istniejących przepisów o środki ochrony związane ze zgłaszaniem lub ujawnianiem naruszeń w trybie przewidzianym w ustawie. Ustanowione zostaną ponadto kanały dokonywania zgłoszeń wewnętrznych i zewnętrznych o naruszeniach, wraz z określeniem zasad ich funkcjonowania, oraz określone zostaną zasady dokonywania ujawnienia publicznego.

Osoba po powzięciu informacji o naruszeniu prawa w zakresie objętym ustawą będzie mogła dokonać zgłoszenia wewnętrznego, zewnętrznego lub ujawnienia publicznego. Zgłoszenie wewnętrzne polega na poinformowaniu o naruszeniu podmiotu prawnego, którego sygnalista jest pracownikiem lub pozostaje z nim w innych relacjach o charakterze zarobkowym. Zgłoszenie zewnętrzne jest skierowaniem informacji do organu publicznego lub Rzecznika Prawa Obywatelskich. Ujawnienie publiczne jest podaniem

informacji o naruszeniu prawa do wiadomości publicznej przez samego sygnalistę (ujawniającego) z pominięciem pozostałych kanałów zgłoszeń. Sygnalista może wybierać kolejność zgłoszeń wewnętrznych i zewnętrznych, nie jest obowiązkowe dokonanie zgłoszenia wewnętrznego przed zewnętrznym.

Moment dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego jest momentem przyznania ochrony. Nie jest ważna chwila przyjęcia zgłoszenia przez podmiot prawny, organ publiczny lub Rzecznika Praw Obywatelskich. Takie rozwiązanie jest podyktowane faktem, że z chwilą dokonania zgłoszenia sygnalista jest narażony na działania odwetowe.

W przypadku zgłoszenia wewnętrznego podmiot prawny działa zgodnie z procedurą zgłoszeń wewnętrznych obowiązującą w danym podmiocie. Jednym ze wspólnych elementów wszystkich procedur zgłoszeń jest obowiązek potwierdzenia sygnaliście przyjęcia zgłoszenia w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, chyba że zgłaszający nie podał adresu do kontaktu, na który należy przekazać potwierdzenie (art. 25 ust. 1 pkt 4 i art. 37 projektowanej ustawy).

Zgłoszenie zewnętrzne, niezależnie, czy wpłynie do organu publicznego czy Rzecznika Praw Obywatelskich, zostanie poddane wstępnej weryfikacji, która polega na ustaleniu, czy zgłoszenie dotyczy informacji o naruszeniu praw oraz zidentyfikowaniu organu właściwego do podjęcia działań następczych. Organ publiczny przystępuje do rozpatrywania zgłoszenia, jeżeli jest w jego właściwości, natomiast Rzecznik Praw Obywatelskich przekazuje zgłoszenie do właściwego organu. Sygnalista otrzymuje potwierdzenie otrzymania zgłoszenia niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania zgłoszenia. Sygnalista może złożyć wniosek o odstąpienie od wysłania potwierdzenia.

Zarówno podmiot prawny, jak i organ publiczny podejmą działania następcze w wyniku prawidłowego zgłoszenia. Takie działania będą zmierzać do usunięcia skutków naruszenia prawa i jego dalszemu wystąpieniu. Mogą obejmować m.in.: wszczęcie kontroli, wszczęcie postępowania przygotowawczego, wniesienie aktu oskarżenia.

Projektowana ustawa wprowadza rozszerzenie systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego o pomoc sygnalistom - powyższe rozwiązanie ma na celu umożliwienie sygnalistom skorzystanie z istniejących rozwiązań prawnych o szerokim zasięgu.

Struktura projektowanej ustawy:

Rozdział 1. Przepisy ogólne

Rozdział 2. Zakaz działań odwetowych i środki ochrony

Rozdział 3. Zgłoszenia wewnętrzne

Rozdział 4. Zgłoszenia zewnętrzne

Rozdział 5. Ujawnienie publiczne

Rozdział 6. Przepisy karne

Rozdział 7. Przepisy zmieniające

Rozdział 8. Przepisy dostosowujące i przepis końcowy.

Rozdział 1.

Przepisy ogólne

Art. 1. W art. 1 określony został zakres przedmiotowy projektowanej ustawy.

Ustawa ureguluje warunki objęcia ochroną w związku ze zgłoszeniem lub publicznym ujawnieniem naruszenia prawa, włączając w to okoliczności, w których będzie możliwe dokonanie zgłoszenia lub ujawnienia informacji o naruszeniu prawa, pojęcie naruszenia prawa, sposób postępowania zgłaszającego (tryb zgłoszenia lub ujawnienia publicznego) i wymogi dotyczące rzetelności zgłaszanych informacji związane z przesłanką uzasadnionych podstaw dokonania zgłoszenia. Dopełnienie warunków będzie wiązało się z objęciem ochroną przewidzianą w ustawie.

Zakresem ustawy będzie objęte zgłaszanie naruszeń prawa niezależnie od tego, czy będzie dokonywane przez świadczących pracę w ramach stosunku pracy czy też przez inne osoby, które powzięły wiadomość o naruszeniu prawa w kontekście związanym z pracą, niezależnie od podstawy prawnej i formy świadczenia pracy, pełnienia funkcji lub pełnienia służby, jak również niezależnie od tego, czy dany stosunek prawny ma zostać dopiero nawiązany, istnieje czy już ustał. Środki ochrony będą stosowane odpowiednio także wobec innych osób, takich jak osoby pomagające w dokonaniu zgłoszenia, osoby trzecie powiązane ze zgłaszającym oraz podmioty powiązane ze zgłaszającym, w szczególności stanowiące własność lub zatrudniające zgłaszającego. Powyższe w szczególności odpowiada wymogom art. 4 Dyrektywy.

Ustawa określa ponadto pojęcie działań odwetowych oraz konkretne środki ochrony, w tym w obszarze prawa pracy oraz odnośnie do różnych form ewentualnej odpowiedzialności zgłaszającego, także na gruncie stosunków cywilnoprawnych oraz praw i obowiązków publicznoprawnych w zakresie, w jakim przypisywanie zgłaszającemu odpowiedzialności lub inne podejmowane wobec niego działania miałyby charakter działań odwetowych.

Zgłoszenie lub publiczne ujawnienie informacji o naruszeniu może niekiedy skutkować odpowiedzialnością osoby lub osób, których dotyczy zgłoszenie. Jednocześnie zgłoszenie lub ujawnienie informacji nieprawdziwych godzi w prawnie chronione dobra takich osób. Dlatego też ustawa uwzględni potrzebę ochrony praw osób, których dotyczy zgłoszenie lub publiczne ujawnienie nieprawdziwych informacji o naruszeniu.

Ustawa ureguluje trzy tryby możliwego postępowania (zgłoszenia lub ujawnienia) w charakterze reakcji na powziętą informację o naruszeniu, tj. skierowanie zgłoszenia do podmiotu prawnego, do organu publicznego oraz ujawnienie publiczne. W powyższym zakresie w ustawie określone zostaną tryb zgłaszania, w tym podmioty, do których zgłoszenie może być kierowane, oraz zasady postępowania w związku z przyjęciem zgłoszenia wobec zgłaszających.

Dyrektywa przewiduje możliwość wykonywania zadań w zakresie zgłaszania lub ujawniania naruszeń prawa, w szczególności udzielania informacji i wsparcia sygnalistom oraz osobom, których dotyczy zgłoszenie, przez jeden, wyraźnie określony organ krajowy. Ustawa określi podmiot pełniący rolę takiego organu (Rzecznika Praw Obywatelskich) i jego zadania.

Art. 2. Art. 2 obejmuje słowniczek terminów ustawowych.

Definicje "działania następczego", "działania odwetowego", "informacji o naruszeniu prawa", "informacji zwrotnej", "kontekstu związanego z pracą", "osoby, której dotyczy zgłoszenie", "osoby pomagającej w dokonaniu zgłoszenia", "ujawnienia publicznego", "zgłoszenia", "zgłoszenia wewnętrznego" i "zgłoszenia zewnętrznego" odpowiadają co do zasady swoim zakresem odpowiednim definicjom przyjętym w przepisach Dyrektywy, z uwzględnieniem niezbędnych dostosowań redakcyjnych i legislacyjnych.

Definicja "osoby powiązanej z sygnalistą" odpowiada regulacji zawartej w art. 4 ust. 4 lit. b dyrektywy 2019/1937.

Pojęcie "podmiotu prawnego" także odpowiada terminologii używanej przez dyrektywę 2019/1937, która posługuje się pojęciem "podmiotu prawnego w sektorze prywatnym i publicznym". W konsekwencji w projekcie zaproponowano wprowadzenie pojęcia "podmiotu prawnego" jako zbiorczego określenia na podmiot prywatny i podmiot publiczny. Za "podmiot prywatny" proponuje się uznać osobę fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, lub pracodawcę, jeżeli nie są podmiotami publicznymi. Natomiast "podmiot publiczny" proponuje się zdefiniować przez odwołanie do definicji "podmiotów zobowiązanych" wynikającej z art. 3 ustawy z dnia 11 sierpnia 2021 r. o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1524). "Podmiotami zobowiązanymi" w rozumieniu tego artykułu są:

- 1) jednostki sektora finansów publicznych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych;
- 2) inne niż określone w pkt 1 państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej;
- 3) inne niż określone w pkt 1 osoby prawne, utworzone w szczególnym celu zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym, niemających charakteru przemysłowego ani handlowego, jeżeli podmioty, o których mowa w tym przepisie, oraz podmioty, o których mowa w pkt 1 i 2, pojedynczo lub wspólnie, bezpośrednio albo pośrednio przez inny podmiot:
 - a) finansują je w ponad 50% lub
 - b) posiadają ponad połowę udziałów albo akcji, lub
 - c) sprawują nadzór nad organem zarządzającym, lub
 - d) mają prawo do powoływania ponad połowy składu organu nadzorczego lub zarządzającego;

4) związki podmiotów, o których mowa w pkt 1-3;

5) inne niż określone w pkt 1-4 podmioty, które:

a) wykonują jeden z rodzajów działalności sektorowej, o której mowa w art. 5 ust. 4 ustawy z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych, lub

b) działają w charakterze podmiotów świadczących usługi publiczne w rozumieniu art. 2 lit. d rozporządzenia (WE) nr 1370/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczącego usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70, lub

c) działają w charakterze przewoźników lotniczych w rozumieniu art. 2 pkt 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1008/2008 z dnia 24 września 2008 r. w sprawie wspólnych zasad wykonywania przewozów lotniczych na terenie Wspólnoty (Wersja przekształcona), wykonujących obowiązki użyteczności publicznej zgodnie z art. 16 tego rozporządzenia, lub

d) działają w charakterze armatorów Wspólnoty w rozumieniu art. 2 pkt 2 rozporządzenia Rady (EWG) nr 3577/92 z dnia 7 grudnia 1992 r. dotyczącego stosowania zasady swobody świadczenia usług w transporcie morskim w obrębie Państw Członkowskich (kabotaż morski), wykonujących zobowiązania z tytułu świadczenia usług publicznych zgodnie z art. 4 tego rozporządzenia

- na które podmioty, wymienione w pkt 1-4, pojedynczo lub wspólnie, bezpośrednio lub pośrednio przez inny podmiot, wywierają dominujący wpływ, w szczególności posiadają ponad połowę udziałów albo akcji lub posiadają ponad połowę głosów wynikających z udziałów albo akcji lub mają prawo do powoływania ponad połowy składu organu nadzorczego lub zarządzającego.

Podmiot prawa publicznego na gruncie prawa UE jest pojęciem autonomicznym, a zakres tego pojęcia wynika z orzecznictwa TSUE, które jest skodyfikowane np. w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1024 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie otwartych danych i ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego (Dz. Urz. UE L 172 z 26.06.2019, str. 56). Powołana dyrektywa została implementowana w ww. ustawie o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego, dlatego też stanowi ona podstawę definicji podmiotu publicznego.

Pojęcie "organu publicznego" odpowiada pojęciu "właściwego organu" z art. 5 pkt 14 Dyrektywy, zgodnie z którym "właściwy organ" oznacza organ krajowy wyznaczony do przyjmowania zgłoszeń zgodnie z rozdziałem III i przekazywania informacji zwrotnych osobie dokonującej zgłoszenia lub wyznaczony do wykonywania obowiązków przewidzianych w niniejszej dyrektywie, w szczególności w odniesieniu do działań następczych. W myśl projektu ustawy "organami publicznymi" będą naczelne i centralne organy administracji rządowej, terenowe organy administracji rządowej, organy jednostek samorządu terytorialnego, inne organy państwowe oraz inne podmioty wykonujące z mocy prawa zadania z zakresu administracji publicznej, właściwe do podejmowania działań następczych w dziedzinach wskazanych w art. 3 ust. 1.

Inne organy państwowe (inne niż centralne organy administracji rządowej, wojewodowie i terenowe organy administracji rządowej (zespolonej i niezespolonej)) - to z jednej strony będą to organy państwowe, pozostające - w aspekcie podmiotowym (ustrojowym) - poza strukturą administracji publicznej, powołane z mocy prawa lub na podstawie porozumień do załatwiania w drodze decyzji indywidualnych spraw administracyjnych. Można tutaj wskazać przede wszystkim na:

1) Prezydenta RP (por. jednak uchw. NSA z 9.11.1998 r., OPS 4/98, ONSA 1999, Nr 1, poz. 6). W postanowieniu NSA z 7.12.2017 r. (I OSK 858/17) przyjęto, że Prezydent RP, wydający na podstawie art. 179 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej postanowienie w przedmiocie powołania sędziego, nie jest organem administracyjnym w znaczeniu funkcjonalnym; zbyt ogólne i za szerokie wydaje się jednak zawarte w przywołanym ostatnio postanowieniu NSA stwierdzenie, że "Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nie jest organem administracji publicznej w rozumieniu art. 5 § 2 pkt 3 KPA", bowiem o ile pogląd ten może jeszcze uchodzić za uzasadniony w odniesieniu do kategorii organów administracji w znaczeniu ustrojowym, o tyle trudno byłoby bronić takiego - generalnego - stanowiska w odniesieniu do organów administrujących w znaczeniu funkcjonalnym, skoro nie jest całkowicie wykluczone - choćby na zasadzie wyjątku, jako rozwiązanie o charakterze szczególnym, czy wręcz incydentalnym - ustawowe powierzenie Prezydentowi RP kompetencji do załatwiania w drodze decyzji administracyjnych określonego rodzaju spraw; por. też post. NSA z 7.12.2017 r., I OSK 857/17, z głosem Z. Kmiecika, OSP 2018, Nr 5 oraz post. NSA z 17.10.2012 r., I OSK 1876/12, I OSK 1877/12 i I OSK 1889/12, a także post. NSA z 26.11.2019 r., I OZ 550/19);

2) Przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji (art. 33 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2022 r. poz. 1722, z późn. zm.), też wyr. NSA z 22.9.1994 r., II SA 695/94, ONSA 1995, Nr 3, poz. 126);

3) Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych (art. 7, art. 34 i n. oraz art. 60 i n. ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1781));

4) prezesów sądów okręgowych i apelacyjnych (np. art. 157 i n. ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 217, z późn. zm.); por. uchw. SN(7) z 29.4.1992 r., III AZP 3/92, OSN 1992, Nr 10, poz. 172, a także post. NSA z 18.10.1991 r., II SA 392/91, ONSA 1992, Nr 3, poz. 67, z głosem J. Borkowskiego, OSP 1992, Nr 6, poz. 124; por. też wyr. NSA z 3.10.2005 r., II GSK 183/05).

Dodatkowo proponuje się zdefiniowanie pojęcia "postępowania prawnego", przez które należy rozumieć postępowanie toczące się na podstawie przepisów prawa powszechnie obowiązującego, w szczególności karnego, cywilnego, administracyjnego, dyscyplinarnego, o naruszenie dyscypliny finansów publicznych, lub regulacji wewnętrznych wydanych w celu wykonania przepisów prawa powszechnie obowiązującego, w szczególności antymobbingowych. Definicja ma służyć wyjaśnieniu pojęcia użytego w projektowanym art. 16 ust. 2.

Warto dodać, iż sformułowanie "lub regulacji wewnętrznych wydanych w wykonaniu przepisów prawa powszechnie obowiązującego" ma na celu objęcie postępowań, które są oparte np. na zwyczaju zakładowym, polegającym na stworzeniu procedury umożliwiającej wywiązanie się pracodawcy z obowiązków nałożonych ustawą (np. w wykonaniu ustawowego obowiązku przeciwdziałania mobbingowi pracodawca tworzy procedurę antymobbingową, w ramach której także jest uruchamiane określone postępowanie).

Art. 3. Projektowany artykuł wdraża art. 2 i art. 5 pkt 1 dyrektywy 2019/1937, definiując "naruszenie prawa" jako działanie lub zaniechanie niezgodne z prawem lub mające na celu obejście prawa, w obszarach wskazanych w ustawie. Ustawa określa szerszy zakres przedmiotowy "naruszenia prawa" niż zakres przedmiotowy wdrażanej dyrektywy 2019/1937. Przepisy chroniące sygnalistów będą miały zastosowanie nie tylko do naruszeń prawa przewidzianych przez dyrektywę 2019/1937 (akty prawne wymienione w załączniku do dyrektywy 2019/1937), w tym do naruszeń interesów finansowych Unii Europejskiej oraz naruszeń dotyczących rynku wewnętrznego Unii Europejskiej (zasad konkurencji i pomocy państwa oraz przepisów regulujących opodatkowanie osób prawnych), ale także do wszystkich naruszeń prawa w odpowiadających wymienionym w dyrektywie dziedzinach prawa krajowego, tzn.: zamówień publicznych, usług, produktów i rynków finansowych, przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, bezpieczeństwa produktów i ich zgodności z wymogami, bezpieczeństwa transportu, ochrony środowiska, ochrony radiologicznej i bezpieczeństwa jądowego, bezpieczeństwa żywności i pasz, zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia publicznego, ochrony konsumentów, ochrony prywatności i danych osobowych, bezpieczeństwa sieci i systemów teleinformatycznych, interesów finansowych Skarbu Państwa Rzeczypospolitej Polskiej oraz jednostek samorządu terytorialnego.

Ustawowa definicja naruszenia prawa nie będzie tym samym ograniczona do przypadków, gdy w danym obszarze prawa naruszenie jest regulowane wyłącznie określonym przepisem prawa unijnego lub implementującym go aktem prawa krajowego. Tego rodzaju szersze podejście jest uzasadnione względami praktycznymi, tj. czytelnością i przewidywalnością zakresu przepisów z perspektywy zgłaszającego, podmiotu prawnego, organów publicznych i innych podmiotów stosujących prawo. Brak jest także racjonalnych przesłanek, aby przyjąć, że jedynie naruszenie określonych przepisów unijnych miałyby podlegać ujawnieniu, a zgłaszający tego rodzaju naruszenie ochronie. Te same względy przemawiają bowiem za zasadnością ujawnienia naruszenia i objęcia zgłaszającego ochroną w przypadku naruszenia przepisów krajowych, które nie stanowią implementacji przepisów unijnych, a dotyczą wskazanych w ustawie obszarów.

Art. 2. 2. dyrektywy stanowi, iż dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla uprawnienia państw członkowskich do rozszerzenia zakresu ochrony na mocy prawa krajowego w odniesieniu do dziedzin lub aktów nieobjętych ust. 1. Natomiast zgodnie z motywem 5 dyrektywy wspólne normy minimalne zapewniające sygnalistom skuteczną ochronę powinny obowiązywać w odniesieniu do aktów i dziedzin polityki, w przypadku których zachodzi konieczność poprawy egzekwowania prawa, niski poziom

zgłaszania naruszeń przez sygnalistów stanowi jeden z kluczowych czynników wywierających wpływ na egzekwowanie prawa oraz naruszenia prawa Unii mogą wyrządzić poważną szkodę interesowi publicznemu. Państwa członkowskie mogą zdecydować o rozszerzeniu zakresu stosowania przepisów krajowych na inne dziedziny w celu zapewnienia kompleksowych i spójnych regulacji prawnych dotyczących ochrony sygnalistów na poziomie krajowym.

Dodatkowo proponuje się, aby w przypadku zgłoszeń wewnętrznych podmiot prawny miał prawo rozszerzenia zakresu naruszeń prawa, które mogą być przedmiotem zgłoszenia wewnętrznego, o inne naruszenia, w szczególności dotyczące obowiązujących w tym podmiocie prawnym regulacji wewnętrznych lub standardów etycznych. Jednocześnie jednak regulacje wewnętrzne lub standardy etyczne będą mogły być ustanowione przez podmiot prawny wyłącznie na podstawie przepisów prawa powszechnie obowiązującego i będą musiały pozostawać z nimi zgodne. W takim przypadku także, z racji samej istoty takich naruszeń, nie znajdą zastosowania przepisy ustawy dotyczące zgłoszeń zewnętrznych oraz ujawnienia publicznego.

Projektodawca zdecydował się ponadto na rozszerzenie zakresu przedmiotowego określonego w Dyrektywie o konstytucyjne wolności i prawa człowieka i obywatela, korupcję oraz prawo pracy.

W ocenie projektodawcy zadeklarowane w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wolności i prawa człowieka i obywatela odnoszą się przede wszystkim do relacji wertykalnych, tj. między organami władzy publicznej a jednostką. Z tego powodu zgłoszenia, których przedmiotem mają być naruszenia prawa dotyczące wolności i praw człowieka i obywatela, w intencji projektodawcy mają odnosić się do przypadków, w których dopuszczają się ich organy władzy publicznej pozostające w relacjach władczych z jednostką, a jednocześnie nie dotyczą one pozostałych obszarów naruszenia prawa wskazanych w art. 3 ust. 1 projektowanej regulacji. W intencji projektodawcy dotyczy to w szczególności - biorąc pod uwagę, że naruszenia te w świetle projektowanej ustawy występują w kontekście związanym z pracą - sytuacji osób, które pozostają w administracyjnoprawnych stosunkach zatrudnienia (np. funkcjonariuszy służb mundurowych, żołnierzy zawodowych) i które w związku ze służbą doświadczają takich naruszeń lub je dostrzegają, oraz sytuacji innych osób, których wolności i prawa człowieka i obywatela są naruszane przez organy władzy publicznej. Istnieją bowiem przypadki, w których wolności i prawa człowieka i obywatela nie są w sposób istotny zakotwiczone w regulacjach pozakonstytucyjnych i nie mieszczą się w pozostałych dziedzinach naruszeń wskazanych w art. 3 ust. 1 projektowanej ustawy. Tymczasem - jak można sądzić, biorąc pod uwagę fundamentalny charakter wolności i praw człowieka i obywatela - niezbędne jest wyposażenie osób zgłaszających takie naruszenia w ochronę przewidzianą ustawą. Takiej ochrony nie gwarantują bowiem inne mechanizmy służące zgłaszaniu naruszeń w tym zakresie, jak wnioski do Rzecznika Praw Obywatelskich czy skargi i wnioski przewidziane Kodeksem postępowania administracyjnego.

Przykładowym naruszeniem z powyższej dziedziny będzie objęcie nielegalną inwigilacją środków komunikacji elektronicznej obywatela. Takie działanie naruszy art. 49 Konstytucji Rzeczypospolitej

Polskiej, stanowiący o prawie do wolności i ochrony tajemnicy komunikowania się. W takiej sytuacji funkcjonariusz będzie mógł zgłosić informację o naruszeniu prawa i zostać objęty ochroną na podstawie ustawy.

Jednocześnie zdecydowano się jednak na doprecyzowanie w projekcie ustawy, że zakresem przedmiotowym będą objęte konstytucyjne wolności i prawa człowieka i obywatela występujące w stosunkach jednostki z organami władzy publicznej i niezwiązane z dziedzinami wskazanymi w pkt 1-17.

Dodatkowo rozszerzenie zakresu przedmiotowego jest zasadne z uwagi na liczbę nowych spraw, które corocznie ¹ wpływają do Rzecznika Praw Obywatelskich, tj. w:

- 1) 2018 r. - 25 266 nowych spraw;
- 2) 2019 r. - 27 113 nowych spraw;
- 3) 2020 r. - 31 100 nowych spraw;
- 4) 2021 r. - 25 379 nowych spraw;
- 5) 2022 r. - 24 418 nowych spraw.

Należy podnieść, że część z powyższych spraw może stać się informacją o naruszeniu prawa po wejściu w życie ustawy.

Zakres przedmiotowy projektowanej ustawy został rozszerzony również o korupcję. Zgodnie z przyjętym założeniem chodzi tu o korupcję w rozumieniu art. 1 ust. 3a ustawy z 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 184). Zgodnie z tym przepisem korupcją jest czyn:

- 1) polegający na obiecywaniu, proponowaniu lub wręczaniu przez jakąkolwiek osobę, bezpośrednio lub pośrednio, jakichkolwiek nienależnych korzyści osobie pełniącej funkcję publiczną dla niej samej lub dla jakiegokolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu jej funkcji;
- 2) polegający na żądaniu lub przyjmowaniu przez osobę pełniącą funkcję publiczną bezpośrednio, lub pośrednio, jakichkolwiek nienależnych korzyści, dla niej samej lub dla jakiegokolwiek innej osoby, lub przyjmowaniu propozycji lub obietnicy takich korzyści, w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu jej funkcji;
- 3) popełniany w toku działalności gospodarczej, obejmującej realizację zobowiązań względem władzy (instytucji) publicznej, polegający na obiecywaniu, proponowaniu lub wręczaniu, bezpośrednio lub pośrednio, osobie kierującej jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych lub pracującej w jakimkolwiek charakterze na rzecz takiej jednostki, jakichkolwiek nienależnych korzyści, dla niej samej lub na rzecz jakiegokolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania, które narusza jej obowiązki i stanowi społecznie szkodliwe odwzajemnienie;
- 4) popełniany w toku działalności gospodarczej obejmującej realizację zobowiązań względem władzy (instytucji) publicznej, polegający na żądaniu lub przyjmowaniu bezpośrednio lub pośrednio przez osobę kierującą jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych lub pracującą w jakimkolwiek

charakterze na rzecz takiej jednostki, jakichkolwiek nienależnych korzyści lub przyjmowaniu propozycji lub obietnicy takich korzyści dla niej samej lub dla jakiegokolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania, które narusza jej obowiązki i stanowi społecznie szkodliwe odwzajemnienie.

Rozszerzenie zakresu przedmiotowego ustawy o korupcję jest zasadne z uwagi na negatywne społeczne skutki tego zjawiska. W 2018 r. prowadzono 1229 postępowań przygotowawczych w sprawach o przestępstwa korupcyjne, w tym w około 73% z nich przyjmującym był przedstawiciel sektora publicznego².

Zakres przedmiotowy ustawy został także rozszerzony o prawo pracy, rozumiane na gruncie projektowanej ustawy zgodnie z art. 9 § 1 Kodeksu pracy jako: przepisy Kodeksu pracy oraz przepisy innych ustaw i aktów wykonawczych, określające prawa i obowiązki pracowników i pracodawców, a także postanowienia układów zbiorowych pracy i innych opartych na ustawie porozumień zbiorowych, regulaminów i statutów określających prawa i obowiązki stron stosunku pracy.

Rozszerzenie zakresu przedmiotowego ustawy o prawo pracy jest zasadne z uwagi na liczbę skarg wpływających do Państwowej Inspekcji Pracy. Do Państwowej Inspekcji Pracy wpłynęło w³:

- 1) 2018 r. - 541 116 skarg;
- 2) 2019 r. - 54 720 skarg;
- 3) 2020 r. - 49 615 skarg, za zasadne uznano 22 545;
- 4) 2021 r. - 45 200 skarg, za zasadne uznano 27 050;
- 5) 2022 r. - 50 502 skarg, za zasadne uznano 27 895.

Szacuje się, że część powyższych skarg zostanie uznane za informację o naruszeniu prawa po wejściu w życie ustawy.

Art. 4. Pojęcie "sygnalisty" (Dyrektywa: "osoba dokonująca zgłoszenia"), rozumiane jako osoba fizyczna, która zgłasza lub ujawnia publicznie informację o naruszeniu prawa uzyskaną w kontekście związanym z pracą, jest równoznaczne z powszechnie używanym określeniem "sygnalista" na oznaczenie osób zgłaszających naruszenia prawa. W definicji odzwierciedlono otwarty katalog zgłaszających odpowiadający wymogom art. 4 ust. 1 Dyrektywy. Dodatkowo, stosownie do treści motywu 38, w katalogu zawarto pracownika tymczasowego w rozumieniu ustawy z dnia 9 lipca 2003 r. o zatrudnianiu pracowników tymczasowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1110).

Dodatkowo zakresem podmiotowym ustawy będą objęci sygnaliści lub ujawniający naruszenie prawa, w przypadku gdy zgłoszenia lub ujawnienia publicznego informacji o naruszeniu prawa, uzyskanej w kontekście związanym z pracą, dokonali przed nawiązaniem stosunku pracy lub innego stosunku prawnego stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług lub pełnienia funkcji w podmiocie prawnym lub na rzecz tego podmiotu, lub pełnienia służby w podmiocie prawnym, lub gdy taki stosunek już ustał (stosownie do postanowień art. 4 ust. 2 i 3 Dyrektywy).

Status sygnalisty będzie pochodną dokonania zgłoszenia wewnętrznego lub zgłoszenia zewnętrznego bądź ujawnienia publicznego na zasadach określonych w ustawie. Konieczne będzie zachowanie wymaganego trybu, tj. w szczególności dokonanie zgłoszenia z wykorzystaniem przewidzianych w tym zakresie kanałów zgłoszeń bądź zachowanie zasad ujawnienia publicznego. W każdym przypadku wymagane będzie dopełnienie przesłanek związanych z rzetelnością postępowania sygnalisty oraz wiarygodnością zgłaszanych lub ujawnianych przez niego informacji, w szczególności wymogu, że zgłaszający powinien mieć uzasadnione podstawy, aby sądzić, że będąca przedmiotem zgłoszenia informacja o naruszeniu jest prawdziwa w momencie dokonywania zgłoszenia. W przypadku zgłoszenia zewnętrznego lub wewnętrznego bezpośrednim uprawnieniem sygnalisty, wynikającym z samego dokonania zgłoszenia, będzie możliwość monitorowania toku sprawy, tj. uzyskania informacji zwrotnych dotyczących działań następczych, umożliwiających ocenę, czy zgłoszenie spotkało się z właściwą reakcją. W przypadku zarówno zgłoszenia zewnętrznego lub wewnętrznego, jak i ujawnienia publicznego będą przysługiwać ponadto wynikające z ustawy środki ochrony.

Art. 5. Projektowany artykuł wdraża art. 3 ust. 3 Dyrektywy, zgodnie z którym Dyrektywa nie wpływa na stosowanie prawa Unii ani prawa krajowego w odniesieniu do ochrony informacji niejawnych, ochrony prawnej tajemnicy zawodowej i tajemnicy medycznej, tajemnicy narady sędziowskiej lub przepisów dotyczących postępowania karnego.

Zawody objęte tajemnicą medyczną to m.in.:

- 1) farmaceuta - zgodnie z art. 34 ustawy z dnia 10 grudnia 2020 r. o zawodzie farmaceuty (Dz. U. z 2022 r. poz. 1873, z późn. zm.);
- 2) fizjoterapeuta - zgodnie z art. 9 pkt 3 ustawy z dnia 25 września 2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty (Dz. U. z 2023 r. poz. 1213, z późn. zm.);
- 3) lekarz i lekarz dentyista - zgodnie z art. 40 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentyisty (Dz. U. z 2023 r. poz. 1516, z późn. zm.);
- 4) pielęgniarka i położna - zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2702, z późn. zm.).

Projektowana ustawa w omawianym wyżej zakresie nie narusza także już istniejących rozwiązań. W szczególności motyw 17 Dyrektywy, w odniesieniu do reguł konkurencji mających zastosowanie do przedsiębiorstw, potwierdza "znaczenie zgłoszeń dokonywanych przez osoby znajdujące się wewnątrz danej organizacji dla wykrywania przypadków naruszenia prawa konkurencji". Zostało to uznane przez stosowanie prowadzonej przez Komisję polityki łagodzenia kar na podstawie art. 4a rozporządzenia Komisji (WE) nr 773/2004 z dnia 7 kwietnia 2004 r. odnoszącego się do prowadzenia przez Komisję postępowań zgodnie z art. 81 i art. 82 Traktatu WE (Dz. Urz. UE L 123 z 27.04.2004, str. 18, z późn. zm.). W motywie 17 Dyrektywy odnotowuje się także niedawne wprowadzenie przez Komisję narzędzia anonimowego sygnalizowania nieprawidłowości.

Dodatkowo Dyrektywa w art. 2 określa zakres przedmiotowy jej stosowania, wskazując, iż ustanawia ona wspólne minimalne normy ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii objęte zakresem stosowania aktów Unii określonych w załączniku, dotyczące m.in. zamówień publicznych. Tym samym Dyrektywa odnosi się do naruszeń w obrębie zamówień publicznych objętych zakresem stosowania dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady: 2014/24/UE (dyrektywa klasyczna), 2014/25/UE (dyrektywa sektorowa), 2014/23/UE (dyrektywa koncesyjna) i 2009/81/WE (dyrektywa obronnościowa) oraz dyrektyw odwoławczych.

Jednocześnie, zgodnie z art. 3 ust. 2 Dyrektywy, Dyrektywa "nie wpływa na odpowiedzialność państw członkowskich za zapewnienie bezpieczeństwa narodowego, ani na uprawnienia państw członkowskich do ochrony swych podstawowych interesów bezpieczeństwa. W szczególności, nie stosuje się jej do zgłoszeń w sprawie naruszeń przepisów dotyczących zamówień publicznych dotyczących aspektów obronności lub bezpieczeństwa, chyba że są one objęte odpowiednimi aktami Unii."

Stosownie do motywu 24 Dyrektywy "Bezpieczeństwo narodowe pozostaje w zakresie wyłącznej odpowiedzialności każdego państwa członkowskiego. Niniejsza dyrektywa nie powinna mieć zastosowania do zgłaszania naruszeń dotyczących zamówień publicznych obejmujących aspekty obronności lub bezpieczeństwa, jeżeli są one objęte zakresem stosowania art. 346 TFUE, zgodnie z orzecznictwem Trybunału. Jeżeli państwa członkowskie postanowią rozszerzyć ochronę przewidzianą w niniejszej dyrektywie na dodatkowe dziedziny lub akty, które nie wchodzą w zakres przedmiotowy jej stosowania, powinny mieć możliwość przyjęcia przepisów szczególnych w celu ochrony podstawowych interesów bezpieczeństwa narodowego w tym zakresie."

Opisywane przepisy ustanawiają zatem zasadę, że Dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla odpowiedzialności państw za zapewnienie swojego bezpieczeństwa. W ramach tej ogólnej zasady, której przedmiotowy zakres zastosowania należałoby generalnie uznać za otwarty (formuła "w szczególności"), jeden obszar wymieniony zostaje w Dyrektywie wprost, tj. zamówienia publiczne dotyczące obronności lub bezpieczeństwa. W tym przypadku Dyrektywa nie znajdzie zastosowania, chyba że zamówienia publiczne są objęte odpowiednimi aktami UE.

Natomiast, jeżeli chodzi o możliwość przyjęcia przepisów szczególnych w celu ochrony podstawowych interesów bezpieczeństwa, Dyrektywa ogranicza możliwość takiej regulacji do przypadków, gdy dojdzie do rozszerzenia zakresu krajowych regulacji w stosunku do zakresu przedmiotowego Dyrektywy o dodatkowe dziedziny lub akty prawne.

Projektowana ustawa, odnosząc się do materii zamówień publicznych w sposób szerszy niż Dyrektywa, określa zakres przedmiotowy jej stosowania, obejmując nim również naruszenia odnoszące się do zamówień nieobjętych stosowaniem ustawy z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1605, z późn. zm.), w tym o wartości niższej niż 130 000 zł, oraz zamówień wyłączonych na podstawie przepisów tej ustawy. Jest to uzasadnione, mając na uwadze znaczenie

projektowanych regulacji dla funkcjonowania systemu zamówień publicznych i jego przejrzystości w związku z zapewnieniem ochrony sygnalistom w obrębie zamówień publicznych.

Jednocześnie, w świetle przytoczonych przepisów (art. 3 ust. 2 oraz motywu 24) Dyrektywy, jest zasadne odrębne rozważenie kwestii zakresu zastosowania ustawy odnośnie do naruszeń w obszarze zamówień publicznych w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa, w tym trzech możliwych rozwiązań: (i) wyłączenie ww. zamówień spod projektowanej ustawy - z czym wiąże się konieczność wprowadzenia odpowiedniej regulacji kształtującej zakres przedmiotowy ustawy (zawężenie projektowanego art. 3 ustawy lub wprowadzenie wyłączenia); (ii) wprowadzenie szczególnych regulacji poświęconych ww. zamówieniom - w myśl motywu 24 dyrektywy; (iii) objęcie ww. zamówień wprost projektowanymi przepisami bez tworzenia szczególnych regulacji.

W przedstawionym projekcie proponuje się zastosowanie rozwiązania pierwszego w odniesieniu do zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa nieobjętych dyrektywą 2019/1937 na podstawie jej art. 2 w zw. z art. 3 (zamówienia wyłączone spod stosowania dyrektywy 2009/81/WE), tj. wyłączenie ww. zamówień spod stosowania ustawy.

Projektowany art. 5 ust. 3 i 4 dotyczą szczególnych rozwiązań mających zastosowanie do służb specjalnych, tj. Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego. W tym kontekście, z uwagi na specyfikę funkcjonowania tych służb, zakres spraw pozostający w ich właściwości, dotyczący bezpośrednio bezpieczeństwa narodowego, jak również stosowanych przez nie metod działania, jest uzasadnione, aby rozwiązania prawne, które wiążą się z ujawnieniem informacji dotyczących ich funkcjonowania były uregulowane w sposób szczególny. Jest to wyjątkowo istotne, zważywszy na fakt, że służby specjalne mają obowiązek ochrony środków, form i metod realizacji zadań, a także zgromadzonych informacji (art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2023 r. poz. 1136, z późn. zm.), art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2023 r. poz. 81, z późn. zm.) oraz art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym).

Zgodnie z projektowanym ust. 3 instytucja ujawnienia publicznego zostanie wyłączona w odniesieniu do działalności mającej na celu zapewnienie bezpieczeństwa narodowego, związanej z realizacją ustawowych zadań przez służby specjalne. Zadania ustawowe to zadania powierzone służbom specjalnym, przede wszystkim w poszczególnych ustawach pragmatycznych (w szczególności w art. 5 ust. 1 i art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, czy w art. 5 ust. 1 i art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego).

Dodatkową modyfikacją modelu ustawowego, wynikającą ze specyfiki służb specjalnych i wrażliwości informacji związanych z ich funkcjonowaniem, jest wskazanie w ustawie, że organem publicznym właściwym do przyjęcia zgłoszenia zewnętrznego oraz realizacji zadań, o których mowa w rozdziale 4 ustawy, będzie Prezes Rady Ministrów (albo Minister - Koordynator Służb Specjalnych). Oznacza to, że sygnalista, który będzie chciał skorzystać ze zgłoszenia zewnętrznego, powinien przekazać zgłoszenie bezpośrednio temu podmiotowi.

Art. 6. Zgodnie z Dyrektywą sygnalista kwalifikuje się do objęcia ochroną, która została określona w projektowanym rozdziale 2 (Zakaz działań odwetowych i środki ochrony), pod warunkiem że miał uzasadnione podstawy sądzić, że będące przedmiotem zgłoszenia informacje na temat naruszeń są prawdziwe w momencie dokonywania zgłoszenia i że informacje takie są objęte zakresem stosowania Dyrektywy. Projektowany przepis ustawy wdraża w tym zakresie art. 6 ust. 1 lit. a Dyrektywy.

W świetle Dyrektywy oraz projektowanej ustawy sygnalista nie jest obowiązany wykazać, tj. udowodnić lub przekazać wyczerpujących informacji potwierdzających, że naruszenie rzeczywiście miało miejsce. Zgłoszona przez niego informacja powinna natomiast opierać się o przesłanki ("uzasadnione podstawy") dostatecznie, w obiektywnym rozumieniu, uzasadniające przekonanie o wystąpieniu naruszenia.

Z przepisu wynika pośrednio, że sygnalista nie musi także posiadać dostatecznej wiedzy, a tym bardziej obowiązku wykazania, że dane zdarzenie wyczerpuje znamiona przestępstwa lub innego naruszenie prawa, a zatem, często nie mając odpowiedniego przygotowania prawniczego lub innego przygotowania merytorycznego, samodzielnie dokonywać tego rodzaju kwalifikacji. Zgodnie z opisywanymi założeniami zasadnicze znaczenie będzie miało uzasadnione i weryfikowalne - przez odniesienie do obiektywnych przesłanek (okoliczności danej sprawy) - przekonanie ujawniającego o prawdziwości informacji objętej zgłoszeniem i wpisywania się tej informacji w zakres ustawy.

Podejście takie będzie także zasadniczo spójne z przepisami o tzw. społecznym obowiązku zawiadomienia o przestępstwie, o którym stanowi art. 304 § 1 Kodeksu postępowania karnego. Zgodnie z tym przepisem każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję. Złożenie zawiadomienia o przestępstwie w ramach tego społecznego obowiązku "odnosi się do zawiadomienia o konkretnym zachowaniu, które jest zagrożone przez ustawę pod groźbą kary, przy czym zawiadamiający nie musi wiedzieć, czy jest ono traktowane przez prawo jako przestępstwo - i jakie - czy jedynie jako wykroczenie. Istotne jednak, aby miał on wiedzę wskazującą na możliwość zaistnienia takiego czynu, choćby wiedzę tę uzyskał od innych osób, a nie z własnych spostrzeżeń czy obserwacji. To organ ścigania ma bowiem rozważyć, czy i o jaki czyn zabroniony może tu in concreto chodzić".⁴

Sygnalista będzie objęty ochroną od chwili dokonania zgłoszenia. Data wpływu zgłoszenia nie będzie mieć znaczenia w przyznaniu ochrony.

Art. 7. Z art. 6 ust. 2 i 3 Dyrektywy wynika, że bez uszczerbku dla istniejących na mocy prawa Unii

obowiązków w zakresie anonimowego zgłaszania, Dyrektywa nie wpływa na uprawnienia państw do decydowania o ewentualnym wprowadzeniu obowiązku przyjmowania anonimowych zgłoszeń i podejmowania w związku z nimi działań następczych (ust. 2). Ponadto stanowi (ust. 3), że osoby, które dokonały anonimowego zgłoszenia lub anonimowo ujawniły publicznie informacje, a następnie zostały zidentyfikowane i doświadczyły działań odwetowych, kwalifikują się mimo to do objęcia ochroną, pod warunkiem że spełniają ogólne warunki, takie jak dochowanie trybu zgłoszenia wewnętrznego albo zewnętrznego lub ujawnienia publicznego oraz warunki w zakresie uzasadnionych podstaw zgłoszenia, tj. warunki wynikające z art. 6 ust. 1 lit. a i b Dyrektywy.

Projektodawca wprowadził możliwość, aby podmioty prawne, Rzecznik Praw Obywatelskich i organy publiczne same zdecydowały o możliwości przyjmowania zgłoszeń anonimowych. Takie rozwiązanie wynika z odmiennej praktyki danych podmiotów. Projektodawca nie zdecydował się na wprowadzenie obligatoryjnego wdrożenia anonimowego trybu dokonywania zgłoszeń wewnętrznych, jak i zgłoszeń zewnętrznych. Oznacza to, że dla skutecznego dokonania zgłoszenia osoba zgłaszająca będzie musiała podać dane identyfikujące taką osobę i umożliwiające kontakt z taką osobą. W przypadku, w którym podmiot prawny lub organ publiczny zdecydują się rozpatrywać zgłoszenia anonimowe, będzie należało odpowiednie regulacje tej kwestii umieścić odpowiednio w procedurze zgłoszeń wewnętrznych podmiotu prawnego lub procedurze zgłoszeń zewnętrznych organu publicznego. Zgodnie z wymogami Dyrektywy, jeżeli informacja o naruszeniu zostanie zgłoszona podmiotowi prawnemu lub organowi publicznemu lub ujawniona publicznie anonimowo i, z jakiegokolwiek przyczyny, dojdzie następnie do ujawnienia tożsamości zgłaszającego, który doświadczy działań odwetowych, przepisy ustawy o środkach ochrony określonych w projektowanym rozdziale 2 (Zakaz działań odwetowych i środki ochrony) znajdą zastosowanie, jeżeli spełnione zostaną warunki określone w art. 6 ustawy (uzasadnione podstawy zgłoszenia).

W projekcie ustawy wskazano, że do zgłoszeń anonimowych nie będą miały zastosowanie następujące projektowane przepisy:

- 1) art. 32 ust. 3, 5 i 6 oraz art. 34 ust. 1 pkt 6 regulujące przekazywanie informacji dotyczących przyjęcia zgłoszenia przez Rzecznika Praw Obywatelskich oraz organ publiczny do sygnalisty;
- 2) art. 37 dotyczący potwierdzenia otrzymania zgłoszenia;
- 3) art. 38 regulujący zaświadczenie o podleganiu ochronie określonej w rozdziale 2;
- 4) art. 40 ust. 1 zdanie drugie i ust. 2 zdanie drugie dotyczące obowiązku informacyjnego względem sygnalisty o podjętych czynnościach lub ich braku;
- 5) art. 41 regulujący informację zwrotną wysyłaną sygnaliście przez organ publiczny.

Przepisy ustawy, zgodnie z projektowanym art. 10 ust. 2, nie będą stosowane w przypadku, w którym przepisy odrębne przewidują rozpatrywanie informacji o naruszeniu prawa zgłoszonych anonimowo (np. w trybie przewidzianym w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe).

Art. 8. Proponuje się wprowadzenie regulacji dotyczącej ochrony danych osobowych sygnalisty, zgodnie z którą dane osobowe będą podlegały ujawnieniu tylko, gdy sygnalista wyrazi na to wyraźną zgodę. Taka regulacja ma zapewnić poufność tożsamości zgłaszającego wyrażoną w art. 16 ust. 1 Dyrektywy. Jednocześnie jednak ust. 2 powołanego przepisu Dyrektywy wskazuje, że w drodze odstępstwa od ust. 1, tożsamość osoby dokonującej zgłoszenia i wszelkie inne informacje, o których mowa w ust. 1, mogą zostać ujawnione jedynie wtedy, gdy takie ujawnienie jest koniecznym i proporcjonalnym obowiązkiem wynikającym z prawa Unii lub prawa krajowego w kontekście prowadzonych przez organy krajowe postępowań wyjaśniających lub postępowań sądowych, w tym w celu zagwarantowania prawa do obrony przysługującego osobie, której dotyczy zgłoszenie. Zgodnie zaś z regulacją zawartą w ust. 3 powołanego przepisu Dyrektywy ujawnianie dokonane zgodnie z odstępstwem przewidzianym w ust. 2 jest objęte odpowiednimi zabezpieczeniami zgodnie z obowiązującymi przepisami unijnymi i krajowymi. W szczególności zanim tożsamość osób dokonujących zgłoszenia zostanie ujawniona, muszą one zostać o tym powiadomione, chyba że takie powiadomienie mogłoby zagrozić powiązanemu postępowaniu wyjaśniającemu lub postępowaniu sądowemu. Powiadamiając osoby dokonujące zgłoszenia, właściwy organ przesyła im pisemne wyjaśnienie powodów ujawnienia odnośnych poufnych danych.

Projektowany art. 8 ust. 2 i 3 ma zatem na celu wdrożenie powołanego wyżej art. 16 ust. 2 i 3 Dyrektywy.

Do przetwarzania danych osobowych objętych Dyrektywą (art. 17 Dyrektywy), stosuje się rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej "RODO". W związku z tym, mając na względzie art. 6 ust. 1 lit. e, art. 9 ust. 1 lit. g oraz art. 10 RODO, proponuje się wskazać, że podmiot prawny lub organ publiczny, po otrzymaniu zgłoszenia, przetwarza dane osobowe w zakresie niezbędnym do przyjęcia zgłoszenia oraz podjęcia ewentualnego działania następczego. Natomiast dane osobowe, które nie mają znaczenia dla rozpatrywania zgłoszenia, nie będą zbierane, a w razie przypadkowego zebrania, będą niezwłocznie usuwane (stosownie do art. 17 akapit drugi Dyrektywy). Usunięcie tych danych osobowych będzie jednak następowało w terminie 14 dni od chwili ustalenia, że nie mają one znaczenia dla sprawy. Projektowany przepis będzie dotyczyć wszystkich organów publicznych objętych regulacją ustawy, w tym także Rzecznik Praw Obywatelskich.

W związku z brzmieniem przepisu art. 23 ust. 1 lit. e i i RODO, wyłączony zostanie ciężący na administratorze obowiązek przekazania informacji dotyczących źródła pozyskania danych osobie, której dane dotyczą (zawarty w art. 14 ust. 2 lit. f RODO). Takie wyłączenie będzie jednak uwarunkowane obowiązkiem spełnienia przez zgłaszającego warunków zawartych w projektowanym art. 6 albo wyrażeniem wyraźnej zgody na ujawnienie swojej tożsamości (projektowany ust. 5). Wyłączony zostanie także, na mocy art. 23 ust. 1 lit. e i i RODO, obowiązek realizacji wniosku osoby, której dane dotyczą,

określonego w art. 15 RODO, w zakresie udzielenia informacji o źródle pozyskania danych, zgodnie z art. 15 ust 1 lit. g RODO (projektowany ust. 6). Taki wniosek osoby, której dane dotyczą, będzie mógł być zrealizowany wyłącznie w sytuacji, w której zgłaszający nie spełnia warunków wskazanych w projektowanym art. 6 albo wyraził na takie przekazanie wyraźną zgodę.

Zasada ochrony danych sygnalisty w zakresie, w jakim jego dane mogą być ujawnione wyłącznie za jego wyraźną zgodą, jest spójna z treścią przepisów Dyrektywy (art. 16 ust. 1). Zgodnie z treścią art. 23 ust. 2 RODO akt prawny ograniczający prawa i obowiązki określone m.in. w art. 12, art. 14 i art. 15 RODO musi zawierać przepisy dotyczące:

- 1) celów przetwarzania lub kategorii przetwarzania - w projektowanej ustawie celem przetwarzania danych sygnalisty i osób, których dotyczy zgłoszenie, jest stworzenie ram prawnych dla ochrony praw sygnalisty, ochrony praw osoby, której dotyczy zgłoszenie, w szczególności w przypadku niezasadnego jej wskazania oraz doprowadzenia do stanu zgodnego z obowiązującym porządkiem prawnym;
- 2) kategorii danych osobowych - w projektowanej ustawie są to dane o źródle pozyskania danych;
- 3) zakresu wprowadzonych ograniczeń - wprowadzane projektowaną ustawą ograniczenie sprowadza się do braku informacji o źródle pozyskania danych;
- 4) zabezpieczeń zapobiegających nadużyciom lub niezgodnemu z prawem dostępowi lub przekazywaniu - zabezpieczeniem zapobiegającym nadużyciom będzie ustawowy wymóg nieprzekazywania danych o źródle pozyskania danych, jeżeli zgłaszający spełnia ustawowe przesłanki do objęcia ochroną (określone w projektowanym art. 6) oraz nie wraził wyraźnej zgody na ujawnienie swojej tożsamości;
- 5) określenia administratora lub kategorii administratorów - administratorami danych są podmioty, do których jest skierowane zgłoszenie sygnalisty - odpowiednio podmiot prawny lub organ publiczny;
- 6) okresów przechowywania oraz mających zastosowanie zabezpieczeniach z uwzględnieniem charakteru, zakresu i celów przetwarzania lub kategorii przetwarzania - w projektowanej regulacji wskazano jako adekwatny okres 12 miesięcy po zakończeniu roku kalendarzowego, w którym przekazano zgłoszenie zewnętrznie do organu publicznego właściwego do podjęcia działań następczych lub zakończono działania następcze, lub po zakończeniu postępowań zainicjowanych tymi działaniami. Ponadto przewidziany zostanie obowiązek zapewnienia, aby procedury zgłoszeń zapewniały ochronę poufności tożsamości zgłaszającego, osoby, której dane dotyczą, jak również umożliwiały dostęp do tych danych tylko upoważnionym osobom;
- 7) ryzyk naruszenia praw lub wolności osoby, której dane dotyczą - ryzykiem wynikającym z konstrukcji projektowanych przepisów jest ograniczenie prawa dostępu do informacji, w przypadku ustalenia przesłanek zakazujących jej ujawniania;
- 8) praw osób, których dane dotyczą, do uzyskania informacji o ograniczeniach, o ile nie narusza to celu ograniczenia - projektodawca gwarantuje takie prawo, ponieważ propozycja przepisu nie uniemożliwia udzielenia informacji, że dane zostały pozyskane w związku ze zgłoszeniem sygnalisty, uniemożliwia

jedynie ujawnienie tożsamości sygnalisty.

Pomijając powyższe, należy podkreślić, że Dyrektywa nakłada na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia poufności tożsamości sygnalisty (art. 16 Dyrektywy), jako kluczowy element ochrony. Z uwagi na ten fakt w projekcie zawieszono jedno prawo osoby, której dane dotyczą, a mianowicie prawo dostępu do informacji o źródle danych osobowych (czyli danych dotyczących sygnalisty), przede wszystkim z uwagi na ww. ochronę. W konsekwencji test proporcjonalności i konieczności jednoznacznie wskazuje na niezbędność zachowania poufności jego danych, nawet kosztem prawa osoby do uzyskania informacji o źródle danych.

Dane osobowe przetwarzane w związku z przyjęciem zgłoszenia oraz podjęciem działań następczych przez podmiot prawny oraz organ publiczny będą przechowywane przez okres 3 lat po zakończeniu roku kalendarzowego, w którym przekazano zgłoszenie zewnętrzne do organu publicznego właściwego do podjęcia działań następczych lub zakończono działania następcze, lub po zakończeniu postępowań zainicjowanych tymi działaniami.

Taki okres, w ocenie projektodawcy, jest niezbędny dla celów wystąpienia ewentualnych postępowań, po zakończeniu działań następczych. Ponadto zapewni także, przez wskazany w projekcie czas, skorzystanie z uprawnienia przewidzianego w projektowanym art. 40 ust. 2, zgodnie z którym organ publiczny może nie podjąć działań następczych, w przypadku gdy w zgłoszeniu zewnętrznym dotyczącym sprawy będącej już przedmiotem wcześniejszego zgłoszenia nie zawarto istotnych nowych informacji na temat naruszeń w porównaniu z wcześniejszym zgłoszeniem zewnętrznym. Warto także wskazać, że taki okres pozostaje spójny z terminem przedawnienia roszczeń ze stosunku pracy (art. 291 Kodeksu pracy) oraz roszczeń o świadczenia okresowe i roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej (art. 118 Kodeksu cywilnego).

Po upływie wskazanego okresu przechowywania podmiot prawny i organ publiczny usuną dane osobowe oraz zniszczą dokumenty związane z danym zgłoszeniem. Przepisy ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2020 r. poz. 164) nie będą w tym przypadku stosowane. Nie będzie to jednak dotyczyło sytuacji, w których dokumenty związane ze zgłoszeniem zostaną włączone i będą stanowiły integralną część akt spraw sądowych lub sądownoadministracyjnych. W takich przypadkach do przechowywania i usuwania takich dokumentów będą stosowane przepisy odrębne, mające zastosowanie do takich akt.

Mając na względzie art. 35 RODO, należy wskazać, że podmiotami uprawnionymi do przetwarzania danych osobowych na mocy projektowanej ustawy będą wyłącznie zdefiniowane w niej podmioty prawne oraz organy publiczne, a także pracownicy upoważnieni przez te podmioty i organy. Przewiduje się, że przedmiotem przetwarzania będą dane obejmujące: imię i nazwisko zgłaszającego oraz inne informacje zmierzające do ustalenia okoliczności naruszenia, w tym dane osoby, której dotyczy zgłoszenie. Wszystkie informacje przekazane w zgłoszeniu (tj. dane osobowe oraz informacje

umożliwiający identyfikację zgłaszającego) będą przetwarzane wyłącznie w celu niezbędnym do realizacji celów ustawy, w szczególności przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego celem podjęcia ewentualnych działań następczych. Takie rozwiązania prawne są niezbędne dla celów wdrożenia przepisów Dyrektywy. Przetwarzanie danych osobowych na mocy projektowanej ustawy może rodzić ryzyko naruszenia praw lub wolności osób dokonujących zgłoszenia. Niemniej w celu zapobieżenia takim skutkom zostaną wprowadzone regulacje ochronne mające na celu określenie wymogów dotyczących organizacji przyjmowania zgłoszeń (projektowany art. 27, art. 42 oraz art. 43). Dodatkowo projekt ustawy będzie przewidywał sankcję karną za naruszenie obowiązku zachowania poufności tożsamości sygnalisty (projektowany art. 56).

Art. 9. Projektowany przepis ma na celu wdrożenie art. 3 ust. 4 Dyrektywy, zgodnie z którym Dyrektywa nie wpływa na przepisy krajowe dotyczące wykonywania przez pracowników ich prawa do konsultacji z ich przedstawicielami lub związkami zawodowymi, przepisy krajowe dotyczące ochrony przed nieuzasadnionym szkodliwym działaniem w wyniku takich konsultacji ani na przepisy krajowe dotyczące prawa do zrzeszania się i prawa do zawierania układów zbiorowych. Pozostaje to bez uszczerbku dla poziomu ochrony przyznanej na mocy Dyrektywy.

Art. 10. Projektowany artykuł wdraża art. 3 ust. 1 Dyrektywy, zgodnie z którym, jeżeli w sektorowych aktach Unii Europejskiej wymienionych w załączniku do Dyrektywy ustanowiono przepisy szczególne dotyczące zgłaszania naruszeń, stosuje się te przepisy. Przepisy Dyrektywy stosuje się w zakresie, w jakim dana kwestia nie jest uregulowana w tych sektorowych aktach Unii w sposób wiążący. Z uwagi na fakt, że szereg przepisów sektorowych przewiduje rozpatrywanie informacji o naruszeniu prawa w odmienny sposób, w tym np. w zakresie rozpatrywania zgłoszeń anonimowych (w przeciwieństwie do projektowanych przepisów ustawy), proponuje się także dodanie przepisu jednoznacznie potwierdzającego brak wpływu projektowanej ustawy na takie regulacje. Motyw 20 Dyrektywy stanowi, że "Niektóre akty Unii, w szczególności akty dotyczące dziedziny usług finansowych, takie jak rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 596/2014 i dyrektywa wykonawcza Komisji (UE) 2015/2392 przyjęta na podstawie tego rozporządzenia, zawierają już szczegółowe przepisy dotyczące ochrony sygnalistów. Należy utrzymać w mocy wszelkie szczególne uregulowania w tym względzie przewidziane w takich obowiązujących już przepisach Unii, w tym w aktach Unii wymienionych w części II załącznika do niniejszej dyrektywy, dopasowane do poszczególnych sektorów. Ma to szczególne znaczenie dla ustalenia, które podmioty prawne w dziedzinie usług finansowych oraz zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu są obecnie zobowiązane do ustanowienia wewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń. Jednocześnie w celu zapewnienia spójności i pewności prawa we wszystkich państwach członkowskich niniejsza dyrektywa powinna mieć zastosowanie we wszystkich kwestiach nieuregulowanych w aktach sektorowych i powinna tym samym uzupełniać takie akty, tak aby były w pełni zgodne z minimalnymi normami. W szczególności niniejsza dyrektywa powinna doprecyzowywać strukturę wewnętrznych i zewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń,

obowiązki właściwych organów oraz szczególnie formy ochrony przed działaniami odwetowymi, które należy zapewnić na poziomie krajowym. W tym względzie art. 28 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1286/2014 umożliwia państwom członkowskim ustanowienie wewnętrznego kanału dokonywania zgłoszeń w odniesieniu do dziedziny objętej niniejszym rozporządzeniem. Dla zachowania spójności z minimalnymi normami określonymi w niniejszej dyrektywie obowiązek ustanowienia wewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń, o którym mowa w niniejszej dyrektywie, powinien mieć również zastosowanie w kontekście rozporządzenia (UE) nr 1286/2014."

Rozdział 2.

Zakaz działań odwetowych i środki ochrony

Zgodnie z Dyrektywą ochrona przysługiwać powinna szerokiemu kręgowi osób na gruncie dokonanego zgłoszenia lub ujawnienia informacji o naruszeniu prawa w kontekście związanym z pracą. W związku ze zgłoszeniem lub publicznym ujawnieniem informacji o naruszeniu prawa na zasadach określonych w ustawie, zgłaszającego, w szerokim rozumieniu tego określenia wynikającym z definicji ustawowej (w pierwszym rzędzie pracownika oraz osoby świadczące pracę na innej podstawie prawnej, a ponadto innych zgłaszających), obejmą środki ochrony przewidziane w rozdziale 2. Przepisy o środkach ochrony znajdują zastosowanie, będą w szczególności mogły zostać przywołane przez sygnalistę w odnośnym postępowaniu, gdy pojawi się ewentualny spór lub podjęte zostanie działanie o charakterze odwetowym.

Art. 11. Projektowany przepis ustanawia nadrzędny zakaz podejmowania jakichkolwiek działań odwetowych wobec sygnalisty, rozumianych, zgodnie z projektowanym art. 2 pkt 2, jako bezpośrednie lub pośrednie działanie lub zaniechanie w kontekście związanym z pracą, które jest spowodowane zgłoszeniem lub ujawnieniem publicznym i które narusza lub może naruszyć prawa sygnalisty lub wyrządza lub może wyrządzić nieuzasadnioną szkodę sygnaliście, w tym wszczynanie postępowań przeciwko sygnaliście (por. art. 5 pkt 11 oraz art. 19 Dyrektywy). W pojęciu działań odwetowych mieści się także wszczynanie tzw. uciążliwych postępowań w rozumieniu art. 23 ust. 1 lit. c Dyrektywy wobec zgłaszających lub ujawniających informacje o naruszeniach prawa. Podejmowanie działań odwetowych będzie w ustawie zagrożone sankcjami odpowiednio do art. 23 Dyrektywy. Stosownie do regulacji art. 19 Dyrektywy zakazem są objęte także próby lub groźby zastosowania takich działań.

Art. 12. Artykuł 19.

Dyrektywy ustanawia zakaz wszelkich działań odwetowych wobec sygnalisty, w tym pracowników. Do otwartego katalogu form działań odwetowych przepis zalicza między innymi zawieszenie, przymusowy urlop bezpłatny, zwolnienie lub równoważne środki, degradację lub wstrzymanie awansu, przekazanie obowiązków, zmianę miejsca pracy, obniżenie wynagrodzenia, zmianę godzin pracy, wstrzymanie szkoleń, negatywną ocenę wyników lub negatywną opinię o pracy, nałożenie lub zastosowanie jakiegokolwiek środka dyscyplinarnego, nagany lub innej kary, w tym finansowej, przymus, zastraszanie,

mobbing lub wykluczenie, dyskryminację, niekorzystne lub niesprawiedliwe traktowanie, nieprzekształcenie umowy o pracę na czas określony w umowę o pracę na czas nieokreślony, w sytuacji gdy pracownik mógł mieć uzasadnione oczekiwania, że zostanie mu zaoferowane stałe zatrudnienie, nieprzedłużenie lub wcześniejsze rozwiązanie umowy o pracę na czas określony.

Jak wskazuje się "skuteczna ochrona osób dokonujących zgłoszenia jako środek poprawy egzekwowania prawa Unii wymaga szerokiej definicji działań odwetowych, obejmującej wszelkie działania lub zaniechania mające miejsce w kontekście związanym z pracą, które przynoszą tym osobom szkodę" (motyw 44 Dyrektywy).

Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki mające na celu zapewnienie ochrony przed działaniami odwetowymi zgodnie z prawem krajowym (zob. art. 21 ust. 1 i 8 oraz motyw 94 Dyrektywy).

Jednocześnie "Odpowiedni środek ochrony prawnej w każdym przypadku powinien być uzależniony od rodzaju doświadczonych działań odwetowych, a szkodę poniesioną w takim przypadku należy naprawić całkowicie, zgodnie z prawem krajowym. Odpowiedni środek ochrony prawnej może mieć postać działań mających na celu przywrócenie stanu poprzedniego, na przykład w sytuacji zwolnienia, przeniesienia lub degradacji, wstrzymania szkolenia lub awansu, lub przywrócenia odebranego zezwolenia, odebranej licencji lub ponownego zawarcia wypowiedzianej umowy; odszkodowania za rzeczywiste i przyszłe straty finansowe, na przykład za utracone w przeszłości zarobki, ale także za przyszłą utratę dochodów, koszty związane ze zmianą zawodu; odszkodowania za inne szkody majątkowe, takie jak koszty ochrony prawnej i koszty leczenia, oraz zadośćuczynienia za szkody niemajątkowe, takie jak ból i cierpienie" (motyw 94 Dyrektywy).

Odnosnie do zakresu podmiotowego zgodnie z motywem 38 Dyrektywy ochrona "powinna obejmować w pierwszej kolejności osoby o statusie "pracowników" w rozumieniu art. 45 ust. 1 TFUE zgodnie z wykładnią Trybunału, czyli osoby, które przez określony czas wykonują na rzecz innej osoby i pod jej kierownictwem określone świadczenia w zamian za wynagrodzenie. Ochrona powinna zatem obejmować również osoby w niestandardowych stosunkach pracy, w tym osoby zatrudnione w niepełnym wymiarze czasu pracy i osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę na czas określony, a także osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę lub na podstawie stosunku pracy z agencją pracy tymczasowej, co stanowi niepewne formy zatrudnienia, gdzie standardowe środki ochrony przed niesprawiedliwym traktowaniem są często trudne do zastosowania. Pojęcie "pracownika" obejmuje również urzędników służby cywilnej, pracowników państwowych, a także inne osoby pracujące w sektorze publicznym."

W związku z powyższym w projekcie zaproponowano odrębny przepis dotyczący zakazu podejmowania działań odwetowych wobec pracowników.

Niektóre instytucje prawa pracy, z uwagi na swoją specyfikę, zakres przedmiotowy lub zakres uprawnień przyznanych ogólnie pracownikowi, niekiedy wyłączają możliwość zastosowania tych instytucji w

charakterze środka odwetowego. Do takich należałoby zaliczyć przepisy o udzieleniu urlopu bezpłatnego czy też przepisy o karach porządkowych, o których mowa w art. 108 Kodeksu pracy.

Przymusowy urlop bezpłatny (art. 19 lit. a Dyrektywy)

Zgodnie z obowiązującymi przepisami Kodeksu pracy nie ma prawnej możliwości udzielenia urlopu bezpłatnego oraz jego zawieszenia co najmniej bez zgody pracownika (art. 174-174¹ Kodeksu pracy). Co do zasady bowiem urlop bezpłatny jest udzielany tylko na pisemny wniosek pracownika (art. 174 Kodeksu pracy), a jedynie urlop bezpłatny, o którym mowa w art. 174¹ Kodeksu pracy, jest udzielany za zgodą pracownika. Natomiast prawo pracodawcy do odwołania pracownika z urlopu bezpłatnego istnieje tylko w przypadku spełnienia przesłanek określonych w art. 174 § 3 Kodeksu pracy (tj. w razie urlopu dłuższego niż 3 miesiące i o ile zostało to przewidziane przy udzielaniu tego urlopu).

Nie jest możliwe zastosowanie przymusowego urlopu bezpłatnego w charakterze środka odwetowego z powodu ewentualnego zgłoszenia lub ujawnienia informacji o naruszeniu.

Kary porządkowe

Zgodnie z obowiązującymi przepisami Kodeksu pracy (art. 108) przesłankami nałożenia kary porządkowej może być wyłącznie: nieprzestrzeganie przez pracownika ustalonej organizacji i porządku w procesie pracy, przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, przepisów przeciwpożarowych, a także przyjętego sposobu potwierdzania przybycia i obecności w pracy oraz usprawiedliwiania nieobecności w pracy - wówczas pracodawca może nałożyć karę upomnienia lub nagany, oraz nieprzestrzeganie przez pracownika przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy lub przepisów przeciwpożarowych, opuszczenie pracy bez usprawiedliwienia, stawienie się do pracy w stanie nietrzeźwości lub spożywanie alkoholu w czasie pracy - wówczas pracodawca może również stosować karę pieniężną.

Katalog kar porządkowych i przesłanek nałożenia tych kar ma charakter wyłączny. Nie jest możliwe zastosowanie kary porządkowej w oparciu o inne przesłanki, w tym ewentualne zgłoszenie lub ujawnienie informacji o naruszeniu.

Obowiązujące przepisy Kodeksu pracy zawierają regulacje prawne, które mogłyby służyć ochronie pracownika przed działaniem odwetowym ze strony pracodawcy - także z uwagi na dokonane przez niego zgłoszenie lub ujawnienie informacji o naruszeniu. Do takich należą przede wszystkim przepisy o równym traktowaniu w zatrudnieniu i przeciwdziałaniu mobbingowi. Niemniej brak wprowadzenia odnośnych przepisów w samym projekcie ustawy mogłoby powodować wątpliwości co do objęcia takich działań zakresem działań odwetowych.

Powyższe rozważania oraz analiza treści Dyrektywy wskazały na potrzebę przyjęcia w projektowanej ustawie regulacji w celu ochrony zgłaszających w odniesieniu do części spośród potencjalnych środków odwetowych, o których mowa w art. 19 Dyrektywy, tj. odnośnie do zakazu:

- zwolnienia lub stosowania równoważnych środków (art. 19 lit. a Dyrektywy),
- degradacji lub wstrzymania awansu (art. 19 lit. b Dyrektywy),

- przekazania obowiązków, zmiany miejsca pracy, obniżenia wynagrodzenia, zmiany godzin pracy (art. 19 lit. c Dyrektywy),
- wstrzymania szkoleń (art. 19 lit. d Dyrektywy),
- negatywnej oceny wyników lub negatywnej opinii o pracy (art. 19 lit. e Dyrektywy),
- nałożenia lub zastosowania jakiegokolwiek środka dyscyplinarnego, nagany lub innej kary, w tym finansowej (art. 19 lit. f Dyrektywy),
- przymusu, zastraszania, mobbingu lub wykluczenia (art. 19 lit. g Dyrektywy),
- dyskryminacji, niekorzystnego lub niesprawiedliwego traktowania (art. 19 lit. h Dyrektywy),
- nieprzekształcenia umowy o pracę na czas określony w umowę o pracę na czas nieokreślony, w sytuacji gdy pracownik mógł mieć uzasadnione oczekiwania, że zostanie mu zaoferowane stałe zatrudnienie (art. 19 lit. i Dyrektywy),
- nieprzedłużenia lub wcześniejszego rozwiązania umowy o pracę na czas określony (art. 19 lit. j Dyrektywy),
- szkody, w tym nadszarpnięcia reputacji danej osoby, zwłaszcza w mediach społecznościowych, lub strat finansowych, w tym strat gospodarczych i utraty dochodu (art. 19 lit. k Dyrektywy),
- umieszczenia na czarnej liście na podstawie nieformalnego lub formalnego porozumienia sektorowego lub branżowego, co może skutkować tym, że dana osoba nie znajdzie w przyszłości zatrudnienia w danym sektorze lub danej branży (art. 19 lit. l Dyrektywy),
- skierowania na badania psychiatryczne lub lekarskie (art. 19 lit. o Dyrektywy).

Z kolei określony w art. 12 ust. 1 pkt 13 zakaz działań odwetowych w postaci wykluczenia - w rozumieniu projektowanego przepisu może polegać na usunięciu sygnalisty z zespołu prowadzącego prace nad projektem lub pominięciu przy organizacji takiego zespołu.

Niezbędne jest ponadto uregulowanie ogólnych zasad ochrony w związku z zatrudnieniem, takich jak prawo do zgłoszenia lub ujawnienia naruszenia na gruncie przepisów prawa pracy oraz czynności i aktów tworzących i kształtujących stosunek pracy, a ponadto niektórych aspektów realizacji praw regulowanych ustawą, takich jak adekwatne ukształtowanie ciężaru dowodu w postępowaniach dotyczących ochrony praw zgłaszającego. Zgodnie z art. 21 ust. 5 Dyrektywy "W postępowaniach przed sądem lub innym organem dotyczących szkody poniesionej przez osobę dokonującą zgłoszenia, jeżeli osoba ta twierdzi, iż w wyniku zgłoszenia lub dokonania ujawnienia publicznego poniosła szkodę, przyjmuje się, że szkoda została wyrządzona w ramach działań odwetowych za zgłoszenie lub ujawnienie publiczne. W takich przypadkach na osobie, która podjęła działania powodujące szkodę, spoczywa ciężar udowodnienia, że działania te przeprowadziła z należycie uzasadnionych powodów."

Przesłanki powyższego omawia motyw 93: "Działania odwetowe mogą być przedstawiane jako uzasadnione względami innymi niż zgłoszenie, a osobom dokonującym zgłoszenia może być bardzo

trudno udowodnić związek między zgłoszeniem a działaniami odwetowymi, podczas gdy sprawcy działań odwetowych mogą dysponować większymi uprawnieniami i zasobami, aby udokumentować podjęte działania i ich uzasadnienie. W związku z tym, jeżeli osoba dokonująca zgłoszenia przedstawi dowód *prima facie*, że zgłosiła naruszenia lub dokonała ujawnienia publicznego zgodnie z niniejszą dyrektywą i poniosła szkodę, ciężar dowodu powinien zostać przeniesiony na osobę, która dopuściła się szkodliwego działania, a następnie osoba ta powinna wykazać, że podjęte działanie nie było w żaden sposób powiązane ze zgłoszeniem lub ujawnieniem publicznym."

Powyższe, tj. zasadność właściwego ukształtowania ciężaru dowodu, tak aby uwzględnić omawiane problemy dowodowe i wzmocnić sytuację procesową sygnalisty, odnosi się odpowiednio do postępowań na gruncie prawa pracy. W projektowanym przepisie przewiduje się zatem, odpowiednio do przytoczonych przepisów Dyrektywy, nałożenie na pracodawcę ciężaru dowodu we wszelkich postępowaniach, których przedmiotem jest uszczerbek doznany przez sygnalistę w zakresie zatrudnienia.

Co do zasady zakłada się przyznanie sygnaliście ochrony zarówno przed wypowiedzeniem lub rozwiązaniem bez wypowiedzenia stosunku pracy, jak i przed innymi naruszeniami jego praw (w szczególności: odmową nawiązania stosunku pracy, niekorzystnym ukształtowaniem wynagrodzenia za pracę lub innych warunków zatrudnienia, pominięciem przy awansowaniu lub przyznawaniu innych świadczeń związanych z pracą, pominięciem przy typowaniu do udziału w szkoleniach - w projekcie proponuje się niewyczerpujący katalog przykładów). Uwzględnią się ponadto inne formy potencjalnego niekorzystnego traktowania w charakterze działań odwetowych z powodu zgłoszenia naruszenia, odpowiednio do treści art. 19 Dyrektywy.

Zarówno wskazany katalog, jak i propozycja, aby miał on charakter otwarty, uwzględnią wymóg Dyrektywy przeciwdziałania wszelkim działaniom w sferze prawa pracy, które mogłyby mieć charakter odwetowy, odpowiednio do systemu prawnego każdego z państw. Nastąpi przy tym wzmocnienie sytuacji prawnej sygnalisty przez odwrócenie ciężaru dowodu według modelu zbliżonego do ochrony przed nierównym traktowaniem w zatrudnieniu.⁵

Z zastrzeżeniem odrębności wynikających z projektowanej ustawy ochrona praw sygnalisty (realizacja konkretnych roszczeń wynikających z przepisów prawa pracy), w tym w postępowaniu sądowym, będzie realizowana na ogólnych zasadach stosowanych w sprawach z zakresu prawa pracy, odpowiednio do przedmiotu sprawy.

Zauważyć trzeba, że jakkolwiek projektowane przepisy częściowo nawiązują do kodeksowej instytucji naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu (niektóre konkretne formy niekorzystnego traktowania, odwrócony ciężar dowodu), to w odróżnieniu od tej ostatniej, gdzie podstawową formą zabezpieczenia praw pracownika jest odszkodowanie (art. 18^{3d} Kodeksu pracy), istotą projektowanego artykułu jest ustanowienie ogólnych zasad dla wszelkich potencjalnych postępowań mających za przedmiot usunięcie skutków działań odwetowych w ramach stosunku pracy.

Wobec sygnalisty będą stosowane istniejące rozwiązania związane z ochroną stosunku pracy, w tym dotyczące uprawnień pracownika w razie nieuzasadnionego lub niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę przez pracodawcę oraz nieuzasadnionego lub niezgodnego z prawem rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia, przy poprawie jednak sytuacji procesowej sygnalisty przez instytucję odwrócenia ciężaru dowodu.

Obok wymogów Dyrektywy rozwiązania prawne w zakresie odwróconego ciężaru dowodu stanowią uznany standard w regulacjach innych państw oraz jeden z rekomendowanych środków ochrony sygnalistów w różnego rodzaju zaleceniach i instrumentach międzynarodowych. Należy do nich Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy w sprawie ochrony sygnalistów CM/Rec (2014)7 z 30 kwietnia 2014 r. Przewiduje ona, że ciężar dowodu zostaje przesunięty na pracodawcę. Na pracowniku powinien jedynie spoczywać obowiązek uprawdopodobnienia, że stał się on przedmiotem działań odwetowych w związku ze zgłoszeniem lub ujawnieniem informacji o naruszeniu. Natomiast pracodawca powinien być obciążony udowodnieniem, że niekorzystne działania dotyczące pracownika wynikały z czynników obiektywnych (zasada 25). Rekomendacja wskazuje również, że podobne rozwiązania są przyjęte w przepisach antydyskryminacyjnych niektórych państw członkowskich (memorandum objaśniające do Rekomendacji, pkt 88).

Analizy odnoszące się do sytuacji prawnej sygnalisty w świetle obowiązujących polskich przepisów prawa pracy wskazują, że ogólne rozwiązania z obszaru prawa pracy (w szczególności środki ochrony przed rozwiązaniem stosunku pracy, dyskryminacją lub mobbingiem) zapewniają jedynie ograniczoną ochronę ujawniających, jeżeli ewentualne środki odwetowe pracodawcy mają związek ze zgłoszeniem lub ujawnieniem informacji o naruszeniu. Nieadekwatność przepisów prawa pracy dla celów ochrony sygnalisty dotyczy także kwestii ciężaru dowodu. Zauważa się w szczególności, że w ramach sporów dotyczących rozwiązania stosunku pracy z pracownikiem, rzeczywistym utrudnieniem w uzyskaniu ochrony przez ujawniającego jest fakt, że badaniu przez sąd podlega przede wszystkim prawdziwość przyczyn przytoczonych przez pracodawcę w wypowiedzeniu. Niewątpliwie to na pracodawcy spoczywa bowiem ciężar wykazania prawdziwości przyczyn wypowiedzenia, co jest podkreślane jednoznacznie w orzecznictwie sądów. Z drugiej strony należy mieć na uwadze, że w przypadku ewentualnych działań odwetowych ze strony pracodawcy rzeczywista przyczyna, tj. zgłoszenie lub ujawnienie informacji o naruszeniu, w praktyce nie będzie przytoczona w wypowiedzeniu o pracę. O ile najczęściej sąd ocenia prawdziwość przyczyn zawartych w wypowiedzeniu, to ciężar wykazania, że przyczyna miała charakter pozorny, a w istocie prawdziwym powodem było ujawnienie przez pracownika nieprawidłowości, w takich przypadkach w praktyce często przechodzi na pracownika. Za działania odwetowe uznane zostanie ponadto użycie groźby lub próby zastosowania środka określonego w projektowanym art. 12 ust. 1. Także w tym przypadku ciężar dowodu, że podjęte działanie nie jest działaniem odwetowym, będzie spoczywał na pracodawcy.

Art. 13. Projekt zakłada objęcie ochroną, porównywalną do ochrony przewidzianej dla pracowników,

także osoby świadczące pracę lub wykonujące usługi lub pełniące funkcję lub służbę na podstawie innego stosunku prawnego niż stosunek pracy (w tym umów cywilnoprawnych, takich jak umowy zlecenia i o dzieło czy umów obejmujących tzw. osoby samozatrudnione). Regulacje projektowanej ustawy zakładają bowiem, że w takim przypadku przepis art. 12, dotyczący ochrony pracowników, będzie się stosowało odpowiednio, o ile charakter pracy lub wykonywanej usługi nie wykluczy zastosowania wobec sygnalisty takiego działania. W konsekwencji oznacza to, że działania odwetowe przewidziane dla pracowników (np. polegające na odmowie nawiązania stosunku pracy, obniżeniu wysokości wynagrodzenia za pracę, spowodowaniu straty finansowej, w tym gospodarczej lub utracie dochodu, wyrządzeniu innej szkody niematerialnej, w tym nadszarpnięciu reputacji, zwłaszcza w mediach społecznościowych) znajdują zastosowanie także w stosunkach pozapracowniczych, z uwzględnieniem oczywistych różnic wynikających z odmienności sytuacji prawnej osób świadczących pracę na przykład na podstawie umowy cywilnoprawnej. Takie ukształtowanie regulacji prawnej odpowiada treści art. 19 Dyrektywy, który ma zastosowanie do każdego sygnalisty wymienionego w art. 4 Dyrektywy.

Podobnie jak w przypadku osób pozostających w stosunku pracy nastąpi odwrócenie ciężaru dowodu, jeżeli w ramach ewentualnego sporu sygnalista uprawdopodobni, że zastosowane środki odwetowe mają związek ze zgłoszeniem lub ujawnieniem informacji o naruszeniu. Jak wskazuje Dyrektywa w art. 19 lit. m i n, do form działań odwetowych może być zaliczone także wcześniejsze rozwiązanie lub wypowiedzenie umowy dotyczącej m.in. świadczenia usług, jak również odebranie licencji lub zezwolenia. Działania takie, jako typowe dla stosunków pozapracowniczych, zostały umieszczone w projektowanym ust. 2 i również nie będą mogły stanowić konsekwencji dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego. Także w tym przypadku znajdzie zastosowanie zasada odwróconego ciężaru dowodu.

Art. 14. Projektowany przepis wdraża regulację zawartą w art. 21 ust. 8 Dyrektywy, zgodnie z którą państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki, aby zapewnić środki ochrony prawnej i pełne odszkodowanie za szkodę poniesioną przez sygnalistę, zgodnie z prawem krajowym.

Jak wskazuje Dyrektywa w art. 19 lit. k, jedną z form działań odwetowych (czy też, faktycznie, skutków takich działań) może być doznanie szkody, "w tym nadszarpnięcie reputacji danej osoby, zwłaszcza w mediach społecznościowych, lub strat finansowych, w tym strat gospodarczych i utraty dochodu". Prawo żądania odszkodowania, w wysokości nie niższej niż przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w poprzednim roku, lub zadośćuczynienia będzie mogło służyć zrekompensowaniu uszczerbku majątkowego po stronie sygnalistów. Powyższa wysokość odszkodowania ma pełnić funkcję nie tylko kompensacyjną, ale również represyjną i prewencyjną - będzie to miało szczególne znaczenie w pierwszych miesiącach obowiązywania ustawy. Osoba planująca działania odwetowe lub dopuszczająca się działań odwetowych będzie musiała brać pod uwagę wysokość odszkodowania przysługującego sygnaliście. Wysokość minimalnego odszkodowania będzie wyższa od wysokości przysługującego

odszkodowania, które jest ustalane na podstawie art. 94³ § 4 Kodeksu pracy w wysokości nie niższej niż minimalne wynagrodzenie za pracę. Regulacja zawarta w projekcie ustawy o ochronie sygnalistów jest nadal odszkodowaniem wynikającym z Kodeksu cywilnego. Ze względu jednak na przedmiot ustawy o ochronie sygnalistów funkcja represyjna i prewencyjna musi być uwzględniona w szerszym zakresie niż w przypadku mobbingu przez zwiększenie wysokości tego odszkodowania.

Powyższe będzie zatem stanowiło dodatkowy środek przysługujący sygnalistom w oparciu o różnego rodzaju umowy oprócz stabilizacji stosunku prawnego, na podstawie którego jest świadczona praca.

Należy też podkreślić, że jeżeli działania odwetowe wobec sygnalisty przyjmą formę, za którą w prawie pracy lub w prawie cywilnym jest przewidziana osobna sankcja (np. za działania mobbingowe, dyskryminację, bezprawne rozwiązanie stosunku pracy czy też naruszenie dóbr osobistych), to naruszający działaniami odwetowymi także inne przepisy prawa, niezależnie od sankcji przewidzianej za podjęcie działań odwetowych, będzie ponosić odpowiedzialność także z tytułu tych innych naruszeń.

Art. 15. Projektowany przepis stanowi transpozycję art. 23 ust. 2 zdanie drugie Dyrektywy, który nakłada na państwa członkowskie obowiązek wprowadzenia przepisów przewidujących środki odszkodowawcze za szkodę wynikającą ze zgłoszenia lub ujawniania publicznego nieprawdziwych informacji. Z uwagi na fakt, że dyrektywa nie określa wysokości takich środków odszkodowawczych, proponuje się pozostawienie ustalenia tej wysokości do decyzji sądu. Natomiast proponuje się przyjęcie w projekcie, że osoba, która poniosła szkodę z powodu świadomego zgłoszenia lub ujawniania publicznego nieprawdziwych informacji, może dochodzić zarówno odszkodowania, jak również zadośćuczynienia. Takie rozwiązanie zagwarantuje szerszą ochronę osobie, której dotyczy zgłoszenie, która może doznać zarówno krzywd, jak i szkód majątkowych wskutek zgłoszenia nieprawdziwych informacji. Takie rozwiązanie ma celu zniechęcenie do świadomego zgłoszenia lub ujawniania nieprawdziwych informacji.

Art. 16. Zgodnie z art. 21 ust. 7 Dyrektywy "W postępowaniach prawnych, na przykład dotyczących zniesławienia, naruszenia praw autorskich, naruszenia tajemnicy, naruszenia przepisów o ochronie danych, naruszenia tajemnicy przedsiębiorstwa, lub w przypadku roszczeń odszkodowawczych na podstawie prawa prywatnego, publicznego lub zbiorowego prawa pracy, osoby, o których mowa w art. 4, nie ponoszą żadnej odpowiedzialności w wyniku dokonania zgłoszenia lub ujawniania publicznego zgodnie z niniejszą dyrektywą. Osoby te mają prawo wystąpić o umorzenie postępowania, powołując się na to zgłoszenie lub ujawnienie publiczne, pod warunkiem że miały uzasadnione podstawy, aby sądzić, że zgłoszenie lub ujawnienie publiczne jest niezbędne do ujawnienia naruszenia zgodnie z niniejszą dyrektywą. W przypadku gdy dana osoba dokonuje zgłoszenia lub ujawniania publicznie informacje na temat naruszeń objętych zakresem stosowania niniejszej dyrektywy, a informacje te zawierają tajemnice przedsiębiorstwa i osoba ta spełnia warunki niniejszej dyrektywy, takie zgłoszenie lub ujawnienie publiczne uznaje się za zgodne z prawem z zastrzeżeniem spełnienia warunków art. 3 ust. 2 dyrektywy (UE) 2016/943.". Zgodnie z art. 3 ust 2 dyrektywy (UE) 2016/943 "Pozyskiwanie, wykorzystywanie lub ujawnianie tajemnicy przedsiębiorstwa uznaje się za zgodne z prawem w zakresie, w jakim takiego

pozyskiwania, wykorzystywania lub ujawniania wymaga prawo unijne lub krajowe lub w jakim na nie zezwala."

W świetle przytoczonego przepisu Dyrektywy katalog niedopuszczalnych postępowań wobec osób, o których stanowi art. 4 Dyrektywy, z powodu zgłoszenia lub publicznego ujawnienia informacji o naruszeniu jest otwarty. Analogicznie ukształtowany jest projektowany przepis ustawy, który wyłącza możliwość wszczęcia lub prowadzenia postępowania "w przedmiocie naruszenia praw innych osób lub obowiązków określonych w przepisach prawa" na gruncie postępowań, w szczególności w przedmiocie (jak w art. 21 ust. 7 Dyrektywy): zniesławienia, naruszenia praw autorskich, przepisów o ochronie danych oraz obowiązku zachowania tajemnicy, w tym tajemnicy przedsiębiorstwa. Wyraźnie w ustawie wskazano także na postępowania w przedmiocie naruszenia dóbr osobistych, nie ulega bowiem wątpliwości, że także te postępowania mieszczą się w otwartym katalogu z art. 21 ust. 7 Dyrektywy.

Naruszenie praw innych osób lub obowiązków określonych w przepisach prawa będzie mogło stanowić podstawę prowadzenia właściwych postępowań na ogólnych zasadach, gdy zgłoszenie lub ujawnienie informacji o naruszeniu dokonane zostanie z naruszeniem przepisów ustawy.

Odpowiednio do przytoczonego wyżej art. 21 ust. 7 Dyrektywy przepis zmierza do zapewnienia, aby sygnalista (z uwagi na odpowiednie stosowanie przepisów o ochronie sygnalisty, także osoba pomagająca w dokonaniu zgłoszenia), między innymi, nie ponosił odpowiedzialności materialnej za ewentualną szkodę, która powstała przez zgłoszenie lub publiczne ujawnienie informacji o naruszeniu, dokonane zgodnie z postanowieniami ustawy, pod warunkiem że miał uzasadnione podstawy, aby sądzić, że zgłoszenie lub ujawnienie publiczne jest niezbędne do ujawnienia naruszenia prawa zgodnie z ustawą. Projekt zakłada, że zgłoszenie (publiczne ujawnienie) dokonane na warunkach ustawowych wprost zakwalifikowane zostanie do okoliczności wyłączających bezprawność, tzw. kontratypów.

Również w aktualnym stanie prawnym, obok najbardziej typowych okoliczności wyłączających bezprawność określonych w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2023 r. poz. 1610, z późn. zm.), zwanej dalej "Kodeksem cywilnym", takich jak działanie w ramach obrony koniecznej (art. 423 Kodeksu cywilnego), działanie w stanie wyższej konieczności (art. 424 Kodeksu cywilnego), dozwolona samopomoc (art. 343 § 2, art. 432, art. 671 § 2 Kodeksu cywilnego), wykonywanie własnych praw podmiotowych (art. 149 Kodeksu cywilnego), w piśmiennictwie i orzecznictwie wymienia się także działanie w granicach ustawowych uprawnień (aczkolwiek sytuacja ta jest odnoszona najczęściej do czynności podejmowanych przez funkcjonariuszy publicznych). Przyjmuje się też, że aby działanie wyłączało bezprawność, spełnione muszą być kumulatywnie następujące warunki: działanie jest podejmowane przez podmioty do tego upoważnione, działanie jest przeprowadzane zgodnie z określonymi regułami postępowania, a także nie wykracza poza granice udzielonego upoważnienia.

Zawarte w proponowanym przepisie rozwiązanie najbliższe byłoby zatem wspomnianemu działaniu w

ramach ustawowych uprawnień (zgłoszenie lub ujawnienie naruszenia w interesie publicznym na warunkach określonych w ustawie). Podejście takie do pewnego stopnia zbliżone byłoby ponadto z poglądem, że do okoliczności wyłączających bezprawność zalicza się także działanie z pobudek altruistycznych.

Proponowane rozwiązanie nie wyłącza tego, że osoba, której prawa zostały naruszone w związku z niezasadnym zgłoszeniem lub ujawnieniem dotyczącej jej informacji, tj. dokonany z naruszeniem przepisów ustawy, będzie mogła dochodzić naprawienia wyrządzonej jej szkody na zasadach ogólnych.

Art. 19. lit. f Dyrektywy wśród niedopuszczalnych form działań odwetowych wymienia "nałożenie lub zastosowanie jakiegokolwiek środka dyscyplinarnego, nagany lub innej kary, w tym finansowej".

Zgodnie z obowiązującymi przepisami Kodeksu pracy (art. 108) nie jest możliwe zastosowanie kary porządkowej na podstawie innych przesłanek niż wyszczególnione w kodeksie, w tym zatem także z tytułu ewentualnego zgłoszenia lub ujawnienia informacji o naruszeniu.

Jednocześnie przepisy Kodeksu pracy nie przewidują odpowiedzialności dyscyplinarnej pracowników. Kary dyscyplinarne są przewidziane w różnego rodzaju pragmatykach służbowych, określających katalogi przewinień dyscyplinarnych, za które jest możliwe nałożenie na pracownika kary dyscyplinarnej.

Projektowany przepis, zgodnie z jego brzmieniem ("w tym odpowiedzialności dyscyplinarnej") będzie obejmował zatem także możliwość pociągnięcia do odpowiedzialności dyscyplinarnej z powodu zgłoszenia lub publicznego ujawnienia informacji o naruszeniu, rozstrzygając ewentualne wątpliwości na tle wykładni przepisów o odpowiedzialności dyscyplinarnej. Zauważyć należy, że w praktyce trudno jest wskazać przepisy wprost stanowiące o odpowiedzialności dyscyplinarnej z tytułu zgłoszenia lub ujawnienia naruszenia prawa. Problematiczna może być natomiast niekiedy wykładnia przepisów prawa, umów, oświadczeń stron czy zasad zawodowych lub korporacyjnych, obejmujących postanowienia, na przykład o prawidłowym wykonywaniu obowiązków, dbaniu o interes pracodawcy lub interes drugiej strony umowy, obowiązku zachowania tajemnicy bądź lojalności. Przepis będzie stanowił zatem wytyczną interpretacyjną w odniesieniu do treści takich ogólnych postanowień na tle prawa do zgłoszenia lub publicznego ujawnienia informacji o naruszeniu. W odpowiednich przypadkach przepis będzie stanowił podstawę odmowy wszczęcia lub umorzenia postępowania dyscyplinarnego.

Dodatkowo, w ślad za przywołanym wyżej art. 16 ust. 2 w przypadku wszczęcia postępowania prawnego dotyczącego odpowiedzialności, sygnalista będzie mógł wystąpić o umorzenie takiego postępowania. Przy czym postępowanie prawne będzie rozumiane zgodnie z projektowanym art. 2 pkt 13.

Dodatkowo w ślad za art. 21 ust. 3 dyrektywy także uzyskanie informacji będących przedmiotem zgłoszenia lub ujawnienia publicznego lub dostęp do takich informacji nie będzie mógł stanowić podstawy odpowiedzialności, pod warunkiem że takie uzyskanie lub taki dostęp nie stanowią czynu zabronionego (zgodnie z art. 115 § 1 Kodeksu karnego).

Art. 17. Zgodnie z art. 24 Dyrektywy państwa członkowskie zapewniają, aby "nie można było zrzec się praw i środków ochrony prawnej przewidzianych w Dyrektywie ani ich ograniczyć w drodze jakiegokolwiek umowy, polityki, formy zatrudnienia lub warunków zatrudnienia, w tym umowy o arbitraż na etapie przedspornym.". Projektowany artykuł, niezależnie od innych rozwiązań, wyraża ogólną zasadę, że nie można zrzec się praw określonych w omawianym rozdziale ani przyjąć na siebie odpowiedzialności za szkodę powstałą z powodu dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego. Wszelkie takie oświadczenia lub inne czynności, jako sprzeczne z ustawą, będą nieważne. Jednocześnie projektodawca uznał, że nie będzie to dotyczyć przyjęcia odpowiedzialności za szkodę powstałą z powodu świadomego zgłoszenia lub ujawnienia publicznego nieprawdziwych informacji. Takie zastrzeżenie zapewni odpowiednią spójność z projektowanym art. 15.

Art. 18. W kontekście art. 24 Dyrektywy projektowany artykuł odnosi się do treści specyficznych źródeł prawa pracy, o których mowa w art. 9 § 2 Kodeksu pracy, tj. przepisów rangi podstawowej - układów zbiorowych pracy, innych opartych na ustawie porozumień zbiorowych, regulaminów i statutów, określających prawa i obowiązki stron stosunku pracy. Podobnie jak ma to aktualnie miejsce w przypadku tego rodzaju przepisów naruszających zasadę równego traktowania w zatrudnieniu (art. 9 § 4 Kodeksu pracy), projektowana ustawa przewiduje sankcję nieobowiązywania wspomnianych przepisów, co w niniejszym przypadku dotyczy przepisów w zakresie, w jakim choćby pośrednio wyłączałyby one lub ograniczały prawo do dokonania zgłoszenia lub ujawnienia informacji o naruszeniu lub przewidywały stosowanie środków odwetowych. Omawiany skutek będzie odnosił się do zgłoszenia lub ujawnienia na zasadach określonych w ustawie.

Przepis będzie służył jednoznacznemu przesądzeniu braku dopuszczalności kształtowania praw i obowiązków stron stosunku pracy, w drodze tego rodzaju źródeł prawa pracy w sposób choćby pośrednio ograniczający możliwość zgłoszenia lub ujawnienia informacji o naruszeniu. Będzie miał przy tym znaczenie w odniesieniu do rozstrzygnięcia ewentualnych wątpliwości na styku prawa do zgłoszenia lub ujawnienia naruszenia oraz oczekiwań pracodawcy wobec pracownika i możliwości postawienia mu zarzutu z tytułu naruszenia wiążących go zasad postępowania.

W szczególności zatem wyłączenie prawa do zgłoszenia lub ujawnienia naruszenia nie powinno mieć miejsca także pośrednio, pod pozorem bardziej ogólnie sformułowanych postanowień na przykład o obowiązku zachowania w tajemnicy informacji, których ujawnienie mogłoby narazić pracodawcę na szkodę, troski o dobro zakładu pracy, lojalności lub podobnych. Przepis będzie stanowił zatem także wytyczną interpretacyjną w odniesieniu do treści takich ogólnych postanowień.

Ze swej istoty ujawnienie naruszenia jest zgodne z prawem. W przypadku naruszeń stanowiących czynny zabronione proponowane rozwiązanie będzie spójne, między innymi z treścią art. 304 § 1 Kodeksu postępowania karnego, to jest tzw. społecznego obowiązku zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa, który to obowiązek nie podlega podobnym ograniczeniom, a jednocześnie doprecyzuje status prawny zgłoszenia lub ujawnienia w obszarze prawa pracy.

Art. 19. Wynikające z art. 24 Dyrektywy wyłączenie możliwości zrzeczenia się lub ograniczenia praw i środków ochrony odnosi się także do czynności stron konkretnego stosunku pracy, takich jak umowy i czynności o podobnym skutku w sferze prawa pracy oraz oświadczenia stron.

Jak przewiduje ponadto motyw 91 Dyrektywy "należy wyłączyć możliwość powoływania się na zobowiązania prawne lub umowne osób fizycznych, takie jak klauzule lojalności w umowach lub umowy o zachowanie poufności, w celu uniemożliwienia dokonania zgłoszenia, w celu odmowy ochrony lub w celu ukarania osób dokonujących zgłoszenia za zgłoszenie informacji na temat naruszeń lub publiczne ujawnienie, w przypadku gdy dostarczenie informacji objętych zakresem takich klauzul i umów jest niezbędne do celów ujawnienia naruszenia. Jeżeli te warunki są spełnione, osoba dokonująca zgłoszenia nie powinna ponosić żadnej odpowiedzialności, czy to o charakterze cywilnym, karnym, administracyjnym, czy też odpowiedzialności związanej z zatrudnieniem (...)".

Projektowany artykuł wprowadzi nieważność z mocy prawa tzw. klauzul kneblujących (ang. gagging clauses), tj. klauzul ograniczających możliwość zgłoszenia lub ujawnienia informacji o naruszeniu, które mogłyby być zamieszczane w umowach o pracę lub innych aktach, na których podstawie powstaje lub jest kształtowany stosunek pracy. Postanowienia umów o pracę oraz innych aktów, w zakresie, w jakim bezpośrednio lub pośrednio wyłączają lub ograniczają prawo do dokonania zgłoszenia lub ujawnienia informacji o naruszeniu lub przewidują stosowanie środków odwetowych, będą z mocy prawa nieważne.

Przepis ten będzie również służył jednoznacznemu określeniu sytuacji prawnej pracownika - sygnalisty odnośnie do konkretnych ograniczeń, które mogłyby na niego zostać nałożone przez taką umowę lub akt, na tle prawa do dokonania zgłoszenia lub ujawnienia informacji o naruszeniu. Wyłączenie nie będzie mogło nastąpić także pośrednio. Ewentualne klauzule poufności będą musiały być interpretowane w zgodzie z ustawą, a zatem bez uszczerbku dla prawa pracownika do zgłoszenia lub ujawnienia naruszenia.

Art. 20. Ustawa wprowadza nieważność z mocy prawa tzw. klauzul kneblujących (klauzul ograniczających możliwość zgłoszenia lub ujawnienia informacji o naruszeniu) również w odniesieniu do umów oraz aktów, w oparciu o które jest świadczona praca, innych niż te, na których podstawie powstaje stosunek pracy, jak również są świadczone usługi lub dostarczane towary. Powyższe dotyczy zatem w szczególności umów cywilnoprawnych, takich jak umowy zlecenia i o dzieło, umów obejmujących tzw. osoby samozatrudnione, umowy dostawy czy też umowy sprzedaży.

Podobnie jak w przypadku umów oraz aktów, na podstawie których powstaje stosunek pracy, tego rodzaju czynności prawne w zakresie, w jakim bezpośrednio lub pośrednio wyłączają lub ograniczają prawo do dokonania zgłoszenia informacji o naruszeniu lub przewidują stosowanie środków odwetowych, będą nieważne.

Art. 21. Przepisy rozdziału 2 będą stosowane odpowiednio do osoby pomagającej w dokonaniu zgłoszenia oraz osoby powiązanej z sygnalistą.

Jak bowiem wynika z art. 4 ust. 4 lit. a i lit. b oraz motywu 41 Dyrektywy, w stosownych przypadkach środki ochrony osób dokonujących zgłoszenia określone w rozdziale VI Dyrektywy stosuje się również między innymi do osób pomagających w dokonaniu zgłoszenia oraz osób trzecich powiązanych z osobami dokonującymi zgłoszenia, które mogą doświadczyć działań odwetowych w kontekście związanym z pracą, takich jak współpracownicy lub krewni osób dokonujących zgłoszenia, związanych zawodowo z pracodawcą. Dotyczy to między innymi obok innych osób pomagających sygnaliście, przedstawicieli związków zawodowych i innych przedstawicieli pracowników, którym, bez uszczerbku dla ochrony, jaka przysługuje na mocy innych przepisów unijnych i krajowych, powinna przysługiwać ochrona przewidziana w Dyrektywie zarówno gdy dokonują zgłoszenia jako pracownicy, jak i gdy udzielają porad i wsparcia dokonującemu zgłoszenia.

Z uwagi zaś na treść art. 4 ust. 4 lit. c Dyrektywy, zgodnie z którym w stosownych przypadkach środki ochrony osób dokonujących zgłoszenia określone w rozdziale VI Dyrektywy stosuje się również do podmiotów prawnych, które stanowią własność sygnalisty, dla których taka osoba pracuje lub które są w inny sposób z nią powiązane w kontekście związanym z pracą, proponuje się dodanie ust. 2 do przedmiotowego artykułu, który stanowić będzie wdrożenie ww. przepisu Dyrektywy. Za takie podmioty będzie można uznać związki zawodowe pomagające w dokonaniu zgłoszenia.

Osoby rozpatrujące zgłoszenie będą traktowane jako osoby powiązane z sygnalistą. Wynika to z faktu, że rozpatrywanie zgłoszenia może być podstawą podjęcia działań odwetowych w kontekście związanym z pracą. Przyznanie ochrony ma na celu zagwarantowanie bezstronnego rozpatrzenia zgłoszenia.

Art. 22. Zgodnie z Dyrektywą sygnalista podlega ochronie, pod warunkiem że dokonał zgłoszenia wewnętrznego zgodnie z art. 7 Dyrektywy albo zgłoszenia zewnętrznego zgodnie z art. 10 Dyrektywy lub dokonał ujawnienia publicznego zgodnie z art. 15 Dyrektywy.

Projektowany artykuł wdraża wymóg z art. 6 ust. 4 Dyrektywy, stosownie do którego osoby dokonujące zgłoszenia do odpowiednich instytucji, organów lub jednostek organizacyjnych Unii naruszeń objętych zakresem stosowania Dyrektywy kwalifikują się do objęcia ochroną ustanowioną w Dyrektywie na takich samych warunkach jak osoby, które dokonały zgłoszenia zewnętrznego. W opisanych warunkach z założenia będzie odrębny tryb zgłoszenia oraz organy przyjmujące zgłoszenie, tj. odpowiednie przepisy i instytucje europejskie, zastosowanie natomiast znajdą wobec takich sygnalistów środki ochrony określone w ustawie. Projektowany artykuł rozciągnie zatem ochronę przewidzianą w ustawie także na osoby korzystające z europejskich mechanizmów zgłaszania naruszeń. W świetle Dyrektywy dotyczy to w szczególności nadużyć finansowych dotyczących budżetu Unii Europejskiej oraz innych naruszeń prawa, zgłaszanych do Komisji, Europejskiego Urzędu ds. Nadużyć Finansowych (OLAF), Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa Morskiego (EMSA), Agencji Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Lotniczego (EASA), Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA) i Europejskiej Agencji Leków (EMA) oraz Prokuratury Europejskiej (por. motywy 35, 69 i 71 Dyrektywy).

Rozdział 3.

Zgłoszenia wewnętrzne

Art. 23. Jak stanowi Dyrektywa, obowiązek ustanowienia wewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń stosuje się do "podmiotów prawnych w sektorze prywatnym i publicznym", co w tym drugim przypadku obejmuje także "podmioty będące własnością lub znajdujące się pod kontrolą takich podmiotów" (art. 8 ust. 1 i 9 Dyrektywy).

W przypadku sektora prywatnego obowiązek dotyczy "podmiotów prawnych w sektorze prywatnym, które zatrudniają co najmniej 50 pracowników" według stanu na dzień 1 stycznia lub 1 lipca danego roku. (art. 8 ust. 3 Dyrektywy). Do liczby pracowników wlicza się osoby wykonywujące pracę zarobkową na rzecz podmiotu prawnego w przeliczeniu na pełne etaty lub osoby świadczące pracę za wynagrodzeniem na innej podstawie niż stosunek pracy, jeżeli nie zatrudniają do tego rodzaju pracy innych osób, niezależnie od podstawy zatrudnienia.

Spśród podmiotów w sektorze publicznym państwa członkowskie mogą zwolnić z obowiązku "gminy liczące mniej niż 10 000 mieszkańców lub zatrudniające mniej niż 50 pracowników" lub inne podmioty w sektorze publicznym, w tym podmioty będące własnością lub znajdujące się pod kontrolą podmiotów publicznych, zatrudniające mniej niż 50 pracowników (art. 8 ust. 9 Dyrektywy).

Z uwzględnieniem powyższego projektowane przepisy ustawy, wdrażając powołane wyżej fakultatywne postanowienia Dyrektywy, przewidują wspólny próg 50 osób wykonujących lub świadczących pracę odnośnie do obowiązku ustanowienia wewnętrznej procedury zgłaszania naruszeń prawa i podejmowania działań następczych przez podmiot prawny, jak również całkowite zwolnienie z tego obowiązku urzędów lub jednostek organizacyjnych gminy lub powiatu liczących mniej niż 10 000 mieszkańców. Jednocześnie w przypadku podmiotów prawnych będących jednostkami samorządu terytorialnego, obowiązki podmiotu prawnego będą wykonywać jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego. Taka regulacja ma na celu zniesienie wymogu przyjmowania procedury zgłoszeń wewnętrznych osobno dla gminy (powiatu, województwa) i urzędu gminy (starostwa, urzędu marszałkowskiego).

Próg 50 pracowników (art. 8 ust. 3 Dyrektywy) nie znajdzie jednak zastosowania "do podmiotów objętych zakresem stosowania aktów Unii wymienionych w części I.B i II załącznika" (art. 8 ust. 4 Dyrektywy i motyw 50 Dyrektywy).

Powyższe nie wyłącza możliwości przyjęcia wewnętrznej procedury przyjmowania zgłoszeń przez podmioty prawne, na które ustawa nie nakłada takiego obowiązku, na zasadzie dobrowolności. Inny podmiot prawny będzie mógł ustalić wewnętrzną procedurę przyjmowania zgłoszeń na zasadach określonych w ustawie. Odpowiada to treści motywu 49 Dyrektywy. Nie przewiduje się natomiast wprowadzenia dopuszczonego przez wskazany motyw uregulowania odnoszącego się do "wymogów w zakresie kanałów, które byłyby mniej nakazowe niż wymogi ustanowione w Dyrektywie".

Art. 24-27

W projekcie ustawy przyjęto, że podstawą prawną umożliwiającą dokonywanie zgłoszeń wewnętrznych w danym podmiocie prawnym oraz regulującą wewnętrzne kanały i procedury dokonywania tych zgłoszeń przez sygnalistów oraz podejmowanie działań następczych będzie wewnątrzorganizacyjny akt prawny (tzw. "procedura zgłoszeń wewnętrznych").

Z uwagi na fakt, że taki akt powinien gwarantować ochronę pracowników oraz innych sygnalistów przed negatywnymi konsekwencjami związanymi z dokonanymi przez nich zgłoszeniami, jego treść powinna być przedmiotem konsultacji ze związkami zawodowymi (związkami zawodowymi). Na powyższe pośrednio wskazuje art. 8 ust. 1 Dyrektywy, przewidując, że ustanowienie kanałów i procedur na potrzeby dokonywania zgłoszeń wewnętrznych i podejmowania działań następczych następuje po konsultacji i w porozumieniu z partnerami społecznymi, jeżeli tak przewiduje prawo krajowe.

Procedura zgłoszeń wewnętrznych będzie więc ustalana po konsultacjach z zakładową organizacją związkową albo zakładowymi organizacjami związkowymi lub, jeżeli u pracodawcy nie działa zakładowa organizacja związkowa, po konsultacjach z przedstawicielami pracowników, wyłonionymi w trybie przyjętym u danego pracodawcy. Taki tryb ma zapewnić pracodawcy przede wszystkim sprawne wywiązanie się z obowiązku nałożonego Dyrektywą i ustawą (tj. ustalenia procedury zgłoszeń wewnętrznych) z jednoczesnym zapewnieniem możliwości wyrażenia opinii odnośnie takiej procedury przez zakładową organizację związkową albo przedstawicieli pracowników. Dotychczasowi przedstawiciele pracowników mogą być stroną konsultacji w sprawie ustalania procedur wewnętrznych. W przypadku braku przedstawiciela pracowników u danego pracodawcy powstanie konieczność jego powołania.

Dodatkowo w celu usprawnienia przedmiotowych konsultacji zostanie wprowadzony ściśle określony termin na ich przeprowadzenie, tj. będą mogły trwać nie krócej niż 5 dni i nie dłużej niż 10 dni od dnia przedstawienia przez podmiot prawny projektu procedury zgłoszeń wewnętrznych. Taka procedura wejdzie w życie po upływie 7 dni od dnia podania jej do wiadomości osób wykonujących pracę, w sposób przyjęty w danym podmiocie prawnym.

Właściwe korzystanie z ustanowionych kanałów zgłoszeń, a tym samym realizacja celów Dyrektywy, nie byłoby możliwe bez przekazania odpowiednich informacji w tym przedmiocie. Dlatego też podmiot prawny zostanie zobowiązany do przekazania informacji o procedurze zgłoszeń wewnętrznych osobie wykonującej pracę na rzecz podmiotu prawnego przed dopuszczeniem jej do pracy. Natomiast osobie ubiegającej się o wykonywanie pracy na podstawie stosunku pracy lub innego stosunku prawnego stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług lub pełnienia funkcji, lub pełnienia służby podmiot prawny przekaże informację o procedurze zgłoszeń wewnętrznych wraz z rozpoczęciem rekrutacji lub negocjacji poprzedzających zawarcie umowy.

W odniesieniu do zakresu podmiotowego procedury zgłoszeń wewnętrznych przyjmuje się, że będzie

dotyczyć wszystkich osób objętych zakresem ochrony w ustawie, co odpowiada szerokiemu katalogowi osób, które mogą dokonać zgłoszenia, zawartemu w art. 4 ust. 1-3 Dyrektywy.

W projekcie przyjęto, że przedmiotem regulacji ustawowej będzie określenie minimalnej treści procedury zgłoszeń wewnętrznych, która będzie zawierała ustalenia dotyczące w szczególności postanowień zawartych w art. 9 Dyrektywy, oraz system zachęt do korzystania z procedury zgłoszeń wewnętrznych (jako fakultatywny element tej procedury), a ponadto uregulowanie obowiązków podmiotu prawnego, które wynikają z art. 16 ust. 1, art. 18 ust. 2-4 Dyrektywy (tj. obowiązku zachowania poufności, ochrony danych osobowych oraz dokumentowania zgłoszeń), oraz możliwości dokonywania zgłoszeń anonimowych. System zachęt nie oznacza materialnych zachęt w postaci np. nagród pieniężnych, ale mechanizmy polegające na zachęceniu pracownika do dokonania zgłoszenia wewnętrznego w postaci np. szkoleń z procedury wewnętrznej, informacji o zgłoszeniach.

Art. 28. Art. 8 ust. 5 Dyrektywy przewiduje, że kanały dokonywania zgłoszeń mogą być także zapewniane zewnętrznie przez osobę trzecią. W takim przypadku warunki funkcjonowania takich kanałów (zabezpieczenia i wymogi, o których mowa w art. 9 ust. 1 Dyrektywy) stosuje się również do osób trzecich, którym powierzono obsługę kanału dokonywania zgłoszeń na rzecz podmiotu prawnego w sektorze prywatnym. Z przytoczonego przepisu Dyrektywy wynika zatem możliwość obsługiwanie kanałów dokonywania zgłoszeń przez podmiot zewnętrzny inny niż podmiot prawny. Konieczne jest przy tym zachowanie wymogów określonych w Dyrektywie. Powyższe otwiera drogę do tego, aby realizacja obowiązku w zakresie funkcjonowania wewnętrznego kanału zgłoszeń była powierzana innym podmiotom i wiązała się ze świadczeniem usług w tym zakresie. Przy czym umowa o świadczenie takich usług będzie musiała spełniać wymogi art. 28 ust. 3 rozporządzenia 2016/679.

Art. 8. 6. Dyrektywy przewiduje z kolei, że podmioty prawne w sektorze prywatnym zatrudniające od 50 do 249 pracowników mogą dzielić się zasobami w zakresie przyjmowania zgłoszeń i wszelkich prowadzonych postępowań wyjaśniających. Pozostaje to bez uszczerbku dla obowiązków nałożonych na te podmioty przez Dyrektywę w zakresie zachowania poufności, przekazywania informacji zwrotnych oraz przeciwdziałania naruszeniu.

Natomiast art. 8 ust. 9 akapit trzeci Dyrektywy stanowi, iż państwa członkowskie mogą wprowadzić przepisy przewidujące, że wewnętrzne kanały dokonywania zgłoszeń mogą być wspólne dla kilku gmin lub obsługiwane przez wspólne organy gminne zgodnie z prawem krajowym, pod warunkiem że wspólne wewnętrzne kanały dokonywania zgłoszeń są odrębne i niezależne od odpowiednich zewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń.

Art. 28. 5. projektowanej ustawy pozwoli na wykorzystanie istniejących mechanizmów współpracy samorządowej w procedurach wewnętrznych. Taka współpraca może objąć m.in. kupno systemu teleinformatycznego.

Projektowany przepis ma zatem na celu wprowadzenie do ustawy powyższych postanowień Dyrektywy,

jednocześnie rozgraniczając uprawnienia poszczególnych administratorów w powyższych przypadkach, w zakresie przetwarzanych danych osobowych, zgodnie z obowiązującymi przepisami RODO.

Art. 29. Projektowana regulacja zapewnia wdrożenie art. 18 ust. 1 Dyrektywy, zgodnie z którą państwa członkowskie zapewniają, aby podmioty prawne w sektorze prywatnym i publicznym oraz właściwe organy prowadziły rejestr wszystkich przyjętych zgłoszeń, zgodnie z wymogami w zakresie poufności przewidzianymi w art. 16. Zgłoszenia przechowywane nie dłużej niż jest to konieczne i proporcjonalne, aby zapewnić zgodność z wymogami ustanowionymi w niniejszej dyrektywie lub innymi wymogami ustanowionymi w prawie unijnym lub krajowym.

Podmiot prawny będzie zatem zobowiązany prowadzić rejestr zgłoszeń wewnętrznych oraz będzie administratorem danych zgromadzonych w tym rejestrze. Wpisu do rejestru będzie się dokonywało na podstawie zgłoszenia wewnętrznego. Ustawa określa także zakres danych, jakie mają znaleźć się w rejestrze, które będą mogły być przechowywane przez okres 3 lat po zakończeniu roku kalendarzowego, w którym zakończono działania następcze lub po zakończeniu postępowań zainicjowanych tymi działaniami.

Przedmiotowy rejestr będzie także zawierał wyszczególnione w projekcie ustawy dane osobowe sygnalisty oraz osoby, której dotyczy zgłoszenie, niezbędne do identyfikacji tych osób. Umożliwi to właściwe zarządzanie rejestrem oraz sprawne wyszukiwanie, oraz dokumentowanie faktu dokonania konkretnego zgłoszenia.

Rozdział 4.

Zgłoszenia zewnętrzne

Art. 30-50

Przyjmowanie zgłoszeń zewnętrznych i pojęcie organu publicznego

Zgodnie z Dyrektywą (art. 11 ust. 1) "Państwa członkowskie wyznaczają organy właściwe do przyjmowania zgłoszeń, przekazywania informacji zwrotnych na ich temat i podejmowania działań następczych w związku z nimi i zapewniają tym organom odpowiednie zasoby."

Z kolei "właściwy organ" oznacza "organ krajowy wyznaczony do przyjmowania zgłoszeń zgodnie z rozdziałem III Dyrektywy i przekazywania informacji zwrotnych osobie dokonującej zgłoszenia lub wyznaczony do wykonywania obowiązków przewidzianych w niniejszej dyrektywie, w szczególności w odniesieniu do działań następczych." (art. 5 pkt 14 Dyrektywy).

Państwo członkowskie powinno wyznaczyć "organy właściwe do przyjmowania informacji na temat naruszeń" objętych zakresem Dyrektywy i do podejmowania działań następczych. Takimi organami mogą być "organy sądowe, regulacyjne lub nadzorcze mające kompetencje w odnośnych szczególnych dziedzinach lub organy o bardziej ogólnych kompetencjach na poziomie centralnym w ramach państwa członkowskiego, organy ścigania, organy antykorupcyjne lub rzecznicy praw obywatelskich" (motyw 64 Dyrektywy).

Wyznaczone organy powinny posiadać niezbędne uprawnienia w zakresie podjęcia działań następczych: oceny prawdziwości zarzutów zawartych w zgłoszeniu oraz dalszych kroków, takich jak "wszczęcie dochodzenia wewnętrznego, postępowania wyjaśniającego, wniesienie oskarżenia lub podjęcie działań w celu odzyskania środków lub innych odpowiednich działań naprawczych zgodnie z przyznanymi uprawnieniami". Ewentualnie - powinny posiadać niezbędne uprawnienia do przekazania zgłoszenia do innego organu, który zweryfikuje zgłoszenie i zapewni podjęcie działań następczych (motyw 65 Dyrektywy).

"Gdy państwa członkowskie pragną ustanowić zewnętrzne kanały dokonywania zgłoszeń na poziomie centralnym (...) powinny wprowadzić odpowiednie zabezpieczenia w celu zapewnienia, aby przestrzegane były wymogi niezależności i autonomii" określone w Dyrektywie (motyw 65).

W odniesieniu do naruszeń art. 101 i art. 102 TFUE państwa członkowskie powinny wyznaczyć jako właściwe te organy, o których mowa w art. 35 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i art. 82 Traktatu (motyw 65 Dyrektywy). Powyższe odnosi się do organu ochrony konkurencji państwa członkowskiego.

Dyrektywa (motywy 7-18) odnosi się ponadto do innych, już istniejących sektorowych rozwiązań w zakresie zgłaszania nieprawidłowości, na gruncie regulacji unijnych i krajowych, będących regulacjami o różnym charakterze i stopniu szczegółowości, w tym tzw. zewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń.

Dodatkowo dyrektywa obejmuje także przepisy w zakresie organu wsparcia w sprawach zgłaszania naruszeń prawa. Odnośnie do zadań takiego organu Dyrektywa stanowi przede wszystkim o wsparciu sygnalistów, niemniej jednak włączenie do zadań takiego organu również przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych nie jest przez Dyrektywę wyłączone i również odpowiada wymogom Dyrektywy. W szczególności motyw 64 Dyrektywy, obok wskazania na inne organy, w tym wyspecjalizowane w szczególnych dziedzinach, stanowi m.in. o "organach o bardziej ogólnych kompetencjach na poziomie centralnym w ramach państwa członkowskiego" właściwych do przyjmowania informacji o naruszeniach. Motyw 65 Dyrektywy potwierdza z kolei możliwość ustanowienia zewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń na poziomie centralnym, wskazując ponadto, że organy przyjmujące zgłoszenia, o ile same nie podejmują działań następczych, powinny posiadać uprawnienia do przekazania zgłoszenia do innego organu. Tym samym zadania ewentualnego krajowego organu wsparcia w sprawach zgłaszania naruszeń prawa mogą obejmować także przyjmowanie zgłoszeń.

Odnośnie do zgłoszeń zewnętrznych z treści Dyrektywy w szczególności wynika zatem, że:

- w zakresie przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych Dyrektywa przewiduje obowiązek funkcjonowania jednego lub większej liczby organów, przy czym wybór w tym zakresie leży po stronie państw członkowskich,

- wyznaczony organ lub organy muszą być przygotowane do przyjmowania i rozpatrywania zgłoszeń zewnętrznych obejmujących zakres przedmiotowy całej Dyrektywy (w ramach pojęcia "naruszenia

prawa"),

- Dyrektywa przesądza o właściwym organie do przyjmowania zgłoszeń w przypadku organu ochrony konkurencji państwa członkowskiego; istnieją też inne regulacje (unijne i krajowe) o zgłaszaniu nieprawidłowości, dla których postanowienia Dyrektywy będą miały uzupełniający charakter,
- sposób załatwienia przez jeden lub więcej organów to weryfikacja zgłoszeń i podjęcie działań następczych lub przekazanie do innego organu w celu podjęcia takich działań;
- ustanowienie zewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń na poziomie centralnym powinno wiązać się z wprowadzeniem odpowiednich zabezpieczeń w celu zapewnienia, aby przestrzegane były wymogi niezależności i autonomii określone w Dyrektywie.

Biorąc powyższe pod uwagę, projekt ustawy opiera się na założeniu, że podobnie jak w przypadku wewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń (procedura zgłoszeń wewnętrznych) w ustawie zostanie uregulowana procedura oraz rozwiązania organizacyjne dotyczące dokonywania zgłoszeń naruszeń prawa do odpowiednich organów państwa (kanały dokonywania zgłoszeń "zewnętrzne" wobec podmiotu prawnego) wraz z obowiązkiem weryfikacji zgłoszeń oraz podjęcia działań następczych.

Zapewnione zostanie funkcjonowanie wyspecjalizowanych kanałów przyjmowania zgłoszeń, w przypadkach gdy będzie to uzasadnione specyfiką spraw i potrzebami w określonym obszarze działania organu publicznego. Z kolei powierzenie zadania przyjmowania zgłoszeń także jednemu organowi wsparcia zapewni pokrycie pełnego zakresu przedmiotowego zgłoszeń wymaganych Dyrektywą. Organowi wsparcia będzie powierzono przyjmowanie zgłoszeń zewnętrznych, w przypadku gdy sygnalista nie będzie mógł określić organu publicznego właściwego do przyjęcia zgłoszenia, tj. organu "wyspecjalizowanego" do przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych w określonych dziedzinach. Zaletą ustanowienia takiego organu będzie uniknięcie luki, tj. braku wyspecjalizowanego organu do przyjmowania zgłoszeń o określonych naruszeniach przewidzianych w Dyrektywie.

Istnienie jednego organu wsparcia przyjmującego zgłoszenia we wskazanym powyżej przypadku będzie też korzystne z perspektywy sygnalisty, który dzięki omawianemu podejściu, często nie dysponując dostateczną wiedzą, nie będzie musiał znać szczegółowego zakresu działania instytucji publicznych właściwych do zajęcia się sprawą, zwłaszcza biorąc pod uwagę szeroki zakres przedmiotowy "naruszenia" w rozumieniu Dyrektywy.

Rola Rzecznika Praw Obywatelskich

Art. 20. 3. Dyrektywy stanowi o "centrum informacyjnym lub jednym, wyraźnie określonym, niezależnym organie administracyjnym", który mógłby być odpowiedzialny za udzielanie środków wsparcia ("Środki wsparcia, o których mowa w niniejszym artykule, mogą być udzielane, w stosownych przypadkach, przez centrum informacyjne lub jeden, wyraźnie określony, niezależny organ administracyjny.").

Do środków wsparcia Dyrektywa (w art. 20 ust. 1) zalicza:

- dostęp do informacji i porad,
- pomoc w kontaktach z organami chroniącymi przed działaniami odwetowymi,
- zaświadczenie o kwalifikowaniu się do objęcia ochroną - jeżeli to zostanie przewidziane w prawie krajowym,
- pomoc prawną, w tym w postępowaniach karnych i transgranicznych postępowaniach cywilnych, oraz doradztwo prawne.

W zakresie udzielania wsparcia zadania może zatem realizować jeden organ wsparcia (nie jest wymogiem, aby był on odpowiedzialny ze wszystkie środki). Implementacja musi jednak uwzględnić środki wsparcia z art. 20 Dyrektywy.

Odnośnie do zadań omawianego organu Dyrektywa stanowi przede wszystkim o wsparciu sygnalistów, niemniej jednak zadania krajowego organu wsparcia w sprawach zgłaszania naruszeń prawa mogą obejmować także przyjmowanie zgłoszeń (motyw 64).

W stosownych przypadkach dane kontaktowe centrum informacyjnego lub jednego niezależnego organu administracyjnego powinny być publikowane na "stronach internetowych w oddzielnej, łatwej do zidentyfikowania i łatwo dostępnej sekcji" przez właściwe organy (art. 13 lit. h).

Biorąc powyższe pod uwagę, projekt ustawy opiera się na założeniu, że wybranej instytucji publicznej powierzone zostaną zadania wynikające z powołanych wyżej przepisów Dyrektywy. Z projektowanej ustawy będzie wynikała dwojaka rola takiego organu - będzie to bowiem zarówno udzielanie informacji i wsparcia sygnalistom (z wyłączeniem ewentualnie zadań w zakresie wsparcia realizowanych przez inne organy), jak i przyjmowanie tzw. zgłoszeń zewnętrznych.

Zasadnicze znaczenie ma wybór istniejącej instytucji publicznej, której powierzona zostanie opisana wyżej rola i zadania. Jak ogólnie stanowi o tym Dyrektywa (motyw 64), w kontekście przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych, takimi organami mogą być "organy sądowe, regulacyjne lub nadzorcze mające kompetencje w odnośnych szczególnych dziedzinach lub organy o bardziej ogólnych kompetencjach na poziomie centralnym w ramach państwa członkowskiego, organy ścigania, organy antykorupcyjne lub rzecznicy praw obywatelskich".

Proponuje się, że ustawa powierzy powyższe zadania Rzecznikowi Praw Obywatelskich, zwanemu dalej "RPO". Pełnienie tej roli przez RPO jest zasadne ze względu na fakt, iż przyjmowanie zgłoszeń łączyłoby się w tej instytucji z funkcją udzielania wsparcia i informacji sygnalistom. Za wyborem RPO przemawia fakt, że organ ten jest powołany do ochrony praw obywateli, a jego niezależność i niezawisłość gwarantuje Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z art. 210 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej RPO jest w swojej działalności niezawisły, niezależny od innych organów państwowych i odpowiada jedynie przed Sejmem na zasadach określonych w ustawie. Każdy ma prawo wystąpienia, na zasadach określonych w ustawie, do RPO z wnioskiem o pomoc w ochronie swoich wolności lub praw naruszonych przez organy władzy publicznej (art. 80 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej). Ustawa z

dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2023 r. poz. 1058) stanowi, że RPO stoi na straży wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz w innych aktach normatywnych, w tym również na straży realizacji zasady równego traktowania. RPO współpracuje z innymi organami i instytucjami, m.in. z Rzecznikiem Praw Dziecka, Rzecznikiem Małych i Średnich Przedsiębiorców, Europejskim Rzecznikiem Praw Człowieka. RPO posiada bogate doświadczenie w obszarze ochrony praw obywatelskich na poziomie prawa krajowego i międzynarodowego. Istnieje już także praktyka powierzania RPO zadań związanych ze szczególnymi obszarami ochrony praw obywateli - RPO wykonuje m.in. zadania Krajowego Mechanizmu Prewencji zgodnie z Konwencją Organizacji Narodów Zjednoczonych w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania.

W zakresie wsparcia udzielanego przez RPO projektowane przepisy odzwierciedlają zadania wskazane w art. 20 ust. 1 Dyrektywy. Przyjmuje się, że będzie to w szczególności zapewnienie powszechnego dostępu do informacji (w szczególności przez stronę internetową) i porad na temat praw i środków ochrony prawnej przed działaniami odwetowymi oraz praw osób, których dotyczy zgłoszenie.

RPO udzieli sygnalistom informacji o organach, które w zakresie realizowanych zadań mogą podjąć działania służące ochronie przed działaniami odwetowymi. Przyjmuje się, że ze względu na wymóg "skuteczności" pomocy w kontaktach z odpowiednimi organami zaangażowanymi w ochronę przed działaniami odwetowymi (art. 20 ust. 1 lit. b Dyrektywy), uprawnienia RPO powinny obejmować, w odpowiednich przypadkach, także możliwość szerszego wsparcia w kontaktach z odpowiednimi organami, przynajmniej przez poinformowanie właściwych organów o dostrzeżonej konieczności objęcia sygnalisty ochroną.

W zakresie przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych przez RPO projektowane przepisy zakładają, że do jego zadań będzie należało przyjmowanie zgłoszeń zewnętrznych o naruszeniach w dziedzinach objętych ustawą, wstępna weryfikacja zgłoszeń oraz ich przekazanie organom właściwym do podjęcia działań następczych. W ograniczonym zakresie, tj. jedynie co do wniosków ze wstępnej weryfikacji zgłoszenia, organ ten przekaże sygnaliście informacje zwrotne. RPO przede wszystkim zidentyfikuje organ publiczny właściwy do merytorycznego rozpatrzenia zgłoszenia i przekaże zgłoszenie do takiego organu w celu "wszczęcia dochodzenia wewnętrznego, postępowania wyjaśniającego, wniesienia oskarżenia lub podjęcia działań w celu odzyskania środków lub innych odpowiednich działań naprawczych zgodnie z przyznanymi uprawnieniami" (por. motyw 65 Dyrektywy). Rodzaj działań następczych będzie związany zatem z charakterem naruszenia i będzie odpowiadał ogólnym uprawnieniom właściwego organu publicznego i procedurom stosowanym przez ten organ w przypadku stwierdzenia naruszeń danego rodzaju. Zgodnie z art. 20 ust. 1 lit. c Dyrektywy państwa członkowskie zapewniają, osobom, o których mowa w art. 4 Dyrektywy, między innymi "pomoc prawną w postępowaniach karnych i transgranicznych postępowaniach cywilnych zgodnie z dyrektywą (UE) 2016/1919 i dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/52/WE (48) oraz, zgodnie z prawem krajowym, pomoc prawną w dalszych postępowaniach,

a także doradztwo prawne lub inną pomoc prawną." . Zwraca się w szczególności uwagę (motyw 99) na znaczący koszt, jaki dla osób dokonujących zgłoszenia sprzeciwiających się podjętym przeciwko nim działaniom odwetowym w drodze postępowania sądowego mogą stanowić związane z tym koszty sądowe, jeszcze przed zakończeniem postępowania, zwłaszcza jeżeli pozostają bezrobotne, co może stanowić konsekwencję zgłoszenia naruszenia.

Dyrektywa 2019/1937 nie przewiduje szczególnych warunków związanych ze stosowaniem przytoczonych wyżej dyrektyw 2016/1919 i 2008/52/WE, dlatego też środki przewidziane w krajowych przepisach implementujących te dyrektywy (pomoc prawna, w tym pomoc prawna z urzędu i warunki jej udzielania) oraz pozostałe rozwiązania w obszarze pomocy prawnej obowiązujące na gruncie przepisów krajowych (Kodeks postępowania karnego, rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie sposobu zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy w postępowaniu przyspieszonym (Dz. U. poz. 920), ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 499), ustawa z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2023 r. poz. 1860)) będą w odpowiednich przypadkach stosowane także wobec osób, które w myśl projektowanej ustawy będą traktowane jako sygnalista.

Dodatkowo do zadań Rzecznika Praw Obywatelskich należeć będzie sporządzanie i przekazywanie do Komisji Europejskiej sprawozdania za dany rok kalendarzowy, na podstawie sprawozdań organów publicznych, zawierającego dane statystyczne dotyczące zgłoszeń zewnętrznych (projektowany art. 47 ust. 5). RPO będzie również corocznie przekazywał sprawozdania z wykonania ustawy do Sejmu i Senatu.

Zgodnie z art. 31 ust. 1 pkt 3 projektowanej ustawy Rzecznik Praw Obywatelskich będzie właściwy do przyjmowania i rozpatrywania zgłoszeń z dziedziny konstytucyjnych praw i wolności człowieka i obywatela, które nie będą we właściwości pozostałych organów. Działania następcze podejmowane przez Rzecznika Praw Obywatelskich są wskazane w art. 31 ust. 2 projektowanej ustawy i wyszczególnione w ustawie z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich.

Środki finansowe na wypełnienia nowych zadań RPO w pierwszym roku obowiązywania ustawy wynikające z projektowanej ustawy zostaną przekazane z pozycji 56 Rezerwy ogólnej - na zmiany systemowe i niektóre zmiany organizacyjne, w tym nowe zadania, budżetu państwa na rok 2024.

Organ publiczny

Mając na względzie dyspozycję zawartą art. 11 Dyrektywy, zgodnie z którą to państwo członkowskie wyznacza organy właściwe do przyjmowania zgłoszeń, przekazywania informacji zwrotnych na ich temat i podejmowania działań następczych w związku z nimi, proponuje się przyjąć, iż "organami publicznymi" w rozumieniu ustawy są naczelne i centralne organy administracji rządowej, terenowe organy administracji rządowej, organy jednostek samorządu terytorialnego, inne organy państwowe oraz inne podmioty wykonujące z mocy prawa zadania z zakresu administracji publicznej, właściwe do

podejmowania działań następczych w dziedzinach wskazanych w art. 3 ust. 1 projektowanej ustawy (projektowany art. 2 pkt 6).

Każdy organ publiczny będzie zobowiązany do:

- 1) przyjęcia zgłoszenia zewnętrznego;
- 2) dokonania wstępnej weryfikacji zgłoszenia zewnętrznego, która polegać będzie na ustaleniu, czy zgłoszenie dotyczy informacji o naruszeniu prawa oraz ustaleniu, czy zgłoszenie dotyczy naruszeń w dziedzinie należącej do zakresu działania tego organu, a jeżeli nie należy - ustaleniu organu publicznego właściwego do podjęcia działań następczych;
- 3) rozpatrzenia zgłoszenia zewnętrznego - w przypadku gdy zgłoszenie dotyczy naruszeń w dziedzinie należącej do zakresu działania tego organu;
- 4) przekazania zgłoszenia zewnętrznego niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach nie później niż w terminie 30 dni, do organu publicznego właściwego do podjęcia działań następczych (jeżeli zgłoszenie dotyczy naruszeń w dziedzinie nienależącej do zakresu działania tego organu) oraz poinformowania o tym sygnalistę;
- 5) podjęcia działania następczego z zachowaniem należytej staranności;
- 6) przekazania sygnaliście informacji zwrotnej (projektowany art. 33).

Należy w tym miejscu podkreślić, iż w zakresie nieuregulowanym do postępowania przed organami publicznymi będą stosowane odpowiednio przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (projektowany art. 50).

Warto więc przypomnieć, że na zasadach ogólnych, zgodnie z art. 19 Kodeksu postępowania administracyjnego, organy administracji publicznej przestrzegają z urzędu swojej właściwości rzeczowej i miejscowej. Wypływający z tego przepisu obowiązek spoczywający na organie administracji w zakresie badania swej właściwości jest rozumiany nie tylko jako konieczność podjęcia odpowiednich czynności przed wszczęciem postępowania, ale rozciąga się także (a może przede wszystkim) na fazę prowadzenia postępowania na każdym jego etapie. Przestrzeganie przepisów o właściwości jest jednym z podstawowych obowiązków procesowych nałożonych na organy administracji. Świadczy o tym fakt, że zignorowanie przepisów o właściwości rodzi doniosłe skutki prawne w postaci konieczności stwierdzenia nieważności aktu wydanego z ich naruszeniem (art. 156 § 1 pkt 1 Kodeksu postępowania administracyjnego). Ustawodawca zdecydował bowiem, że orzeczenie wydane przez niewłaściwy w sprawie organ jest dotknięte tak istotną wadą, że nie może ostać się w obrocie, bez względu na trafność rozstrzygnięcia".

Zważywszy, iż przepisy projektowanej ustawy nie będą przewidywały obowiązku przyjmowania zgłoszeń anonimowych, w celu skutecznego podjęcia działań następczych oraz przekazania informacji zwrotnej sygnalista będzie musiał podać adres korespondencyjny lub adres poczty elektronicznej, zaś w przypadku, w którym w zgłoszeniu nie zostanie wskazany adresu do kontaktu i nie będzie możliwe

ustalenie tego adresu, organ publiczny zostanie zwolniony z obowiązków informacyjnych, przewidzianych w ustawie wobec sygnalisty (projektowany art. 35 ust. 2). W przypadku rozpatrywania zgłoszeń anonimowych nie będzie możliwe przekazanie informacji zwrotnej, chyba że kanał zgłoszeń przewiduje anonimowy kontakt z sygnalistą.

Organ publiczny będzie także zobowiązany do potwierdzenia otrzymania zgłoszenia na adres do kontaktu niezwłocznie (nie później jednak niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania zgłoszenia), chyba że sygnalista wystąpił wyraźnie z odmiennym wnioskiem w tym zakresie lub organ publiczny ma uzasadnione podstawy, aby sądzić, że potwierdzenie otrzymania zgłoszenia zagroziłoby ochronie tożsamości sygnalisty (projektowany art. 37). Sytuacja, w której organ publiczny mógłby mieć uzasadnione podstawy, aby sądzić, że potwierdzenie zgłoszenia mogłoby grozić ujawnieniem tożsamości sygnalisty, mogłaby wystąpić, przykładowo, gdy sygnalista jako adres do kontaktu podał adres poczty elektronicznej z serwera pocztowego należącego do pracodawcy. W takiej sytuacji pracodawca ma możliwość uzyskania dostępu do treści korespondencji swojego pracownika, który na skutek dokonanego zgłoszenia byłby również sygnalistą.

Przy wykorzystaniu adresu do kontaktu organ publiczny będzie mógł także zwrócić się do sygnalisty o wyjaśnienia lub dodatkowe informacje w zakresie przekazanych informacji, jakie mogą być w jego posiadaniu (projektowany art. 39 ust. 1).

Organ publiczny będzie przekazywał bez zbędnej zwłoki właściwym instytucjom, organom lub jednostkom organizacyjnym Unii Europejskiej informacje zawarte w zgłoszeniu w celu prowadzenia działań następczych w trybie stosowanym przez takie instytucje, organy lub jednostki, jeżeli będą to przewidywały przepisy odrębne (projektowany art. 39 ust. 4). Zgodnie bowiem z motywem 71 dyrektywy 2019/1937, jeżeli jest to przewidziane w prawie unijnym lub krajowym, właściwe organy powinny przekazywać sprawy lub istotne informacje na temat naruszeń instytucjom, organom lub jednostkom organizacyjnym Unii, w tym - do celów niniejszej dyrektywy - OLAF i Prokuraturze Europejskiej (EPPO), bez uszczerbku dla możliwości zwrócenia się bezpośrednio do takich organów lub jednostek organizacyjnych przez osobę dokonującą zgłoszenia. Natomiast motyw 72 dyrektywy 2019/1937 wskazuje, iż w wielu dziedzinach polityki objętych zakresem przedmiotowym niniejszej dyrektywy istnieją mechanizmy współpracy, za pośrednictwem których właściwe organy krajowe wymieniają informacje i prowadzą działania następcze w związku z naruszeniami prawa Unii, które mają wymiar transgraniczny. Przykłady takich mechanizmów wskazuje ww. motyw.

Dodatkowo organ publiczny właściwy do podjęcia działań następczych będzie wydawał zaświadczenie na żądanie zgłaszającego, w którym potwierdzi, iż zgłaszający podlega ochronie określonej w przepisach rozdziału 2 (projektowany art. 38). Organ publiczny będzie wydawał zaświadczenie w ciągu miesiąca od dnia otrzymania wniosku. W pozostałym zakresie odpowiednio będą stosowane przepisy działu VII Kodeksu postępowania administracyjnego.

Zaświadczenie będzie wydawane, jeśli zostaną spełnione dwie przesłanki. Po pierwsze, informacja będzie musiała dotyczyć naruszenia prawa. Po drugie, informacja będzie musiała zostać uzyskana w kontekście związanym z pracą. Organ w postępowaniu w sprawie wydania zaświadczenia będzie więc w szczególności obowiązany do tego, aby nie potwierdzić, że sygnalista podlega ochronie, gdy zgłasza informacje o charakterze plotkarskim czy towarzyskim. Dodatkowo należy zwrócić uwagę, że zaświadczenie jest aktem wiedzy organu, który je wydaje, a źródłem tej wiedzy są wszystkie zgromadzone przez organ dane, w tym w szczególności wynikające z posiadanych przez nich zbiorów, jak ewidencje, rejestry czy zbiory dokumentów. Oznacza to w szczególności, że organ nie wyda również zaświadczenia, jeśli z tych informacji wynika, że sygnalista nie spełnia przesłanek określonych w art. 6 projektowanej ustawy, tj. nie miał uzasadnionej podstawy sądzić, że informacja będąca przedmiotem zgłoszenia lub ujawnienia publicznego jest prawdziwa w momencie dokonywania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego i że stanowi informację o naruszeniu prawa. Bez względu na tę okoliczność, w żadnym wypadku zaświadczenie nie stanowi źródła bezterminowej ochrony sygnalisty. Wskazać bowiem należy, że zaświadczenie wydawane jest według stanu wiedzy organu na datę jego wydania i cieszy się w tym zakresie domniemaniem prawdziwości, ale jest to domniemanie wzruszalne. Oznacza to w szczególności, że jeśli w późniejszym czasie zostanie wykazane, że sygnalista nie spełnia przesłanek określonych w art. 6 projektowanej ustawy, nie będzie przysługiwać mu ochrona, bez względu na treść uprzednio wydanego zaświadczenia.

Jeżeli informacja o naruszeniu będzie wniesiona jednocześnie jako zgłoszenie zewnętrzne oraz skarga w rozumieniu art. 227 Kodeksu postępowania administracyjnego, to organ publiczny będzie traktował takie zgłoszenie jako zgłoszenie zewnętrzne (projektowany art. 34 ust. 3). Takie rozwiązanie pozwoli uniknąć wątpliwości w zakresie kwalifikacji pisma jako skargi czy zgłoszenia zewnętrznego. Za pierwszeństwem kwalifikacji jako zgłoszenie zewnętrzne przemawia zakres ochrony przyznawany sygnaliście. Powyższe rozwiązanie będzie miało również zastosowanie w sytuacji wniesienia jednego pisma, które może zostać zakwalifikowane jako skarga i informacja o naruszeniu prawa.

Zgodnie z art. 42 projektowanej ustawy Rzecznik Praw Obywatelskich i organy publiczne przyjmują kanały zgłoszeń na potrzeby zgłoszeń zewnętrznych spełniające następujące warunki:

- 1) są niezależne od kanałów komunikacji wykorzystywanych w ramach zwykłej działalności tych organów;
- 2) zapewniają kompletność, poufność i integralność danych, w tym ich zabezpieczenie przed dostępem osób nieupoważnionych;
- 3) pozwalają na przechowywanie informacji w sposób trwały w celu umożliwienia prowadzenia dalszego postępowania wyjaśniającego.

W art. 42 ust. 2 projektowanej ustawy przewidziano możliwość wykorzystania istniejących kanałów komunikacji w roli kanałów zgłoszeń po spełnieniu przesłanek określonych w ust. 1. Spełnienie wymogu

niezależności od kanałów komunikacji wykorzystywanych w ramach zwykłej działalności tych organów nie oznacza obowiązku ustanowienia nowego kanału komunikacji. Może to być np. dotychczas używana strona internetowa organu z nową zakładką dotyczącą ochrony sygnalistów.

Organ publiczny, zgodnie z wymogami wprowadzonymi przez Dyrektywę, będzie także zobowiązany do prowadzenia rejestru zgłoszeń zewnętrznych (projektowany art. 46), sporządzania sprawozdania zawierającego dane statystyczne dotyczące zgłoszeń zewnętrznych i przekazania go do Rzecznika Praw Obywatelskich w terminie do dnia 31 marca roku następującego po roku, za jaki jest sporządzane (projektowany art. 47), umieszczenia na swojej stronie podmiotowej, w oddzielnej, łatwo identyfikowalnej i dostępnej sekcji oraz w sposób zrozumiały dla sygnalisty, określonych ustawą informacji (projektowany art. 48) oraz przeprowadzania raz na trzy lata przeglądu procedury zewnętrznej oraz dostosowania tej procedury do wyników dokonanego przeglądu oraz nabytego doświadczenia (projektowany art. 49). Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi wzór sprawozdania przekazywanego do Rzecznika Praw Obywatelskich po zasięgnięciu jego opinii.

Ze względu na obowiązek składania corocznych sprawozdań do Rzecznika Praw Obywatelskich z danymi statystycznymi opracowanymi na podstawie prowadzonych rejestrów zgodnie z projektowanym art. 45, okres przechowywania tych danych przez 3 lata po zakończeniu roku kalendarzowego, w którym zakończono działania następcze lub po zakończeniu postępowań zainicjowanych tymi działaniami, jest niezbędny i konieczny dla zrealizowania tego ustawowego obowiązku.

W przypadku wystąpienia sporu kompetencyjnego między organami publicznymi będą miały zastosowanie odpowiednio przepisy określone w art. 22 i art. 23 Kodeksu postępowania administracyjnego.

Zaproponowane regulacje mają na celu realizację postanowień zawartych w art. 13-14 oraz art. 27 ust. 2 Dyrektywy.

Rozdział 5.

Ujawnienie publiczne

Rozdział IV (art. 15) Dyrektywy określa zasady, na których może mieć miejsce ujawnienie publiczne kwalifikujące się do objęcia ochroną.

Na tle zgłoszenia wewnętrznego i zewnętrznego, tj. w przypadku, w którym Dyrektywa nie określa wzajemnego pierwszeństwa korzystania z tych trybów i pozostawia wybór sygnaliście (sygnalista może zgłosić informację o naruszeniu "po uprzednim dokonaniu zgłoszenia za pośrednictwem wewnętrznego kanału dokonywania zgłoszeń lub dokonując zgłoszenia od razu za pośrednictwem zewnętrznego kanału dokonywania zgłoszeń" - art. 10 Dyrektywy), zachowanie właściwej sekwencji działań sygnalisty ma częściowo znaczenie w przypadku ujawnienia publicznego. Ujawnienie publiczne będzie bowiem wiązało się z ochroną, gdy ujawniający dokona w pierwszej kolejności zgłoszenia wewnętrznego i zewnętrznego lub od razu zgłoszenia zewnętrznego, ale w odpowiedzi na zgłoszenie nie zostaną podjęte

w terminie żadne odpowiednie działania. Należy podkreślić, że ujawnienie publiczne nie jest pożądanym zachowaniem, a sytuacją, która powinna mieć charakter wyjątkowy.

Jako brak odpowiednich działań w świetle Dyrektywy należy traktować przypadki, gdy w przewidzianym terminie brak jest informacji zwrotnej lub przeciwdziałania naruszeniu, na przykład, gdy informacja o naruszeniu nie została odpowiednio oceniona lub zbadana lub nie podjęto odpowiednich działań następczych. Trafność działań następczych należy oceniać według obiektywnych kryteriów, będzie ona zależeć zatem od okoliczności każdej sprawy i od charakteru przepisów, które zostały naruszone (motyw 79 Dyrektywy).

Wyjątek, gdy wymóg wcześniejszego zgłoszenia wewnętrznego lub zewnętrznego nie musi być zachowany, stanowią przypadki, w których osoba ma uzasadnione podstawy, aby sądzić, że: (i) naruszenie może stanowić bezpośrednie lub oczywiste zagrożenie dla interesu publicznego, na przykład w przypadku sytuacji wyjątkowej lub ryzyka wystąpienia nieodwracalnej szkody; lub (ii) w przypadku dokonania zgłoszenia zewnętrznego grozić jej będą działania odwetowe lub istnieje niewielkie prawdopodobieństwo skutecznego przeciwdziałania naruszeniu z uwagi na szczególne okoliczności sprawy, takie jak możliwość ukrycia lub zniszczenia dowodów lub możliwość istnienia zмовы między organem a sprawcą naruszenia, lub udziału organu w naruszeniu.

Dyrektywa (art. 15 ust. 2) przewiduje ponadto, że jej przepisów o ujawnieniu publicznym nie stosuje się, gdy osoba ujawnia informacje bezpośrednio do prasy zgodnie z przepisami krajowymi ustanawiającymi system ochrony w związku z wolnością wypowiedzi i informacji.

Wdrożenie powyższych postanowień Dyrektywy następuje w rozdziale 5 projektu ustawy.

Zgodnie z brzmieniem art. 53 przepisów dotyczących ujawnienia publicznego nie stosuje się w przypadku, w którym informacja o naruszeniu prawa zgłoszona została bezpośrednio do prasy - wówczas zastosowanie będą miały przepisy ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe, m.in. art. 15 - określający tajemnicę dziennikarską, zgodnie z którą autorowi materiału prasowego przysługuje prawo zachowania w tajemnicy swego nazwiska. Natomiast dziennikarz ma obowiązek zachowania w tajemnicy danych umożliwiających identyfikację autora materiału prasowego, listu do redakcji lub innego materiału o tym charakterze, jak również innych osób udzielających informacji opublikowanych albo przekazanych do opublikowania, jeżeli osoby te zastrzegły nieujawnianie powyższych danych; wszelkich informacji, których ujawnienie mogłoby naruszać chronione prawem interesy osób trzecich.

Osoba zgłaszająca informację bezpośrednio do prasy bez ujawniania swojej tożsamości nie korzysta ze statusu sygnalisty, z uwagi na brak spełnienia przesłanek wskazanych w projekcie ustawy. W takiej sytuacji osoba informująca prasę będzie podlegać ochronie wyłącznie na podstawie prawa prasowego. Takie rozwiązanie ma na celu zapewnienie nieograniczenia wolności prasy, która jest zagwarantowana w art. 14 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, - rolą prasy jest bowiem informowanie m.in. o naruszeniach prawa.

Rozdział 6.

Przepisy karne

Zakresem ustawy objęte zostaną sankcje odpowiednio do wymogów art. 23 Dyrektywy z tytułu naruszenia określonych ustawą obowiązków w zakresie zgłaszania i ujawniania naruszeń prawa oraz podejmowania działań odwetowych.

Karne będzie uniemożliwianie lub istotne utrudnianie dokonania zgłoszenia (wraz z typem kwalifikowanym polegającym na zastosowaniu przemocy, groźby bezprawnej lub podstępny), podejmowanie działań odwetowych (wraz z typem kwalifikowanym polegającym na działaniu w sposób uporczywy) oraz ujawnienie tożsamości osoby, która dokonała zgłoszenia, osoby pomagającej w dokonaniu zgłoszenia lub osoby powiązanej z sygnalistą.

Natomiast po stronie sygnalisty lub ujawniającego karne będzie dokonanie zgłoszenia lub ujawnienia publicznego, jeżeli wiedział on, iż do naruszenia prawa nie doszło.

Dodatkowo wprowadza się wykroczenie polegające na braku ustanowienia procedury zgłoszeń wewnętrznych albo ustanowieniu takiej procedury z naruszeniem wynikających z ustawy wymogów.

Proponuje się zróżnicowane sankcje, w zależności od dolegliwości danego naruszenia dla osoby, która go doświadczyła. Co do zasady, wprowadza się, w zależności od przypadku, karę grzywny, karę ograniczenia wolności albo karę pozbawienia wolności. Natomiast łagodniejszy rodzaj kary (kara grzywny) jest przewidziany w przypadku wykroczenia.

Rozdział 7.

Przepisy przejściowe i przepis końcowy

Zakłada się, że sprawozdania, do których jest zobowiązany Rzecznik Praw Obywatelskich oraz organy publiczne za rok 2024, będą sporządzane za okres od dnia rozpoczęcia przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych do końca roku kalendarzowego. Pierwsze sprawozdanie zostanie przekazane Sejmowi, Senatowi i Komisji Europejskiej nie później niż 31 grudnia roku następującego po roku, w którym ustawa weszła w życie.

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przepisów rozdziału 4, które wejdą w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia. Zaproponowane rozwiązanie oznacza, iż w terminie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia ustawy wejdą w życie m.in. przepisy:

- dotyczące obowiązku ustanowienia przez podmioty prawne wewnętrznych kanałów zgłoszeń,
- dotyczące ochrony sygnalistów,
- karne.

Natomiast RPO oraz organy publiczne będą zobowiązane do utworzenia zewnętrznych kanałów zgłoszeń w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy (czyli w okresie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia). W związku z powyższym również obowiązek wynikający z art. 25 ust. 1 pkt 8 - tj. umieszczenie w

procedurze zgłoszeń wewnętrznych zrozumiałych i łatwo dostępnych informacji na temat dokonywania zgłoszeń zewnętrznych do Rzecznika Praw Obywatelskich albo organów publicznych oraz - w stosownych przypadkach - do instytucji, organów lub jednostek organizacyjnych Unii Europejskiej - również wejdzie w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

W związku z art. 66-68 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2024 r. poz. 236) należy zaznaczyć, że projektowana ustawa, nakładając nowe obowiązki na przedsiębiorców, będzie miała wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców. Projektowana ustawa ogranicza się jednak tylko do nałożenia obowiązków niezbędnych do osiągnięcia celów implementowanej Dyrektywy.

Projekt ustawy nie podlega notyfikacji w trybie przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Projektowana ustawa nie wymaga przedłożenia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji lub uzgodnienia, o których mowa w § 39 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. - Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348). Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. - Regulamin pracy Rady Ministrów projekt ustawy został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny. W trybie ww. ustawy zainteresowanie pracami nad projektem ustawy, na etapie opiniowania projektu przez Stały Komitet Rady Ministrów, zgłosiła Kancelaria Doradca Solski&Partnerzy sp. z o.o. Podmiot ten nie wywarł wpływu na prace legislacyjne nad projektem ustawy.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Przewidywane w projekcie rozwiązania nie stanowią zagrożenia korupcyjnych.

Nazwa projektu	Data sporządzenia 05.04.2024 r.
Projekt ustawy o ochronie sygnalistów	Źródło:
Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii (Dz. Urz. UE L 305 z 26.11.2019, str. 17, późn. zm.)
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	Nr w Wykazie prac legislacyjnych i
Ministerstwa współpracujące	
Ministerstwo Rozwoju i Technologii, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów - Minister - Członek Rady	

Ministrów Koordynator Służb Specjalnych,
Ministerstwo Sprawiedliwości, Ministerstwo Finansów

programowych Rady Ministrów UC1

**Osoba odpowiedzialna za projekt w randze
Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza
Stanu**

Agnieszka Dziemianowicz-Bąk, Minister Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu

Marcin Stanecki - Dyrektor Departamentu Prawa Pracy
w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
tel. 538 117 320, e-mail: marcin.stanecki@mrips.gov.pl

Mirosława Brzostek-Kleszcz - Zastępca Dyrektora
Departamentu Prawa Pracy w Ministerstwie Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej tel. 538 117 320, e-mail:
miroszlawa.brzostek-kleszcz@mrips.gov.pl

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Projektowana ustawa ma na celu wdrożenie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii, zwanej dalej "dyrektywą 2019/1937".

Celem dyrektywy 2019/1937 jest poprawa egzekwowania prawa i polityk UE w określonych dziedzinach przez ustanowienie wspólnych minimalnych norm zapewniających odpowiedni poziom ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa UE. W dyrektywie 2019/1937 ustanawia się zasady i procedury dotyczące ochrony "sygnalistów", czyli osób, które zgłaszają informacje uzyskane w kontekście związanym z pracą na temat naruszeń prawa UE. Zakresem dyrektywy objęte są zgłoszenia dotyczące:

a) naruszeń przepisów w następujących dziedzinach (wymienionych szczegółowo w części I załącznika do dyrektywy 2019/1937):

- zamówienia publiczne,
- usługi, produkty i rynki finansowe,
- zapobieganie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu,
- bezpieczeństwo produktów i ich zgodność z wymogami,

- bezpieczeństwo transportu w sektorze kolejowym, drogowym, morskim i żeglugi śródlądowej,
- ochrona środowiska, począwszy od gospodarowania odpadami aż po chemikalia,
- ochrona radiologiczna i bezpieczeństwo jądrowe,
- bezpieczeństwo żywności i pasz,
- zdrowie i dobrostan zwierząt,
- zdrowie publiczne, w tym prawa pacjentów i kontrola wyrobów tytoniowych,
- ochrona konsumentów,
- ochrona prywatności i danych osobowych,
- bezpieczeństwo sieci i systemów teleinformatycznych;

b) naruszeń mających wpływ na interesy finansowe UE;

c) naruszeń dotyczących rynku wewnętrznego, w tym naruszeń unijnych zasad konkurencji i pomocy państwa, oraz naruszeń krajowych przepisów regulujących opodatkowanie osób prawnych.

Dyrektywa 2019/1937 nakłada na państwa członkowskie obowiązek wdrożenia regulacji zapewniających ochronę sygnalistom, w tym ustanowienia wewnętrznych procedur dokonywania zgłoszeń naruszeń objętych dyrektywą, dotyczący podmiotów z sektora publicznego, jak i podmiotów z sektora prywatnego, oraz procedur dokonywania zgłoszeń do organów publicznych. W zakresie prywatnych podmiotów (w szczególności przedsiębiorców) obowiązki określone w dyrektywie 2019/1937 związane z wewnętrznymi procedurami dokonywania zgłoszeń dotyczą podmiotów zatrudniających co najmniej 50 pracowników lub prowadzących działalność w zakresie usług

finansowych lub związaną z ryzykiem prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu.

Aktualnie w polskim systemie prawnym brak jest kompleksowej regulacji poświęconej ochronie tzw. sygnalistów, w

tym rozwiązaniach wymaganych dyrektywą 2019/1937. Zgłaszanie naruszeń prawa i ochrona zgłaszających mogą być

realizowane przede wszystkim na gruncie odpowiednich przepisów o powszechnym zakresie zastosowania, m.in.

ochronie pracownika przed działaniem odwetowym ze strony pracodawcy, z uwagi na dokonanie przez niego

zgłoszenia naruszenia, mogą służyć obowiązujące instytucje prawa pracy: regulacje dotyczące zasady

niedyskryminowania w zatrudnieniu (art. 18^{3a} § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks

pracy (Dz. U. z 2023

r. poz. 1465)), zwanej dalej "Kodeksem pracy", naruszenia zasady równego traktowania (art. 18^{3b} § 1 Kodeksu pracy),

jak również normujące obowiązek pracodawcy przeciwdziałania dyskryminacji w zatrudnieniu (art. 94 pkt 2b

Kodeksu pracy)). Z uwagi na otwarty katalog przesłanek dyskryminacyjnych przepisy te mogą być także stosowane

w przypadku dyskryminacji pracownika z uwagi na dokonanie przez niego zgłoszenia. Zgodnie z art. 18^{3d} Kodeksu

pracy osoba, wobec której pracodawca naruszył zasadę równego traktowania w zatrudnieniu, ma prawo do

odszkodowania w wysokości nie niższej niż minimalne wynagrodzenie za pracę. Jednocześnie w art. 18^{3c} Kodeks

pracy statuuje normę ochronną, zgodnie z którą skorzystanie przez pracownika z uprawnień przysługujących z tytułu

naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu nie może być podstawą niekorzystnego traktowania

pracownika, a także nie może powodować jakichkolwiek negatywnych konsekwencji wobec pracownika.

Pracodawca jest także obowiązany przeciwdziałać mobbingowi (art. 943 Kodeksu pracy). Takie działania pracodawcy

jest niezależne od przyczyn, które wywołały mobbing. Dotyczy to więc także mobbingu, który mógłby zaistnieć lub

zaistniał wskutek dokonania przez pracownika zgłoszenia. Na ogólnych zasadach ochrony tzw. sygnalisty mogą

służyć przepisy chroniące przed nieuzasadnionym rozwiązaniem stosunku pracy. Zastosowanie mogą znaleźć

rozwiązania instytucjonalne ogólnie służące ochronie pracowników, które w odpowiednich przypadkach mogą objąć

również pracowników - sygnalistów (na przykład wsparcie ze strony związków zawodowych lub Państwowej

Inspekcji Pracy). W ramach procedury karnej są przewidziane instytucje prawne, których funkcja ochronna może

służyć także sygnalistom, w tym rozwiązania związane z ochroną świadków w postępowaniu karnym (instytucja świadka anonimowego - art. 184 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37), zwany dalej "kpk"; możliwość zachowania danych umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka wyłącznie do wiadomości sądu i prokuratora, a gdy zachodzi konieczność również funkcjonariusza Policji prowadzącego postępowanie - art. 184 § 2 kpk) lub zapewnienie możliwości anonimowego przekazania zawiadomienia o przestępstwie organom ścigania. Odpowiednie zastosowanie mogą znaleźć środki objęte ustawą z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. z 2015 r. poz. 21). Brak jest przepisów karnych materialnych bezpośrednio związanych z sygnalizowaniem, aczkolwiek zgodnie z art. 218 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17) karze podlega złośliwe lub uporczywe naruszanie prawa pracownika wynikającego ze stosunku pracy lub ubezpieczenia społecznego oraz odmowa ponownego przyjęcia do pracy, o której przywróceniu orzekł właściwy organ. Niewątpliwie ujawnianiu naruszeń prawa i innego rodzaju nieprawidłowości służą obowiązujące przepisy gwarantujące swobodę wypowiedzi i wolność prasy wraz z przewidzianymi w nich gwarancjami ochrony źródeł informacji, takimi jak przewidziany w ustawie z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914) (art. 15 ust. 2 pkt 1) obowiązek dziennikarza zachowania w tajemnicy danych umożliwiających identyfikację osób udzielających informacji opublikowanych albo przekazanych do opublikowania. Ujawnianiu nieprawidłowości, w merytorycznym zakresie określonym w ustawie z dnia z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 775, z późn. zm.),

służą przepisy tego kodeksu o skargach i wnioskach. Wszystkie omawiane wyżej instytucje prawne, jakkolwiek zmiierzają bądź do zapewnienia możliwości zgłaszania lub ujawniania nieprawidłowości, bądź służą ochronie osób, które o takich nieprawidłowościach informują, nie są, jako takie, środkami ochrony sygnalistów, których wdrożenia wymaga dyrektywa 2019/1937. Najczęściej nie są też powszechnie uznawane za środki ochrony sygnalistów w ścisłym znaczeniu.

Wskazać należy jednocześnie na różnego rodzaju szczególne przepisy i rozwiązania sektorowe związane ze zgłaszaniem naruszeń prawa i innych nieprawidłowości (częściowo wynikające z regulacji unijnych wymienionych w części II załącznika do dyrektywy 2019/1937), w tym zadania Komisji Nadzoru Finansowego określone w art. 133a ust. 9 i 10 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 2488), zadania Komisji Nadzoru Finansowego z art. 3a i art. 3b ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 188, z późn. zm.), procedury wymagane od instytucji obowiązanych na gruncie art. 53 ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2023 r. poz. 1124, z późn. zm.), obowiązki spółki prowadzącej rynek regulowany wynikające z art. 25e ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2023 r. poz. 646, z późn. zm.), obowiązki Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego oraz podmiotów wykonujących działalność w lotnictwie cywilnym w zakresie przyjmowania zgłoszeń przewidziane w art. 135c-135e ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. - Prawo lotnicze (Dz. U. z 2023 r. poz. 2110) lub możliwość anonimowego zgłaszania przewidzianą w art. 117c ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. -

Prawo geologiczne i górnictwo (Dz. U. z 2023 r. poz. 633, z późn. zm.).

Rozwiązania wskazanych aktów prawnych są nakierowane przede wszystkim na zapewnienie mechanizmów zgłaszania naruszeń w poszczególnych dziedzinach i, do pewnego stopnia, obejmują środki ochrony oparte na mechanizmach anonimowości lub wyłączeniu możliwości poniesienia ewentualnych negatywnych konsekwencji przez zgłaszającego. Nie zapewniają one kompleksowych rozwiązań służących ochronie sygnalistów wymaganych dyrektywą 2019/1937, a ich zakres zastosowania nie wykracza poza regulowane dziedziny.

W warunkach polskich w minionych latach zostały wdrożone ponadto określone rozwiązania organizacyjne służące zgłaszaniu naruszeń prawa odpowiadające właściwości organów, które takim naruszeniom przeciwdziałają, zapewniane, na przykład, przez Centralne Biuro Antykorupcyjne i Policję (możliwość zgłoszenia przestępstw w ramach kanałów objętych inicjatywami "Zgłoś korupcję") lub Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Program dla sygnalistów UOKiK). Związane są one w pierwszym rzędzie z ułatwieniem sygnalizowania (zgłaszania) jako mechanizmu przekazywania informacji i funkcjonują w obowiązujących ramach prawnych, tj. nie ustanawiają szczególnych środków ochrony, w tym przed nieuzasadnionym niekorzystnym traktowaniem w środowisku pracy. W praktyce, przy braku powszechnych regulacji służących ochronie zgłaszających, środkiem ochrony w ramach takich rozwiązań są przede wszystkim zaoferowane zgłaszającemu określone gwarancje anonimowości bądź poufności. Szczególny charakter mają rozwiązania wiążące zgłoszenie naruszenia z możliwością złagodzenia kary (typu leniency), do których zaliczyć należy tego rodzaju instrument stosowany przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (tj. Program łagodzenia kar UOKiK odnoszący się do porozumień ograniczających konkurencję). Specyfika podobnych rozwiązań wyraża się w tym, że zgłaszającym naruszenie jest sam sprawca, jego wniosek obejmuje przyznanie się do naruszenia, a podstawowym motywem jest nie tyle działanie w interesie publicznym, lecz uzyskanie złagodzenia kary. Należałoby z tych względów odróżnić je od sygnalizowania w analizowanym wyżej znaczeniu.

Z uwagi na wymóg wdrożenia dyrektywy 2019/1937 i brak stosownych regulacji w prawie krajowym jest uzasadnione wystąpienie z inicjatywą legislacyjną.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Projektowana ustawa obejmie ochroną sygnalistów dokonujących zgłoszenia lub ujawnienia informacji lub uzasadnionych podejrzeń naruszenia prawa, pracujących w sektorze prywatnym lub publicznym, którzy uzyskali informacje na temat naruszenia w kontekście związanym z pracą. Przewidziane w ustawie gwarancje i środki prawne będą przysługiwały sygnaliście, niezależnie od podstawy i formy świadczenia pracy lub pełnienia służby (m.in. umowa o pracę,

umowa cywilnoprawna, prowadzenie działalności gospodarczej przez osobę fizyczną, kontrakt menedżerski, wolontariat, staż, praktyka czy służba wojskowa), w tym także świadczącemu pracę na rzecz podmiotów, z którymi podmiot prawny utrzymuje relacje gospodarcze, jak wykonawcy, podwykonawcy lub dostawcy oraz innym sygnalistom zgłaszającym informacje o naruszeniach w kontekście związanym z pracą, jak akcjonariusze i wspólnicy oraz członkowie organów osoby prawnej. Ochroną będą objęci również sygnaliści dokonujący zgłoszenia lub ujawnienia publicznej informacji o naruszeniu prawa uzyskanej w kontekście związanym z pracą przed nawiązaniem stosunku pracy lub innego stosunku prawnego stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług lub pełnienia funkcji w podmiocie prawnym lub na rzecz tego podmiotu, lub pełnienia służby w podmiocie prawnym lub gdy taki stosunek już ustał.

Uwzględnione zostaną przy tym odmienności statusu prawnego wyżej wymienionych osób, wynikające z formy świadczenia pracy oraz relacji prawnej z drugą stroną. Ustawa, w charakterze zasady ogólnej, wyłączy możliwość narażenia na jakikolwiek uszczerbek lub możliwość postawienia zarzutu z powodu dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego na zasadach określonych w ustawie. Sytuacja prawna sygnalisty zostanie w istotny sposób wzmocniona na gruncie ewentualnych postępowań sądowych dotyczących sygnalisty (m.in. w przedmiocie wypowiedzenia lub rozwiązania bez wypowiedzenia stosunku pracy), przez odwrócenie ciężaru dowodu, według modelu zbliżonego do obowiązującego w przepisach Kodeksu pracy w postępowaniach z tytułu naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu. Analogiczne rozwiązania przewidziane zostaną w przypadku osób wykonujących pracę na podstawie innego niż stosunek pracy stosunku prawnego stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług lub pełnienia funkcji lub pełnienia służby, o ile charakter wykonywanej pracy lub służby nie wykluczy zastosowania wobec zgłaszającego takiego działania.

Sygnalista będzie miał prawo dochodzenia odszkodowania w wysokości nie niższej niż przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w poprzednim roku, ogłaszanego do celów emerytalnych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, w przypadku dopuszczenia się wobec niego działań odwetowych. W związku z dokonaniem zgłoszenia zostaną wyłączone: możliwość nałożenia na sygnalistę odpowiedzialności, w tym odpowiedzialności dyscyplinarnej lub odpowiedzialności za szkodę z tytułu naruszenia praw innych osób lub obowiązków określonych w przepisach prawa, w szczególności w przedmiocie zniesławienia, naruszenia dóbr osobistych, praw autorskich, przepisów o ochronie danych osobowych oraz obowiązku zachowania tajemnicy, w tym tajemnicy przedsiębiorstwa. Taka możliwość zaistnieje jednak tylko pod warunkiem, że sygnalista miał uzasadnione podstawy, aby sądzić, że zgłoszenie lub ujawnienie publiczne jest niezbędne do ujawnienia naruszenia prawa zgodnie z ustawą.

Wyłączona będzie także możliwość odmowy przyznania, ograniczenia lub odebrania

uprawnienia, jak zezwolenia,

koncesji lub ulgi, z powodu zgłoszenia, a także wypowiedzenia, odstąpienia lub rozwiązania bez wypowiedzenia, z

powodu zgłoszenia, umowy dotyczącej sprzedaży, dostawy towarów lub świadczenia usług.

Wprowadzona zostanie

sankcja nieważności postanowień umów o pracę i innych aktów objętych prawem pracy oraz czynności

cywilnoprawnych w zakresie, w jakim bezpośrednio lub pośrednio wyłączają lub ograniczają prawo do dokonania

zgłoszenia. Rozwiązania te będą stosowane odpowiednio do osoby pomagającej w dokonaniu zgłoszenia oraz osoby

powiązanej z sygnalistą.

Status sygnalisty będzie pochodną dokonania zgłoszenia wewnętrznego lub zgłoszenia zewnętrznego bądź

ujawnienia publicznego na zasadach określonych w ustawie. Konieczne będzie zachowanie wymaganego trybu, tj. w

szczególności dokonanie zgłoszenia z wykorzystaniem przewidzianych w tym zakresie kanałów zgłoszeń bądź

zachowanie zasad ujawnienia publicznego. W każdym przypadku będzie wymagane dopełnienie przesłanek

związanych z rzetelnością postępowania zgłaszającego oraz wiarygodnością zgłaszanych lub ujawnianych przez

niego informacji. W tym ostatnim aspekcie zostanie przewidziany wymóg, że sygnalista powinien mieć uzasadnione

podstawy, aby sądzić, że będąca przedmiotem zgłoszenia informacja o naruszeniu jest prawdziwa w momencie

dokonywania zgłoszenia. W przypadku zgłoszenia zewnętrznego lub wewnętrznego bezpośrednim uprawnieniem

sygnalisty, wynikającym z samego dokonania zgłoszenia, będzie możliwość monitorowania toku

sprawy, tj.

uzyskania informacji zwrotnych co do działań następczych, umożliwiających ocenę, czy zgłoszenie spotkało się z

właściwą reakcją. W przypadku zarówno zgłoszenia zewnętrznego lub wewnętrznego, jak i ujawnienia publicznego

będą przysługiwać ponadto wynikające z ustawy środki ochrony. Przepisy o środkach ochrony w szczególności będą

mogły zostać przywołane przez sygnalistę w odnośnym postępowaniu, gdy pojawi się ewentualny spór lub podjęte

zostanie działanie o charakterze odwetowym.

Zgłoszenia naruszenia prawa będzie można dokonać za pomocą wewnętrznych kanałów zgłoszeń utworzonych przez

podmioty prywatne oraz publiczne, za pomocą zewnętrznych kanałów zgłoszeń, do odpowiednich organów państwa

oraz za pomocą ujawnienia publicznego. W projektowanej ustawie zostaną określone wymagania dotyczące

utworzenia oraz organizacji wewnętrznych i zewnętrznych kanałów (procedur i rozwiązań organizacyjnych)

zgłaszania naruszeń oraz zasady dokonania ujawnienia publicznego.

Wewnętrzna procedura zgłaszania naruszeń i podejmowania działań następczych będzie przedmiotem konsultacji z

zakładowymi organizacjami związkowymi albo z przedstawicielami pracowników (jeśli u pracodawcy nie będą

działy zakładowe organizacje związkowe). Ustalana w ten sposób procedura i rozwiązania będą musiały spełniać

minimalne wymogi określone w ustawie, w tym objąć kwestie organizacyjne, takie jak wyszczególnienie komórek

organizacyjnych lub osób przyjmujących zgłoszenia, podejmujących działania następcze i udzielających informacji

zwrotnych, sposoby zgłaszania i potwierdzania przyjęcia zgłoszenia oraz terminy realizowanych czynności. Podmiot

prawny będzie obowiązany zapewnić właściwą organizację przyjmowania i weryfikacji zgłoszeń, w tym ochronę

poufności tożsamości sygnalisty, osoby, której dotyczy zgłoszenie, oraz osoby trzeciej wskazanej w zgłoszeniu.

Przepisom ustawy, w zakresie obowiązku ustanowienia wewnętrznych kanałów zgłaszania naruszeń, będą podlegać

co do zasady podmioty sektora publicznego i prywatnego, na rzecz których według stanu na dzień 1 stycznia lub 1

lipca danego roku wykonuje pracę zarobkową co najmniej 50 osób. Podmioty działające w sektorze finansowym

(m.in. banki, fundusze inwestycyjne, zakłady ubezpieczeń, zakłady reasekuracji, fundusze powiernicze, towarzystwa

emerytalne, fundusze emerytalne, domy maklerskie, towarzystwa funduszy inwestycyjnych) będą miały obowiązek

ustanowienia wewnętrznych kanałów zgłaszania naruszeń niezależnie od tego czy należą do sektora publicznego, czy

prywatnego oraz niezależnie od liczby zatrudnionych pracowników. Natomiast całkowicie zwolnione zostaną z tego

obowiązku urzędy lub jednostki organizacyjne gminy lub powiatu liczące mniej niż 10 000 mieszkańców. Dla

pozostałych zaś podmiotów utworzenie wewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń nie będzie obligatoryjne, ale

podmioty te, w zależności od potrzeb, będą mogły utworzyć je dobrowolnie, stosując zasady przewidziane w ustawie.

Zatrudnienie w podmiocie, w którym nie będzie ustanowionych wewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń, nie

wyłączy możliwości zgłoszenia naruszenia prawa. Sygnaliści będą mogli dokonać zgłoszenia

naruszenia prawa za

pośrednictwem zewnętrznych kanałów zgłoszeń lub w drodze ujawnienia publicznego.

Podobnie jak w przypadku wewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń, w ustawie zostaną uregulowane procedury

oraz rozwiązania organizacyjne dotyczące dokonywania zgłoszeń naruszeń prawa do odpowiednich organów państwa

(kanały dokonywania zgłoszeń "zewnętrzne" wobec podmiotu prawnego) wraz z obowiązkiem weryfikacji zgłoszeń

oraz podjęcia działań następczych. Zagadnienie to jest z kolei ściśle powiązane z pojęciem instytucji wsparcia do

spraw zgłaszających naruszenia prawa, której możliwość istnienia przewiduje dyrektywa 2019/1937.

W trakcie prac nad implementacją dyrektywy 2019/1937, ze względu na koszty, odrzucono koncepcję powołania w

tym celu nowej instytucji. Następnie rozważono dwa warianty: pierwszy - zakładający wyznaczenie centralnego

organu przyjmującego zgłoszenia zewnętrzne oraz drugi - zakładający wyznaczenie pewnej liczby organów

przyjmujących zgłoszenia zewnętrzne, które posiadają ponadto kompetencje w określonych dziedzinach do

weryfikacji zgłoszeń i podjęcia działań następczych, przy czym łącznie kompetencje takich organów powinny objąć

wszystkie dziedziny objęte zakresem przedmiotowym "naruszenia" w rozumieniu dyrektywy 2019/1937.

Zdecydowano się na wariant obejmujący wyznaczenie krajowego organu łączącego udzielanie wsparcia osobom

zgłaszającym naruszenia prawa oraz przyjmowanie zgłoszeń zewnętrznych. Wybranie takiego rozwiązania pozwoli

uniknąć luki (braku wyspecjalizowanego organu dla przyjmowania zgłoszeń o określonych

naruszeniach) i będzie

korzystniejsze dla sygnalisty, który nie będzie musiał we własnym zakresie identyfikować wyspecjalizowanego

organu. W ramach wybranego wariantu pozostawione zostanie tworzenie i funkcjonowanie innych kanałów

przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych.

Ustawa powierzy zadania instytucji wspierającej sygnalistów Rzecznikowi Praw Obywatelskich (dalej: "RPO").

Pełnienie tej roli przez RPO jest zasadne ze względu na fakt, iż przyjmowanie zgłoszeń łączyłoby się w tej instytucji

z funkcją udzielania wsparcia i informacji zgłaszającym naruszenia. Za wyborem RPO przemawia fakt, że organ ten

jest powołany do ochrony praw obywateli, a jego niezależność i niezawisłość gwarantuje Konstytucja

Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. poz. 483, z późn. zm.). Zgodnie z art. 210 Konstytucji

Rzeczypospolitej Polskiej RPO jest w swojej działalności niezawisły, niezależny od innych organów państwowych i

odpowiada jedynie przed Sejmem na zasadach określonych w ustawie. Każdy ma prawo wystąpienia, na zasadach

określonych w ustawie, do RPO z wnioskiem o pomoc w ochronie swoich wolności lub praw naruszonych przez

organy władzy publicznej (art. 80 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej). Ustawa z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku

Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2023 r. poz. 1058) stanowi, że RPO stoi na straży wolności i praw człowieka i

obywatela określonych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz w innych aktach normatywnych, w tym również

na straży realizacji zasady równego traktowania. RPO współpracuje z innymi organami i

instytucjami, m.in. z

Rzecznikiem Praw Dziecka, Rzecznikiem Małych i Średnich Przedsiębiorców, Europejskim Rzecznikiem Praw

Człowieka. RPO posiada bogate doświadczenie w obszarze ochrony praw obywatelskich na poziomie prawa

krajowego i międzynarodowego. Istnieje już także praktyka powierzania RPO zadań związanych ze szczególnymi

obszarami ochrony praw obywateli - RPO wykonuje m.in. zadania Krajowego Mechanizmu Prewencji, zgodnie z

Konwencją w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania

albo karania, przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 10 grudnia 1984 r. Motyw 64

dyrektywy 2019/1937 wymienia RPO w kontekście możliwego organu na poziomie centralnym przyjmującego

zgłoszenia. Jednocześnie dyrektywa 2019/1937 wymaga zapewnienia sygnalistom wsparcia i informacji, przy czym

art. 20 ust. 3 dyrektywy przewiduje możliwość udzielania takiego wsparcia przez jeden niezależny organ.

Z projektowanej ustawy będzie wynikała dwojaka rola instytucji wsparcia. Będzie to bowiem zarówno udzielanie

informacji i wsparcia zgłaszającym naruszenia prawa, jak i przyjmowanie tzw. zgłoszeń zewnętrznych (w tym

przyjęcie i wstępna weryfikacja zgłoszenia, nadanie sprawie dalszego biegu przez skierowanie zgłoszenia do

instytucji publicznej właściwej do jego merytorycznego zbadania lub - w zakresie konstytucyjnych wolności i praw

człowieka i obywatela - rozpatrzenie zgłoszenia i podjęcie działań następczych). Instytucja, do której RPO przekaże

zgłoszenie zgodnie z właściwością, będzie obowiązana do przekazania zgłaszającemu informacji zwrotnej i podjęcia

działań następczych. Obok instytucji wsparcia zadania przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych będą realizowały także

inne organy publiczne, przede wszystkim odnośnie do naruszeń w dziedzinach pozostających w zakresie ich

działania. Tego rodzaju podejście zapewni niezbędną elastyczność. Możliwe będzie bowiem funkcjonowanie

wyspecjalizowanych kanałów przyjmowania zgłoszeń, w przypadkach gdy będzie to uzasadnione np. liczbą spraw

(zgłoszeń), ich specyfiką i potrzebami w określonym obszarze działania organu publicznego. Z kolei powierzenie

zadania przyjmowania zgłoszeń instytucji wsparcia zapewni pokrycie pełnego zakresu przedmiotowego zgłoszeń

wymaganych dyrektywą 2019/1937. Zadania instytucji wsparcia co do zasady nie będą obejmowały pełnej

merytorycznej weryfikacji zgłoszenia (RPO nie będzie dublować zadań innych właściwych w sprawie organów), lecz

będą związane z nadaniem zgłoszeniu właściwego biegu oraz udzieleniem zgłaszającemu wsparcia i niezbędnych

informacji. Oprócz ewentualnego wsparcia i udzielenia niezbędnych informacji instytucja wsparcia dokona wstępnej

weryfikacji zgłoszenia i przekaże je organowi właściwemu do podjęcia działań następczych (z wyłączeniem zgłoszeń

dotyczących konstytucyjnych wolności i praw człowieka i obywatela). Istnienie instytucji wsparcia będzie też

korzystne z perspektywy zgłaszającego, który dzięki temu, często nie dysponując dostateczną wiedzą w tym zakresie,

nie będzie musiał znać szczegółowego zakresu działania instytucji publicznych właściwych do

zajęcie się sprawą,

zwłaszcza biorąc pod uwagę szeroki zakres przedmiotowy "naruszenia" w rozumieniu dyrektywy 2019/1937.

Niezależnie od powyższego każdy organ prowadzący kanał zgłoszeń zewnętrznych, w przypadku uznania, że nie jest

właściwy do zweryfikowania zgłoszenia i podjęcia ewentualnych dalszych działań następczych, będzie obowiązany

do przekazania zgłoszenia do organu właściwego.

Organy publiczne przyjmujące zgłoszenia zewnętrzne będą obowiązane do wdrożenia określonego minimum

rozwiązań proceduralnych i organizacyjnych odnośnie do przyjmowania i weryfikacji zgłoszeń oraz komunikacji z

sygnalistami przewidzianych przez ustawę. W ustawie zostaną określone między innymi rozwiązania organizacyjne

służące zapewnieniu niezależności i autonomiczności zewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń. W

szczególności przyjmowaniem zgłoszeń zewnętrznych oraz nadawaniem im dalszego biegu oraz związanym z tym

przetwarzaniem danych osobowych i pozostałych informacji będą zajmowali się wyłącznie upoważnieni pracownicy

organu, którzy będą obowiązani do zachowania w tajemnicy wszelkich informacji uzyskanych w związku z obsługą

zgłoszenia.

Ustawa ureguluje zasady przyjmowania zgłoszeń oraz przekazywania sygnalistom informacji zwrotnych co do

podjętych działań następczych, które to kwestie ze swej istoty dotyczą relacji z sygnalistą. Nie będzie natomiast

przedmiotem ustawy tryb rozpatrywania otrzymanych zgłoszeń, tj. badania informacji o zarzucanym naruszeniu oraz

zakres i rodzaj czynności podejmowanych w tym zakresie, włącznie z ewentualnym wszczęciem postępowania wobec

potencjalnego naruszcyciela. Właściwy organ publiczny zbada informację na ogólnych zasadach podobnie jak w

przypadku informacji o naruszeniu otrzymanej z każdego innego źródła, odpowiednio do posiadanych uprawnień.

Skutkiem zgłoszenia może być zatem postępowanie kontrolne, wyjaśniające, niekiedy złożenie zawiadomienia o

przestępstwie lub jakiegokolwiek inne postępowanie regulowane przepisami prawa. Tym samym też projektowana

ustawa nie będzie przesądzała, jaka procedura znajdzie zastosowanie do rozpatrywania zgłoszeń.

Z kolei ujawnienie publiczne będzie zdefiniowane jako szeroko rozumiane podanie informacji o naruszeniu do

wiadomości publicznej, aczkolwiek, odpowiednio do dyrektywy 2019/1937, regulacjom ustawy, dotyczącym

ujawnienia publicznego, nie będą podlegały przypadki ujawnienia informacji bezpośrednio do prasy zgodnie z

przepisami krajowymi. Na tle zgłoszenia wewnętrznego i zewnętrznego, w przypadku których ustawa nie określi

wzajemnego pierwszeństwa korzystania z tych trybów, zachowanie właściwej sekwencji działań zgłaszającego

będzie częściowo miało znaczenie w przypadku ujawnienia publicznego. Ujawnienie publiczne będzie bowiem

więzało się z ochroną, gdy ujawniający dokona w pierwszej kolejności zgłoszenia wewnętrznego i zewnętrznego lub

od razu zgłoszenia zewnętrznego, ale w odpowiedzi na zgłoszenie nie zostaną podjęte w terminie żadne odpowiednie

działania (w przewidzianym terminie brak będzie informacji zwrotnej lub przeciwdziałania naruszeniu). Dodatkowo

sygnalista dokonujący ujawnienia publicznego będzie podlegał ochronie, gdy będzie miał uzasadnione podstawy, aby

sądzić, że naruszenie może stanowić bezpośrednie lub oczywiste zagrożenie dla interesu publicznego lub w

przypadku dokonania zgłoszenia zewnętrznego będą mu grozić działania odwetowe lub istnieje niewielkie

prawdopodobieństwo skutecznego przeciwdziałania naruszeniu z uwagi na szczególne okoliczności sprawy. W

opisywanym zakresie zasady ujawnienia publicznego oddadzą wymogi art. 15 dyrektywy 2019/1937.

Zgłoszeniu będą podlegały działania i zaniechania naruszające prawo w obszarach wskazanych w ustawie. Ustawa

określi szerszy zakres przedmiotowy "naruszenia" niż zakres przedmiotowy wdrażanej dyrektywy 2019/1937.

Przepisy chroniące sygnalistów będą miały zastosowanie nie tylko do naruszeń prawa przewidzianych przez

dyrektywę 2019/1937 (akty prawne wymienione w załączniku do dyrektywy), w tym do naruszeń interesów

finansowych Unii Europejskiej oraz naruszeń dotyczących rynku wewnętrznego Unii Europejskiej, ale także do

wszystkich naruszeń prawa w odpowiadających wymienionym w dyrektywie dziedzinach prawa krajowego, tzn.:

zamówień publicznych, usług, produktów i rynków finansowych, przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu

terroryzmu, bezpieczeństwa produktów, bezpieczeństwa transportu, ochrony środowiska, ochrony radiologicznej i

bezpieczeństwa jądowego, bezpieczeństwa żywności i pasz, zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia publicznego,

ochrony konsumentów, ochrony prywatności i danych osobowych, bezpieczeństwa sieci i

systemów

teleinformatycznych. Z zakresu naruszeń podlegających zgłoszeniu zostaną wyłączone m.in. zamówienia publiczne

dotyczące obronności i bezpieczeństwa państwa (zgodnie z motywem 24 dyrektywy 2019/1937).

Ustawowa definicja naruszenia nie będzie tym samym ograniczona do przypadków, gdy w danym obszarze prawa

naruszenie jest regulowane wyłącznie określonym przepisem prawa unijnego. Tego rodzaju szersze podejście jest

uzasadnione względami praktycznymi, tj. czytelnością i przewidywalnością zakresu przepisów z perspektywy

sygnalisty, pracodawcy, organów publicznych i innych podmiotów stosujących prawo. Brak jest także racjonalnych

przesłanek, aby przyjąć, że jedynie naruszenie określonych przepisów unijnych miałyby podlegać ujawnieniu,

a sygnalista zgłaszający tego rodzaju naruszenie ochronie. Te same względy przemawiają bowiem za zasadnością

ujawnienia naruszenia i objęcia sygnalisty ochroną w przypadku naruszenia przepisów krajowych. Ponadto wąskie

ujęcie naruszenia ograniczone do przepisów unijnych aktów prawnych nie jest uzasadnione z uwagi na koszty

wdrożenia przewidzianego w ustawie systemu sygnalizowania naruszeń. Dodatkowo katalog obszarów, w ramach

których będzie można dokonać zgłoszenia lub ujawnienia publicznego, zostanie rozszerzony o konstytucyjne

wolności i prawa człowieka i obywatela (lecz tylko występujące w stosunkach jednostki z organami władzy

publicznej i niezwiązane z pozostałymi dziedzinami wskazanymi w projektowanej ustawie), korupcja oraz prawo

pracy. Z postulatami objęcia zakresem przedmiotowym ustawy wymienionych obszarów, jako

kluczowych dla

interesu publicznego, występowały różne podmioty, w tym organizacje społeczne.

Z uwzględnieniem powyższego, w ramach wdrożenia do krajowego systemu prawnego dyrektywy 2019/1937,

w projektowanej ustawie zostanie zatem określony w szczególności:

- 1) zakres i definicja naruszeń prawa podlegających zgłoszeniu;
- 2) status prawny sygnalisty;
- 3) warunki objęcia ochroną sygnalistów;
- 4) zgłaszanie naruszeń za pośrednictwem wewnętrznych kanałów (obowiązek ustanowienia wewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń, procedury na potrzeby zgłoszeń wewnętrznych i podejmowania działań następczych w związku ze zgłoszeniami);
- 5) zgłaszanie naruszeń za pośrednictwem zewnętrznych kanałów (ustanowienie zewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń, zdefiniowanie organów publicznych przyjmujących zgłoszenia, procedury na potrzeby zgłoszeń zewnętrznych i podejmowania działań następczych);
- 6) ujawnienie publiczne;
- 7) środki ochrony sygnalistów (zakaz działań odwetowych, środki ochrony przed działaniami odwetowymi, sankcje).

Efektom przyjęcia projektowanej ustawy będzie zapewnienie zgodności przepisów krajowych z wymogami dyrektywy 2019/1937. W szczególności w systemie prawnym, przyjęta zostanie kompleksowa regulacja poświęcona ochronie praw sygnalistów, obejmująca rozwiązania służące przyjmowaniu takich zgłoszeń oraz zasady reakcji na zgłoszenia przez podmioty prawne i organy publiczne. Spodziewać się należy poprawy egzekwowania prawa w obszarach objętych zgłoszeniami. Sygnaliści uzyskają istotne prawne narzędzia ochrony przed nieuzasadnionymi działaniami odwetowymi, będącymi następstwem reakcji na zgłoszenie nieprawidłowości.

Rozwiązania ustawy nie będą modyfikowały obowiązujących przepisów ogólnie mogących

służyć ochronie sygnalistów, opisywanych w pkt 1 OSR. Istotą projektowanych rozwiązań będzie uzupełnienie istniejących przepisów o środki ochrony związane z sygnalizowaniem. Ustanowione zostaną ponadto kanały dokonywania zgłoszeń wewnętrznych i zewnętrznych o naruszeniach, wraz z określeniem zasad ich funkcjonowania, oraz zostaną określone zasady dokonywania ujawnienia publicznego.

Ustawa uzupełni także przepisy odnoszące się do już istniejących krajowych środków zgłaszania naruszeń, wynikających z sektorowych aktów prawnych Unii Europejskiej. Do zgłaszania takich naruszeń będą stosowane przepisy ustawy o środkach ochrony wiążących się z dokonaniem zgłoszenia. W aspekcie organizacyjnym z ustawy będzie wynikała możliwość istnienia również innych kanałów przyjmowania zgłoszeń niż przekazanie zgłoszenia do Rzecznika Praw Obywatelskich, co w odpowiednich przypadkach pozwoli na funkcjonowanie kanałów przyjmowania zgłoszeń ustanowionych w oparciu o przepisy ujęte w części II załącznika do dyrektywy 2019/1937 jako wyspecjalizowanych kanałów przyjmowania zgłoszeń.

Dyrektywa 2019/1937 powinna być implementowana do polskiego porządku prawnego do dnia 17 grudnia 2021 r. Jedyne w przypadku podmiotów w sektorze prywatnym, które zatrudniają od 50 do 249 pracowników, implementacja dyrektywy w zakresie obowiązku ustanowienia wewnętrznych kanałów zgłaszania naruszeń powinna nastąpić do dnia 17 grudnia 2023 r.

Przyjmuje się, że implementacja dyrektywy 2019/1937 nastąpi nie w drodze nowelizacji istniejących ustaw, lecz w odrębnej ustawie. Szeroki zakres koniecznych do wdrożenia rozwiązań oraz względy przejrzystości regulacji dotyczącej nowych instytucji prawnych przemawiają za ujęciem przepisów związanych ze zgłaszaniem naruszeń prawa i ochroną sygnalistów w odrębnej, kompleksowej ustawie.

Nie ma możliwości osiągnięcia celów projektu środkami pozalegisłacyjnymi.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Austria:

Federalny Urząd ds. Zapobiegania i Zwalczania Korupcji (Bundesamt zur Korruptionsprävention und Korruptionsbekämpfung) jest organem przyjmującym zgłoszenia zewnętrzne, które znajdują się poza właściwością pozostałych organów. Obowiązek utworzenia wewnętrznych kanałów raportowania dotyczy firm zatrudniających co najmniej 50 pracowników, ale także firm z niektórych branż niezależnie od ich wielkości. Pracodawcy zatrudniający 250 lub więcej pracowników mają sześć miesięcy na utworzenie wewnętrznych kanałów zgłoszeń po wejściu w życie ustawy.

Źródło: <https://www.globalcompliance.com/2023/02/23/https-insightplus->

bakermckenzie-com-bm-

investigations-compliance-ethics-austria-update-new-whistleblowing-law-

passed_02152023/#:~:text=On%201

%20February%202023%2C%20the%20Austrian%20National%20Council,setu

p%20°f%20an%20internal%20%E2%80%9Cwhistle-

blowing%20system%E2%80%9D%20a%20priority.

Francja:

Akt prawny (nazwany Sapin II) dokonujący transpozycji dyrektywy 2019/1937 stanowi, że Obróńca Praw (Défenseur des droits) jest właściwy do kierowania zgłaszających do właściwych organów. Organy muszą przekazać na piśmie zgłaszającemu informacje o planowanych środkach podjętych w celu oceny zarzutów i w celu zaradzenia zgłoszeniu w ciągu trzech miesięcy od potwierdzenia odbioru. Okres ten może jednak zostać przedłużony do sześciu miesięcy, jeśli zgłoszenie zawiera skomplikowane informacje. W takim przypadku sygnalista jest informowany o przedłużeniu terminu w ciągu pierwszych trzech miesięcy.

Źródło:

<https://www.dlapiper.com/en-gb/insights/publications/2021/06/whistleblowing-guide/france>

<https://www.simmons-simmons.com/en/publications/ck0a8paml6iku0b94f55qelk2/280417-sapin-ii-dispositifdalerte>

Szwecja:

30 organów publicznych zostało wyznaczonych jako organy właściwe do rozpatrywania zgłoszeń dotyczących nieprawidłowości. W akcie prawnym wskazano, które organy krajowe są odpowiedzialne za działanie w charakterze kanału zewnętrznego dla każdego z obszarów polityki wymienionych w dyrektywie, przy czym dla kilku rodzajów obszarów polityki wymieniono wiele organów. Szwedzki Urząd ds. Środowiska Pracy (Myndigheten för arbetsmiljökunskap) został wybrany jako organ odpowiedzialny za nadzór nad funkcjonowaniem zewnętrznych kanałów sprawozdawczych i przyjmujący zgłoszenia, które nie są we właściwości pozostałych organów.

Źródło: <https://www.dlapiper.com/en/insights/publications/2021/06/whistleblowing-guide/sweden>

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
			Przyjmowanie zgłoszeń zewnętrznych i przekazywanie

Rzecznik Praw Obywatelskich	1		do organu właściwego (lub przyjmowanie zgłoszeń zewnętrznych i podejmowanie działań następczych w sprawach związanych z naruszeniem konstytucyj nych wolności i praw człowieka i obywatela), także udzielanie wsparcia sygnalistom.
Duże przedsiębiorst wa (podmiot prywatny)	2 755	Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON, 2023 r. Tabl. 2. Podmioty gospodarki narodowej wg przewidywanej liczby pracujących od 250 osób https://stat.gov.pl/ obszarytematyczne/podmioty- gospodarcze-wynikifinansowe/ zmiany-strukturalne- gruppodmiotow/zmiany- strukturalne-gruppodmiotow- gospodarki-narodowej-wrejestrze- regon-2023-r-,1,28.html	Obowiązek utworzenia wewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń.
Średnie przedsiębiorst wa (podmiot	15 692	jw. - liczba pracujących 50-249	Obowiązek utworzenia wewnętrznych kanałów

prywatny)			dokonywania zgłoszeń.
Małe przedsiębiorstwa działające w sektorze finansowym (podmiot prywatny)	1 196	jw. - przedsiębiorstwa z sektora finansowego o liczbie pracujących 10-49 osób	Obowiązek utworzenia wewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń.
Mikroprzedsiębiorstwa działające w sektorze finansowym (podmiot prywatny)	123 073	jw. - przedsiębiorstwa z sektora finansowego o liczbie pracujących 0-9 osób	Obowiązek utworzenia wewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń.
Podmioty sektora publicznego zatrudniające co najmniej 50 pracowników	12 693	jw. - sektor publiczny. Na podstawie Tabl. 1. Podmioty gospodarki narodowej według przewidywanej liczby pracujących oraz sekcji i działów PKD.	Obowiązek utworzenia wewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń
	ok. 6 tys. (przykładowo - naczelne i centralne organy administracji rządowej, organy jednostek samorządu terytorialnego, urzędy pracy, inspektorzy pracy, inspektorzy weterynarii, izby		

Organy publiczne	celnoskarbowe, stacje sanitarnoepidemiologiczne, inspektorzy transportu drogowego, inspektorzy nadzoru budowlanego, rzecznicy praw konsumenta, inspektorzy ochrony środowiska, inspektorzy inspekcji handlowej, inspektorzy ochrony roślin i nasiennictwa, inspektorzy jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, organy samorządów zawodowych)	Szacunki własne MRPiPS na podstawie danych z GUS-u.	Utworzenie kanałów i weryfikacja zgłoszeń wewnętrznych, zewnętrznych i działania następcze.
Sądy powszechne	377	Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2021 str. 163-164 https://stat.gov.pl/obszarytematyczne/roczniki-statystyczne/rocznik-statystycznyrzeszypospolitej-polskiej-2021,2,21.html	Obowiązek utworzenia kanału zgłoszeń oraz możliwe zwiększenie liczby spraw, przede wszystkim przed sądami pracy.
		Struktura wynagrodzeń według zawodów za październik 2022 roku. GUS https://stat.gov.pl/obszarytematyczne/rynekpracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzeniakoszty-	Zapewnienie ochrony praw sygnalistów; uregulowanie rozwiązań

<p>Pracownicy zatrudnieni wg wielkości zakładów od 50 osób</p>	<p>Ok. 6 mln os.</p>	<p>pracy/struktura-wynagrodzen-wedlugzawodow-za-pazdziernik-2022-roku,4,11 .html Przyjęto, że projekt oddziałuje na ok. 6 mln osób zatrudnionych w zakładach zatrudniających co najmniej 50 osób, ponieważ te zakłady, zgodnie z projektem, zostaną zobowiązane do utworzenia wewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń.</p>	<p>służących przyjmowaniu takich zgłoszeń oraz zasad reakcji na zgłoszenia; sygnaliści uzyskają istotne prawne narzędzia ochrony przed nieuzasadnionym i działaniami odwetowymi będącymi następstwem reakcji na nieprawidłowości.</p>
--	----------------------	--	---

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt (poprzedni nr w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów: UC 101) został w dniu 18 października 2021 r. przekazany do konsultacji publicznych, zgodnie z przepisami uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. - Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348). W ramach konsultacji publicznych projekt został przekazany m.in. do:

- 1) Fundacji im. Stefana Batorego;
- 2) Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka;
- 3) Amnesty International Polska;
- 4) Związku Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce;
- 5) Związku Banków Polskich;
- 6) Krajowej Izby Gospodarczej;
- 7) Izby Domów Maklerskich;
- 8) Izby Zarządzających Funduszami i Aktywami;
- 9) Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej;
- 10) Związku Polskiego Leasingu;

- 11) Krajowego Związku Banków Spółdzielczych;
- 12) Polskiej Izby Brokerów Ubezpieczeniowych i Reasekuracyjnych;
- 13) Polskiej Izby Ubezpieczeń;
- 14) Polskiej Organizacji Niebankowych Instytucji Płatności - Związek Pracodawców;
- 15) Polskiego Związku Funduszy Pożyczkowych;
- 16) Polskiego Związku Instytucji Pożyczkowych;
- 17) Stowarzyszenia Polskich Brokerów Ubezpieczeniowych i Reasekuracyjnych;
- 18) Polskiego Związku Zarządzania Windykacjami;
- 19) Naczelnej Rady Adwokackiej;
- 20) Krajowej Izby Radców Prawnych;
- 21) Stowarzyszenia Sędziów Polskich "Iustitia";
- 22) Stowarzyszenia Sędziów Themis;
- 23) Związku Miast Polskich;
- 24) Unii Miasteczek Polskich;
- 25) Związku Województw RP;
- 26) Związku Powiatów Polskich;
- 27) Unii Metropolii Polskich.

W ramach opiniowania projekt został przekazany do:

- 1) Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów;
- 2) Komisji Nadzoru Finansowego;
- 3) Urzędu Komunikacji Elektronicznej;
- 4) Urzędu Regulacji Energetyki;
- 5) Najwyższej Izby Kontroli;
- 6) Urzędu Zamówień Publicznych;
- 7) Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych;
- 8) Państwowej Inspekcji Pracy;
- 9) Państwowej Inspekcji Sanitarnej;
- 10) Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej;
- 11) Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych;
- 11) Krajowej Administracji Skarbowej;
- 12) Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców;

- 13) Rzecznika Praw Obywatelskich;
- 14) Centralnego Biura Antykorupcyjnego;
- 15) Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej;
- 16) Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;
- 17) Narodowego Funduszu Zdrowia;
- 18) Sądu Najwyższego;
- 19) Naczelnego Sądu Administracyjnego;
- 20) Generalnego Inspektora Informacji Finansowej;
- 21) Generalnego Inspektora Ochrony środowiska;
- 22) Głównego Inspektora Transportu Drogowego;
- 23) Głównego Inspektora Pracy;
- 24) Głównego Inspektora Weterynarii;
- 25) Rady Dialogu Społecznego;
- 26) Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Projekt został w dniu 18 października 2021 r. przekazany do zaopiniowania w trybie art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 854) oraz w trybie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. z 2022 r. poz. 97) następującym, związkom, zawodowym i organizacjom pracodawców:

- 1) NSZZ Solidarność;
- 2) Ogólnopolskiemu Porozumieniu Związków Zawodowych;
- 3) Forum Związków Zawodowych;
- 4) Związkowi Przedsiębiorców i Pracodawców;
- 5) Business Centre Clubowi - Związkowi Pracodawców;
- 6) Związkowi Rzemiosła Polskiego;
- 7) Konfederacji Lewiatan;
- 8) Pracodawcom RP;
- 9) Federacji Przedsiębiorców Polskich.

Konsultacje publiczne były prowadzone przez okres 30 dni wraz z opiniowaniem projektu przez partnerów społecznych oraz uzgodnieniami projektu prowadzonymi z innymi resortami.

Omówienie wyników konsultacji publicznych i opiniowania zostało przedstawione w raportach z konsultacji publicznych i opiniowania.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia

FP + FS	0,01	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,61
FGPŚ + FEP	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Źródła finansowania	Budżet państwa - rezerwa celowa pozycja 56 - Rezerwa na zmiany systemowe i niektóre zmiany organizacyjne, w tym nowe zadania.											
Dodatki informacyjne, w tym wskazanie	<p>Skutki finansowe będą związane z wyznaczeniem instytucji wsparcia zgłaszających i przydzieleniem jej nowych zadań.</p> <p>RPO, który został wskazany jako instytucja zajmująca się udzielaniem wsparcia sygnalistom i przyjmowaniem zgłoszeń (oraz podejmowaniem działań następczych w sprawach związanych z naruszeniem konstytucyjnych wolności i praw człowieka i obywatela), otrzyma 20 etatów w związku z realizacją nowego zadania wynikającego z implementacji dyrektywy 2019/1937. Przypisanie zadań do</p>											
	<p>istniejącego organu będzie rozwiązaniem bardziej oszczędnym, niż tworzenie od podstaw nowej instytucji.</p> <p>Do RPO rocznie wpływa kilkadziesiąt tysięcy spraw (w 2019 r. - 59 524, a w 2020 r. - 72 428). W 2020 r. w Biurze RPO przyjęto 1 166 interesantów oraz przeprowadzono 38 289 rozmów telefonicznych, udzielając wyjaśnień i porad. Taka liczba spraw jest obsługiwana przez 287 etatów. Realizacja nowych zadań wymaga zwiększenia liczby zatrudnionych pracowników w Biurze RPO.</p> <p>Szacuje się, że w związku z wejściem w życie projektowanej ustawy do RPO może wpływać rocznie od 1 500 do kilku tysięcy zgłoszeń, większość w formie elektronicznej.</p> <p>Ze względu na tak dużą liczbę spraw oszacowano konieczność przyznania co najmniej 20 etatów dla instytucji wsparcia sygnalistów. Na potrzeby obliczeń założono</p>											

wynagrodzenie na etat w wysokości 9 500 zł brutto miesięcznie - jest to kwota odpowiadająca średniemu wynagrodzeniu w Biurze RPO.

Do zadań pracowników zatrudnionych na utworzonych etatach będzie należało udzielanie informacji i wsparcia w sprawach zgłaszania i publicznego ujawniania naruszeń prawa, a także przyjmowanie zgłoszeń zewnętrznych o naruszeniach w dziedzinach objętych ustawą, ich wstępna weryfikacja i przekazywanie organom właściwym celem podjęcia działań następczych.

Zestawienie kosztów

	Rok 0 3 miesiące	Rok 1	Kolejne lata
limit etatów	20	20	20
wynagrodzenie 1 osoby	9 500,00	9 500,00	9 500,00
wynagrodzenie brutto	570 000,00	2 280 000,00	2 280 000,00
fundusz nagród	17 100,00	68 400,00	68 400,00
dodatkowe wynagrodzenie roczne		0,00	193 800,00
Razem	587 100,00	2 348 400,00	2 542 200,00
składki na ubezpieczenie społeczne (13,71%)	80 491,41	321 965,64	348 535,62
podstawa wymiaru składki zdrowotnej	506 608,59	2 026 434,36	2 193 664,38
składka zdrowotna do zapłaty (9%)	45 594,77	182 379,09	197 429,79
koszty uzyskania przychodu	15 000,00	60 000,00	60 000,00
podstawa obliczenia zaliczki na PIT	491 608,59	1 966 434,36	2 133 664,38
Ulga podatkowa,	18 000,00	72 000,00	72 000,00
zaliczka na PIT	40 993,00	163 972,00	184 040,00
PPK pracownik (2%)	11 742,00	46 968,00	50 844,00

źródeł
danych
i
przyjętych
do
obliczeń
założeń

wynagrodzenie netto	408 278,82	1 633 115,27	1 761 350,59
składki pracodawcy	124 112,94	496 451,76	537 421,08
odpis ZFŚS	12 085,70	48 342,80	48 342,80
na ubezpieczenia społeczne (17,19%)	100 922,49	403 689,96	437 004,18
Fundusz Pracy 2,45%	14 383,95	57 535,80	62 283,90
Pracownicze Plany Kapitałowe Pracodawca 1,5%	8 806,50	35 226,00	38 133,00
A. Wydatki dla budżetu państwa - koszty wynagrodzeń	723 298,64	2 893 194,56	3 127 963,88
Delegacje	12 000,00	48 000,00	48 000,00
Szkolenia	6 000,00	24 000,00	24 000,00
wstępne badania medycyny pracy	4 000,00	0,00	0,00
koszty rekrutacji np. ogłoszenia o naborze	13 000,00	0,00	0,00
B. Łączne wydatki dla budżetu państwa - pośrednie koszty zatrudnienia	35 000,00	72 000,00	72 000,00
Koszt jednorazowy wyposażenia stanowisk pracy	438 000,00	0,00	0,00
Koszty stałe związane z utrzymaniem infrastruktury, oprogramowanie itp.	245 835,70	983 342,80	983 342,80
C. Łączne wydatki związane z wyposażeniem stanowisk pracy i utrzymaniem infrastruktury	683 835,70	983 342,80	983 342,80

Przygotowanie RPO do wykonywania zadań wynikających z projektu będzie wymagało podjęcia działań dotyczących przygotowania stanowisk pracy.

Kwoty opisujące wydatki ponoszone w roku "zerowym", zgodnie z ww. tabelami, należy wpisać do projektu ustawy w celu stworzenia możliwości ich niezwłocznego uruchomienia przez RPO po ogłoszeniu ustawy w Dzienniku Ustaw z rezerwy

budżetowej będącej w dyspozycji Ministra Finansów. W dalszych latach obowiązywania ustawy budżet RPO będzie należało zwiększać o kwoty związane z nowym zadaniem.

Wejście w życie ustawy nie spowoduje zwiększenia wydatków budżetowych związanych z koniecznością utworzenia przez podmioty sektora publicznego wewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń, ponieważ zadanie to będzie realizowane w oparciu o dotychczasowe zasoby kadrowe i środki techniczne (sprzęt i systemy informatyczne).

W zakresie podmiotów prywatnych i publicznych objętych obowiązkiem utworzenia rejestru zgłoszeń, zgodnie z art. 18 dyrektywy 2019/1937, przyjęto, że zadanie to będzie realizowane w oparciu o dotychczasowe zasoby kadrowe i środki techniczne (sprzęt, bazy danych, systemy informatyczne) i nie będzie generowało dodatkowych wydatków.

Wejście w życie ustawy może spowodować zwiększenie liczby spraw wpływających do sądów powszechnych, przede wszystkim sądów pracy. Na obecnym etapie prac nie można oszacować zwiększenia obciążenia sądów powszechnych. Ewentualne skutki dla części 15 - Sądy powszechne wynikające z wejścia w życie przedmiotowej ustawy zostaną sfinansowane w ramach dotychczasowych środków i nie będą stanowić podstawy do planowania oraz ubiegania się o dodatkowe środki z budżetu państwa w roku wejścia w życie ustawy oraz w latach kolejnych.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Skutki

Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0
W	duże przedsiębiorstwa							

<p>ujęciu niepie nieżn ym</p>	<p>sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw</p> <p>rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe</p>	<p>Wejście w życie ustawy nie wpłynie na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny, a także osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.</p>
<p>Niemierzalne</p>	<p>duże przedsiębiorstwa</p>	<p>Zobowiązanie dużych przedsiębiorstw do zapewnienia ochrony sygnalistom przez obowiązek ustanowienia wewnętrznych procedur dokonywania zgłoszeń naruszeń. Polegać on będzie w szczególności na konieczności wyznaczenia wewnętrznej jednostki organizacyjnej lub osoby (osób) lub zawarcia umowy z podmiotem zewnętrznym, które będą przyjmowały zgłoszenia wewnętrzne oraz podejmowały działania następcze, jak również prowadziły rejestr zgłoszeń wewnętrznych. Dodatkowo, konieczne będzie stworzenie odpowiednich kanałów zgłoszeń (umożliwiających zgłoszenie ustne, pisemne lub w postaci elektronicznej) oraz stworzenie właściwych zabezpieczeń w celu ochrony poufności tożsamości sygnalisty, osoby, której dotyczy zgłoszenie oraz osoby trzeciej wskazanej w zgłoszeniu. Procedura dokonywania zgłoszeń naruszeń będzie musiała zawierać wszystkie elementy określone w projekcie oraz zostać przekazaną w odpowiedni sposób do wiadomości osób wykonujących pracę w danym przedsiębiorstwie.</p> <p>Z uwagi na fakt, że projekt dotyczy wdrożenia przepisów dyrektywy, nie szacowano oddzielnie potencjalnych kosztów dla przedsiębiorców związanych z ustanowieniem takich mechanizmów. Poniżej, w sekcji "Dodatkowe informacje (...)" przedstawiono szacunki, które zostały zawarte w uzasadnieniu do projektu</p>

dyrektywy w 2018 r.

sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw

Zobowiązanie niektórych przedsiębiorstw do zapewnienia ochrony sygnalistom przez obowiązek ustanowienia wewnętrznych procedur dokonywania zgłoszeń naruszeń. Polegać on będzie w szczególności na konieczności wyznaczenia wewnętrznej jednostki organizacyjnej lub osoby (osób) lub zawarciu umowy z podmiotem zewnętrznym, które będą przyjmowały zgłoszenia wewnętrzne oraz podejmowały działania następcze, jak również prowadziły rejestr zgłoszeń wewnętrznych. Dodatkowo, będzie konieczne stworzenie odpowiednich kanałów zgłoszeń (umożliwiających zgłoszenie ustne, pisemne lub w postaci elektronicznej) oraz stworzenie właściwych zabezpieczeń w celu ochrony poufności tożsamości sygnalisty, osoby, której dotyczy zgłoszenie oraz osoby trzeciej wskazanej w zgłoszeniu. Procedura dokonywania zgłoszeń naruszeń będzie musiała zawierać wszystkie elementy określone w projekcie oraz zostać przekazaną w odpowiedni sposób do wiadomości osób wykonujących pracę w danym przedsiębiorstwie.

Z uwagi na fakt, że projekt dotyczy wdrożenia przepisów dyrektywy, nie szacowano oddzielnie potencjalnych kosztów dla przedsiębiorców związanych z ustanowieniem takich mechanizmów. Poniżej, w sekcji "Dodatkowe informacje (...)" przedstawiono szacunki, które zostały zawarte w uzasadnieniu do projektu dyrektywy w 2018 r.

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą oraz podmioty zatrudniające poniżej 50 osób, z wyłączeniem podmiotów działających w sektorze finansowym - mają możliwość utworzenia

		<p>wewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń, co będzie wiązać się z kosztami jeśli podmiot się na to zdecyduje. Brak jest możliwości określenia ile podmiotów podejmie takie działania.</p>
<p>Dodat kowe infor macje , w tym wskaz anie źródeł danych h i</p>	<p>Wjeście w życie ustawy nie spowoduje natychmiastowych skutków dla gospodarki, ale w dłuższej perspektywie powinna się poprawić wydajność przedsiębiorstw objętych regulacją spowodowana ograniczeniem nieprawidłowości.</p> <p>Wdrażanie w przedsiębiorstwach rozwiązań zawartych w dyrektywie 2019/1937 w zakresie kanałów wewnętrznych i rejestru zgłoszeń będzie się odbywało w ramach wdrażania i rozwoju systemów zarządzania zgodnością (compliance).</p> <p>Zgodnie z raportem z 2018 r. z badania stanu compliance i systemów zarządzania zgodnością w działających w Polsce przedsiębiorstwach, przeprowadzonego przez Instytut Compliance we współpracy z EY, Wolters Kluwer oraz Viadrina Compliance Center działającym na Uniwersytecie Europejskim Viadrina we</p>	
<p>przyję tych do oblicz eń założeń</p>		<p>Frankfurcie nad Odrą, 65% przedsiębiorstw wdrożyło już system compliance (ankietowane były średnie i duże przedsiębiorstwa). Czynią to dobrowolnie jako element budowania wizerunku i kultury organizacji.</p> <p>Na etapie prac nad projektem dyrektywy 2019/1937¹ szacowano, że wprowadzenie rozbudowanego mechanizmu ochrony sygnalistów przyczyni się do poprawy warunków pracy 40% pracowników wchodzących w skład siły roboczej UE, którzy nie są obecnie chronieni przed odwetem, oraz zwiększy poziom ochrony niemal 20% pracowników wchodzących w skład tej siły roboczej. Mechanizm ten zwiększy integralność i przejrzystość sektora prywatnego i publicznego oraz przyczyni się do zapewnienia uczciwej konkurencji i równych szans na jednolitym rynku. Oczekuje się, że koszty wdrożenia tego mechanizmu przez sektor publiczny na obszarze UE wyniosą 204,9 mln EUR w kosztach jednorazowych i 319,9 mln EUR w rocznych kosztach operacyjnych. Jeżeli chodzi o sektor prywatny (średnie i duże przedsiębiorstwa), przewidywane łączne koszty na obszarze UE wyniosą 542,9 mln EUR w kosztach jednorazowych i 1016,6 mln EUR w rocznych kosztach operacyjnych. Łączne koszty dla sektora publicznego i prywatnego wyniosą 747,8 mln EUR w kosztach jednorazowych oraz 1 336,6 mln EUR w rocznych kosztach operacyjnych.</p> <p>Aby należyście uwzględnić wielkość przedsiębiorstwa prywatnego przewidziano w dyrektywie 2019/1937 - jako zasadę ogólną - zwolnienie z obowiązku ustanowienia wewnętrznych kanałów zgłaszania nieprawidłowości dla mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw. Osoby zgłaszające pracujące w takich przedsiębiorstwach mogą zgłaszać</p>

nieprawidłowości bezpośrednio właściwym organom krajowym. Wspomniane ogólne zwolnienie nie ma zastosowania do małych przedsiębiorstw i mikroprzedsiębiorstw prowadzących działalność w obszarze usług finansowych. Wszystkie tego rodzaju przedsiębiorstwa są zobowiązane do ustanowienia wewnętrznych kanałów zgłaszania nieprawidłowości zgodnie z aktualnie obowiązującymi wymogami przewidzianymi w przepisach UE w zakresie usług finansowych. Koszty ponoszone przez takie przedsiębiorstwa są minimalne (koszty utopione), ponieważ przedsiębiorstwa te są już zobowiązane do ustanowienia wewnętrznych kanałów zgłaszania nieprawidłowości zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami UE. Państwa członkowskie mogą - po przeprowadzeniu stosownej oceny ryzyka - zobowiązać małe przedsiębiorstwa prowadzące działalność w określonych sektorach do ustanowienia wewnętrznych kanałów zgłaszania nieprawidłowości, jeżeli uznają to za konieczne w świetle wyników przeprowadzonych przez siebie analiz oraz potrzeb występujących na szczeblu krajowym. W ramach takiej oceny ryzyka bierze się pod uwagę specyfikę danego sektora oraz analizuje się ryzyko związane z wprowadzeniem obowiązku ustanowienia wewnętrznych kanałów zgłaszania nieprawidłowości, jak również potrzebę wprowadzenia tego obowiązku. Według szacunków zawartych we wniosku dotyczącym projektu dyrektywy 2019/1937, średnie koszty ponoszone przez średnie przedsiębiorstwa wyniosą: szacowane koszty jednorazowego wdrożenia - 1 374 EUR, szacowane średnie roczne koszty operacyjne - 1 054,6 EUR rocznie.

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

tak
 nie
 nie dotyczy

zmniejszenie liczby dokumentów
 zmniejszenie liczby procedur
 skrócenie czasu na załatwienie sprawy
 inne: ..

zwiększenie liczby dokumentów
 zwiększenie liczby procedur
 wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
 inne: .

Wprowadzane obciążenia są

tak

przystosowane do ich elektroniczacji.	☐ nie ☐ nie dotyczy
<p>Komentarz: Projekt ustawy nakłada obowiązek utworzenia wewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń przez podmioty sektora publicznego i prywatnego na rzecz których według stanu na dzień 1 stycznia lub 1 lipca danego roku wykonuje pracę zarobkową co najmniej 50 osób.</p>	
<p>Informacje na temat kosztów wdrożenia kanałów szacowanych na etapie prac nad projektem dyrektywy 2019/1937 zostały przedstawione w pkt 7 OSR.</p>	
<p>9. Wpływ na rynek pracy</p>	
<p>Projekt ustawy będzie miał pozytywny wpływ na rynek pracy przez zwiększenie ochrony osób pracujących, niezależnie od podstawy zatrudnienia lub charakteru stosunku prawnego łączącego go z pracodawcą lub innym podmiotem, także jeżeli stosunek ustał lub dopiero ma zostać nawiązany.</p> <p>Organ wyznaczony jako zajmujący się przyjmowaniem zgłoszeń i udzielaniem wsparcia osobom zgłaszającym naruszenia prawa (RPO) otrzyma 20 etatów.</p> <p>Nie przewiduje się zwiększenia zatrudnienia w organach publicznych, które będą podejmowały działania następcze, w zakresie swojej właściwości, w wyniku otrzymania zgłoszenia o naruszeniu, ponieważ będą to robiły w ramach obecnych zadań i zwiększenie zasobów kadrowych nie jest konieczne.</p> <p>Wykonanie ustawy nie zakłada, że będzie konieczne zwiększenie zatrudnienia na potrzeby obsługi zgłoszeń wewnętrznych przez podmioty w sektorze publicznym i prywatnym, gdyż zasadniczo może to nastąpić przy wykorzystaniu dotychczasowych zasobów kadrowych podmiotu prawnego. Ustawa może wpłynąć na zatrudnienie w tym obszarze. Skala nie jest możliwa do oszacowania.</p>	
<p>10. Wpływ na pozostałe obszary</p>	
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☒ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☒ inne: obszary objęte możliwością zgłaszania naruszeń
<p>Omówieni</p>	<p>Objęcie ochroną sygnalistów zgłaszających lub ujawniających informacje o naruszeniach prawa uzyskane w związku z pracą przyczyni się do zapobiegania szkodom i wykrywania</p>

e wpły w u	zagrożeń dla interesu publicznego, które w przeciwnym wypadku pozostałyby niewykryte. Dotyczy to wszystkich obszarów, co do których będzie możliwe zgłaszanie naruszeń, w szczególności tych objętych dyrektywą 2019/1937.
------------------	--

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia. Natomiast przepisy dotyczące zgłoszeń zewnętrznych (art. 25 ust. 1 pkt 8 oraz rozdział 4 projektu ustawy) wejdą w życie w terminie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Organy przyjmujące zgłoszenia naruszeń prawa (organy publiczne oraz RPO) raz na trzy lata będą dokonywały przeglądu procedur przyjmowania zgłoszeń oraz podejmowania działań następczych w związku z tymi zgłoszeniami. Dokonując przeglądu takich procedur, ww. organy będą uwzględniały swoje doświadczenie, jak również doświadczenie innych właściwych organów i odpowiednio dostosowywały swoje procedury.

Ponadto co roku będą gromadzone i przekazywane do Komisji Europejskiej dane statystyczne dotyczące:

- liczby zgłoszeń przyjętych przez organy publiczne,
- liczby postępowań wyjaśniających i postępowań wszczętych na podstawie zgłoszeń oraz ich wyniku,
- szacunkowej szkody majątkowej, jeżeli została stwierdzona, oraz kwoty odzyskanej w wyniku postępowań wyjaśniających i postępowań dotyczących naruszeń będących przedmiotem zgłoszenia - o ile organ będzie posiadał takie dane.

Proponuje się zastosowanie do projektu ustawy OSR ex post. Ocena ta nastąpi po 2 latach funkcjonowania przepisów. Dokonana zostanie ocena:

- sposobu uwzględnienia przepisów dotyczących przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych przez organy publiczne,
- rodzajów działań następczych podjętych przez organy publiczne,
- liczby zgłoszeń zewnętrznych w podziale na poszczególne dziedziny,
- rodzajów działań odwetowych najczęściej podejmowanych wobec sygnalistów,
- wzrostu obciążenia sądów powszechnych w związku z wejściem w życie ustawy.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Nie dotyczy.

¹ Wniosek DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY w sprawie ochrony osób zgłaszających przypadki naruszenia prawa

Unii (COM(2018) 218 final https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:a4e61a49-46d2-11e8-b61d-01aa75cd71a1.0013.02/DOC_1&format=PDF)

TABELA ZGODNOŚCI

TYTUŁ PROJEKTU		Ustawa o ochronie sygnalistów			
TYTUŁ WDRAŻANEGO AKTU PRAWNEGO		Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii.			
WYJAŚNIENIE TERMINU WEJŚCIA W ŻYCIE PROJEKTU		Zgodnie z art. 26 ust. 1 dyrektywy 2019/1937, Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy do dnia 17 grudnia 2021 r.			
Jedn. Red.	Treść przepisu UE	Koniec wdrożenia T / N	Jedn. red.	Treść przepisu/ów projektu ustawy	Uzasadnienie
Zgodnie z art. 26 ust. 1 dyrektywy 2019/1937, Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy do dnia 17 grudnia 2021 r.					
Art. 1	Cel Celem niniejszej dyrektywy jest poprawa egzekwowania prawa i polityk Unii w określonych dziedzinach poprzez ustanowienie wspólnych minimalnych norm zapewniających wysoki poziom ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii.	N		Przepis o charakterze ogólnym, niepodlegający wdrożeniu.	

Zakres przedmiotowy

1. Niniejsza dyrektywa ustanawia wspólne minimalne normy ochrony osób zgłaszających następujące naruszenia prawa Unii:

a) naruszenia objęte zakresem stosowania aktów Unii określonych w załączniku, dotyczące następujących dziedzin:

(i) zamówienia publiczne;
(ii) usługi, produkty i rynki finansowe oraz zapobieganie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu;

(iii) bezpieczeństwo produktów i ich zgodność z wymogami;

(iv) bezpieczeństwo transportu;

(v) ochrona środowiska;

(vi) ochrona radiologiczna i bezpieczeństwo jądrowe;

(vii) bezpieczeństwo żywności i pasz, zdrowie i dobrostan zwierząt;

(viii) zdrowie publiczne;

(ix) ochrona konsumentów;

(x) ochrona prywatności i danych osobowych oraz bezpieczeństwo sieci i systemów informacyjnych;

Art.
2
ust.
1

T

Art. 3

1. Naruszeniem prawa jest działanie lub zaniechanie niezgodne z prawem lub mające na celu obejście prawa dotyczące:

1) prawa pracy;

2) korupcji;

3) zamówień publicznych;

4) usług, produktów i rynków finansowych;

5) przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz

finansowaniu terroryzmu;

6) bezpieczeństwa produktów i ich zgodności z

wymogami;

7) bezpieczeństwa transportu;

8) ochrony środowiska;

9) ochrony radiologicznej i bezpieczeństwa

jądrowego;

10) bezpieczeństwa żywności i pasz;

11) zdrowia i dobrostanu zwierząt;

12) zdrowia publicznego;

13) ochrony konsumentów;

14) ochrony prywatności i danych osobowych;

15) bezpieczeństwa sieci i systemów

Art.
3 ust.
1

<p>b) naruszenia mające wpływ na interesy finansowe Unii, o których mowa w art. 325 TFUE i określone szczegółowo w stosownych środkach unijnych;</p> <p>c) naruszenia dotyczące rynku wewnętrznego, o którym mowa w art. 26 ust.</p>		<p>teleinformatycznych;</p> <p>16) interesów finansowych Skarbu Państwa Rzeczypospolitej Polskiej, jednostki samorządu terytorialnego oraz Unii Europejskiej;</p> <p>17) rynku wewnętrznego Unii Europejskiej, w tym publicznoprawnych zasad konkurencji i</p>	
<p>2 TFUE, w tym naruszenia unijnych zasad konkurencji i pomocy państwa, jak również naruszenia dotyczące rynku wewnętrznego w odniesieniu do działań, które stanowią naruszenie przepisów o podatku od osób prawnych lub do praktyk mających na celu uzyskanie korzyści podatkowej sprzecznej z przedmiotem lub celem mających zastosowanie przepisów o podatku od osób prawnych.</p>		<p>pomocy państwa oraz opodatkowania osób prawnych;</p> <p>18) konstytucyjnych wolności i praw człowieka i obywatela - występujące w stosunkach jednostki z organami władzy publicznej i niezwiązane z dziedzinami wskazanymi w pkt 1-17.</p>	
<p>2. Niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla uprawnień państw członkowskich do rozszerzenia zakresu</p>		<p>Art. 3</p> <p>2. Podmiot prawny może dodatkowo w ramach procedury zgłoszeń wewnętrznych przewidzieć możliwość zgłaszania informacji o</p>	

<p>Art. 2 ust. 2</p>	<p>ochrony na mocy prawa krajowego w odniesieniu do dziedzin lub aktów nieobjętych ust. 1.</p>	<p>T</p>	<p>Art. 3 ust. 2</p> <p>naruszeniach dotyczących obowiązujących w tym podmiocie prawnym regulacji wewnętrznych lub standardów etycznych, które zostały ustanowione przez podmiot prawny</p> <p>na podstawie przepisów prawa powszechnie obowiązującego i pozostają z nimi zgodne. W takim przypadku nie stosuje się przepisów rozdziałów 4 i 5.</p>	
<p>Art. 3 ust. 1</p>	<p>1. Jeżeli w sektorowych aktach Unii wymienionych w części II załącznika ustanowiono przepisy szczególne dotyczące zgłaszania naruszeń, stosuje się te przepisy. Przepisy niniejszej dyrektywy stosuje się w zakresie, w jakim dana kwestia nie jest uregulowana w tych sektorowych aktach Unii w sposób wiążący.</p>	<p>T</p>	<p>Art. 10</p> <p>1. Przepisy ustawy stosuje się w zakresie nieuregulowanym w przepisach aktów normatywnych ustanowionych przez instytucje Unii Europejskiej, wymienionych w części II załącznika do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii (Dz. Urz. UE L 305 z 26.11.2019, str. 17, z późn. zm.), zwanej dalej "dyrektywą 2019/1937", oraz w przepisach implementujących albo wykonujących te akty.</p> <p>2. Przepisy ustawy nie wyłączają przepisów odrębnych przewidujących szczególny tryb</p>	

			zgłaszania naruszeń prawa, w tym rozpatrywanie informacji o naruszeniu prawa zgłoszonych anonimowo.	
Art. 3 ust. 2	2. Niniejsza dyrektywa nie wpływa na odpowiedzialność państw członkowskich za zapewnienie bezpieczeństwa narodowego, ani na uprawnienia państw członkowskich do ochrony swych podstawowych interesów bezpieczeństwa. W szczególności nie stosuje się jej do zgłoszeń w sprawie naruszeń przepisów dotyczących zamówień publicznych dotyczących aspektów obronności lub bezpieczeństwa, chyba że są one objęte odpowiednimi aktami Unii.	T	<p>Art. 5</p> <p>2. Przepisów ustawy nie stosuje się do naruszeń prawa w zakresie zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa w rozumieniu art. 7 pkt 36 ustawy z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1605 i 1720), do których nie stosuje się przepisów tej ustawy, umów offsetowych zawieranych na podstawie ustawy z dnia 26 czerwca 2014 r. o niektórych umowach zawieranych w związku z realizacją zamówień o podstawowym znaczeniu dla bezpieczeństwa państwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 1218) oraz innych środków podejmowanych w celu ochrony podstawowych lub istotnych interesów bezpieczeństwa państwa na podstawie art. 346 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.</p> <p>3. Przepisów rozdziału 5 nie stosuje się do naruszeń prawa bezpośrednio związanych z</p>	

				realizacją przez służby specjalne, o których mowa w art. 11 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2023 r. poz. 1136, 1834 i 1860), ustawowych zadań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa narodowego.	
Art. 3 ust. 3	3. Niniejsza dyrektywa nie wpływa na stosowanie prawa Unii ani prawa krajowego w odniesieniu do: a) ochrony informacji niejawnych;	T	Art. 5 ust. 1	Art. 5 1. Przepisów ustawy nie stosuje się do informacji objętych: 1) przepisami o ochronie informacji niejawnych;	
	b) ochrony prawniczej tajemnicy zawodowej i tajemnicy medycznej; c) tajemnicy narady sędziowskiej; lub d) przepisów dotyczących postępowania karnego.			2) tajemnicą związaną z wykonywaniem zawodów medycznych oraz prawniczych; 3) tajemnicą narady sędziowskiej; 4) postępowaniem karnym - w zakresie tajemnicy postępowania przygotowawczego oraz tajemnicy rozprawy sądowej prowadzonej z wyłączeniem jawności.	
	4. Niniejsza dyrektywa nie wpływa na			Art. 9 Przepisy ustawy nie wyłączają	Przepisy prawa powszechn

<p>Art. 3 ust. 4</p>	<p>przepisy krajowe dotyczące wykonywania przez pracowników ich prawa do konsultacji z ich przedstawicielami lub związkami zawodowymi, przepisy krajowe dotyczące ochrony przed nieuzasadnionym szkodliwym działaniem w wyniku takich konsultacji ani na przepisy krajowe dotyczące autonomii partnerów społecznych i ich prawa do zawierania układów zbiorowych. Pozostaje to bez uszczerbku dla poziomu ochrony przyznanej na mocy niniejszej dyrektywy.</p>	<p>T</p>	<p>Art. 9</p>	<p>przepisów dotyczących praw pracowników do konsultacji ze związkami zawodowymi, do ochrony przed nieuzasadnionym szkodliwym działaniem w wyniku takich konsultacji, do zrzeszania się i do zawierania układów zbiorowych.</p>	<p>ie obowiązującego regulują przedmiotową kwestię: - Konstytucja RP Artykuł 59 1. Zapewnia się wolność zrzeszania się w związkach zawodowych, organizacjach społeczno-zawodowych rolników oraz w organizacjach pracodawców. 2. Związki zawodowe oraz pracodawcy i ich</p>
----------------------------------	--	----------	-------------------	---	--

organizacje mają prawo do rokowań, w szczególności w celu rozwiązywania sporów zbiorowych, oraz do zawierania układów zbiorowych pracy i innych porozumień.

3. Związkom zawodowym przysługujące prawo do organizowania strajków pracowników i innych form protestu

					w granicach określonych w ustawie. Ze względu na dobro publiczne ustawa może
					ograniczyć prowadzenie strajku lub zakazać go w odniesieniu do określonych kategorii pracowników lub w określonych dziedzinach. 4. Zakres wolności zrzeszania się w związkach zawodowych i organizacj

					ach pracodawc ów oraz innych wolności związkow ych może podlegać tylko takim ograczen iom ustawowy m, jakie są dopuszczal ne przez wiązące Rzeczposp olitą Polską umowy
					międzynar odowe. - kodeks pracy, art. 238 § 1. Ilekróć w przepisach działu jest mowa o: 1) ponadzakt adowej organizacji

					związkow ej - należy przez to rozumieć organizacj ę związkow ą będącą ogólnokraj owy m związkiem zawodowy m, zrzeszenie m (federacją) związków zawodowy ch lub ogólnokraj ową organizacj ą międzyzwi ązkową (konfедера cją); 2)
					organizacji związkow ej reprezentu jącej pracownik

ów -
należy
przez to
rozumieć
organizacj
ę
związkow
ą
zrzeszając
ą
pracownik
ów, dla
których
układ jest
zawierany.
Dotyczy to
również
zrzeszenia
(federacji)
związków
zawodowy
ch, w
skład
którego
wchodzi
te
organizacj
e
związkow
e, a także
ogólnokraj
owej
organizacji
międzyzwi
ązkowej

					(konfederacji) zrzeszających
					takie organizacje związkowe lub zrzeszenia (federacje) związków zawodowych. Art. 181 § 1. Pracownicy i pracodawcy, w celu reprezentacji i obrony swoich praw i interesów, mają prawo tworzyć organizacje i przystępować do tych organizacji.

					§ 2. Zasady tworzenia i działania organizacji , o których mowa w § 1, określa ustawa o związkach zawodowy ch,
					ustawa o organizacj ach pracodawc ów oraz inne przepisy prawa.

<p>Art. 4 ust. 1</p>	<p>1. Niniejszą dyrektywę stosuje się do osób dokonujących zgłoszenia, pracujących w sektorze prywatnym lub publicznym, które uzyskały informacje na temat naruszeń w kontekście związanym z pracą, w tym co najmniej do:</p> <p>a) osób posiadających status pracownika w rozumieniu art. 45 ust. 1 TFUE, w tym urzędników służby cywilnej;</p> <p>b) osób posiadających status osób prowadzących działalność na własny rachunek w rozumieniu art. 49 TFUE;</p> <p>c) akcjonariuszy lub wspólników oraz osób będących członkami organu administrującego, zarządzającego lub nadzorczego przedsiębiorstwa, w tym</p>	<p>T</p>	<p>Art. 4 ust. 1</p>	<p>Art. 4</p> <p>1. Sygnalistą jest osoba fizyczna, która zgłasza lub ujawnia publicznie informację o naruszeniu prawa uzyskaną w kontekście związanym z pracą, w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pracownik; 2) pracownik tymczasowy; 3) osoba świadcząca pracę na innej podstawie niż stosunek pracy, w tym na podstawie umowy cywilnoprawnej; 4) przedsiębiorca; 5) prokurent; 6) akcjonariusz lub wspólnik; 7) członek organu osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej; 	
	<p>członków niewykonawczych, a także wolontariuszy i stażystów, bez względu na to czy otrzymują oni wynagrodzenie;</p> <p>d) osób pracujących pod nadzorem i kierownictwem</p>			<ol style="list-style-type: none"> 8) osoba świadcząca pracę pod nadzorem i kierownictwem wykonawcy, podwykonawcy lub dostawcy, w tym na podstawie umowy cywilnoprawnej; 9) stażysta; 	

	<p>wykonawców, podwykonawców i dostawców.</p>		<p>10) wolontariusz; 11) praktykant; 12) funkcjonariusz w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2023 r. poz. 1280, 1429 i 1834); 13) żołnierz w rozumieniu art. 2 pkt 39 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2024 r. poz. 248).</p>	
<p>Art. 4 ust. 2 i 3</p>	<p>2. Niniejszą dyrektywę stosuje się również do osób dokonujących zgłoszenia w przypadku, gdy dokonują one zgłoszenia lub ujawnienia publicznego informacji na temat</p>	<p>T</p>	<p>Art. 4 2. Ustawę stosuje się także do osoby fizycznej, o której mowa w ust. 1, w przypadku zgłoszenia lub ujawnienia publicznego informacji o naruszeniu prawa uzyskanej w kontekście związanym z</p> <p>Art. 4 ust. 2</p>	

	naruszeń, jakie uzyskały w		pracą przed nawiązaniem stosunku pracy lub innego stosunku prawnego	
	<p>ramach stosunku pracy, który już ustał.</p> <p>3. Niniejszą dyrektywę stosuje się również do osób dokonujących zgłoszenia, których stosunek pracy ma zostać dopiero nawiązany, w przypadku gdy informacje na temat naruszeń uzyskano w trakcie procesu rekrutacji lub innych negocjacji poprzedzających zawarcie umowy.</p>		<p>stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług lub pełnienia funkcji w podmiocie prawnym lub na rzecz tego podmiotu, lub pełnienia służby w podmiocie prawnym lub już po ustaniu takiego stosunku pracy.</p>	
Art. 4 ust. 4	<p>4. W stosownych przypadkach środki ochrony osób dokonujących zgłoszenia określone w rozdziale VI stosuje się również do:</p> <p>a) osób pomagających w dokonaniu zgłoszenia,</p> <p>c) podmiotów prawnych, które stanowią własność osoby dokonującej zgłoszenia, dla których taka osoba pracuje lub które są w inny sposób z nią powiązane</p>	T	<p>Art. 2 pkt 9 i 10 oraz art. 21</p> <p>Art. 2 Ilekroć w ustawie jest mowa o:</p> <p>9) osobie powiązanej z sygnalistą - należy przez to rozumieć osobę fizyczną, która może doświadczyć działań odwetowych, w tym współpracownika lub członka rodziny sygnalisty;</p> <p>10) podmiocie prawnym - należy przez to rozumieć podmiot prywatny lub podmiot publiczny;</p>	

lit. a i c	w kontekście związanym z pracą.			<p>Art. 21</p> <p>1. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio do osoby pomagającej w dokonaniu zgłoszenia oraz osoby powiązanej z sygnalistą.</p> <p>2. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio do osoby prawnej lub innej jednostki organizacyjnej pomagającej sygnaliście lub z nim powiązanej, w szczególności</p>	
				stanowiącej własność sygnalisty lub go zatrudniającej.	
Art. 4 ust. 4 lit. b	b) osób trzecich powiązanych z osobami dokonującymi zgłoszenia, które mogą doświadczyć działań odwetowych w kontekście związanym z pracą, takich jak współpracownicy lub krewni osób dokonujących zgłoszenia; oraz	T	Art. 4 ust. 1 pkt 7	<p>Art. 4</p> <p>1. Sygnalistą jest osoba fizyczna, która zgłasza lub ujawnia publicznie informację o naruszeniu prawa uzyskaną w kontekście związanym z pracą, w tym:</p> <p>7) członek organu osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej;</p>	
	Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje: 1) "naruszenia" oznacza działania lub zaniechania,			<p>Art. 3</p> <p>1. Naruszeniem prawa jest działanie lub zaniechanie niezgodne z prawem lub mające na celu obejście prawa</p>	

<p>Art. 5 pkt 1</p>	<p>które: (i) są niezgodne z prawem i dotyczą aktów Unii i dziedzin objętych zakresem przedmiotowym, o którym mowa w art. 2; lub (ii) są sprzeczne z przedmiotem lub celem przepisów zawartych w aktach Unii i dziedzinach objętych zakresem przedmiotowym, o którym mowa w art. 2;</p>	<p>T</p>	<p>dotyczące:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) prawa pracy; 2) korupcji; 3) zamówień publicznych; 4) usług, produktów i rynków finansowych; 5) przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu; 6) bezpieczeństwa produktów i ich zgodności z wymogami; 7) bezpieczeństwa transportu; 8) ochrony środowiska; 9) ochrony radiologicznej i bezpieczeństwa jądrowego; 10) bezpieczeństwa żywności i pasz; 11) zdrowia i dobrostanu zwierząt; 	
			<ol style="list-style-type: none"> 12) zdrowia publicznego; 13) ochrony konsumentów; 14) ochrony prywatności i danych osobowych; 15) bezpieczeństwa sieci i systemów teleinformatycznych; 16) interesów finansowych Skarbu Państwa Rzeczypospolitej Polskiej, jednostki 	

			<p>samorządu terytorialnego oraz Unii Europejskiej;</p> <p>17) rynku wewnętrznego Unii Europejskiej, w tym publicznoprawnych zasad konkurencji i pomocy państwa oraz opodatkowania osób prawnych;</p> <p>18) konstytucyjnych wolności i praw człowieka i obywatela - występujące w stosunkach jednostki z organami władzy publicznej i niezwiązane z dziedzinami wskazanymi w pkt 1-17.</p>	
Art. 5 pkt 2	<p>2) "informacje na temat naruszeń" oznaczają informacje, w tym uzasadnione podejrzenie, dotyczące zaistniałych lub potencjalnych naruszeń, do których doszło lub prawdopodobnie dojdzie w organizacji, w której osoba zgłaszająca pracuje lub pracowała, lub w innej organizacji, z którą osoba dokonująca zgłoszenia utrzymuje lub utrzymywała kontakt w kontekście wykonywanej pracy, lub dotyczące prób ukrycia</p>	T	<p>Art. 2 pkt 3</p> <p>Art. 2 Ilekroć w ustawie jest mowa o:</p> <p>3) informacji o naruszeniu prawa - należy przez to rozumieć informację, w tym uzasadnione podejrzenie, dotyczące zaistniałego lub potencjalnego naruszenia prawa, do którego doszło lub prawdopodobnie dojdzie w podmiocie prawnym, w którym sygnalista uczestniczył w procesie rekrutacji lub innych negocjacji poprzedzających zawarcie umowy, pracuje lub pracował, lub w innym podmiocie prawnym, z którym</p>	

	takich naruszeń;			sygnalista utrzymuje lub utrzymywał kontakt w kontekście związanym z	
				pracą, lub informację dotyczącą próby ukrycia takiego naruszenia prawa;	
Art. 5 pkt 3	3) "zgłoszenie" lub "zgłaszać" oznacza ustne lub pisemne przekazanie informacji na temat naruszeń;	T	Art. 2 pkt 15	Art. 2 Ilekroć w ustawie jest mowa o: 15) zgłoszeniu - należy przez to rozumieć ustne lub pisemne zgłoszenie wewnętrzne lub zgłoszenie zewnętrzne, przekazane zgodnie z wymogami określonymi w ustawie;	
Art. 5 pkt 4	4) "zgłoszenie wewnętrzne" oznacza ustne lub pisemne przekazanie informacji na temat naruszeń w obrębie podmiotu prywatnego w sektorze prywatnym lub publicznym;	T	Art. 2 pkt 16	Art. 2 Ilekroć w ustawie jest mowa o: 16) zgłoszeniu wewnętrznym - należy przez to rozumieć ustne lub pisemne przekazanie podmiotowi prawnemu informacji o naruszeniu prawa;	
Art. 5 pkt 5	5) "zgłoszenie zewnętrzne" oznacza ustne lub pisemne przekazanie informacji na temat naruszeń właściwym organom;	T	Art. 2 pkt 17	Art. 2 Ilekroć w ustawie jest mowa o: 17) zgłoszeniu zewnętrznym - należy przez to rozumieć ustne lub pisemne przekazanie Rzecznikowi Praw Obywatelskich albo organowi publicznemu informacji o naruszeniu prawa.	

Art. 5 pkt 6	6) "ujawnienie publiczne" lub "ujawniać publicznie" oznacza podanie do wiadomości publicznej informacji na temat naruszeń;	T	Art. 2 pkt 14	Art. 2 Ilekroć w ustawie jest mowa o: 14) ujawnieniu publicznym - należy przez to rozumieć podanie informacji o naruszeniu prawa do wiadomości publicznej;	
Art. 5 pkt 7	7) "osoba dokonująca zgłoszenia" oznacza osobę fizyczną, która zgłasza lub ujawnia publicznie informacje na temat naruszeń uzyskane w kontekście związanym z wykonywaną przez nią pracą;	T	Art. 4 ust. 1	Art. 4 1. Sygnalistą jest osoba fizyczna, która zgłasza lub ujawnia publicznie informację o naruszeniu prawa uzyskaną w kontekście związanym z pracą, w tym: 1) pracownik; 2) pracownik tymczasowy;	
				3) osoba świadcząca pracę na innej podstawie niż stosunek pracy, w tym na podstawie umowy cywilnoprawnej; 4) przedsiębiorca; 5) prokurent; 6) akcjonariusz lub wspólnik; 7) członek organu osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej; 8) osoba świadcząca pracę pod nadzorem i kierownictwem wykonawcy, podwykonawcy lub dostawcy, w tym na podstawie umowy	

			<p>cywilnoprawnej;</p> <p>9) stażysta;</p> <p>10) wolontariusz;</p> <p>11) praktykant;</p> <p>12) funkcjonariusz w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2023 r. poz. 1280, 1429 i 1834);</p>	
			<p>13) żołnierz w rozumieniu art. 2 pkt 39 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2024 r. poz. 248).</p>	
Art. 5	<p>8) "osoba pomagająca w dokonaniu zgłoszenia" oznacza osobę fizyczną, która pomaga osobie dokonującej zgłoszenia w tej czynności w</p>	T	<p>Art. 2 Ilekroć w ustawie jest mowa o:</p> <p>8) osobie pomagającej w dokonaniu zgłoszenia - należy przez to rozumieć osobę</p>	Art. 2 pkt

pkt 8	kontekście związanym z pracą i której pomoc nie powinna zostać ujawniona;		8	fizyczną, która pomaga sygnaliście w zgłoszeniu lub ujawnieniu publicznym w kontekście związanym z pracą i której pomoc nie powinna zostać ujawniona;	
Art. 5 pkt 9	9) "kontekst związany z pracą" oznacza obecne lub przyszłe działania związane z pracą w sektorze publicznym lub prywatnym, w ramach których - niezależnie od charakteru tych działań - osoby uzyskują informacje na temat naruszeń i mogłyby doświadczyć działań odwetowych w przypadku zgłoszenia takich informacji;	T	Art. 2 pkt 5	Art. 2 Ilekroć w ustawie jest mowa o: 5) kontekście związanym z pracą - należy przez to rozumieć przeszłe, obecne lub przyszłe działania związane z wykonywaniem pracy na podstawie stosunku pracy lub innego stosunku prawnego stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług lub pełnienia funkcji w podmiocie prawnym lub na rzecz tego podmiotu, lub pełnienia służby w podmiocie prawnym, w ramach których uzyskano informację o naruszeniu prawa oraz istnieje możliwość doświadczenia działań odwetowych;	
Art. 5 pkt 10	10) "osoba, której dotyczy zgłoszenie" oznacza osobę fizyczną lub prawną, która jest wskazana w zgłoszeniu lub ujawnieniu publicznym jako osoba, która dopuściła	T	Art. 2 pkt 7	Art. 2 Ilekroć w ustawie jest mowa o: 7) osobie, której dotyczy zgłoszenie - należy przez to rozumieć osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, której	

	się naruszenia lub z którą osoba ta jest powiązana;		ustawa przyznaje zdolność prawną, wskazaną w zgłoszeniu lub ujawnieniu publicznym jako osoba, która dopuściła się naruszenia prawa, lub jako osoba,	
			z którą osoba, która dopuściła się naruszenia prawa, jest powiązana;	
Art. 5 pkt 11	11) "działania odwetowe" oznaczają bezpośrednie lub pośrednie działanie lub zaniechanie mające miejsce w kontekście związanym z pracą, które jest spowodowane zgłoszeniem wewnętrznym lub zewnętrznym lub ujawnieniem publicznym i które wyrządza lub może wyrządzić nieuzasadnioną szkodę dla osoby dokonującej zgłoszenia;	T	Art. 2 pkt 2 Art. 2 Ilekroć w ustawie jest mowa o: 2) działaniu odwetowym - należy przez to rozumieć bezpośrednie lub pośrednie działanie lub zaniechanie w kontekście związanym z pracą, które jest spowodowane zgłoszeniem lub ujawnieniem publicznym i które narusza lub może naruszyć prawa sygnalisty lub wyrządza lub może wyrządzić nieuzasadnioną szkodę sygnaliście, w tym niezasadne inicjowanie postępowań przeciwko sygnaliście;	
	12) "działania następcze" oznaczają działania podjęte przez odbiorcę zgłoszenia lub właściwy organ w celu oceny prawdziwości zarzutów zawartych w zgłoszeniu oraz, w stosownych przypadkach, w		Art. 2 Ilekroć w ustawie jest mowa o: 1) działaniu następczym - należy przez to rozumieć działanie podjęte przez podmiot prawny lub organ publiczny w celu oceny prawdziwości informacji zawartych w	

Art. 5 pkt 12	<p>celu zaradzenia naruszeniu będącemu przedmiotem zgłoszenia, w tym poprzez takie działania, jak dochodzenie wewnętrzne, postępowanie wyjaśniające, wniesienie oskarżenia, działania podejmowane w celu odzyskania środków lub zamknięcie procedury;</p>	T	<p>Art. 2 pkt 1</p> <p>zgłoszeniu oraz w celu przeciwdziałania naruszeniu prawa będącemu przedmiotem zgłoszenia, w szczególności przez postępowanie wyjaśniające, wszczęcie kontroli lub postępowania administracyjnego, wniesienie oskarżenia, działanie podjęte w celu odzyskania środków finansowych lub zamknięcie procedury realizowanej w ramach wewnętrznej procedury zgłaszania naruszeń prawa i podejmowania działań następczych lub procedury przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych i podejmowania działań następczych;</p>	
Art. 5 pkt 13	<p>13) "informacje zwrotne" oznaczają przekazanie osobie dokonującej zgłoszenia informacji na temat planowanych lub podjętych działań następczych i na temat powodów tych działań następczych;</p>	T	<p>Art. 2 pkt 4</p> <p>Art. 2 Ilekroć w ustawie jest mowa o: 4) informacji zwrotnej - należy przez to rozumieć przekazanie sygnaliście informacji na temat planowanych lub podjętych działań następczych i powodów takich działań;</p>	
	<p>14) "właściwy organ" oznacza organ krajowy</p>		<p>Art. 5 ust.</p> <p>Art. 5</p>	

Art. 5 pkt 14	<p>wyznaczone do przyjmowania zgłoszeń zgodnie z rozdziałem III i przekazywania informacji zwrotnych osobie dokonującej zgłoszenia lub wyznaczone do wykonywania obowiązków przewidzianych w niniejszej dyrektywie, w szczególności w odniesieniu do działań następujących.</p>	T	<p>4, art. 30 ust. 2 oraz art. 31</p> <p>4. Organem publicznym właściwym do przyjęcia zgłoszenia zewnętrznego dotyczącego naruszenia prawa przez służby specjalne, o których mowa w art. 11 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, oraz realizacji zadań, o których mowa w rozdziale 4, jest Prezes Rady Ministrów albo Minister - Koordynator Służb Specjalnych, w przypadku jego powołania.</p> <p>Art. 30</p> <p>2. Zgłoszenie zewnętrzne jest przyjmowane przez Rzecznika Praw Obywatelskich albo organ publiczny.</p> <p>Art. 31</p> <p>1. Rzecznik Praw Obywatelskich:</p> <p>1) ustala procedurę przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych, która określa w szczególności tryb postępowania z informacjami o naruszeniach prawa zgłoszonymi anonimowo;</p>	
			<p>2) przyjmuje zgłoszenia zewnętrzne o</p>	

naruszeniach prawa w
dziedzinach

wskazanych w art. 3 ust. 1 pkt
1-17, dokonuje ich wstępnej
weryfikacji i

przekazuje je organowi
publicznemu

właściwemu do podjęcia
działań

następczych;

3) przyjmuje i rozpatruje
zgłoszenia

zewnętrzne - w przypadku gdy
zgłoszenie dotyczy naruszenia
prawa w dziedzinie wskazanej
w art. 3 ust. 1 pkt 18 i żaden
inny organ publiczny nie jest
właściwy do podjęcia działań
następczych;

4) zapewnia powszechny dostęp
do informacji

na temat praw i środków
ochrony prawnej sygnalistów
oraz osób, o których mowa w
art. 21, przed działaniami
odwetowymi oraz praw osób,
których dotyczy zgłoszenie
zewnętrzne, w szczególności
przez

zamieszczanie tych informacji
na swojej stronie Biuletynu
Informacji Publicznej;

5) udziela sygnalistom, osobom,
o których

			<p>mowa w art. 21, oraz osobom, których dotyczy zgłoszenie zewnętrzne, porad w zakresie, o którym mowa w pkt 4;</p> <p>6) udziela sygnalistom oraz osobom, o których mowa w art. 21, informacji o organach, które w zakresie realizowanych zadań mogą podjąć działania służące ochronie sygnalistów przed działaniami</p>	
			<p>odwetowymi, oraz - w odpowiednich przypadkach - wsparcia w kontaktach z takimi organami, w szczególności przez poinformowanie właściwych organów o dostrzeżonej konieczności objęcia sygnalisty ochroną.</p> <p>2. Rozpatrywanie zgłoszeń zewnętrznych przez Rzecznika Praw Obywatelskich, o których mowa w ust. 1 pkt 3, obejmuje czynności określone w art. 11, art. 12 oraz art. 13 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2023 r. poz. 1058).</p>	
	<p>Warunki objęcia ochroną osób dokonujących zgłoszenia</p> <p>1. Osoby dokonujące</p>		<p>Art. 4 ust. 1 - zdanie wprowadzające</p> <p>Sygnalistą jest osoba fizyczna, która zgłasza lub ujawnia</p>	

<p>Art. 6 ust. 1 lit. a i b</p>	<p>zgłoszenia kwalifikują się do objęcia ochroną na mocy niniejszej dyrektywy, pod warunkiem że:</p> <p>a) miały uzasadnione podstawy, by sądzić, że będące przedmiotem zgłoszenia informacje na temat naruszeń są prawdziwe w momencie dokonywania zgłoszenia i że informacje takie są objęte zakresem stosowania niniejszej dyrektywy; oraz</p> <p>b) dokonały zgłoszenia wewnętrznego zgodnie z art. 7 albo zgłoszenia zewnętrznego zgodnie z art. 10 lub dokonały ujawnienia publicznego zgodnie z art. 15.</p>	<p>T</p>	<p>Art. 4 ust. 1 zdanie wprost w art. 6</p>	<p>publicznie informację o naruszeniu prawa uzyskaną w kontekście związanym z pracą, w tym:</p> <p>Art. 6</p> <p>Sygnalista podlega ochronie określonej w przepisach rozdziału 2 od chwili dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego, pod warunkiem że miał uzasadnione podstawy sądzić, że informacja będąca przedmiotem zgłoszenia lub ujawnienia publicznego jest prawdziwa w momencie dokonywania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego i że stanowi informację o naruszeniu prawa.</p>	
	<p>2. Bez uszczerbku dla istniejących na mocy prawa Unii obowiązków w zakresie anonimowego zgłaszania, niniejsza dyrektywa nie wpływa na uprawnienia państw członkowskich do decydowania o tym, czy podmioty prawne w sektorze prywatnym lub publicznym oraz właściwe organy są zobowiązane do</p>			<p>Art. 7</p> <p>1. Podmiot prawny, Rzecznik Praw Obywatelskich oraz organ publiczny mogą przyjmować zgłoszenia dokonane anonimowo.</p> <p>2. W każdym przypadku gdy informacja o naruszeniu prawa została anonimowo zgłoszona podmiotowi prawnemu,</p>	

Art. 6 ust. 2	przyjmowania anonimowych zgłoszeń na temat naruszeń i podejmowania w związku z nimi działań następczych.	T	Rzecznikowi Praw Obywatelskich albo organowi publicznemu lub ujawniona publicznie, a następnie doszło do ujawnienia tożsamości sygnalisty i doświadczył on działań odwetowych, przepisy rozdziału 2 stosuje się, jeżeli zostały spełnione warunki określone w art. 6. 3. W przypadku gdy informacja o naruszeniu prawa została anonimowo zgłoszona a podmiot prawny, Rzecznik Praw Obywatelskich albo organ publiczny przyjmują takie zgłoszenia, stosuje się przepisy ustawy, z wyjątkiem art. 32 ust. 3, 5 i 6, art. 34 ust. 1 pkt 6, art. 37, art. 38, art. 40 ust. 1 zdanie drugie i ust. 2 zdanie drugie oraz art. 41.	Art. 7
Art. 6 ust. 4	4. Osoby dokonujące zgłoszenia do odpowiednich instytucji, organów lub jednostek organizacyjnych Unii naruszeń objętych zakresem stosowania niniejszej dyrektywy kwalifikują się do objęcia ochroną ustanowioną w niniejszej dyrektywie na takich samych warunkach jak osoby, które dokonały	T	Art. 22 Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy informację o naruszeniu prawa zgłoszono do odpowiednich instytucji, organu lub jednostki organizacyjnej Unii Europejskiej w trybie właściwym do dokonywania takich zgłoszeń.	Art. 22

	zgłoszenia zewnętrznego.				
Art. 6 ust. 3	3. Osoby, które dokonały anonimowego zgłoszenia informacji na temat naruszeń lub	T	Art. 7	Art. 7	
	anonimowo ujawniły publicznie takie informacje, a następnie zostały zidentyfikowane i doświadczyły działań odwetowych, kwalifikują się mimo to do objęcia ochroną przewidzianą w rozdziale VI, pod warunkiem że spełniają warunki określone w ust. 1.			<p>1. Podmiot prawny, Rzecznik Praw Obywatelskich oraz organ publiczny mogą przyjmować zgłoszenia dokonane anonimowo.</p> <p>2. W przypadku gdy informacja o naruszeniu prawa została anonimowo zgłoszona podmiotowi prawnemu, Rzecznikowi Praw Obywatelskich albo organowi publicznemu lub ujawniona publicznie, a następnie doszło do ujawnienia tożsamości sygnalisty i doświadczył on działań odwetowych, przepisy rozdziału 2 stosuje się, jeżeli zostały spełnione warunki określone w art. 6.</p> <p>3. W przypadku gdy informacja o naruszeniu prawa została anonimowo zgłoszona, a podmiot prawny, Rzecznik Praw Obywatelskich albo organ publiczny przyjmują takie zgłoszenia, stosuje się przepisy ustawy, z wyjątkiem art. 32 ust.</p>	

			3, 5 i 6, art. 34 ust. 1 pkt 6, art. 37, art. 38, art. 40 ust. 1 zdanie drugie i ust. 2 zdanie drugie oraz art. 41.
Art. 7 ust. 1	1.Co do zasady i bez uszczerbku dla art. 10 i 15 informacje na temat naruszeń mogą być zgłaszane za pośrednictwem wewnętrznych kanałów i procedur dokonywania zgłoszeń przewidzianych w niniejszym rozdziale.	T	<p>Art. 24</p> <p>1. Podmiot prawny ustala wewnętrzną procedurę dokonywania zgłoszeń naruszeń prawa i podejmowania działań następczych, zwaną dalej "procedurą zgłoszeń wewnętrznych", zgodną z wymogami określonymi w niniejszym rozdziale.</p> <p>2. Podmiot, na rzecz którego wykonuje pracę zarobkową mniej niż 50 osób, a także podmioty, o których mowa w art. 23 ust. 5, mogą ustalić procedurę zgłoszeń wewnętrznych.</p>
			<p>4. Konsultacje, o których mowa w ust. 3, trwają nie krócej niż 5 dni i nie dłużej niż 10 dni od dnia przedstawienia przez podmiot prawny projektu procedury zgłoszeń wewnętrznych.</p> <p>5. Procedura zgłoszeń wewnętrznych wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia podania jej do wiadomości osób</p>

			<p>wykonujących pracę w sposób przyjęty w podmiocie prawnym.</p> <p>6. Osobie ubiegającej się o wykonywanie pracy na podstawie stosunku pracy lub innego stosunku prawnego stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług lub pełnienia funkcji, lub pełnienia służby podmiot prawny przekazuje informację o procedurze zgłoszeń wewnętrznych wraz z rozpoczęciem rekrutacji lub negocjacji poprzedzających zawarcie umowy.</p>	
Art. 7 ust. 2	<p>2. Państwa członkowskie zachęcają do zgłaszania za pośrednictwem wewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń przed dokonaniem zgłoszenia za pośrednictwem zewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń w przypadku, gdy naruszeniu można skutecznie zaradzić wewnątrz organizacji, a osoba dokonująca zgłoszenia uważa, że nie zachodzi ryzyko działań odwetowych.</p>	T	<p>Art. 25</p> <p>ust. 2</p> <p>pkt 4</p> <p>art. 48</p> <p>ust. 1</p> <p>pkt 10,</p> <p>art. 58</p> <p>oraz</p> <p>art. 59</p> <p>Art. 25</p> <p>2. Procedura zgłoszeń wewnętrznych może dodatkowo objąć w szczególności:</p> <p>4) określenie systemu zachęt do korzystania</p> <p>z procedury zgłoszeń wewnętrznych,</p> <p>w przypadku gdy naruszeniu prawa można skutecznie zaradzić w ramach struktury organizacyjnej podmiotu prawnego,</p> <p>a sygnalista uważa, że nie zachodzi ryzyko działań odwetowych.</p> <p>Art. 48</p> <p>1. Organ publiczny umieszcza</p>	

na swojej stronie Biuletynu
Informacji Publicznej w
oddzielnej, łatwo
identyfikowalnej i dostępnej
sekcji oraz

w sposób zrozumiały dla
sygnalisty
w szczególności informacje o:
10) zachęcie do korzystania z
procedury wewnętrznej
podmiotu prawnego
w przypadku, gdy naruszeniu
prawa można skutecznie
zaradzić w ramach struktury
organizacyjnej podmiotu
prawnego,
a sygnalista uważa, że nie
zachodzi ryzyko działań
odwetowych;

Art. 58

Kto, będąc odpowiedzialnym za
ustanowienie procedury
zgłoszeń wewnętrznych, wbrew
przepisom ustawy procedury tej
nie ustanawia lub ustanawia ją z
istotnym naruszeniem
wynikających z ustawy
wymogów, podlega karze
grzywny.

Art. 59

W sprawach o czyn określony
w art. 58 orzekanie następuje na
podstawie przepisów ustawy z
dnia 24 sierpnia 2001 r. -
Kodeks postępowania w

				sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2022 r. poz. 1124 oraz z 2023 r. poz. 1963).	
Art. 7 ust. 3	3. Należy przekazać odpowiednie informacje dotyczące korzystania z wewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń, o którym mowa w ust. 2, w kontekście informacji udzielanych przez podmioty prawne w sektorze prywatnym i publicznym zgodnie z	T	Art. 24 ust. 6	Art. 24 6. Osobie ubiegającej się o wykonywanie pracy na podstawie stosunku pracy lub innego stosunku prawnego stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług lub pełnienia funkcji, lub pełnienia służby podmiot prawny przekazuje	
	art. 9 ust. 1 lit. g) i przez właściwe organy zgodnie z art. 12 ust. 4 lit. a) i art. 13.			informację o procedurze zgłoszeń wewnętrznych wraz z rozpoczęciem rekrutacji lub negocjacji poprzedzających zawarcie umowy.	
	Obowiązek ustanowienia wewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń 1. Państwa członkowskie zapewniają, by podmioty prawne w sektorze prywatnym i publicznym ustanowiły kanały i procedury na potrzeby dokonywania zgłoszeń wewnętrznych i podejmowania działań następczych, po konsultacji i w porozumieniu z partnerami społecznymi,		Art. 24 ust. 1 oraz ust. 3 - 6	Art. 24 1. Podmiot prawny ustala wewnętrzną procedurę dokonywania zgłoszeń naruszeń prawa i podejmowania działań następczych, zwaną dalej "procedurą zgłoszeń wewnętrznych", zgodną z wymogami określonymi w niniejszym rozdziale. 3. Podmiot prawny ustala procedurę zgłoszeń wewnętrznych po konsultacjach z:	

Art. 8 ust. 1	jeżeli tak przewiduje prawo krajowe.	T	<p>1) zakładową organizacją związkową albo zakładowymi organizacjami związkowymi, jeżeli w podmiocie prawnym działa więcej niż jedna zakładowa organizacja związkowa, albo</p> <p>2) przedstawicielami osób świadczących pracę na rzecz podmiotu prawnego, wyłonionymi w trybie przyjętym w podmiocie prawnym, jeżeli nie działa w nim zakładowa organizacja związkowa.</p> <p>4. Konsultacje, o których mowa w ust. 3, trwają nie krócej niż 5 dni i nie dłużej niż 10 dni od dnia przedstawienia przez podmiot prawny projektu procedury zgłoszeń wewnętrznych.</p> <p>5. Procedura zgłoszeń wewnętrznych wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia podania jej do wiadomości osób wykonujących pracę w sposób przyjęty w podmiocie prawnym.</p>	
			6. Osobie ubiegającej się o wykonywanie pracy na podstawie stosunku pracy lub innego stosunku prawnego stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług lub	

			<p>pełnienia funkcji, lub pełnienia służby podmiot prawny przekazuje informację o procedurze zgłoszeń wewnętrznych wraz z rozpoczęciem rekrutacji lub negocjacji poprzedzających zawarcie umowy.</p>
Art. 8 ust. 2	<p>2. Kanały i procedury, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, powinny umożliwiać pracownikom podmiotu dokonywanie zgłoszeń informacji na temat naruszeń. Mogą one umożliwiać dokonywanie zgłoszeń informacji na temat naruszeń również przez inne osoby, o których mowa w art. 4 ust. 1 lit. b), c) i d) oraz art. 4 ust. 2, utrzymujące kontakt z podmiotem w kontekście związanym z pracą.</p>	T	<p>Art. 24</p> <p>1. Podmiot prawny ustala wewnętrzną procedurę dokonywania zgłoszeń naruszeń prawa i podejmowania działań następczych, zwaną dalej "procedurą zgłoszeń wewnętrznych", zgodną z wymogami określonymi w niniejszym rozdziale.</p> <p>5. Procedura zgłoszeń wewnętrznych wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia podania jej do wiadomości osób wykonujących pracę w sposób przyjęty w podmiocie prawnym.</p> <p>6. Osobie ubiegającej się o wykonywanie pracy na podstawie stosunku pracy lub innego stosunku prawnego stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług lub pełnienia funkcji, lub pełnienia służby podmiot prawny przekazuje informację o</p>

				procedurze zgłoszeń wewnętrznych wraz z rozpoczęciem rekrutacji lub negocjacji poprzedzających zawarcie umowy.	
Art. 8 ust. 3	3. Ust. 1 stosuje się do podmiotów prawnych w sektorze prywatnym, które zatrudniają co najmniej 50 pracowników.	T	Art. 23 ust. 1 oraz 2	Art. 23. 1. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się do podmiotu prawnego, na rzecz którego	
				według stanu na dzień 1 stycznia lub 1 lipca danego roku wykonuje pracę zarobkową co najmniej 50 osób. 2. Do liczby 50 osób wykonujących pracę zarobkową na rzecz podmiotu prawnego wlicza się pracowników w przeliczeniu na pełne etaty lub osoby świadczące pracę za wynagrodzeniem na innej podstawie niż stosunek pracy, jeżeli nie zatrudniają do tego rodzaju pracy innych osób, niezależnie od podstawy zatrudnienia.	

Art. 8 ust. 4	4. Próg określony w ust. 3 nie ma zastosowania do podmiotów objętych zakresem stosowania aktów Unii wymienionych w części I.B i II załącznika.	T	Art. 23 ust. 3	Art. 23 3. Próg, o którym mowa w ust. 1, nie ma zastosowania do podmiotu prawnego wykonującego działalność w zakresie usług, produktów i rynków finansowych oraz przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, bezpieczeństwa transportu i ochrony środowiska, objętych zakresem stosowania aktów prawnych Unii Europejskiej wymienionych w części I.B i II załącznika do dyrektywy 2019/1937.	
Art. 8 ust. 5	5. Kanały dokonywania zgłoszeń mogą być obsługiwane wewnętrznie przez wyznaczoną do tego celu osobę lub wyznaczony dział lub zapewniane zewnętrznie przez osobę trzecią. Zabezpieczenia i wymogi, o których mowa w art. 9 ust. 1, stosuje się również do osób trzecich, którym powierzono obsługę kanału dokonywania zgłoszeń na rzecz podmiotu prawnego w sektorze prywatnym.	T	Art. 25 ust. 1 pkt 1 oraz pkt 3, art. 27 ust. 2 oraz art. 28 ust. 1 i 2	Art. 25. 1. Procedura zgłoszeń wewnętrznych określa: 1) wewnętrzną jednostkę organizacyjną lub osobę w ramach struktury organizacyjnej podmiotu prawnego, lub podmiot zewnętrzny, upoważnione przez podmiot prawny do przyjmowania zgłoszeń wewnętrznych;	

3) bezstronną wewnętrzną jednostkę organizacyjną lub osobę w ramach struktury organizacyjnej podmiotu prawnego, upoważnione do podejmowania działań następczych, włączając w to weryfikację zgłoszenia wewnętrznego i dalszą komunikację z sygnalistą, w tym występowanie o dodatkowe informacje i przekazywanie sygnaliście informacji zwrotnej; funkcję tę może pełnić wewnętrzna jednostka organizacyjna lub osoba, o których mowa w pkt 1, jeżeli zapewniają bezstronność;

Art. 27

2. Do przyjmowania i weryfikacji zgłoszeń wewnętrznych, podejmowania działań następczych oraz przetwarzania danych osobowych osób, o których mowa w ust. 1, mogą być dopuszczone wyłącznie osoby posiadające pisemne upoważnienie podmiotu prawnego. Osoby upoważnione

są obowiązane do zachowania tajemnicy w zakresie informacji i danych osobowych, które uzyskały w ramach przyjmowania i weryfikacji zgłoszeń wewnętrznych, oraz podejmowanych działań następczych, także po ustaniu stosunku pracy lub innego stosunku prawnego, w ramach którego wykonywały tę pracę.

Art. 28

1. Upoważnienie podmiotu zewnętrznego, o którym mowa w art. 25 ust. 1 pkt 1, wymaga zawarcia umowy w celu powierzenia obsługi przyjmowania zgłoszeń wewnętrznych, potwierdzania przyjęcia zgłoszenia, przekazywania informacji zwrotnej oraz dostarczania informacji na temat procedury zgłoszeń wewnętrznych z zastosowaniem rozwiązań technicznych i organizacyjnych zapewniających zgodność tych czynności z ustawą, w szczególności z art. 25 ust. 1 oraz art. 27.

			2. Umowa, o której mowa w ust. 1, określa szczegółowe prawa i obowiązki podmiotu zewnętrznego związane z przetwarzaniem danych osobowych, o których mowa w szczególności w art. 28 ust. 3 rozporządzenia 2016/679.	
Art. 8 ust. 6	6. Podmioty prawne w sektorze prywatnym zatrudniające od 50 do 249 pracowników mogą dzielić się zasobami w zakresie przyjmowania zgłoszeń i wszelkich prowadzonych postępowań wyjaśniających. Pozostaje to bez uszczerbku dla obowiązków nałożonych na te podmioty przez niniejszą dyrektywę w zakresie zachowania poufności, przekazywania informacji zwrotnych oraz zaradzenia naruszeniu będącemu przedmiotem zgłoszenia.	T	Art. 28 ust. 3 oraz ust. 4 Art. 28 3. Podmioty prywatne, na rzecz których wykonuje pracę zarobkową co najmniej 50, lecz nie więcej niż 249 osób, mogą na podstawie umowy ustalić wspólne zasady dotyczące przyjmowania i weryfikacji zgłoszeń wewnętrznych oraz prowadzenia postępowania wyjaśniającego, pod warunkiem zapewnienia zgodności wykonywanych czynności z ustawą. Przepis art. 23 ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.	
			4. Zawarcie umowy, o której mowa w ust. 1 i 3, nie uchyła odpowiedzialności podmiotu prawnego za dochowanie obowiązków określonych w niniejszym rozdziale,	

			w szczególności dotyczących zachowania poufności, udzielenia informacji zwrotnej oraz podjęcia działań następczych.	
Art. 8 ust. 7	7. Po dokonaniu odpowiedniej oceny ryzyka, uwzględniającej charakter działalności podmiotów i wynikający z niej poziom ryzyka, w szczególności w dziedzinie środowiska i zdrowia publicznego, państwa członkowskie mogą zobowiązać podmioty prawne w sektorze prywatnym, które zatrudniają mniej niż 50 pracowników, do ustanowienia wewnętrznych kanałów i procedur dokonywania zgłoszeń zgodnie z rozdziałem II.	N	Przepis fakultatywny nie wymaga wdrożenia.	
Art. 8 ust. 8	8. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o każdej podjętej przez nie decyzji zobowiązującej podmioty prawne w sektorze prywatnym do ustanowienia wewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń zgodnie z ust. 7. Powiadomienie takie musi	N	Przepis fakultatywny nie wymaga wdrożenia.	

	zawierać uzasadnienie decyzji oraz kryteria zastosowane w ocenie ryzyka, o których mowa w ust. 7. Komisja informuje o tej decyzji pozostałe państwa członkowskie			
Art. 8 ust. 9	9. Ust. 1 stosuje się do wszystkich podmiotów prawnych w sektorze publicznym, w tym do	T	Art. 23 ust. 1, 2,	Art. 23
	<p>podmiotów będących własnością lub znajdujących się pod kontrolą takich podmiotów.</p> <p>Państwa członkowskie mogą zwolnić z obowiązku, o którym mowa w ust. 1, gminy liczące mniej niż 10 000 mieszkańców lub zatrudniające mniej niż 50 pracowników lub inne podmioty, o których mowa w akapicie pierwszym niniejszego ustępu zatrudniające mniej niż 50 pracowników.</p> <p>Państwa członkowskie mogą wprowadzić przepisy przewidujące, że wewnętrzne kanały dokonywania zgłoszeń mogą być wspólne</p>		4 oraz 5, art.	<p>1. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się do podmiotu prawnego, na rzecz którego według stanu na dzień 1 stycznia lub 1 lipca danego roku wykonuje pracę zarobkową co najmniej 50 osób. 2. Do liczby 50 osób wykonujących pracę zarobkową na rzecz podmiotu prawnego wlicza się pracowników w przeliczeniu na pełne etaty lub osoby świadczące pracę za wynagrodzeniem na innej podstawie niż stosunek pracy, jeżeli nie zatrudniają do tego rodzaju pracy innych osób, niezależnie od podstawy zatrudnienia.</p> <p>4. W przypadku podmiotów prawnych będących jednostkami samorządu terytorialnego</p>

<p>dla kilku gmin lub obsługiwane przez wspólne organy gminne zgodnie z prawem krajowym, pod warunkiem że wspólne wewnętrzne kanały dokonywania zgłoszeń są odrębne i niezależne od odpowiednich zewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń.</p>		<p>28 obowiązki podmiotu prawnego</p> <p>ust. 5 określone</p> <p>oraz w niniejszym rozdziale</p> <p>6 i 7 wykonują jednostki</p> <p>oraz organizacyjne jednostek</p> <p>art. samorządu</p> <p>30 terytorialnego, z zastrzeżeniem</p> <p>ust. 3 art. 28 ust. 5.</p> <p>5. Przepisów niniejszego rozdziału nie stosuje się do jednostek organizacyjnych gminy lub powiatu liczących mniej niż 10 000 mieszkańców.</p> <p>Art. 28</p> <p>5. Jednostki samorządu terytorialnego mogą ustalić wspólną procedurę zgłoszeń wewnętrznych w ramach wspólnej obsługi, o której mowa w art. 10a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463 i 1688), art. 6a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107) i art. 8c ustawy z dnia 5</p>	
		<p>czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2094 oraz z 2023 r. poz. 572 i 1688), pod warunkiem zapewnienia jej odrębności i niezależności od procedury przyjmowania zgłoszeń</p>	

zewnątrznych

i podejmowania działań
następczych.

6. Podmioty, o których mowa w
ust. 3, są odrębnymi
administratorami danych
osobowych pozyskanych w
związku z przyjmowaniem i
weryfikacją zgłoszeń.

Administratorzy nie mają
wzajemnie dostępu do danych
pozyskanych przez odrębnego
administratora.

7. Przepis ust. 6 nie ma
zastosowania w przypadku, gdy
w toku postępowania
wyjaśniającego ustalono, że
właściwy do przyjęcia
zgłoszenia wewnętrznego
lub obowiązany do podjęcia
działań następczych jest inny
administrator niż ten, do
którego wpłynęło zgłoszenie,
lub właściwych jest co najmniej
dwóch administratorów.

Administratorowi udostępnia
się tylko te dane osobowe, które
są niezbędne do podjęcia
działań następczych.

Art. 30

3. Rzecznik Praw
Obywatelskich oraz organ
publiczny są odrębnymi
administratorami
w zakresie danych osobowych

				podanych w zgłoszeniu zewnętrznym, które zostało przyjęte przez te organy.	
Art. 9 ust. 1 lit. a	<p>1. Procedury na potrzeby zgłoszeń wewnętrznych i działań następczych, o których mowa w art. 8, obejmują następujące elementy:</p> <p>a) kanały przyjmowania zgłoszeń zaprojektowane, ustanowione i obsługiwane w bezpieczny sposób zapewniający ochronę poufności tożsamości osoby dokonującej zgłoszenia i osoby trzeciej wymienionej w zgłoszeniu oraz uniemożliwiający uzyskanie do nich dostępu nieupoważnionym członkom personelu;</p>	T	<p>Art. 27 ust. 1</p>	<p>Art. 27</p> <p>1. Podmiot prawny gwarantuje, że procedura zgłoszeń wewnętrznych oraz związane z przyjmowaniem zgłoszeń przetwarzanie danych osobowych uniemożliwiają nieupoważnionym osobom uzyskanie dostępu do informacji objętych zgłoszeniem oraz zapewniają ochronę poufności tożsamości sygnalisty, osoby, której dotyczy zgłoszenie, oraz osoby trzeciej wskazanej w zgłoszeniu. Ochrona poufności dotyczy informacji, na podstawie których można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować tożsamość takich osób.</p>	
Art. 9 ust. 1 lit. b	<p>b) potwierdzenie osobie dokonującej zgłoszenia przyjęcia zgłoszenia w terminie siedmiu dni od jego otrzymania;</p>	T	<p>Art. 25 ust. 1 pkt 5</p>	<p>Art. 25</p> <p>1. Procedura zgłoszeń wewnętrznych określa:</p> <p>5) obowiązek potwierdzenia sygnaliście przyjęcia zgłoszenia wewnętrznego w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, chyba że sygnalista nie podał adresu do kontaktu, na który należy</p>	

				przekazać potwierdzenie;	
Art. 9 ust. 1 lit. c	c) wyznaczenie bezstronnej osoby lub bezstronnego wydziału właściwych do podejmowania działań następczych w związku ze zgłoszeniami, przy czym może to być ta sama osoba lub ten sam wydział, które przyjmują zgłoszenia, które będą komunikować się z osobą dokonującą zgłoszenia i w stosownych przypadkach zwracać się do osoby dokonującej zgłoszenia	T	Art. 25 ust. 1 pkt 3	Art. 25 1. Procedura zgłoszeń wewnętrznych określa: 3) bezstronną wewnętrzną jednostkę organizacyjną lub osobę w ramach struktury organizacyjnej podmiotu prawnego, upoważnione do podejmowania działań następczych, włączając w to weryfikację zgłoszenia wewnętrznego i dalszą komunikację z sygnalistą, w tym występowanie o dodatkowe informacje	
	o dalsze informacje oraz przekazywać jej informacje zwrotne;			i przekazywanie sygnaliście informacji zwrotnej; funkcję tę może pełnić wewnętrzna jednostka organizacyjna lub osoba, o których mowa w pkt 1, jeżeli zapewniają bezstronność;	
Art. 9 ust. 1 lit.	d) podejmowanie z zachowaniem należytej staranności działań następczych przez wyznaczoną osobę lub wyznaczony wydział, o których mowa w lit. c);	T	Art. 25 ust. 1 pkt 6	Art. 25 1. Procedura zgłoszeń wewnętrznych określa: 6) obowiązek podjęcia, z zachowaniem należytej staranności, działań następczych przez wewnętrzną	

d				jednostkę organizacyjną lub osobę, o których mowa w pkt 3;
Art. 9 ust. 1 lit. e	e) podejmowanie z zachowaniem należytej staranności działań następczych, jeżeli prawo krajowe przewiduje takie działania, w odniesieniu do zgłoszeń anonimowych;	T	<p>Art. 7,</p> <p>art. 33</p> <p>oraz art. 34</p> <p>ust. 1 pkt 5</p>	<p>Art. 7</p> <p>1. Podmiot prawny, Rzecznik Praw Obywatelskich oraz organ publiczny mogą przyjmować zgłoszenia dokonane anonimowo.</p> <p>2. W przypadku gdy informacja o naruszeniu prawa została anonimowo zgłoszona podmiotowi prawnemu, Rzecznikowi Praw Obywatelskich albo organowi publicznemu lub ujawniona publicznie, a następnie doszło do ujawnienia tożsamości sygnalisty i doświadczył on działań odwetowych, przepisy rozdziału 2 stosuje się, jeżeli zostały spełnione warunki określone w art. 6.</p> <p>3. W przypadku gdy informacja o naruszeniu prawa została anonimowo zgłoszona a podmiot prawny, Rzecznik Praw Obywatelskich albo organ publiczny przyjmują takie zgłoszenia, stosuje się przepisy ustawy, z wyjątkiem art. 32 ust. 3, 5 i 6,</p>
				art. 34 ust. 1 pkt 6, art. 37, art. 38, art. 40 ust. 1 zdanie drugie i

			<p>ust. 2 zdanie drugie oraz art. 41.</p> <p>Art. 33</p> <p>Organ publiczny ustala procedurę przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych oraz podejmowania działań następczych, która określa w szczególności tryb postępowania z informacjami o naruszeniach prawa zgłoszonymi anonimowo, zwaną dalej "procedurą zgłoszeń zewnętrznych".</p> <p>Art. 34</p> <p>1. Organ publiczny:</p> <p>5) podejmuje działania następcze z zachowaniem należytej staranności;</p>	
<p>Art. 9 ust. 1 lit. f</p>	<p>f) rozsądny termin na przekazanie informacji zwrotnych, nieprzekraczający trzech miesięcy od potwierdzenia otrzymania zgłoszenia lub, w przypadku niewysłania potwierdzenia do osoby dokonującej zgłoszenia, trzech miesięcy od upływu 7 dni od dokonania zgłoszenia;</p>	<p>T</p>	<p>Art. 25</p> <p>ust. 1 pkt 7 oraz art. 35</p> <p>1. Procedura zgłoszeń wewnętrznych określa:</p> <p>7) maksymalny termin na przekazanie sygnaliście informacji zwrotnej, nieprzekraczający 3 miesięcy od potwierdzenia przyjęcia zgłoszenia wewnętrznego lub - w przypadku nieprzekazania potwierdzenia, o</p>	

			<p>którym mowa w pkt 5 - 3 miesiący od upływu 7 dni od dnia dokonania zgłoszenia wewnętrznego, chyba że sygnalista nie podał adresu do kontaktu, na który należy przekazać informację zwrotną; Art. 35</p>	
			<p>1. W celu skutecznego podjęcia działań następczych oraz przekazania informacji zwrotnej sygnalista podaje adres do kontaktu.</p> <p>2. Jeżeli w zgłoszeniu zewnętrznym nie wskazano adresu do kontaktu ani nie jest możliwe ustalenie tego adresu na podstawie posiadanych danych:</p> <p>1) Rzecznik Praw Obywatelskich nie realizuje obowiązku, o którym mowa w art. 32 ust. 3 i 5, art. 37 oraz art. 40 ust. 1 zdanie drugie;</p> <p>2) organ publiczny nie realizuje obowiązku, o którym mowa w art. 32 ust. 5, art. 37, art. 38, art. 40 ust. 2 zdanie drugie oraz art. 41.</p>	

Art. 9 ust. 1 lit. g	g) zapewnienie zrozumiałych i łatwo dostępnych informacji na temat procedur na potrzeby dokonywania zgłoszeń zewnętrznych do właściwych organów zgodnie z art. 10 oraz, w stosownych przypadkach, do instytucji, organów lub jednostek organizacyjnych Unii.	T	Art. 25 ust. 1 pkt 8	<p>Art. 25</p> <p>1. Procedura zgłoszeń wewnętrznych określa:</p> <p>8) zrozumiałe i łatwo dostępne informacje na temat dokonywania zgłoszeń zewnętrznych do Rzecznika Praw Obywatelskich albo organów publicznych oraz - w stosownych przypadkach - do instytucji, organów lub jednostek organizacyjnych Unii Europejskiej.</p>	
Art. 9 ust. 2	2. Kanały przewidziane w ust. 1 lit. a) muszą umożliwiać dokonywanie zgłoszeń na piśmie lub ustnie. Zgłoszenie ustne może być dokonane telefonicznie lub za pośrednictwem innych systemów komunikacji głosowej oraz, na wniosek osoby dokonującej zgłoszenia, za pomocą bezpośredniego spotkania zorganizowanego w rozsądnym terminie.	T	Art. 25 ust. 1 pkt 2 oraz art. 26	<p>Art. 25</p> <p>1. Procedura zgłoszeń wewnętrznych określa:</p> <p>2) sposoby przekazywania zgłoszeń wewnętrznych przez sygnalistę wraz z jego adresem korespondencyjnym lub adresem poczty elektronicznej, zwanymi dalej "adresem do kontaktu";</p> <p>Art. 26</p> <p>1. Sposoby przekazywania zgłoszeń wewnętrznych, o których mowa w art. 25 ust. 1</p>	
				<p>pkt 2, obejmują co najmniej możliwość dokonywania zgłoszeń ustnie lub pisemnie.</p> <p>2. Zgłoszenie ustne może być</p>	

dokonane telefonicznie lub za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz.U. z 2020 r. poz. 344).

3. Zgłoszenie ustne dokonane za pośrednictwem nagrywanej linii telefonicznej lub innego nagrywanego systemu komunikacji głosowej jest dokumentowane za zgodą sygnalisty w formie:

1) nagrania rozmowy, umożliwiającego jej wyszukanie, lub

2) kompletnej i dokładnej transkrypcji

rozmowy przygotowanej przez jednostkę lub osobę, lub podmiot, o których mowa w art. 25 ust. 1 pkt 1.

4. Zgłoszenie ustne dokonane za pośrednictwem nienagrywanej linii telefonicznej lub innego nienagrywanego systemu komunikacji głosowej jest dokumentowane w formie protokołu rozmowy, odtwarzającego dokładny przebieg tej rozmowy, sporządzonego przez jednostkę

			<p>lub osobę, lub podmiot, o których mowa w art. 25 ust. 1 pkt 1.</p> <p>5. W przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 2 oraz ust. 4, sygnalista może dokonać sprawdzenia, poprawienia i zatwierdzenia</p>	
			<p>transkrypcji rozmowy lub protokołu rozmowy przez ich podpisanie.</p> <p>6. Na wniosek sygnalisty zgłoszenie ustne może być dokonane podczas bezpośredniego spotkania zorganizowanego w terminie 14 dni od dnia otrzymania takiego wniosku. W takim przypadku za zgodą sygnalisty zgłoszenie jest dokumentowane w formie:</p> <p>1) nagrania rozmowy, umożliwiającego jej wyszukanie, lub</p> <p>2) protokołu spotkania, odtwarzającego dokładny przebieg tego spotkania</p> <p>przygotowanego przez jednostkę lub osobę, lub podmiot, o których mowa w art. 25 ust. 1 pkt 1.</p> <p>7. W przypadku, o którym mowa w ust. 6 pkt 2, sygnalista</p>	

			może dokonać sprawdzenia, poprawienia i zatwierdzenia protokołu spotkania przez jego podpisanie. 8. Zgłoszenie pisemne może być dokonane w postaci papierowej lub elektronicznej.	
Art. 10	<p>Zgłaszanie za pośrednictwem zewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń</p> <p>Bez uszczerbku dla art. 15 ust. 1 lit. b) osoby dokonujące zgłoszenia zgłaszają informacje na temat naruszeń korzystając z kanałów i procedur, o których mowa w art. 11 i 12, po uprzednim dokonaniu zgłoszenia za pośrednictwem wewnętrznego kanału dokonywania zgłoszeń lub dokonując</p>	T	<p>Art. 25 ust. 1 pkt 4 oraz ust. 2 pkt 1-3 oraz art. 30 ust. 1</p>	<p>Art. 25</p> <p>1. Procedura zgłoszeń wewnętrznych określa:</p> <p>4) tryb postępowania z informacjami o naruszeniach prawa zgłoszonymi anonimowo;</p> <p>2. Procedura zgłoszeń wewnętrznych może dodatkowo objąć w szczególności:</p>
	<p>zgłoszenia od razu za pośrednictwem zewnętrznego kanału dokonywania zgłoszeń.</p>			<p>1) wskazanie naruszeń, o których mowa w art. 3 ust. 2, jeżeli podmiot prawny ustanowi zgłaszanie takich naruszeń;</p> <p>2) wskazanie czynników ryzyka odpowiadających profilowi działalności podmiotu prawnego, sprzyjających możliwości wystąpienia określonych</p>

				<p>naruszeń prawa związanych w szczególności z naruszeniem obowiązków regulacyjnych lub innych obowiązków określonych w przepisach prawa lub z ryzykiem korupcji;</p> <p>3) wskazanie, że informacja o naruszeniu prawa może być w każdym przypadku zgłoszona również do Rzecznika Praw Obywatelskich albo organu publicznego z pominięciem procedury zgłoszeń wewnętrznych;</p> <p>Art. 30</p> <p>1. Sygnalista może dokonać zgłoszenia zewnętrznego bez uprzedniego dokonania zgłoszenia wewnętrznego.</p>	
Art. 11 ust. 1	<p>1. Państwa członkowskie wyznaczają organy właściwe do przyjmowania zgłoszeń, przekazywania informacji zwrotnych na ich temat i podejmowania działań następczych w związku z nimi i zapewniają tym organom odpowiednie zasoby.</p>	T	<p>Art. 30 ust. 2</p>	<p>Art. 30</p> <p>2. Zgłoszenie zewnętrzne jest przyjmowane przez Rzecznika Praw Obywatelskich albo organ publiczny.</p>	
	<p>2. Państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy:</p> <p>a) ustanowiły niezależne i</p>			<p>Art. 30</p> <p>2. Zgłoszenie zewnętrzne jest przyjmowane przez Rzecznika Praw Obywatelskich albo organ</p>	

<p>Art. 11 ust. 2 lit. a</p>	<p>autonomiczne zewnętrzne kanały dokonywania zgłoszeń w celu przyjmowania i przetwarzania informacji na temat naruszeń;</p>	<p>T</p>	<p>publiczny.</p> <p>Art. 2</p> <p>Ilekcroć w ustawie jest mowa o:</p> <p>6) organie publicznym - należy przez to rozumieć naczelne i centralne organy administracji rządowej, terenowe organy administracji rządowej, organy jednostek samorządu terytorialnego, inne organy państwowe oraz inne podmioty wykonujące z mocy prawa zadania z zakresu administracji publicznej, właściwe do podejmowania działań następczych w dziedzinach wskazanych w art. 3 ust. 1;</p> <p>Art. 31</p> <p>1.Rzecznik Praw Obywatelskich:</p> <p>1) ustala procedurę przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych, która określa w szczególności tryb postępowania z informacjami o naruszeniach prawa zgłoszonymi anonimowo;</p> <p>Art. 33</p> <p>Organ publiczny ustala procedurę przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych oraz</p>	
--	--	----------	--	--

			<p>podejmowania działań następczych, która określa</p>	
			<p>w szczególności tryb postępowania z informacjami o naruszeniach prawa zgłoszonymi anonimowo zwaną dalej "procedurą zgłoszeń zewnętrznych".</p> <p>Art. 34</p> <p>1. Organ publiczny:</p> <p>1) przyjmuje zgłoszenie zewnętrzne;</p> <p>2) dokonuje wstępnej weryfikacji zgłoszenia zewnętrznego, polegającej na ustaleniu, czy zgłoszenie dotyczy informacji o naruszeniu prawa, oraz na ustaleniu, czy zgłoszenie dotyczy naruszeń w dziedzinie, która należy do zakresu działania tego organu, a jeżeli nie należy - na ustaleniu organu publicznego właściwego do podjęcia działań następczych;</p> <p>3) rozpatruje zgłoszenie zewnętrzne -</p> <p>w przypadku gdy zgłoszenie dotyczy naruszeń w dziedzinie należącej do zakresu działania tego organu;</p> <p>4) przekazuje zgłoszenie</p>	

			<p>zewnętrzne</p> <p>niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia dokonania zgłoszenia, a w uzasadnionych przypadkach - nie później niż w terminie 30 dni, do organu publicznego właściwego do podjęcia działań następczych - w przypadku gdy zgłoszenie dotyczy naruszeń w dziedzinie</p>	
			<p>nienależącej do zakresu działania tego organu - oraz informuje o tym sygnalistę;</p> <p>5) podejmuje działania następcze</p> <p>z zachowaniem należytej staranności;</p> <p>6) przekazuje sygnaliście informację zwrotną.</p> <p>2. Przepis art. 32 ust. 4-6 stosuje się odpowiednio.</p>	
	b) niezwłocznie, a w każdym		<p>Art. 36</p> <p>Art. 36</p> <p>1. Zgłoszenie zewnętrzne może być dokonane ustnie lub pisemnie. Przepis art. 26 ust. 2-8 stosuje się odpowiednio.</p> <p>2. Zgłoszenie zewnętrzne w formie dokumentowej może być dokonane:</p> <p>1) w postaci papierowej - na adres</p> <p>do korespondencji wskazany</p>	

<p>Art. 11 ust. 2 lit. b</p>	<p>razie w terminie siedmiu dni od otrzymania zgłoszenia, potwierdzały jego otrzymanie, chyba że osoba dokonująca zgłoszenia wystąpiła wyraźnie z odmiennym wnioskiem w tym zakresie lub właściwy organ ma uzasadnione powody, by sądzić, że potwierdzenie otrzymania zgłoszenia zagroziłoby ochronie tożsamości tej osoby;</p>	<p>T</p>	<p>przez Rzecznika Praw Obywatelskich lub organ publiczny przyjmujący zgłoszenie;</p> <p>2) w postaci elektronicznej - na adres poczty elektronicznej lub adres elektronicznej skrzynki podawczej, lub adres do doręczeń elektronicznych, wskazane przez Rzecznika Praw Obywatelskich lub organ publiczny przyjmujący zgłoszenie, lub za pośrednictwem przeznaczonego do tego formularza internetowego lub aplikacji wskazanej przez organ publiczny jako aplikacja właściwa do dokonywania zgłoszeń w postaci elektronicznej.</p> <p>Art. 37</p>	
			<p>Rzecznik Praw Obywatelskich albo organ publiczny, który otrzymał zgłoszenie zewnętrzne, przesyła sygnał niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania zgłoszenia, potwierdzenie jego otrzymania, chyba że sygnalista wystąpił wyraźnie z odmiennym wnioskiem w tym zakresie lub Rzecznik Praw</p>	

				Obywatelskich albo organ publiczny ma uzasadnione podstawy sądzić, że potwierdzenie otrzymania zgłoszenia zagroziłoby ochronie tożsamości sygnalisty.	
Art. 11 ust. 2 lit. c	c) podejmowały z zachowaniem należytej staranności działania następcze w związku ze zgłoszeniami;	T	<p>Art. 34 ust. 1 pkt 5 oraz art. 33 i 52</p> <p>Art. 34 1. Organ publiczny: 5) podejmuje działania następcze z zachowaniem należytej staranności;</p> <p>Art. 33 Organ publiczny ustala procedurę przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych oraz podejmowania działań następczych, która określa w szczególności tryb postępowania z informacjami o naruszeniach prawa zgłoszonymi anonimowo, zwaną dalej "procedurą zgłoszeń zewnętrznych".</p> <p>Art. 52 Przy ocenie, czy działanie następcze jest odpowiednie, uwzględnia się w szczególności czynności podjęte w celu zweryfikowania informacji o naruszeniu, prawidłowość oceny</p>		

				<p>informacji o naruszeniu oraz adekwatność środków podjętych w następstwie stwierdzenia naruszenia, w tym - w odpowiednim przypadku - w celu zapobiegnięcia dalszym naruszeniom, z uwzględnieniem wagi naruszenia.</p>	
<p>Art. 11 ust. 2 lit. d</p>	<p>d) przekazały osobie dokonującej zgłoszenia informacje zwrotne w rozsądnym terminie, nieprzekraczającym trzech miesięcy lub, w należycie uzasadnionych przypadkach - w terminie sześciu miesięcy;</p>	T	<p>Art. 41 ust. 1 i 2</p>	<p>Art. 41</p> <p>1. Organ publiczny przekazuje sygnaliście informację zwrotną w terminie nieprzekraczającym 3 miesięcy od dnia przyjęcia zgłoszenia zewnętrznego.</p> <p>2. W uzasadnionych przypadkach organ publiczny przekazuje sygnaliście informację zwrotną w terminie nieprzekraczającym 6 miesięcy od dnia przyjęcia zgłoszenia zewnętrznego, po poinformowaniu o tym sygnalisty przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 1.</p>	

<p>Art. 11 ust. 2 lit. e</p>	<p>e) poinformowały osobę dokonującą zgłoszenia o ostatecznym wyniku postępowań wyjaśniających uruchomionych na skutek danego zgłoszenia, zgodnie z procedurami przewidzianymi w prawie krajowym;</p>	<p>T</p>	<p>Art. 34 1.Organ publiczny: 4) przekazuje zgłoszenie zewnętrzne niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia dokonania zgłoszenia, a w uzasadnionych przypadkach - nie później niż w terminie 30 dni, do organu publicznego właściwego do podjęcia działań następczych - w przypadku gdy zgłoszenie dotyczy naruszeń w dziedzinie nienależącej do zakresu działania tego organu - oraz informuje o tym sygnalistę; Art. 41</p>	
			<p>1. Organ publiczny przekazuje sygnaliście informację zwrotną w terminie nieprzekraczającym 3 miesięcy od dnia przyjęcia zgłoszenia zewnętrznego. 2. W uzasadnionych przypadkach organ publiczny przekazuje sygnaliście informację zwrotną w terminie nieprzekraczającym 6 miesięcy od dnia przyjęcia zgłoszenia zewnętrznego, po poinformowaniu o tym</p>	

			<p>sygnalisty przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 1.</p> <p>3. Organ publiczny informuje sygnalistę także o ostatecznym wyniku postępowań wyjaśniających wszczętych na skutek zgłoszenia zewnętrznego.</p>	
Art. 11 ust. 2 lit.f	f) przekazały w stosownych terminie, w odpowiednich przypadkach, właściwym instytucjom, organom lub jednostkom organizacyjnym Unii informacje zawarte w zgłoszeniu w celu przeprowadzenia dalszego postępowania wyjaśniającego, o ile jest to przewidziane w prawie Unii lub w prawie krajowym.	T	<p>Art. 39 ust. 2 i 4 oraz art. 50</p> <p>Art. 39</p> <p>2. W uzasadnionych przypadkach w celu przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego organ publiczny może przekazać zgłoszenie zewnętrzne:</p> <p>1) jednostkom organizacyjnym podległym lub nadzorowanym;</p> <p>2) innej jednostce organizacyjnej, której powierzono zadania w drodze porozumienia.</p> <p>4. Rzecznik Praw Obywatelskich albo organ publiczny przekazuje bez zbędnej zwłoki właściwym instytucjom, organom lub jednostkom organizacyjnym Unii Europejskiej informacje zawarte w zgłoszeniu zewnętrznym w celu prowadzenia działań</p>	
			<p>celu prowadzenia działań</p>	

			<p>następczych w trybie stosowanym przez takie instytucje, organy lub jednostki, jeżeli przewidują to przepisy odrębne.</p> <p>Art. 50</p> <p>W zakresie nieuregulowanym w niniejszym rozdziale do postępowania przed organami publicznymi stosuje się odpowiednio przepisy działu VII i VIII ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego.</p>	
Art. 11 ust. 3	<p>3. Państwa członkowskie mogą wprowadzić przepisy przewidujące, że właściwe organy, po dokonaniu należytej oceny sprawy, mogą zdecydować, że naruszenie będące przedmiotem zgłoszenia ma wyraźnie niewielką wagę i niewymaga podjęcia dalszych działań następczych zgodnie z niniejszą dyrektywą, innych niż zamknięcie procedury. Pozostaje to bez wpływu na inne obowiązki lub inne mające zastosowanie procedury w zakresie zaradzenia naruszeniu</p>	T	<p>Art. 32</p> <p>4. Rzecznik Praw Obywatelskich odstępuje od przekazania zgłoszenia zewnętrznego, jeżeli zgłoszenie nie dotyczy informacji o naruszeniu prawa.</p> <p>5. Rzecznik Praw Obywatelskich informuje sygnalistę o odstąpieniu od przekazania zgłoszenia zewnętrznego, podając ustalenia ze wstępnej weryfikacji zgłoszenia.</p> <p>6. Odstępując od przekazania zgłoszenia zewnętrznego, Rzecznik Praw Obywatelskich może poinformować sygnalistę, że</p>	

<p>będącemu przedmiotem zgłoszenia lub na ochronę przyznaną niniejszą dyrektywą w związku ze zgłoszeniami wewnętrznymi lub zewnętrznymi. W takim przypadku właściwe organy powiadamiają osobę dokonującą zgłoszenia o swojej decyzji, podając jej uzasadnienie.</p>		<p>informacja objęta zgłoszeniem podlega rozpatrzeniu w trybie przewidzianym w przepisach odrębnych, w szczególności jako przedmiot powództwa cywilnego, zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, skargi do sądu administracyjnego, skargi, wniosku lub petycji, lub może zostać przedstawiona w innym trybie do rozpatrzenia właściwym organom.</p>	
		<p>Poinformowanie sygnalisty nie wpływa w szczególności na dopuszczalność wniesionego później środka prawnego, na bieg terminów ani na treść rozstrzygnięcia lub sposób zakończenia postępowania. Informacja przekazana sygnaliście zawiera pouczenie w tym zakresie.</p> <p>7. Przekazanie, o którym mowa w ust. 2, oraz odstąpienie od przekazania zgłoszenia, o którym mowa w ust. 4, nie stanowią czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2023 r. poz. 1634, 1705 i</p>	

			1860).	
Art. 11 ust. 4	<p>4. Państwa członkowskie mogą wprowadzić przepisy przewidujące, że właściwe organy mogą postanowić o zamknięciu procedury w sprawie zgłoszeń dotyczących sprawy będącej już przedmiotem wcześniejszego zgłoszenia, w których nie zawarto żadnych istotnych nowych informacji na temat naruszeń w porównaniu z wcześniejszym zgłoszeniem, w przypadku którego odpowiednia procedura została zakończona, chyba że nowe okoliczności prawne lub faktyczne uzasadniają podjęcie innych działań następczych. W takim przypadku właściwe organy powiadamiają osobę dokonującą zgłoszenia o swojej decyzji, podając jej uzasadnienie.</p>	T	<p>Art. 40</p> <p>1. Rzecznik Praw Obywatelskich może pozostawić bez rozpoznania zgłoszenie zewnętrzne w przypadku, gdy odstąpił od przekazania wcześniejszego zgłoszenia zewnętrznego organowi publicznemu właściwemu do podjęcia działań następczych, albo w przypadku, gdy w zgłoszeniu zewnętrznym dotyczącym sprawy będącej już przedmiotem wcześniejszego zgłoszenia przez tego samego lub innego sygnalistę nie zawarto istotnych nowych informacji na temat naruszeń w porównaniu z wcześniejszym zgłoszeniem zewnętrznym. Rzecznik Praw Obywatelskich informuje sygnalistę o pozostawieniu zgłoszenia bez rozpoznania, podając uzasadnienie, a w razie</p>	
			<p>kolejnego zgłoszenia - pozostawia je bez rozpoznania i nie informuje o tym sygnalisty.</p> <p>2. Organ publiczny może nie podjąć działań następczych w przypadku, gdy w zgłoszeniu</p>	

			<p>zewnętrznym dotyczącym sprawy będącej już przedmiotem wcześniejszego zgłoszenia przez tego samego lub innego sygnalistę nie zawarto istotnych nowych informacji na temat naruszeń w porównaniu z wcześniejszym zgłoszeniem zewnętrznym. Organ publiczny informuje sygnalistę o niepodjęciu działań następczych, podając uzasadnienie, a w razie kolejnego zgłoszenia - pozostawia je bez rozpoznania i nie informuje o tym sygnalisty.</p> <p>3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 i 2, Rzecznik Praw Obywatelskich albo organ publiczny odnotowuje ten fakt wraz z uzasadnieniem w rejestrze, o którym mowa w art. 45 albo art. 46.</p>	
Art. 11 ust. 5	<p>5. Państwa członkowskie mogą wprowadzić przepisy przewidujące, że w przypadku wpływu wielu zgłoszeń właściwe organy mogą zajmować się w trybie priorytetowym zgłoszeniami dotyczącymi poważnych naruszeń lub naruszeń związanych z zasadniczymi przepisami objętymi</p>	N	<p>Przepis fakultatywny nie wymaga wdrożenia.</p>	

	zakresem stosowania niniejszej dyrektywy, bez uszczerbku dla terminu określonego w ust. 2 lit. d).			
Art. 11 ust. 6	6. Państwa członkowskie zapewniają, aby każdy organ, który otrzymał zgłoszenie, ale nie jest właściwy do zaradzenia naruszeniu będącemu przedmiotem naruszenia, przekazał zgłoszenie właściwemu organowi w rozsądnym terminie i w bezpieczny sposób, oraz zapewniają, aby osoba dokonująca zgłoszenia została o takim przekazaniu niezwłocznie poinformowana.	T	Art. 32 ust. 1 - 3, art. 34 ust. 1 pkt 4, ust. 3 i 4 oraz art. 39 ust. 1	Art. 32 1. Wstępna weryfikacja zgłoszenia zewnętrznego przez Rzecznika Praw Obywatelskich polega na ustaleniu, czy zgłoszenie dotyczy informacji o naruszeniu prawa, oraz zidentyfikowaniu organu publicznego właściwego do podjęcia działań następczych. 2. Jeżeli zgłoszenie zewnętrzne dotyczy informacji o naruszeniu prawa, Rzecznik Praw Obywatelskich niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia dokonania zgłoszenia, przekazuje zgłoszenie do organu publicznego właściwego do podjęcia działań następczych. 3. Rzecznik Praw Obywatelskich informuje sygnalistę o przekazaniu zgłoszenia zewnętrznego. Informacja obejmuje co najmniej wskazanie organu publicznego, do którego zgłoszenie zewnętrzne zostało przekazane, oraz datę przekazania.

Art. 34

1. Organ publiczny:

4) przekazuje zgłoszenie
zewnętrzne

niezwłocznie, nie później
jednak niż w terminie 14 dni od
dnia dokonania zgłoszenia, a w
uzasadnionych przypadkach -
nie później niż w terminie 30
dni,

do organu publicznego
właściwego

do podjęcia działań następczych

-

w przypadku gdy zgłoszenie
dotyczy

naruszeń w dziedzinie
nienależącej

do zakresu działania tego
organu - oraz informuje o tym
sygnalistę;

3. W przypadku gdy informacja
o naruszeniu prawa jest
przedmiotem jednocześnie

dokonanego zgłoszenia
zewnętrznego oraz wniesionej
skargi, o której mowa w art.

227 ustawy z dnia 14 czerwca
1960 r. - Kodeks postępowania
administracyjnego (Dz. U. z
2023 r. poz. 775 i 803), lub gdy

z treści wniesionego pisma
wynika, że dokonano
zgłoszenia

zewnętrznego, stosuje się wyłącznie przepisy niniejszego rozdziału.

4. W przypadku gdy przepisy odrębne nie pozwalają ustalić organu właściwego do rozstrzygnięcia sporu między organami publicznymi o właściwość, w zakresie rozpatrzenia zgłoszenia zewnętrznego lub podjęcia działań następczych, stosuje się odpowiednio art. 22 i art. 23 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego.

Art. 39

1. Rzecznik Praw Obywatelskich albo organ publiczny może zwrócić się do sygnalisty, na podany przez niego adres do kontaktu, o wyjaśnienia lub dodatkowe informacje, jakie mogą być w jego posiadaniu. Jeżeli sygnalista

sprzeciwia się przesłaniu żądanych wyjaśnień lub dodatkowych informacji lub ich przesłanie może zagrozić ochronie jego tożsamości, Rzecznik Praw Obywatelskich albo organ publiczny odstępuje

			od żądania wyjaśnień lub dodatkowych informacji.	
Art. 12 ust. 1 lit. a i b	<p>Struktura zewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń</p> <p>1. Zewnętrzne kanały dokonywania zgłoszeń uznaje się za niezależne i autonomiczne, pod warunkiem że spełniają wszystkie następujące kryteria:</p> <p>a) zostały zaprojektowane i ustanowione oraz są obsługiwane w sposób zapewniający kompletność, integralność i poufność informacji oraz uniemożliwiający uzyskanie do nich dostępu nieupoważnionym członkom personelu właściwego organu;</p> <p>b) pozwalają na przechowywanie informacji w sposób trwały zgodnie z art. 18, aby umożliwić prowadzenie dalszego postępowania wyjaśniającego.</p>	T	<p>Art. 42</p> <p>1. Kanały komunikacji przyjęte przez Rzecznika Praw Obywatelskich oraz organ publiczny na potrzeby przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych:</p> <p>1) są niezależne od kanałów komunikacji wykorzystywanych w ramach zwykłej działalności tych organów;</p> <p>2) zapewniają kompletność, poufność i integralność danych, w tym ich zabezpieczenie przed dostępem osób nieupoważnionych;</p> <p>3) pozwalają na przechowywanie informacji w sposób trwały w celu umożliwienia prowadzenia dalszego postępowania wyjaśniającego.</p> <p>2. Kanały komunikacji wykorzystywane przez Rzecznika Praw Obywatelskich oraz organ publiczny do innych celów niż przyjmowanie zgłoszeń zewnętrznych mogą zostać</p>	

			wykorzystane także na potrzeby przyjmowania takich zgłoszeń, o ile spełniają warunki określone w ust. 1.
Art. 12 ust. 2	<p>2. Zewnętrzne kanały dokonywania zgłoszeń muszą umożliwiać dokonywanie zgłoszeń na piśmie lub ustnie. Ustnego zgłoszenia można dokonywać telefonicznie lub za pośrednictwem innych systemów komunikacji głosowej, a na wniosek osoby dokonującej zgłoszenia - za pomocą bezpośredniego spotkania zorganizowanego w rozsądnym terminie.</p>	T	<p>Art. 36</p> <p>1. Zgłoszenie zewnętrzne może być dokonane ustnie lub pisemnie. Przepis art. 26 ust. 2-8 stosuje się odpowiednio.</p> <p>2. Zgłoszenie zewnętrzne w formie dokumentowej może być dokonane:</p> <p>1) w postaci papierowej - na adres do korespondencji wskazany przez Rzecznika Praw Obywatelskich lub organ publiczny przyjmujący zgłoszenie;</p> <p>2) w postaci elektronicznej - na adres poczty elektronicznej lub adres elektronicznej skrzynki podawczej, lub adres do doręczeń elektronicznych, wskazane przez Rzecznika Praw Obywatelskich lub organ publiczny przyjmujący zgłoszenie, lub za pośrednictwem przeznaczonego do tego formularza internetowego lub aplikacji wskazanej przez organ</p>

			publiczny jako aplikacja właściwa do dokonywania zgłoszeń w postaci elektronicznej.	
Art. 12 ust. 3	<p>3. Właściwe organy zapewniają, aby w przypadku gdy zgłoszenie otrzymano za pośrednictwem innych kanałów dokonywania zgłoszeń niż te, o których mowa w ust. 1 i 2, lub gdy otrzymali je członkowie personelu, którzy nie są odpowiedzialni za rozpatrywanie zgłoszeń, członkowie personelu, którzy je otrzymali, mieli zakaz ujawniania jakichkolwiek informacji</p>	T	<p>Art. 43</p> <p>1. Rzecznik Praw Obywatelskich oraz organ publiczny gwarantują, że procedura zgłoszeń zewnętrznych oraz związane z przyjmowaniem zgłoszeń przetwarzanie danych osobowych:</p> <p>1) uniemożliwiają uzyskanie dostępu do informacji objętych zgłoszeniem nieupoważnionym osobom;</p>	
	<p>mogących skutkować ustaleniem tożsamości osoby dokonującej zgłoszenia lub osoby, której dotyczy zgłoszenie, i byli zobowiązani do niezwłocznego przekazania zgłoszenia, bez wprowadzania do niego zmian, członkom personelu odpowiedzialnym za rozpatrywanie zgłoszeń.</p>		<p>2) zapewniają ochronę poufności tożsamości sygnalisty oraz osoby, której dotyczy zgłoszenie.</p> <p>2. Ochrona poufności, o której mowa w ust. 1 pkt 2, dotyczy informacji, na podstawie których można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować tożsamość sygnalisty oraz osoby, której dotyczy zgłoszenie.</p> <p>Art. 44</p>	

6. Jeżeli zgłoszenie zewnętrzne zostało przyjęte przez nieupoważnionego pracownika Biura Rzecznika Praw Obywatelskich albo organu publicznego, pracownik ten jest obowiązany do: 1) nieujawniania informacji mogących skutkować ustaleniem tożsamości sygnalisty lub osoby, której dotyczy zgłoszenie; 2) niezwłocznego przekazania zgłoszenia upoważnionemu pracownikowi odpowiednio Biura Rzecznika Praw Obywatelskich albo organu publicznego - bez wprowadzania zmian w tym zgłoszeniu.

7. Przepis ust. 6 stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy zgłoszenie zewnętrzne otrzymano za pośrednictwem innych środków komunikacji niż przyjęte zgodnie z procedurą przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych lub procedurą zgłoszeń wewnętrznych.

Art. 4. Państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe

Art. 44

12 organy wyznaczyły
ust. członków
4 personelu odpowiedzialnych
za
rozpatrywanie zgłoszeń, a w
szczególności
odpowiedzialnych za:
a) przekazywanie wszystkim
zainteresowanym osobom
informacji na temat procedur
dokonywania zgłoszeń;
b) przyjmowanie zgłoszeń i
podejmowanie działań
następczych w związku z
tymi zgłoszeniami;
c) utrzymywanie kontaktu z
osobą
dokonującą zgłoszenia w
celu przekazywania jej
informacji zwrotnych i
zwracania się, w razie
potrzeby, o dalsze
informacje.

T

**Art.
44
ust.
1-2**

1. Rzecznik Praw
Obywatelskich upoważnia
spośród pracowników Biura
Rzecznika Praw Obywatelskich
osoby uprawnione do:
1) przyjmowania zgłoszeń
zewnętrznych,
dokonywania ich wstępnej
weryfikacji oraz informowania
sygnalisty - zgodnie z art. 32
ust. 3, 5 i 6;
2) przekazywania
zainteresowanym osobom
informacji na temat procedury
przyjmowania zgłoszeń
zewnętrznych.
2. Organ publiczny upoważnia
spośród
pracowników urzędu
obsługującego ten organ osoby
uprawnione do:
1) przyjmowania zgłoszeń
zewnętrznych,
dokonywania ich wstępnej
weryfikacji, podejmowania
działań następczych oraz
związanego z tym
przetwarzania danych
osobowych;
2) kontaktu z sygnalistą w celu
przekazywania
informacji zwrotnych i - w razie
potrzeby - zwracania się o
wyjaśnienia lub dodatkowe

			<p>informacje w zakresie przekazanych informacji, jakie mogą być w jego posiadaniu;</p> <p>3) przekazywania zainteresowanym osobom informacji na temat procedury zgłoszeń zewnętrznych.</p>	
Art. 12 ust. 5	<p>5. Członkowie personelu, o których mowa w ust. 4, przechodzą specjalne szkolenie z zakresu rozpatrywania zgłoszeń.</p>	T	<p>Art. 44</p> <p>3. Osoby, o których mowa w ust. 1 lub 2, są wyznaczane na podstawie kwalifikacji zawodowych, a w szczególności wiedzy fachowej na temat prawa i praktyk w dziedzinie ochrony danych oraz umiejętności wypełnienia powierzonych zadań.</p> <p>5. Upoważnieni pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich oraz organu publicznego przechodzą szkolenia w zakresie, o którym mowa w ust. 1 lub 2.</p>	
Art. 13	<p>Informacje dotyczące przyjmowania zgłoszeń oraz podejmowania działań następczych w związku ze zgłoszeniami</p> <p>Państwa członkowskie zapewniają, aby</p>		<p>Art. 48</p> <p>1. Organ publiczny umieszcza na swojej stronie Biuletynu Informacji Publicznej w oddzielnej, łatwo identyfikowalnej i dostępnej sekcji oraz w sposób zrozumiały dla sygnalisty</p>	

<p>właściwe organy publikowały na swoich stronach internetowych w oddzielnej, łatwej do zidentyfikowania i łatwo dostępnej sekcji co najmniej następujące informacje: a) warunki kwalifikowania się do objęcia ochroną na mocy niniejszej dyrektywy;</p> <p>b) dane kontaktowe zewnętrznych kanałów dokonywania zgłoszeń, o których mowa w art. 12, w szczególności adres pocztowy i elektroniczny oraz numery telefonów takich kanałów, ze wskazaniem, czy rozmowy telefoniczne są nagrywane;</p> <p>c) procedury mające zastosowanie w przypadku zgłaszania naruszeń, w tym informacje o tym, jaki może być wymagany</p>	<p>T</p>	<p>Art. 48</p>	<p>w szczególności informacje o:</p> <p>1) danych kontaktowych umożliwiających dokonanie zgłoszenia zewnętrznego, w szczególności adres do korespondencji, adres poczty elektronicznej, adres do doręczeń elektronicznych, odrębny adres elektronicznej skrzynki podawczej, link do strony, na której znajduje się formularz elektroniczny w rozumieniu art. 3 pkt 25 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U. z 2024 r. poz. 307), lub numer telefonu wraz ze wskazaniem, czy rozmowy są nagrywane;</p>	
<p>przez właściwy organ sposób wyjaśnienia informacji będących przedmiotem zgłoszenia lub przedstawienia dodatkowych informacji, informacje o terminach na przekazanie informacji zwrotnych oraz o rodzaju i zawartości takich</p>			<p>2) warunkach objęcia sygnalisty ochroną;</p> <p>3) trybie postępowania mającym zastosowanie w przypadku zgłoszenia zewnętrznego, w tym o wymaganym sposobie wyjaśnienia informacji</p>	

informacji;

d) zasady poufności mające zastosowanie do zgłoszeń, a w szczególności informacje związane z przetwarzaniem danych

osobowych zgodnie z art. 17 niniejszej dyrektywy, art. 5 i 13 rozporządzenia (UE) 2016/679, art. 13 dyrektywy (UE) 2016/680 i art. 15 rozporządzenia (UE) 2018/1725 - w zależności od przypadku;

e) charakter działań następczych, jakie należy podjąć w związku ze zgłoszeniem;

f) środki ochrony prawnej i procedury służące ochronie przed działaniami odwetowymi oraz dostępność poufnej porady dla osób rozważających dokonanie zgłoszenia;

g) oświadczenie, w którym objaśnia się w sposób zrozumiały warunki, na jakich osoby dokonujące zgłoszenia są chronione przed ponoszeniem odpowiedzialności za naruszenie poufności zgodnie z art. 21 ust. 2; oraz

będących przedmiotem zgłoszenia lub przedstawienia dodatkowych informacji;

4) terminie przekazania informacji zwrotnej oraz rodzaju i zawartości takiej informacji;

5) zasadach poufności mających zastosowanie

do zgłoszeń zewnętrznych;

6) zasadach przetwarzania danych

osobowych, o których mowa w art. 8, a także zasadach przetwarzania danych osobowych oraz informacji podawanych w przypadku zbierania danych od osoby, której dane dotyczą, uregulowanych

odpowiednio w art. 5 i art. 13 rozporządzenia 2016/679, art. 13

dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych

w związku z przetwarzaniem danych

osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań

<p>h) w stosownych przypadkach dane kontaktowe centrum informacyjnego lub jednego niezależnego organu</p>		<p>przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchyłającej decyzję ramową Rady 2008/977/WSiSW</p>	
<p>administracyjnego, o którym mowa w art. 20 ust. 3.</p>		<p>(Dz. Urz. UE L 119, z 04.05.2016, str. 89, z późn. zm.) albo art. 15 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725 z dnia 23 października 2018 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii i swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia rozporządzenia (WE) nr 45/2001 i decyzji nr 1247/2002/WE (Dz. Urz. UE L 295 z 21.11.2018, str. 39);</p> <p>7) charakterze działań następczych podejmowanych w związku ze zgłoszeniem zewnętrznym;</p> <p>8) środkach ochrony prawnej i procedurach służących ochronie przed działaniami</p>	

			<p>odwetowymi oraz dostępności poufnej porady dla osób rozważających dokonanie zgłoszenia zewnętrznego;</p> <p>9) warunkach, na jakich sygnalista jest chroniony przed ponoszeniem odpowiedzialności za naruszenie poufności zgodnie z art. 16;</p> <p>10) zachęcie do korzystania z procedury wewnętrznej podmiotu prawnego w przypadku, gdy naruszeniu prawa można skutecznie zaradzić w ramach struktury organizacyjnej podmiotu prawnego,</p>	
			<p>a sygnalista uważa, że nie zachodzi ryzyko działań odwetowych;</p> <p>11) danych kontaktowych Rzecznika Praw Obywatelskich.</p> <p>2. Rzecznik Praw Obywatelskich umieszcza na swojej stronie Biuletynu Informacji Publicznej w oddzielnej, łatwo identyfikowalnej i dostępnej sekcji oraz w sposób zrozumiały dla sygnalisty w szczególności informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 1 - 3, 5 i 6 oraz 8 - 11.</p>	

<p>Art. 14</p>	<p>Przegląd procedur dokonywany przez właściwe organy</p> <p>Państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy regularnie, a przynajmniej raz na trzy lata, dokonywały przeglądu procedur przyjmowania zgłoszeń oraz podejmowania działań następczych w związku z tymi zgłoszeniami. Dokonując przeglądu takich procedur, właściwe organy uwzględniają swoje doświadczenie, jak również doświadczenie innych właściwych organów i odpowiednio dostosowują swoje procedury.</p>	<p>T</p>	<p>Art. 49</p>	<p>Art. 49</p> <p>1. Mając na względzie doświadczenie w zakresie zgłoszeń zewnętrznych, co najmniej raz na 3 lata: 1) Rzecznik Praw Obywatelskich dokonuje przeglądu procedury przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych;</p> <p>2) organ publiczny dokonuje przeglądu procedury zgłoszeń zewnętrznych</p> <p>2. Rzecznik Praw Obywatelskich oraz organ publiczny dostosowują procedury, o których mowa w ust. 1, odpowiednio do wyników dokonanego przeglądu oraz doświadczenia własnego lub innych organów publicznych.</p>	
<p>Art. 15 ust. 1 lit. a i b</p>	<p>Ujawnianie publiczne</p> <p>1. Osoba, która dokonuje ujawnienia publicznego, kwalifikuje się do objęcia ochroną na mocy niniejszej dyrektywy, jeżeli spełniony jest którykolwiek z następujących warunków:</p>	<p>T</p>	<p>Art. 51</p>	<p>Art. 51</p> <p>1. Sygnalista dokonujący ujawnienia publicznego podlega ochronie, jeżeli:</p> <p>1) dokona zgłoszenia wewnętrznego, a następnie zgłoszenia zewnętrznego</p> <p>i podmiot prawny, a następnie organ publiczny w terminie na przekazanie</p>	

a) osoba ta dokonała w pierwszej kolejności zgłoszenia wewnętrznego i zewnętrznego lub od razu zgłoszenia zewnętrznego zgodnie z rozdziałami II i III, ale w odpowiedzi na je zgłoszenie nie zostały podjęte żadne odpowiednie działania w terminie, o którym mowa w art. 9 ust. 1 lit. f) lub art. 11 ust. 2 lit d); lub

b) osoba ta ma uzasadnione podstawy, by sądzić, że:

(i) naruszenie może stanowić bezpośrednie lub oczywiste zagrożenie dla interesu publicznego, na przykład w przypadku sytuacji wyjątkowej lub ryzyka wystąpienia nieodwracalnej szkody; lub

(ii) w przypadku dokonania zgłoszenia zewnętrznego grozić jej będą działania odwetowe lub istnieje niewielkie prawdopodobieństwo skutecznego zaradzenia naruszeniu z uwagi na szczególne okoliczności sprawy, takie jak możliwość

informacji zwrotnej ustalonym w procedurze wewnętrznej, a następnie w terminie na przekazanie informacji zwrotnej ustalonym w procedurze zewnętrznej organu publicznego nie podejmą żadnych odpowiednich działań następczych ani nie przekażą sygnaliście informacji zwrotnej lub

2) dokona od razu zgłoszenia zewnętrznego i organ publiczny w terminie na przekazanie informacji zwrotnej ustalonym w swojej procedurze zewnętrznej nie podejmie żadnych odpowiednich działań następczych ani nie przekaże sygnaliście informacji zwrotnej - chyba że sygnalista nie podał adresu do kontaktu, na który należy przekazać taką informację.

2. Sygnalista dokonujący ujawnienia publicznego podlega ochronie także w przypadku, gdy ma uzasadnione podstawy sądzić, że:

1) naruszenie może stanowić bezpośrednie lub oczywiste zagrożenie interesu publicznego, w szczególności

	ukrycia lub zniszczenia dowodów lub możliwość istnienia zмовы między organem a sprawcą naruszenia lub udziału organu w naruszeniu.		gdy istnieje ryzyko nieodwracalnej szkody, lub 2) dokonanie zgłoszenia zewnętrznego narazi sygnalistę na działania odwetowe, lub 3) w przypadku dokonania zgłoszenia zewnętrznego istnieje niewielkie prawdopodobieństwo skutecznego	
			przeciwdziałania naruszeniu z uwagi na szczególne okoliczności sprawy, takie jak możliwość ukrycia lub zniszczenia dowodów, istnienia zмовы między organem publicznym a sprawcą naruszenia lub udziału organu publicznego w naruszeniu.	
Art. 15 ust. 2	2. Niniejszego artykułu nie stosuje się w przypadku, gdy dana osoba ujawnia informacje bezpośrednio do prasy zgodnie ze szczególnymi przepisami krajowymi ustanawiającymi system ochrony w związku z wolnością wypowiedzi i	T	Art. 53 Przepisów art. 51 i art. 52 nie stosuje się, jeżeli przekazanie informacji o naruszeniu prawa następuje bezpośrednio do prasy i stosuje się ustawę z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914).	

	informacji.				
Art. 16 ust. 1	<p>Obowiązek zachowania poufności</p> <p>1. Państwa członkowskie zapewniają, by tożsamość osoby dokonującej zgłoszenia nie została ujawniona - bez wyraźnej zgody tej osoby - żadnej osobie, która nie jest upoważnionym członkiem personelu właściwym do przyjmowania zgłoszeń i podejmowania w związku z nimi działań następczych. Ma to również zastosowanie do wszelkich innych informacji, na podstawie których można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować tożsamość osoby dokonującej zgłoszenia.</p>	T	Art. 8 ust. 1	<p>Art. 8</p> <p>1. Dane osobowe sygnalisty, pozwalające na ustalenie jego tożsamości, nie podlegają ujawnieniu nieupoważnionym osobom, chyba że za wyraźną zgodą sygnalisty.</p>	
Art. 16 ust. 2	<p>W drodze odstępstwa od ust. 1, tożsamość osoby dokonującej zgłoszenia i wszelkie inne informacje, o których mowa w ust. 1, mogą</p>	T	Art. 8 ust. 2	<p>Art. 8</p> <p>2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w przypadku, gdy ujawnienie jest koniecznym</p>	
	zostać ujawnione jedynie wtedy, gdy takie ujawnienie jest koniecznym i			i proporcjonalnym obowiązkiem wynikającym z przepisów prawa w związku z postępowaniami	

	<p>proporcjonalnym obowiązkiem wynikającym z prawa Unii lub prawa krajowego w kontekście prowadzonych przez organy krajowe postępowań wyjaśniających lub postępowań sądowych, w tym w celu zagwarantowania prawa do obrony przysługującego osobie, której dotyczy zgłoszenie.</p>		<p>wyjaśniającymi prowadzonymi przez organy publiczne lub postępowaniami przygotowawczymi lub sądowymi prowadzonymi przez sądy, w tym w celu zagwarantowania prawa do obrony przysługującego osobie, której dotyczy zgłoszenie.</p>	
Art. 16 ust. 3	<p>3. Ujawnianie dokonane zgodnie z odstępstwem przewidzianym w ust. 2, jest objęte odpowiednimi zabezpieczeniami zgodnie z obowiązującymi przepisami unijnymi i krajowymi. W szczególności zanim tożsamość osób dokonujących zgłoszenia zostanie ujawniona, muszą one zostać o tym powiadomione, chyba że takie powiadomienie mogłoby zagrozić powiązanemu postępowaniu wyjaśniającemu lub postępowaniu sądowemu. Powiadamiając osoby</p>	T	<p>Art. 8 ust. 3</p> <p>3. Przed dokonaniem ujawnienia, o którym mowa w ust. 2, właściwy organ publiczny lub właściwy sąd powiadamia o tym sygnalistę, przesyłając w postaci papierowej lub elektronicznej wyjaśnienie powodów ujawnienia jego danych osobowych, chyba że takie powiadomienie zagrozi postępowaniu wyjaśniającemu lub postępowaniu przygotowawczemu, lub sądowemu.</p>	

	dokonywane zgłoszenia, właściwy organ przesyła im pisemne wyjaśnienie powodów ujawnienia odnośnych poufnych danych.			
Art. 16 ust. 4	4. Państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy otrzymujące informacje na temat naruszeń, które zawierają tajemnice przedsiębiorstwa, nie wykorzystywały ani nie ujawniały tych tajemnic przedsiębiorstwa do	T	Art. 44 ust. 3 oraz 4	Art. 44 3. Osoby, o których mowa w ust. 1 lub 2, są wyznaczane na podstawie kwalifikacji zawodowych, a w szczególności wiedzy fachowej na temat prawa i praktyk w dziedzinie ochrony
	celów wykraczających poza to, co jest niezbędnie do podejmowania odpowiednich działań następczych.			danych oraz umiejętności wypełnienia powierzonych zadań. 4. Upoważnieni pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich oraz organu publicznego są obowiązani do zachowania tajemnicy w zakresie informacji i danych osobowych, które uzyskali w ramach przyjmowania i weryfikacji zgłoszeń zewnętrznych lub podejmowania działań następczych, także po ustaniu stosunku pracy. Informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa mogą być wykorzystywane wyłącznie w celu podjęcia działania następczego.

<p>Art. 17</p>	<p>Przetwarzanie danych osobowych</p> <p>Przetwarzania danych osobowych zgodnie z niniejszą dyrektywą, w tym wymiany lub przekazywania danych osobowych przez właściwe organy, dokonuje się zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2016/679 i dyrektywą (UE) 2016/680. Wymiany i przekazywania informacji przez instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Unii dokonuje się zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1725.</p> <p>Dane osobowe, które w sposób oczywisty nie mają znaczenia dla rozpatrywania konkretnego zgłoszenia, nie są zbierane, a w razie przypadkowego zebrania, są usuwane bez zbędnej zwłoki.</p>	<p>T</p>	<p>Art. 8</p> <p>4. Podmiot prawny albo organ publiczny po otrzymaniu zgłoszenia przetwarza dane osobowe w zakresie niezbędnym do przyjęcia zgłoszenia lub podjęcia ewentualnego działania następczego. Dane osobowe, które nie mają znaczenia dla rozpatrywania zgłoszenia, nie są zbierane, a w razie przypadkowego zebrania są niezwłocznie usuwane. Usunięcie tych danych osobowych następuje w terminie 14 dni od chwili ustalenia, że nie mają one znaczenia dla sprawy.</p> <p>5. Przepisu art. 14 ust. 2 lit. f rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie</p>	
			<p>o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej "rozporządzeniem 2016/679",</p>	

nie stosuje się, chyba że sygnalista nie spełnia warunków wskazanych w art. 6 albo wyraził wyraźną zgodę na ujawnienie swojej tożsamości.

6. Przepisu art. 15 ust. 1 lit. g rozporządzenia 2016/679 w zakresie przekazania informacji o źródle pozyskania danych osobowych nie stosuje się, chyba że sygnalista nie spełnia warunków wskazanych w art. 6 albo wyraził wyraźną zgodę na takie przekazanie.

7. Dane osobowe przetwarzane w związku z przyjęciem zgłoszenia zewnętrznego oraz dokumenty związane z tym zgłoszeniem

są przechowywane przez Rzecznika Praw

Obywatelskich przez okres 12 miesięcy po zakończeniu roku kalendarzowego, w którym przekazano zgłoszenie zewnętrzne do organu publicznego właściwego do podjęcia działań następczych.

8. Dane osobowe przetwarzane w związku z przyjęciem zgłoszenia lub podjęciem działań następczych oraz dokumenty związane z tym zgłoszeniem są przechowywane przez podmiot prawny oraz

			<p>organ publiczny przez okres 3 lat po zakończeniu roku kalendarzowego, w którym przekazano zgłoszenie zewnętrzne do organu publicznego właściwego do podjęcia działań następczych lub zakończono działania następcze,</p>	
			<p>lub po zakończeniu postępowań zainicjowanych tymi działaniami.</p> <p>9. W przypadku, o którym mowa w ust. 7 i 8, Rzecznik Praw Obywatelskich, podmiot prawny i organ publiczny usuwają dane osobowe oraz niszczą dokumenty związane ze zgłoszeniem po upływie okresu przechowywania. Przepisów ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2020 r. poz. 164) nie stosuje się.</p> <p>10. Przepisu ust. 9 nie stosuje się w przypadku, gdy dokumenty związane ze zgłoszeniem stanowią część akt postępowań przygotowawczych lub spraw sądowych lub sądoadministracyjnych.</p> <p>Art. 46</p> <p>4. Dane osobowe oraz pozostałe</p>	

			informacje zawarte w rejestrze zgłoszeń zewnętrznych są przechowywane przez okres 3 lat po zakończeniu roku kalendarzowego, w którym zakończono działania następcze, lub po zakończeniu postępowań zainicjowanych tymi działaniami.	
Art. 18 ust. 1	<p>Prowadzenie rejestrów zgłoszeń</p> <p>1. Państwa członkowskie zapewniają, aby podmioty prawne w sektorze prywatnym i publicznym oraz właściwe organy prowadziły rejestr wszystkich przyjętych zgłoszeń, zgodnie z wymogami w zakresie</p>	T	<p>Art. 29, 45 oraz 46</p> <p>Art. 29</p> <p>1. Podmiot prawny:</p> <p>1) prowadzi rejestr zgłoszeń wewnętrznych;</p> <p>2) jest administratorem danych osobowych zgromadzonych w prowadzonym rejestrze zgłoszeń wewnętrznych.</p>	
	<p>poufności przewidzianymi w art. 16.</p> <p>Zgłoszenia przechowuje się nie dłużej, niż jest to konieczne i proporcjonalne, aby zapewnić zgodność z wymogami ustanowionymi w niniejszej dyrektywie lub innymi wymogami ustanowionymi w prawie unijnym lub krajowym.</p>		<p>2. Podmiot prawny może upoważnić wewnętrzną jednostkę organizacyjną lub osobę, o których mowa w art. 25 ust. 1 pkt 1 lub 3, do prowadzenia rejestru zgłoszeń wewnętrznych.</p> <p>3. Wpisu do rejestru zgłoszeń wewnętrznych dokonuje się na podstawie zgłoszenia wewnętrznego.</p> <p>4. Rejestr zgłoszeń</p>	

wewnętrznych zawiera:

- 1) numer zgłoszenia;
- 2) przedmiot naruszenia;
- 3) dane osobowe sygnalisty oraz osoby, której dotyczy zgłoszenie, niezbędne do identyfikacji tych osób;
- 4) adres do kontaktu sygnalisty;
- 5) datę dokonania zgłoszenia;
- 6) informację o podjętych działaniach następczych;
- 7) datę zakończenia sprawy.

5. Dane osobowe oraz pozostałe informacje w rejestrze zgłoszeń wewnętrznych

są przechowywane przez okres 3 lat

po zakończeniu roku kalendarzowego, w którym zakończono działania następcze, lub po zakończeniu postępowań zainicjowanych tymi działaniami.

Art. 45

1. Rzecznik Praw Obywatelskich:

1) prowadzi rejestr zgłoszeń zewnętrznych;

2) jest administratorem danych osobowych zgromadzonych w

prowadzonym rejestrze zgłoszeń zewnętrznych.

2. Wpisu do rejestru zgłoszeń zewnętrznych dokonuje się na podstawie zgłoszenia zewnętrznego.

3. Rejestr zgłoszeń zewnętrznych zawiera:

- 1) numer zgłoszenia;
- 2) przedmiot naruszenia;
- 3) dane osobowe sygnalisty oraz osoby, której dotyczy zgłoszenie, niezbędne do identyfikacji tych osób;
- 4) datę dokonania zgłoszenia;
- 5) wskazanie organu publicznego właściwego do podjęcia działań następczych, do którego zgłoszenie zostało przekazane, oraz datę przekazania;
- 6) datę poinformowania sygnalisty o przekazaniu zgłoszenia organowi publicznemu właściwemu do podjęcia działań następczych;
- 7) informacje o niepodejmowaniu dalszych działań w przypadku, o którym mowa w art. 40 ust. 1.

4. Dane osobowe oraz pozostałe

informacje zawarte w rejestrze zgłoszeń zewnętrznych są przechowywane przez okres 12 miesięcy po zakończeniu roku kalendarzowego, w którym przekazano zgłoszenie zewnętrzne do organu

publicznego właściwego do podjęcia działań następczych.

Art. 46

1. Organ publiczny:

- 1) prowadzi rejestr zgłoszeń zewnętrznych;
- 2) jest administratorem danych osobowych zgromadzonych w prowadzonym rejestrze zgłoszeń zewnętrznych.

2. Wpisu do rejestru zgłoszeń zewnętrznych dokonuje się na podstawie zgłoszenia zewnętrznego.

3. Rejestr zgłoszeń zewnętrznych zawiera:

- 1) numer zgłoszenia;
- 2) przedmiot naruszenia;
- 3) dane osobowe sygnalisty oraz osoby, której dotyczy zgłoszenie, niezbędne do identyfikacji tych osób;
- 4) datę dokonania zgłoszenia;
- 5) informację o podjętych działaniach

			<p>następczych;</p> <p>6) informację o wydaniu zaświadczenia,</p> <p>o którym mowa w art. 38;</p> <p>7) datę zakończenia sprawy;</p> <p>8) informacje o niepodejmowaniu dalszych działań w przypadku, o którym mowa w art. 40 ust. 2;</p> <p>9) szacunkową szkodę majątkową, jeżeli została stwierdzona, oraz kwoty odzyskane w wyniku postępowań dotyczących</p>	
			<p>naruszeń będących przedmiotem zgłoszenia - o ile organ publiczny posiada te dane.</p> <p>4. Dane osobowe oraz pozostałe informacje zawarte w rejestrze zgłoszeń zewnętrznych są przechowywane przez okres 3 lat po zakończeniu roku kalendarzowego, w którym zakończono działania następcze, lub po zakończeniu postępowań zainicjowanych tymi działaniami.</p>	
Art. 18 ust. 2	2. Jeżeli zgłoszenie dokonywane jest za pośrednictwem nagrywanej linii		<p>Art. 26</p> <p>3. Zgłoszenie ustne dokonane za pośrednictwem nagrywanej linii telefonicznej lub innego</p>	

<p>telefonicznej lub innego nagrywanego systemu komunikacji głosowej, podmioty prawne w sektorze prywatnym i publicznym oraz właściwe organy mają prawo, za zgodą osoby dokonującej zgłoszenia, udokumentować zgłoszenie ustne w jeden z następujących sposobów:</p> <p>a) dokonując nagrania rozmowy w formie trwałej i możliwej do wyszukania; lub</p> <p>b) za pomocą kompletnej i dokładnej transkrypcji rozmowy przygotowanej przez członków personelu odpowiedzialnych za rozpatrzenie zgłoszenia.</p> <p>Podmioty prawne w sektorze prywatnym i publicznym oraz właściwe organy zapewniają osobie dokonującej zgłoszenia możliwość sprawdzenia, poprawienia i zatwierdzenia transkrypcji rozmowy telefonicznej poprzez jej</p>	<p>T</p>	<p>Art. 26 ust. 3 i 5</p>	<p>nagrywanego systemu komunikacji głosowej jest dokumentowane za zgodą sygnalisty w formie:</p> <p>1) nagrania rozmowy, umożliwiającego jej wyszukanie, lub</p> <p>2) kompletnej i dokładnej transkrypcji rozmowy przygotowanej przez jednostkę, lub osobę, lub podmiot, o których mowa w art. 25 ust. 1 pkt 1.</p> <p>5. W przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 2 oraz ust. 4, sygnalista może dokonać sprawdzenia, poprawienia i zatwierdzenia transkrypcji rozmowy lub protokołu rozmowy przez ich podpisanie.</p>	
<p>Art. 3. Jeżeli zgłoszenie</p>			<p>Art. 26</p>	

<p>18 ust. 3</p>	<p>dokonywane jest za pośrednictwem nienagrywanej linii telefonicznej lub innego nienagrywanego systemu komunikacji głosowej, podmioty prawne w sektorze prywatnym i publicznym oraz właściwe organy mają prawo udokumentować zgłoszenie ustne w formie dokładnego protokołu rozmowy sporządzonego przez członka personelu odpowiedzialnego za rozpatrzenie zgłoszenia. Podmioty prawne w sektorze prywatnym i publicznym oraz właściwe organy zapewniają osobie dokonującej zgłoszenia możliwość sprawdzenia, poprawienia i zatwierdzenia protokołu rozmowy poprzez jego podpisanie.</p>	<p>T</p>	<p>Art. 26 ust. 4 i 5</p>	<p>4. Zgłoszenie ustne dokonane za pośrednictwem nienagrywanej linii telefonicznej lub innego nienagrywanego systemu komunikacji głosowej, jest dokumentowane w formie protokołu rozmowy, odtwarzającego dokładny przebieg tej rozmowy, sporządzonego przez jednostkę lub osobę, lub podmiot, o którym mowa w art. 25 ust. 1 pkt 1,</p> <p>5. W przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 2 oraz ust. 4, sygnalista może dokonać sprawdzenia, poprawienia i zatwierdzenia transkrypcji rozmowy lub protokołu rozmowy przez ich podpisanie.</p>	
	<p>4. Jeżeli dana osoba zwróci się o spotkanie z członkami personelu podmiotów prawnych w sektorze prywatnym i publicznym oraz właściwych organów w celu dokonania zgłoszenia zgodnie z art. 9 ust. 2 i art. 12 ust. 2, podmioty prawne</p>			<p>Art. 26</p> <p>6. Na wniosek sygnalisty zgłoszenie ustne może być dokonane podczas bezpośredniego spotkania zorganizowanego w terminie 14 dni od dnia otrzymania takiego wniosku. W</p>	

<p>Art. 18 ust. 4 lit. a i b</p>	<p>w sektorze prywatnym i publicznym oraz właściwe organy zapewniają, za zgodą osoby zgłaszającej, przechowywanie kompletnych i dokładnych zapisów ze spotkania w formie trwałej i możliwej do wyszukania.</p> <p>Podmioty prawne w sektorze prywatnym i publicznym oraz właściwe organy mają</p>	<p>T</p>	<p>Art. 26 ust. 6, 7 oraz 8</p>	<p>takim przypadku za zgodą sygnalisty zgłoszenie jest dokumentowane w formie:</p> <p>1) nagrania rozmowy, umożliwiającego jej wyszukanie, lub</p> <p>2) protokołu spotkania, odtwarzającego dokładny przebieg tego spotkania,</p> <p>przygotowanego przez jednostkę lub osobę,</p>	
	<p>prawo udokumentować spotkanie w jeden z następujących sposobów:</p> <p>a) dokonując nagrania rozmowy w formie trwałej i możliwej do wyszukania; lub</p> <p>b) za pomocą dokładnego protokołu spotkania przygotowanego przez członków personelu właściwego organu odpowiedzialnych za rozpatrywanie zgłoszeń.</p> <p>Podmioty prawne w sektorze prywatnym i publicznym oraz właściwe organy zapewniają osobie dokonującej zgłoszenia możliwość sprawdzenia, poprawienia i</p>			<p>lub podmiot, o których mowa w art. 25 ust. 1 pkt 1.</p> <p>7. W przypadku, o którym mowa w ust. 6 pkt 2, sygnalista może dokonać sprawdzenia, poprawienia i zatwierdzenia protokołu spotkania przez jego podpisanie.</p> <p>8. Zgłoszenie pisemne może być dokonane w postaci papierowej lub elektronicznej.</p>	

	zatwierdzenia protokołu spotkania poprzez jego podpisanie.				
Art. 19	<p>Zakaz działań odwetowych</p> <p>Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, aby zakazać wszelkich form działań odwetowych wobec osób, o których mowa w art. 4, w tym gróźb działań odwetowych i prób podejmowania działań odwetowych, w tym w szczególności działań odwetowych podejmowanych w następujących formach: a) zawieszenia, przymusowego urlopu bezpłatnego, zwolnienia lub równoważnych środków; b) degradacji lub wstrzymania awansu; c) przekazania obowiązków, zmiany miejsca pracy, obniżenia wynagrodzenia, zmiany godzin pracy;</p>	T	<p>Art. 11, 12, 13</p>	<p>Art. 11</p> <p>Wobec sygnalisty nie mogą być podejmowane działania odwetowe ani próby lub groźby zastosowania takich działań.</p> <p>Art. 12.</p> <p>1. Jeżeli praca była, jest lub ma być świadczona na podstawie stosunku pracy, wobec sygnalisty nie mogą być podejmowane działania odwetowe polegające w szczególności na:</p> <p>1) odmowie nawiązania stosunku pracy;</p> <p>2) wypowiedzeniu lub rozwiązaniu bez wypowiedzenia stosunku pracy;</p> <p>3) niezawarcie umowy o pracę na czas określony lub umowy o pracę na czas</p>	<p>*Uwaga dotycząca wdrożenia art. 19 lit. a - brak możliwości i wysłania pracownik a na przymusowy urlop bezpłatny. Zgodnie z obowiązującym mi przepisami Kodeksu pracy nie ma prawnej możliwości</p>
	<p>d) wstrzymania szkoleń;</p> <p>e) negatywnej oceny wyników lub negatywnej opinii o pracy;</p> <p>f) nałożenia lub zastosowania jakiegokolwiek środka dyscyplinarnego, nagany lub</p>			<p>nieokreślony po rozwiązaniu umowy o pracę na okres próbny, niezawarcie kolejnej umowy o pracę na czas określony lub niezawarcie umowy o pracę na czas nieokreślony po</p>	<p>udzielenia urlopu bezpłatnego o oraz jego zawieszeni a co najmniej</p>

innej kary, w tym finansowej;

g) przymusu, zastraszania, mobbingu lub wykluczenia;

h) dyskryminacji, niekorzystnego lub niesprawiedliwego traktowania;

i) nieprzekształcenia umowy o pracę na czas określony w umowę o pracę na czas nieokreślony, w sytuacji gdy pracownik mógł mieć uzasadnione oczekiwania, że zostanie mu zaoferowane stałe zatrudnienie;

j) nieprzedłużenia lub wcześniejszego rozwiązania umowy o pracę na czas określony;

k) szkody, w tym nadszarpnięcia reputacji danej osoby, zwłaszcza w mediach społecznościowych, lub strat finansowych, w tym strat gospodarczych i utraty dochodu; l) umieszczenia na czarnej liście na podstawie nieformalnego lub formalnego porozumienia sektorowego lub branżowego, co może

rozwiązaniu umowy o pracę na czas określony - w przypadku gdy sygnalista miał uzasadnione oczekiwanie, że zostanie z nim zawarta taka umowa;

4) obniżeniu wysokości wynagrodzenia za pracę;

5) wstrzymaniu awansu albo pominięciu przy awansowaniu;

6) pominięciu przy przyznawaniu innych niż wynagrodzenie świadczeń związanych z pracą lub obniżeniu wysokości tych świadczeń;

7) przeniesieniu na niższe stanowisko pracy;

8) zawieszeniu w wykonywaniu obowiązków pracowniczych lub służbowych;

9) przekazaniu innemu pracownikowi dotychczasowych obowiązków sygnalisty;

10) niekorzystnej zmianie miejsca wykonywania pracy lub rozkładu czasu pracy;

11) negatywnej ocenie wyników pracy lub negatywnej

bez zgody pracownika (art. 174-174¹ Kodeksu pracy). Co do zasady bowiem urlop bezpłatny jest udzielany tylko na pisemny wniosek pracownika (art. 174 Kodeksu pracy), a jedynie urlop bezpłatny, o którym mowa w art. 174¹ Kodeksu pracy, jest udzielany za zgodą pracownika. Natomiast prawo

	<p>skutkować tym, że dana osoba nie znajdzie w przyszłości zatrudnienia w danym sektorze lub danej branży;</p>		<p>opinii o pracy; 12) nałożeniu lub zastosowaniu środka dyscyplinarnego, w tym kary finansowej, lub środka o podobnym charakterze;</p>	<p>pracodawcy do</p>
	<p>m) wcześniejszego rozwiązania lub wypowiedzenia umowy dotyczącej towarów lub umowy o świadczenie usług; n) odebrania licencji lub zezwolenia; o) skierowania na badania psychiatryczne lub lekarskie.</p>		<p>13) przymusie, zastraszaniu lub wykluczeniu; 14) mobbingu; 15) dyskryminacji; 16) niekorzystnym lub niesprawiedliwym traktowaniu; 17) wstrzymaniu udziału lub pominięciu przy typowaniu do udziału w szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe; 18) nieuzasadnionym skierowaniu na badania lekarskie, w tym badania psychiatryczne, chyba że przepisy odrębne przewidują możliwość skierowania pracownika na takie badania; 19) działaniu zmierzającym do utrudnienia znalezienia w przyszłości pracy w danym sektorze lub w danej branży na podstawie nieformalnego lub formalnego porozumienia sektorowego lub branżowego; 20) spowodowaniu straty</p>	<p>odwołania pracownika z urlopu bezpłatnego o istniejącego tylko w przypadku spełnienia przesłanek określonych w art. 174 § 3 Kodeksu pracy (tj. w razie urlopu dłuższego niż 3 miesiące i o ile zostało to przewidziane przy udzielaniu tego urlopu). Nie jest</p>

			<p>finansowej, w tym gospodarczej, lub utraty dochodu;</p> <p>21) wyrządzeniu innej szkody niematerialnej, w tym naruszeniu dóbr osobistych, w szczególności dobrego imienia sygnalisty.</p> <p>2. Za działania odwetowe z powodu dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego uważa się także groźbę lub próbę zastosowania środka określonego w ust. 1.</p>	<p>możliwe zastosowanie</p> <p>nie</p> <p>przymusowego urlopu bezpłatnego w charakterze środka odwetowego z powodu ewentualnego zgłoszenia lub</p>
			<p>3. Na pracodawcy spoczywa ciężar dowodu, że podjęte działanie, o którym mowa w ust. 1 i 2, nie jest działaniem odwetowym.</p> <p>Art. 13</p> <p>1. Jeżeli praca lub usługa były, są lub mają być świadczone na podstawie innego niż stosunek pracy stosunku prawnego stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług lub pełnienia funkcji, lub pełnienia służby, przepis art. 12 stosuje się odpowiednio, o ile charakter świadczonej pracy lub usługi lub pełnionej funkcji, lub pełnionej służby nie wyklucza</p>	

			<p>zastosowania wobec sygnalisty takiego działania. 2. Jeżeli praca lub usługa były, są lub mają być świadczone na podstawie innego niż stosunek pracy stosunku prawnego stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług lub pełnienia funkcji, lub pełnienia służby, dokonanie zgłoszenia lub ujawnienia publicznego nie może stanowić podstawy działań odwetowych ani próby lub groźby zastosowania działań odwetowych, obejmujących w szczególności:</p> <p>1) wypowiedzenie umowy, której stroną jest sygnalista, w szczególności dotyczącej sprzedaży lub dostawy towarów lub świadczenia usług, odstąpienie od takiej umowy lub rozwiązanie jej bez wypowiedzenia;</p>	ujawnienia informacji o naruszeniu.
			<p>2) nałożenie obowiązku lub odmowę przyznania, ograniczenie lub odebranie uprawnienia, w szczególności koncesji, zezwolenia lub ulgi.</p>	
	Środki wsparcia		Art. 37	
	1. Państwa członkowskie		Rzecznik Praw Obywatelskich	

<p>zapewniają,</p> <p>by osoby, o których mowa w art. 4, miały w stosownych przypadkach dostęp do środków wsparcia, do których należą w szczególności:</p> <p>a) bezpłatny i otwarty dla wszystkich dostęp do kompleksowych i obiektywnych informacji oraz porad na temat dostępnych procedur i środków ochrony prawnej mających na celu ochronę przed działaniami odwetowymi oraz na temat praw przysługujących osobie, której dotyczy zgłoszenie;</p> <p>b) skuteczna pomoc ze strony właściwych organów w kontaktach z wszelkimi odpowiednimi organami zaangażowanymi w ochronę przed działaniami odwetowymi, w tym, jeżeli jest to przewidziane w prawie krajowym, do uzyskania zaświadczenia, że kwalifikują się one do objęcia ochroną na mocy niniejszej dyrektywy; oraz</p>	<p>T</p>	<p>albo organ publiczny, który otrzymał zgłoszenie zewnętrzne, przesyła sygnaliście niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania zgłoszenia, potwierdzenie jego otrzymania, chyba że sygnalista wystąpił wyraźnie z odmiennym wnioskiem w tym zakresie lub Rzecznik Praw Obywatelskich albo organ publiczny ma uzasadnione podstawy sądzić, że potwierdzenie otrzymania zgłoszenia zagroziłoby ochronie tożsamości sygnalisty.</p> <p>Art. 38</p> <p>Na żądanie sygnalisty organ publiczny właściwy do podjęcia działań następczych wydaje nie później niż w terminie 1 miesiąca od dnia otrzymania żądania zaświadczenie, w którym potwierdza, że sygnalista podlega ochronie określonej w przepisach rozdziału 2.</p>	<p>Art. 37 oraz art. 38</p>
---	----------	--	-----------------------------

<p>Art. 20 ust. 1 lit. c</p>	<p>c) pomoc prawna w postępowaniach karnych i transgranicznych postępowaniach cywilnych zgodnie z dyrektywą (UE) 2016/1919 i dyrektywą Parlamentu</p>	<p>T</p>	<p>Art. 61</p>	<p>Art. 61 W ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji</p>	<p>Przepisy implementujące dyrektywę Parlamentu</p>
	<p>Europejskiego i Rady 2008/52/WE (4⁸) oraz, zgodnie z prawem krajowym, pomoc prawna w dalszych postępowaniach, a także doradztwo prawne lub inna pomoc prawna.</p>			<p>prawnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 945) w art. 4 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu: "1a. Nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie przysługują także osobie chcącej dokonać zgłoszenia naruszenia prawa w rozumieniu przepisów ustawy z dnia ... 2024 r. o ochronie sygnalistów (Dz. U. ...)".</p>	<p>Europejskiego i Rady (UE) 2016/1919 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie pomocy prawnej z urzędu dla podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym oraz dla osób, których dotyczy wniosek w postępowaniu dotyczący</p>

					m europejski ego nakazu aresztowa nia oraz dyrektywę 2008/52/ WE Parlament u Europejski ego i Rady 2008/52/ WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie niektórych
					aspektów mediacji w sprawach cywilnych i handlowych (pomoc prawna, w tym pomoc prawna z urzędu i warunki jej udzielania)

					oraz pozostałe rozwiązania w obszarze pomocy prawnej obowiązujące na gruncie przepisów krajowych.
Art. 20 ust. 2	2. Państwa członkowskie mogą wprowadzić przepisy przewidujące dla osób dokonujących zgłoszenia środki pomocy finansowej i wsparcia, w tym wsparcie psychologiczne, udzielane w toku postępowania sądowego.	N			Nie zdecydowano się na wprowadzenie dla osób dokonujących zgłoszenia środków pomocy finansowej i wsparcia, w tym wsparcia
					psychologicznego, udzielonego w toku postępowania sądowego.

<p>Art. 20 ust. 3</p>	<p>3. Środki wsparcia, o których mowa w niniejszym artykule, mogą być udzielane, w stosownych przypadkach, przez centrum informacyjne lub jeden, wyraźnie określony, niezależny organ administracyjny.</p>	<p>T</p>	<p>Art. 31 ust. 1 pkt 4</p>	<p>Art. 31</p> <p>1. Rzecznik Praw Obywatelskich:</p> <p>4) zapewnia powszechny dostęp do informacji na temat praw i środków ochrony prawnej sygnalistów oraz osób, o których mowa w art. 21, przed działaniami odwetowymi oraz praw osób, których dotyczy zgłoszenie zewnętrzne, w szczególności przez zamieszczanie tych informacji na swojej stronie Biuletynu Informacji Publicznej;</p>	
<p>Art. 21 ust. 1</p>	<p>1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki mające na celu zapewnienie, aby osoby, o których mowa w art. 4, były chronione przed działaniami odwetowymi. Takie środki obejmują w szczególności środki określone w ust. 2-8 niniejszego artykułu.</p>	<p>T</p>	<p>Art. 11</p>	<p>Art. 11</p> <p>Wobec sygnalisty nie mogą być podejmowane działania odwetowe ani próby lub groźby zastosowania takich działań.</p>	

<p>Art. 21 ust. 2</p>	<p>2. Bez uszczerbku dla art. 3 ust. 2 i 3, uważa się, że osoby dokonujące zgłoszenia informacji na temat naruszeń lub dokonujące ujawnienia publicznego zgodnie z niniejszą dyrektywą nie naruszają żadnych ograniczeń w zakresie ujawniania informacji i nie ponoszą żadnej odpowiedzialności w związku z takim</p>	<p>T</p>	<p>Art. 16 ust. 1 oraz ust. 2</p>	<p>Art. 16 1. Dokonanie zgłoszenia lub ujawnienia publicznego nie może stanowić podstawy odpowiedzialności, w tym odpowiedzialności dyscyplinarnej lub odpowiedzialności za szkodę z tytułu naruszenia praw innych osób lub obowiązków określonych w przepisach prawa,</p>	
	<p>zgłoszeniem lub ujawnieniem publicznym, pod warunkiem że miały uzasadnione podstawy, by sądzić, że zgłoszenie lub ujawnienie publiczne takich informacji jest niezbędne do ujawnienia naruszenia zgodnie z niniejszą dyrektywą.</p>			<p>w szczególności w przedmiocie zniesławienia, naruszenia dóbr osobistych, praw autorskich, przepisów o ochronie danych osobowych oraz obowiązku zachowania tajemnicy, w tym tajemnicy przedsiębiorstwa, z zastrzeżeniem art. 5, pod warunkiem że sygnalista miał uzasadnione podstawy sądzić, że zgłoszenie lub ujawnienie publiczne jest niezbędne do ujawnienia naruszenia prawa zgodnie z ustawą. 2. W przypadku wszczęcia postępowania prawnego dotyczącego odpowiedzialności, o której mowa w ust. 1, sygnalista może wystąpić o umorzenie takiego</p>	

				postępowania.	
Art. 21 ust. 3	3. Osoby dokonujące zgłoszenia nie ponoszą odpowiedzialności w związku z uzyskaniem informacji będących przedmiotem zgłoszenia lub ujawnienia publicznego lub dostępem do takich informacji, pod warunkiem że takie uzyskanie lub dostęp nie stanowią odrębnego czynu zabronionego. W przypadku gdy takie uzyskanie lub dostęp stanowią odrębny czyn zabroniony, kwestia odpowiedzialności karnej pozostaje uregulowana właściwym prawem krajowym	T		Art. 16 3. Uzyskanie informacji będących przedmiotem zgłoszenia lub ujawnienia publicznego lub dostęp do takich informacji nie mogą stanowić podstawy odpowiedzialności, pod warunkiem że takie uzyskanie lub taki dostęp nie stanowią czynu zabronionego.	
Art. 21 ust. 4	4. Ewentualna odpowiedzialność osób dokonujących zgłoszenia wynikająca z działań lub zaniechań, które nie są związane ze zgłoszeniem lub ujawnieniem publicznym lub które nie są niezbędne do ujawnienia naruszenia zgodnie z niniejszą dyrektywą,	T			
	pozostaje uregulowana właściwym prawem Unii lub prawem krajowym.				

Art. **Środki ochrony przed**
21 **działaniami odwetowymi**
ust. 5. W postępowaniach przed
5 sądem lub innym organem
dotyczących szkody
poniesionej przez osobę
dokonującą zgłoszenia, jeżeli
osoba ta twierdzi, iż w
wyniku zgłoszenia lub
dokonania ujawnienia
publicznego poniosła
szkodę, przyjmuje się, że
szkoda została wyrządzona
w ramach działań
odwetowych za zgłoszenie
lub ujawnienie publiczne. W
takich przypadkach na
osobie, która podjęła
działania powodujące
szkodę, spoczywa ciężar
udowodnienia, że działania
te przeprowadziła z
należycie uzasadnionych
powodów.

T

Art. 12

1. Jeżeli praca była, jest lub ma
być świadczona na podstawie
stosunku pracy, wobec
sygnalisty nie mogą być
podejmowane działania
odwetowe, polegające w
szczególności na:

- 1) odmowie nawiązania
stosunku pracy;
- 2) wypowiedzeniu lub
rozwiązaniu bez
wypowiedzenia stosunku pracy;
- 3) niezawarciu umowy o pracę
na czas
określony lub umowy o pracę
na czas nieokreślony po
rozwiązaniu umowy
o pracę na okres próbny,
niezawarciu kolejnej umowy o
pracę na czas określony lub
niezawarciu umowy o pracę na
czas nieokreślony po
rozwiązaniu umowy
o pracę na czas określony - w
przypadku gdy sygnalista miał
uzasadnione
oczekiwanie, że zostanie z nim
zawarta taka umowa;
- 4) obniżeniu wysokości
wynagrodzenia
za pracę;
- 5) wstrzymaniu awansu albo
pominięciu przy

Art.
12 i
art.
13

			<p>awansowaniu;</p> <p>6) pominięciu przy przyznawaniu innych niż wynagrodzenie świadczeń związanych z pracą lub obniżeniu wysokości tych świadczeń;</p> <p>7) przeniesieniu na niższe stanowisko pracy;</p>	
			<p>8) zawieszeniu w wykonywaniu obowiązków pracowniczych lub służbowych;</p> <p>9) przekazaniu innemu pracownikowi dotychczasowych obowiązków sygnalisty;</p> <p>10) niekorzystnej zmianie miejsca wykonywania pracy lub rozkładu czasu pracy;</p> <p>11) negatywnej ocenie wyników pracy lub negatywnej opinii o pracy;</p> <p>12) nałożeniu lub zastosowaniu środka dyscyplinarnego, w tym kary finansowej, lub środka o podobnym charakterze;</p> <p>13) przymusie, zastraszaniu lub wykluczeniu;</p> <p>14) mobbingu;</p> <p>15) dyskryminacji;</p> <p>16) niekorzystnym lub</p>	

niesprawiedliwym

traktowaniu;

17) wstrzymaniu udziału lub pominięciu przy typowaniu do udziału w szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe;

18) nieuzasadnionym skierowaniu na badania lekarskie, w tym badania psychiatryczne, chyba że przepisy odrębne przewidują możliwość skierowania pracownika na takie badania;

19) działaniu zmierzającym do utrudnienia znalezienia w przyszłości pracy w danym sektorze lub w danej branży na podstawie nieformalnego lub formalnego

porozumienia sektorowego lub branżowego;

20) spowodowaniu straty finansowej, w tym gospodarczej, lub utraty dochodu;

21) wyrządzeniu innej szkody niematerialnej, w tym naruszeniu dóbr osobistych, w szczególności dobrego imienia

sygnalisty.

2. Za działania odwetowe z powodu dokonania zgłoszenia

lub ujawnienia publicznego uważa się także groźbę lub próbę zastosowania środka określonego w ust. 1.

3. Na pracodawcy spoczywa ciężar dowodu, że podjęte działanie, o którym mowa w ust. 1 i 2, nie jest działaniem odwetowym.

Art. 13

1. Jeżeli praca lub usługa były, są lub mają być świadczone na podstawie innego niż stosunek pracy stosunku prawnego stanowiącego

podstawę świadczenia pracy lub usług lub pełnienia funkcji, lub pełnienia służby, przepis art. 12 stosuje się odpowiednio, o ile charakter świadczonej pracy lub usługi lub pełnionej funkcji, lub pełnionej służby nie wyklucza zastosowania wobec sygnalisty takiego działania. 2. Jeżeli

praca lub usługa były, są lub mają być świadczone na podstawie innego niż stosunek pracy stosunku prawnego stanowiącego

podstawę świadczenia pracy lub usług lub

pełnienia funkcji, lub pełnienia służby, dokonanie zgłoszenia lub ujawnienia publicznego nie może stanowić podstawy

			<p>działań odwetowych ani próby lub groźby zastosowania działań</p> <p>odwetowych, obejmujących w szczególności:</p> <p>1) wypowiedzenie umowy, której stroną jest sygnalista, w szczególności dotyczącej sprzedaży lub dostawy towarów lub świadczenia usług, odstąpienie od takiej umowy lub rozwiązanie jej bez wypowiedzenia;</p> <p>2) nałożenie obowiązku lub odmowę przyznania, ograniczenie lub odebranie uprawnienia, w szczególności koncesji, zezwolenia lub ulgi.</p>	
Art. 21 ust. 6	<p>6. Osobom, o których mowa w art. 4, przysługuje - w stosownych przypadkach - dostęp do środków zaradczych w odpowiedzi na działania odwetowe, w tym do tymczasowych środków ochrony prawnej w trakcie toczącego się postępowania sądowego, zgodnie z prawem krajowym.</p>	T	<p>Art. 61</p> <p>W ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 945) w art. 4 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:</p> <p>"1a. Nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie przysługują także osobie chcącej dokonać zgłoszenia naruszenia prawa w</p>	<p>Rozwiązania w obszarze pomocy prawnej obowiązujące na gruncie przepisów krajowych.</p>

			rozumieniu przepisów ustawy z dnia ... 2024 r. o ochronie sygnalistów (Dz. U. ...)."
Art. 21 ust. 7	<p>7. W postępowaniach prawnych, na przykład dotyczących zniesławienia, naruszenia praw autorskich, naruszenia tajemnicy, naruszenia przepisów o ochronie danych, naruszenia tajemnicy przedsiębiorstwa, lub w przypadku roszczeń odszkodowawczych na podstawie prawa prywatnego, publicznego lub zbiorowego prawa pracy, osoby, o których mowa w art. 4, nie ponoszą żadnej odpowiedzialności w wyniku dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego zgodnie z niniejszą dyrektywą. Osoby te mają prawo wystąpić o umorzenie postępowania, powołując się na to zgłoszenie lub ujawnienie publiczne, pod warunkiem że miały uzasadnione podstawy, by sądzić, że zgłoszenie lub ujawnienie publiczne jest niezbędne do ujawnienia naruszenia zgodnie z niniejszą dyrektywą.</p>	T	<p>Art. 16</p> <p>1. Dokonanie zgłoszenia lub ujawnienia publicznego nie może stanowić podstawy odpowiedzialności, w tym odpowiedzialności dyscyplinarnej lub odpowiedzialności za szkodę z tytułu naruszenia praw innych osób lub obowiązków określonych w przepisach prawa, w szczególności w przedmiocie zniesławienia, naruszenia dóbr osobistych, praw autorskich, przepisów o ochronie danych osobowych oraz obowiązku zachowania tajemnicy, w tym tajemnicy przedsiębiorstwa, z zastrzeżeniem art. 5, pod warunkiem że sygnalista miał uzasadnione podstawy sądzić, że zgłoszenie lub ujawnienie publiczne jest niezbędne do ujawnienia naruszenia prawa zgodnie z ustawą.</p> <p>2. W przypadku wszczęcia postępowania prawnego dotyczącego odpowiedzialności, o której mowa w ust. 1,</p>

<p>W przypadku gdy dana osoba dokonuje zgłoszenia lub ujawnia publicznie informacje na temat naruszeń objętych zakresem stosowania niniejszej dyrektywy, a informacje te zawierają tajemnice przedsiębiorstwa i osoba ta spełnia warunki niniejszej dyrektywy, takie zgłoszenie lub ujawnienie publicznie uznaje się za zgodne z prawem z zastrzeżeniem spełnienia warunków art. 3 ust. 2 dyrektywy (UE) 2016/943.</p>		<p>sygnalista może wystąpić o umorzenie takiego postępowania.</p> <p>3. Uzyskanie informacji będących przedmiotem zgłoszenia lub ujawnienia publicznego lub dostęp do takich informacji nie mogą stanowić podstawy odpowiedzialności, pod warunkiem że takie uzyskanie lub taki dostęp nie stanowią czynu zabronionego.</p>	
<p>Art. 21 ust. 8</p> <p>8. Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki, aby zapewnić środki ochrony prawnej i pełne odszkodowanie za szkodę poniesioną przez osoby, o których mowa w art. 4, zgodnie z prawem krajowym.</p>	<p>T</p>	<p>Art. 14</p> <p>Sygnalista, wobec którego dopuszczono się działań odwetowych, ma prawo do odszkodowania w wysokości nie niższej niż przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w poprzednim roku, ogłaszane do celów emerytalnych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, lub prawo do zadośćuczynienia.</p>	
<p>Środki ochrony osób, których dotyczy zgłoszenie</p>			

Art. 22 ust. 1 i 2	<p>1. Zgodnie z Kartą państwa członkowskie zapewniają osobom, których dotyczy zgłoszenie, korzystanie w pełni z prawa do skutecznego środka ochrony prawnej i dostępu do bezstronnego sądu, jak również domniemanie niewinności i prawo do obrony, w tym prawo do bycia wysłuchanym i prawo dostępu do akt.</p> <p>2. Właściwe organy zapewniają, zgodnie z prawem krajowym, ochronę tożsamości osób, których dotyczy zgłoszenie, tak długo jak postępowania wyjaśniające uruchomione na skutek danego zgłoszenia lub ujawnienia publicznego są w toku.</p>	T			Rozwiązania w obszarze pomocy prawnej obowiązujące na gruncie przepisów krajowych.
--------------------	---	---	--	--	--

Art. 22 ust. 3	3. Przepisy określone w art. 12, 17 i 18 dotyczące ochrony tożsamości osób dokonujących zgłoszenia stosuje się również do ochrony tożsamości osób, których dotyczy zgłoszenie.	T	<p>Art. 27</p> <p>1. Podmiot prawny gwarantuje, że procedura zgłoszeń wewnętrznych oraz związane z przyjmowaniem zgłoszeń przetwarzanie danych osobowych uniemożliwiają nieupoważnionym osobom uzyskanie dostępu do informacji objętych zgłoszeniem oraz zapewniają ochronę poufności tożsamości sygnalisty, osoby, której dotyczy zgłoszenie, oraz osoby trzeciej wskazanej w zgłoszeniu. Ochrona poufności dotyczy informacji, na podstawie których można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować tożsamość takich osób.</p> <p>Art. 43</p> <p>2. Ochrona poufności, o której mowa w ust. 1 pkt 2, dotyczy informacji, na podstawie których można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować tożsamość sygnalisty oraz osoby, której dotyczy zgłoszenie.</p>	
	1. Państwa członkowskie ustanawiają		<p>Art. 54</p> <p>1. Kto, chcąc, aby inna osoba</p>	Podkreślenia wymaga,

<p>Art. 23 ust. 1 lit. a</p>	<p>skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające sankcje stosowane wobec osób fizycznych lub prawnych, które: a) utrudniają lub usiłują utrudnić dokonywanie zgłoszeń;</p>	<p>T</p>	<p>Art. 54 oraz art. 58 i 59</p> <p>nie dokonała zgłoszenia, uniemożliwia jej to lub istotnie utrudnia, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.</p> <p>2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 stosuje wobec innej osoby przemoc, groźbę bezprawną lub podstęp, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.</p>	<p>że sposób wymierzania kar podlega ogólnym zasadom ujętym w k.k. w tym również w</p>
			<p>Art. 58</p> <p>Kto, będąc odpowiedzialnym za ustanowienie procedury zgłoszeń wewnętrznych, wbrew przepisom ustawy procedury tej nie ustanawia lub ustanawia ją z istotnym naruszeniem wynikających z ustawy wymogów, podlega karze grzywny.</p> <p>Art. 59</p> <p>W sprawach o czyn określony w art. 58 orzekanie następuje na podstawie przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2022 r. poz. 1124 oraz z 2023 r. poz. 1963).</p>	<p>zakresie form stadialnych oraz form zjawiskowych.</p> <p>W tym miejscu należy wskazać, że Kodeksowe ujęcie form stadialnych h nawiązuje do teoretycznej konstrukcji i pochodzą</p>

przestępst
wa (it er
delicti),
rozumiane
j jako ciąg
zachowań
sprawcy,
na
które
składają
się kolejne
etapy
(stadia)
realizacji
czynu
zabronione
go:
zamiar,
przygotow
anie,
usiłowanie
i
dokonanie.
Na
początku
tej
drogi
znajduje
się zamiar
dokonania
czynu
zabronione
go, który -
zgodnie z
regułą

					cogitatio nis poenam nemo patitur - jest bezkarny i nie stanowi formy popelnieni a przestępst wa. Kolejne etapy: przygotow anie i usiłowanie poszerzają zakres karalności w stosunku do pełnej realizacji znamion czynu zabronione go następując ej wraz z dokonanie m. Wykształc enie się
--	--	--	--	--	---

					form stadialnych związane było z procesem subiektywizacji
					odpowiedzialności karnej, prowadzącym do objęcia zakresem odpowiedzialności karnej zachowań, które wprawdzie nie wyrządziły obiektywnej szkody, ale uzewnętrzniały wolę popelnienia przestępstwa). Podstawowym

					kryterium dla wyodrębnienia poszczególnych stadiów jest stopień zagrożenia dla dobra prawnego, przeciwko któremu skierowany jest czyn sprawcy. Racjonalizacja
					taka nie znajduje jednak zastosowania do usiłowania nieudolnego (art. 13 § 2 KK), które charakteryzuje się obiektywnym brakiem możliwości

					<p>i dokonania przestępst wa. Konstrukcj a tzw. form zjawiskow ych pozwala na przypisanie odpowiedz ialności karnej nie tylko sprawcy, który samodziel nie w całości zrealizowa ł znamiona typu czynu zabronione go, lecz także innym</p>
					<p>współdział ający m z nim osobom</p>
				<p>Art. 55 1. Kto podejmuje działania odwetowe wobec sygnalisty,</p>	

<p>Art. 23 ust. 1 lit. b</p>	<p>b) podejmują działania odwetowe wobec osób, o których mowa w art. 4;</p>	<p>T</p>	<p>osoby pomagającej w dokonaniu zgłoszenia lub osoby powiązanej z sygnalistą, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. 2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 działa w sposób uporczywy, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.</p>	
<p>Art. 23 ust. 1 lit. c</p>	<p>c) wszczynają uciążliwe postępowania przeciwko osobom, o których mowa w art. 4;</p>	<p>T</p>	<p>Art. 55 1. Kto podejmuje działania odwetowe wobec sygnalisty, osoby pomagającej w dokonaniu zgłoszenia lub osoby powiązanej z sygnalistą, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. 2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 działa w sposób uporczywy, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.</p>	
<p>Art. 23 ust. 1 lit. d</p>	<p>d) dopuszczają się naruszeń obowiązku zachowania poufności tożsamości osób dokonujących zgłoszenia, o którym to obowiązku mowa w art. 16.</p>	<p>T</p>	<p>Art. 56 Kto wbrew przepisom ustawy ujawnia tożsamość sygnalisty, osoby pomagającej w dokonaniu zgłoszenia lub osoby powiązanej z sygnalistą, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.</p>	

Art. 23 ust. 2	2. Państwa członkowskie wprowadzają przepisy przewidujące skuteczne, proporcjonalne i odstraszające sankcje dla osób dokonujących zgłoszenia, wobec których	T	Art. 15 oraz art. 57	Art. 15 Osoba, która poniosła szkodę z powodu świadomego zgłoszenia lub ujawnienia publicznego nieprawdziwych informacji przez	
	ustalono, że świadomie dokonali zgłoszenia lub ujawnienia publicznego nieprawdziwych informacji. Państwa członkowskie wprowadzają również przepisy przewidujące, zgodnie z prawem krajowym, środki odszkodowawcze za szkodę wynikającą z takiego zgłoszenia lub ujawnienia publicznego.			sygnalistę, ma prawo do odszkodowania lub zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych od sygnalisty, który dokonał takiego zgłoszenia lub ujawnienia publicznego. Art. 57 Kto dokonuje zgłoszenia lub ujawnienia publicznego, wiedząc, że do naruszenia prawa nie doszło, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo karze pozbawienia wolności do lat 2.	
Art. 24	Zakaz zrzeczenia się praw i środków ochrony prawnej Państwa członkowskie zapewniają, aby nie można było zrzec się praw i środków ochrony prawnej przewidzianych w niniejszej dyrektywie ani ograniczyć takich praw lub środków ochrony prawnej w drodze			Art. 17 Nie można zrzec się praw określonych w niniejszym rozdziale ani przyjąć na siebie odpowiedzialności za szkodę powstałą z powodu dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego. Nie dotyczy to przyjęcia	

	<p>jakiegokolwiek umowy, polityki, formy zatrudnienia lub warunków zatrudnienia, w tym umowy o arbitraż na etapie przedspornym.</p>	T	<p>Art. 17 - 20</p> <p>odpowiedzialności za szkodę powstałą z powodu świadomego zgłoszenia lub ujawnienia publicznego nieprawdziwych informacji.</p> <p>Art. 18</p> <p>Postanowienia aktów prawnych, o których mowa w art. 9 § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1465), w zakresie, w jakim bezpośrednio lub pośrednio wyłączają lub ograniczają prawo do dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego lub przewidują stosowanie środków odwetowych, nie obowiązują.</p>	
			<p>Art. 19</p> <p>Postanowienia umów o pracę oraz innych aktów, na podstawie których powstaje stosunek pracy lub które kształtują prawa i obowiązki stron stosunku pracy, w zakresie, w jakim bezpośrednio lub pośrednio wyłączają lub ograniczają prawo do dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego lub przewidują stosowanie środków</p>	

			<p>odwetowych, są nieważne.</p> <p>Art. 20</p> <p>Postanowienia umów oraz innych aktów, na podstawie których jest świadczona praca lub usługa, są dostarczane towary lub jest dokonywana sprzedaż, innych niż wymienione w art. 19, w zakresie, w jakim bezpośrednio lub pośrednio wyłączają lub ograniczają prawo do dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego lub przewidują stosowanie środków odwetowych, są nieważne.</p>	
Art. 25	<p>Korzystniejsze traktowanie i klauzula o nieobniżaniu poziomu ochrony</p> <p>1. Państwa członkowskie mogą przyjąć lub utrzymać w mocy przepisy, które są korzystniejsze dla praw osób dokonujących zgłoszenia niż przepisy ustanowione w niniejszej dyrektywie, bez uszczerbku dla art. 22 i art. 23 ust. 2.</p> <p>2. Wdrożenie niniejszej dyrektywy nie może w żadnym przypadku stanowić podstawy</p>	N	<p>Przepis niepodlegający wdrożeniu.</p>	

	obniżenia poziomu ochrony już przyznanej przez państwa członkowskie w dziedzinach objętych niniejszą dyrektywą.				
Art. 26 ust. 1	<p>Transpozycja i okres przejściowy</p> <p>1. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy do dnia 17 grudnia 2021 r.</p>	T	Art. 64	<p>Art. 64</p> <p>Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 25 ust. 1 pkt 8 oraz przepisów rozdziału 4, które wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.</p>	Brak możliwości uwzględnienia w projekcie ustawy przepisu, z uwagi na niedrożenie ustawy w wymaganym terminie.
Art. 26 ust. 2	<p>2. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1, w przypadku podmiotów prawnych w sektorze prywatnym zatrudniających od 50 do 249 pracowników, państwa członkowskie wprowadzają w życie do dnia 17 grudnia 2023 r. przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wypełnienia obowiązku ustanowienia wewnętrznych</p>	T	Art. 64	<p>Art. 64</p> <p>Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 25 ust. 1 pkt 8 oraz przepisów rozdziału 4, które wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.</p>	Brak możliwości uwzględnienia w projekcie ustawy przepisu z uwagi na niedrożenie ustawy

	kanałów dokonywania zgłoszeń zgodnie z art. 8 ust. 3.				w wymagany m terminie.
Art. 26 ust. 3	3. Przyjęte przez państwa członkowskie przepisy, o których mowa w ust. 1 i 2, zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Sposób dokonywania takiego odniesienia określany jest przez państwa członkowskie. Państwa członkowskie	N		Przepis o charakterze ogólnym.	
	niezwłocznie przekazują Komisji tekst tych przepisów.				
Art. 27 ust. 1	1. Państwa członkowskie przekazują Komisji wszelkie istotne informacje dotyczące wdrażania i stosowania niniejszej dyrektywy. Na podstawie przekazanych informacji Komisja, do dnia 17 grudnia 2023 r., przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie z wdrażania i stosowania niniejszej dyrektywy.	N		Istotne informacje o sposobie wdrożenia są przekazywane do KE na bieżąco.	
Art. 27	Monitorowanie, ocena i przegląd			Art. 47 1. Organ publiczny za każdy	

ust. 2	<p>2. Bez uszczerbku dla obowiązków sprawozdawczych określonych w innych aktach prawnych Unii państwa członkowskie przedkładają Komisji corocznie następujące dane statystyczne na temat zgłoszeń, o których mowa w rozdziale III, najlepiej w formie zagregowanej, jeżeli dane te są dostępne na poziomie centralnym w danym państwie członkowskim:</p> <p>a) liczbę zgłoszeń przyjętych przez właściwe organy;</p> <p>b) liczbę postępowań wyjaśniających i postępowań wszczętych w wyniku takich zgłoszeń oraz informacje na temat ich wyniku; oraz</p> <p>c) szacunkowa szkoda majątkowa, jeżeli została stwierdzona, oraz kwoty odzyskane w wyniku postępowań wyjaśniających i</p>	T	Art. 47 i art. 62 - 63	<p>rok kalendarzowy sporządza sprawozdanie zawierające dane statystyczne dotyczące zgłoszeń zewnętrznych, obejmujące:</p> <p>1) liczbę przyjętych zgłoszeń zewnętrznych;</p> <p>2) liczbę postępowań wyjaśniających i postępowań wszczętych w wyniku przyjętych zgłoszeń zewnętrznych oraz informacje na temat wyniku tych postępowań;</p> <p>3) szacunkową szkodę majątkową, jeżeli została stwierdzona, oraz kwoty odzyskane w wyniku postępowań dotyczących naruszeń będących przedmiotem zgłoszenia zewnętrznego - o ile organ publiczny posiada te dane.</p> <p>2. Dane statystyczne, o których mowa w ust. 1, nie obejmują danych osobowych ani informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa.</p>	
				<p>3. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, organ publiczny przekazuje Rzecznikowi Praw Obywatelskich w terminie do dnia 31 marca roku</p>	

postępowań dotyczących
naruszeń będących
przedmiotem zgłoszenia.

następującego po roku, za jaki
sprawozdanie jest sporządzane.

4. Rzecznik Praw

Obywatelskich na podstawie
sprawozdań organów
publicznych sporządza
sprawozdanie za dany rok
kalendarzowy i przekazuje je
Sejmowi, Senatowi i Komisji
Europejskiej nie później niż do
dnia 31 grudnia roku
następującego po roku, za jaki
sprawozdanie jest sporządzane.
Sprawozdanie jest publikowane
na stronie Biuletynu Informacji
Publicznej Rzecznika Praw
Obywatelskich.

5. Rada Ministrów po
zasięgnięciu opinii Rzecznika
Praw Obywatelskich określi, w
drodze rozporządzenia, wzór
formularza sprawozdania, o
którym mowa w ust. 1, biorąc
pod uwagę zakres wymaganych
danych, konieczność
zapewnienia zupełności i
przejrzystości
przedstawianych informacji
oraz uproszczenia agregacji
danych.

Art. 62

Sprawozdania, o których mowa
w art. 47 ust. 1 i 4, za rok 2024
Rzecznik Praw Obywatelskich
oraz organ publiczny

			sporządzają za okres od dnia rozpoczęcia przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych.	
			<p>Art. 63</p> <p>1. Pierwsze sprawozdanie, o którym mowa w art. 47 ust. 4, Rzecznik Praw Obywatelskich przekazuje Sejmowi, Senatowi i Komisji Europejskiej nie później niż do dnia 31 grudnia roku następującego po roku, w którym ustawa weszła w życie.</p> <p>2. Pierwsze sprawozdanie, o którym mowa w art. 19 ust. 5 ustawy zmienianej w art. 60 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, Rzecznik Praw Obywatelskich przekazuje Sejmowi i Senatowi po dwóch latach od dnia wejścia w życie ustawy.</p>	
Art. 27 ust. 3	Do dnia 17 grudnia 2025 r. Komisja, uwzględniając swoje sprawozdanie przedłożone na podstawie ust. 1 oraz dane statystyczne państw członkowskich przekazane na podstawie ust. 2, przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie oceniające skutki prawa		Przepis niepodlegający wdrożeniu. Przepis dotyczy KE.	

<p>krajowego transponującego niniejszą dyrektywę.</p> <p>W sprawozdaniu ocenia się sposób funkcjonowania niniejszej dyrektywy oraz rozważa potrzebę wprowadzenia dodatkowych środków, w tym - w stosownych przypadkach - zmian mających na celu rozszerzenie zakresu stosowania niniejszej dyrektywy na kolejne akty Unii lub dziedziny, w szczególności poprawę</p>	<p>N</p>			
<p>środowiska pracy w celu ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracowników oraz poprawę warunków pracy.</p> <p>Oprócz oceny, o której mowa w akapicie pierwszym, w sprawozdaniu ocenia się, w jaki sposób państwa członkowskie korzystały z istniejących mechanizmów współpracy w ramach wypełniania obowiązków dotyczących podejmowania działań następczych w związku ze</p>				

	zgłoszeniami dotyczącymi naruszeń objętych zakresem stosowania niniejszej dyrektywy oraz w ujęciu bardziej ogólnym, jak współpracowały w przypadku naruszeń o wymiarze transgranicznym.				
Art. 27 ust. 4	4. Komisja podaje do wiadomości publicznej sprawozdania, o których mowa w ust. 1 i 3, i dba, by były łatwo dostępne.	N		Przepis niepodlegający wdrożeniu. Przepis dotyczy KE	
Art. 28	Wejście w życie Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.	N		Przepis niepodlegający wdrożeniu.	
Art. 29	Adresaci Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.	N		Przepis niepodlegający wdrożeniu.	

¹ Niniejsza ustawa w zakresie swojej regulacji wdraża dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii (Dz. Urz. UE L 305 z 26.11.2019, str. 17, Dz. Urz. UE L 347 z 20.10.2020, str. 1, Dz. Urz. UE L 265 z 12.10.2022, str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 150 z 09.06.2023, str. 40).

² Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich oraz ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej.

³ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018, str. 2

oraz Dz. Urz. UE L 74 z 04.03.2021, str. 35.

⁴ Zmiany wymienionej dyrektywy zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 347 z 20.10.2020, str. 1, Dz. Urz. UE L 265 z 12.10.2022, str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 150 z 09.06.2023, str. 40.

⁵ Zmiana wymienionej dyrektywy została ogłoszona w Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018, str. 10.